

MAGYARORSZÁGBAN
S AZ AHOZ TARTOZÓ RÉSZEBEN LÉVŐ
BOLD. SZÜZ MÁRIA
KEGYELEMKÉPEINEK RÖVID LEÍRÁSA:

A Herceg
Eszterás PÁL nádor
nyomán
Jordánszky Alajos
püspök által kiadott könyv elővögéhez híven
ragaszkodván s újjonnan megszelt igen
szép 70 képpel

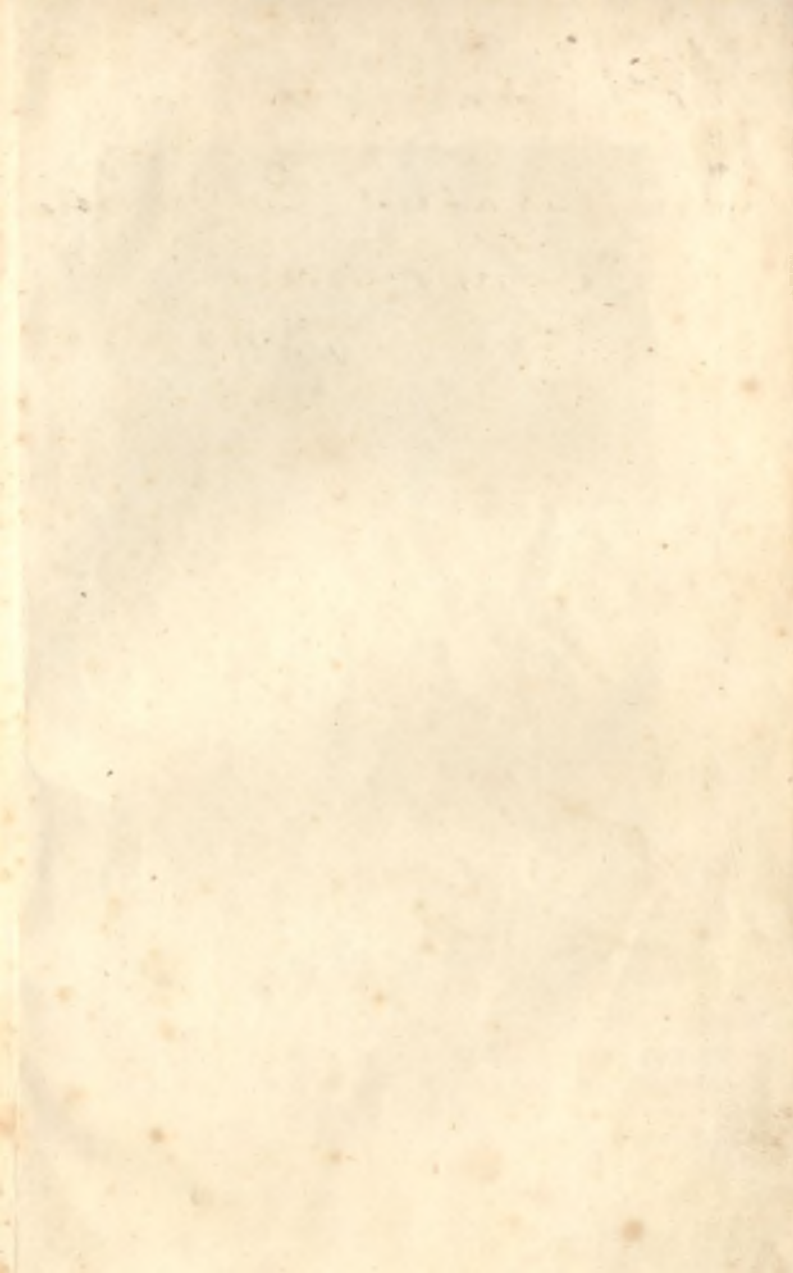
ellátva saját költségén legujabban
kiadta

Bucsánszky Alajos,
könyvkiadó s nyomdatulajdonos.

Pesten, 1863. Nyomatja és kiadja Bucsánszky Alajos

74. $\frac{1}{2}$. Xv. v. a.

Comparatus Conventui
P. P. Franciscaner' Ep'is
Saml' yor 1863.

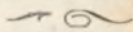
SZ. ISTVÁN MAGYARORSZÁGOT A HOZZÁTARTOZÓ RÉSZEKKEL
SLAKOSOKKAL EGYÜTT MÁRIÁNAK, A LEGSZENTEBB SZÜZNEK ÉS
ISTEN-ANYÁNAK LEGALÁZATOSABBAN ÖRÖK IDŐKRE
FELAJÁNLJA.

M/14.710

MAGYARORSZÁGBAN,
S AZ AHOZ TARTOZÓ RÉSZEKBEN LEVŐ

BOLDOGS. SZÜZ MÁRIA

KEGYELEMKÉPEINEK RÖVID LEIRÁSA.

NÉHAI NAGYNEVŰ HERCZEG

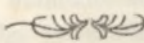
ESZTERÁS PÁLNAK,

magyarországi Palatinusnak két magyar könyvei nyomdoka szerint, ugyanettől a hercegtől a pozsonyi káptalan nagyobb utcáján építettett egykori lakházában, a pozsonyi országgyűlés alatt, s a szent Szűz tisztelőinek vigasztalásukra közrebocsátotta, a képek másaival együtt

JORDÁNSZKY ELEK,

tinniniai felszentelt püspök, szászvári boldog Asszonytól nevezett apát, esztergami főkáptalan kanonoka, a nagyszombati kerületben suffraganeus püspök, apostoli protonotárius (főjegyző), a szentséges Theológiának doktora, s hajdan volt rendszerinti köztanítója; a pesti tudományos Egyetem társas tagja 1836-ban.

Cenr.

C. Somlyó

MOST LEGUJABBAN

Magyarország patrónája, a boldogs. Szűz Mária örökösének, az őt tisztelő magyar kath. népnek lelki vigasztalására, az előbbi kiadáshoz hiven ragaszkodván, **ujjonnan** metszett igen szép képekkel ellátva, saját költségén kiadta

J.P.

BUCSÁNSZKY ALAJOS

Fran

könyvkiadó, s nyomdatulajdonos.

133.829

1863.

PEST, 1863.

NYOMATJA S KIADJA BUCSÁNSZKY ALAJOS.

(Józsefváros, Ősz-utca, 20. sz.)

MAGYARORSZÁGBAN
S A KÖNYVTÁRSÁGOK HATÁRÁN

BOLDOG SZÜZ MÁRIA

KÖNYVEMELÉSEK MŰVÉISE

ÁRNYALÓK HATÁRÁN

MAGYARORSZÁG KÖNYVTÁRSÁGOK HATÁRÁN

MAGYARORSZÁG KÖNYVTÁRSÁGOK HATÁRÁN
MAGYARORSZÁG KÖNYVTÁRSÁGOK HATÁRÁN
MAGYARORSZÁG KÖNYVTÁRSÁGOK HATÁRÁN
MAGYARORSZÁG KÖNYVTÁRSÁGOK HATÁRÁN

MAGYARORSZÁG KÖNYVTÁRSÁGOK HATÁRÁN

MAGYARORSZÁG KÖNYVTÁRSÁGOK HATÁRÁN
MAGYARORSZÁG KÖNYVTÁRSÁGOK HATÁRÁN
MAGYARORSZÁG KÖNYVTÁRSÁGOK HATÁRÁN
MAGYARORSZÁG KÖNYVTÁRSÁGOK HATÁRÁN

MAGYARORSZÁG KÖNYVTÁRSÁGOK HATÁRÁN
MAGYARORSZÁG KÖNYVTÁRSÁGOK HATÁRÁN

MAGYARORSZÁG KÖNYVTÁRSÁGOK HATÁRÁN
MAGYARORSZÁG KÖNYVTÁRSÁGOK HATÁRÁN
MAGYARORSZÁG KÖNYVTÁRSÁGOK HATÁRÁN
MAGYARORSZÁG KÖNYVTÁRSÁGOK HATÁRÁN

MAGYARORSZÁG KÖNYVTÁRSÁGOK HATÁRÁN
MAGYARORSZÁG KÖNYVTÁRSÁGOK HATÁRÁN
MAGYARORSZÁG KÖNYVTÁRSÁGOK HATÁRÁN
MAGYARORSZÁG KÖNYVTÁRSÁGOK HATÁRÁN

1863.

MAGYARORSZÁG KÖNYVTÁRSÁGOK HATÁRÁN

MAGYARORSZÁG KÖNYVTÁRSÁGOK HATÁRÁN

Előszó az új kiadáshoz.

E nevezetes könyvnek tartalmát, melyet ezennel átnyújtani van szerencsém ker. kath. embertársaimnak — ama nagynevű **Eszterás Pál** herczeg s magyarországi nádornak, a kath. vallás egyik legszilárdabb bajnokának megelőző nyomain néhai főtitzt. **Jordánszky Elek**, tinninai felszentelt püspök, mint Máriának, az Üdvözítő anyjának rendithetlen példás tisztelője, csüggedetlen buzgósággal állította össze, az előszavában kifejezett ama benső ohajtással, melyet ide igtatni czélszerűnek tartok: „Ki tudja nem leszek-e oly szerencsés, hogy míg magam egy új bővebb kiadással szolgálhassak a Boldogasszony hív tisztelőinek? Amint történt az én utmutatómmal, herczeg Eszterás Pállal is. Vagy pedig, talán más valaki, utánam rövid idő múlva egy tökélyetesebb, s több és szebb képekkel szaporított gyűjteményt ki fog bocsátani szerelmes üdvözítőnk és az ő szent Szüz Anyjának dicsőségére!”

Mióta eme sorok napvilágot láttak, 27 esztendő gördült le az enyészetbe, s a jeles könyvnek alig egy-két példányai találtak immár e széles magyar hazában, melyet Sz. István királyunk a Boldogasszony védelme alá helyezett végrendeletében. E 27 év alatt nem találtak kiadó, ki ama fennemlített két nagy férfiú ohajtását szívére véve a Boldogasszony hőntisztelő magyar népét ama ritka könyv újabb kiadásával megörvendeztette volna!

Ama könyvnek egy példányát a gondviselés juttatta kezemhez; megkaptam azt, s egyszersmind fejszólítottam an-

nak ujonnan kiállítására, mire azonnal elhatároztam, hogy megmentem azt a kora enyészettől, s uj kiadása által, bár mennyi áldozatomba kerülend is, fölelevenitem a nép szívében ama két jeles férfit vallásos buzgóságának, fáradságának, s áldozatkészségének szép emlékezetét, s egyszersmind alkalmat nyujtok a magyar katolikus nép újabb sarjadékának, hogy ama szép könyvből megismerhesse, megtanulhassa Jézus anyjának, Máriának dicsőséges nagy voltát, ki a nemzetnek valóságos édes anyja és királynéja.

Ezt ugyan megtehettem — s bár meg is tette volna már évek előtt más, ki talán nálamnál többet tehetendett ama jeles könyv újabb kiadásához! Miután azonban az nem történt; másrészt pedig : miután én már több kiadásban közrebocsátottam ezen című könyvet is : A Boldogságos Szűz Mária ötvenkét csudáinak szombatja,“ melyet szinte ama nagy nevű Eszterás Pál herczeg és nádor irt vala ; tehát úgy hazafiui, mint kiadói kötelességemnek tartottam ezen könyvnek uj kiadását is, valamennyi bennfoglalt képnek ujonnan metszetésével s így tetemes költséggel eszközölni ; de mind-emellett oly olcsón juttatni az ájtatos olvasó kezébe, hogy azt a szegényebb sorsuak is könnyen megszerezhessék maguknak.

Ezek következtében, ha ama boldogult buzgó hazafiak vallásszentelte ohajtásának csak némileg is megfelelhettem, s egyuttal a magyar kath. népnek őseitől öröklött kegyeletes buzgóságát a Boldogasszony iránt ezen áldozatommal némileg emelhettem, teljesen megjutalmazva érzem magamat

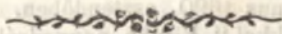
Bucsánszky Alajos,

kiadó.

A trienti szent közönséges anyaszentegyházi gyüleke- zetnek hitvégzése és hitmagyarázata a **Szentek képeinek tiszteletéről.**

Sessione XXV. de invocat. et cultu sanctor.

„Krisztus Urunknak, a boldogságos Szűznek, Isten Anyjának és más Szenteknek képeit igen is fenn kell tartani, kivált a templomokban, és azokat illőképen tisztelni, becsülni : nem mintha azt hinnők, hogy a képekben valami istenes belső erő létezik, mely miatt azokat tisztel-
nünk kellene ; sem nem úgy, hogy a képektől valami kegyelmet kívá-
nunk ; avagy magukban a képekben bizodalmunkat helyezzük, a mint
ezt valaha a pogányok tették, kik bíztak bálványaikban ; hanem, mivel
az a tisztelet, melylyel viseltetünk, a szent képekhez azokat irányozza,
a kik rajtok képzeltetnek ; úgy hogy mi azok által a képek által, me-
lyeket csókkal, fő- s térdhajtással tisztelünk, magát a Krisztust imádjuk
és magukat a Szenteket tiszteljük, a kiket a képek előnkbe adnak.“

Az alulirtnak nyilvános jelentése.

Alulirt ezennel nyilván jelentem, hogy én, az én munkámat az
egy, szent, katolika és Apostoli Szentegyháznak s nevezetesen az Anya-
szentegyház látható Fejének, a római szentséges Pápának, főitélete alá
minden engedelmességgel és alázattal bocsátom, meg akarván engedel-
mesen tartani VIII. Orbán Pápának a csodatételekről kiadott rendeletét,
és VI. Pius Pápának hitbéli végzését, mely így kezdődik : „A u t h o-
r e m F i d e i“ s más, az Apostoli Szent Széktől közrebocsátott hitbéli
rendelkezéseket is.

Íráram Pozsonyban, Pünkösöd havának hatodik napján 1836-dik
évben.

Jordánszky Elek m. k.

felszentelt tinninai püspök, esztergami énekes
kanonok, apostoli protonotarius.

ELŐSZÓ

a kegyes olvasóhoz.

Az 1832-ik évben kezdődött hosszú országgyűlésre, mint tinniniai püspök, Pozsonyban megjelenvén, abban a házban kaptam ideigleni szállást, a melyet hajdan herczeg Eszterházy Pál, Magyarországnak nádora, a káptalan nagy utczában építtetett, és melyben ő sokáig lakott. Ebben írta ő magyarul azt a két ritka könyvet, mely szóló tanuja mind rendkívüli tudományának és munkásságának; mind pedig példás ájtatosságának. Az elsőnek czime ez : „Az egész világon levő csudálatos boldogságos Szüz képeinek röviden föltett eredeti : melyet, sok tanuságokból összeszerzett, és az ájtatos hivek lelki üdvösségére bocsátott Galaithai Eizterás Pál, szentséges római birodalombeli herczeg, s magyarországi Palavinus 1690. esztendőben. Nagyszombatban, az akadémiai betűkkel.“ Kisebb negyedréttben 116 képpel, 465 lapon. A második könyv pedig ugyanott jöve ki ily czim alatt : *Mennyei korona*; azaz : „Az egész világon levő (stb. mint fölebb), 1696. esztendőben; megsziporított az előbbeni könyv, úgy, hogy a Historiáknak száma ezerháromszáz.“ Kisebb félivréttben, a szerző képével 812 lapon.

Mind a két könyv kezemhez adatott épen akkor, a midőn a vallásos tárgy hosszas vetélkedéseket okozott mind a két országgyűlési Táblán. Gondolóra vevén tehát némely állításokat, melyek akkor előfordulának a nemzeti kívánságról; azt találám, hogy Magyarország s a hozzá tartozó országok lakosai jelenleg is a boldogságos Szüznek, ugymint a magyarok nagy Asszonyának, tiszteletéhez állandóul ragaszkodnak, a mi abból kitetszik, hogy százankint, ezerenkint mindenünnen zarándokolnak számtalan sok férfiak és asszonyok; ifjak és vének, nemesek és nemtelenek jelenleg is az olyan szent helyekre, a hol régtől fogva különös tiszteletben tartatik valamely jeles képe a boldog Asszonynak. Már pedig, valaki tiszteli és segítségül hívja a mi

Üdvöztöknnek Szüz Anyját, az ugyan el nem akar távozni a katolika Anyaszentegyházról; következöleg, a korlátlan eltávozhatast nem lehet tartani, s mondani, magyar nemzeti kívánatnak.

Ugyanebből a közragaszkodásból, mely kitünik a boldog Asszony ünnepeinek szenteltetésében, azt is lehet ellenmondhatatlanul állítani — és világosan látni, hogy a mi kedves hazánk lakosainak többsége épen nem kívánja a boldog Asszony minden ünnepeinek eltöröltetését, s megszüntetését: következöleg, hogy ezt nem lehet nemzeti kívánatnak tartani, mondani, hogy minden ünnepek, kivéven egyedül a Nagy-Karácsony napját, egy törvény által megszüntessenek, és a vasárnapokra áttétessenek.

Gondolóra vevén másrésről azt is, hogy annyi száz meg ezer példák és állítások közül, melyek előhozatnak tapasztalásból az istenfélő hivektől, legalább némelyek sikeresen kiállják a próbát, és hogy nem lehet mindazokat pusztá költeményeknek, szemfényvesztő babonaságoknak, vagy csalfa ámitásoknak tartani s mondani. Noha magam sem vagyok könnyen hívő (minthogy a könnyenhívő, könnyen csalatkozik), de hitlen sem akarok lenni, és így magam magamat csalni, s örökre veszedelmeztetni.

Gondolóra vévén tovább, hogy a mi napjainkban nem annyira szükséges a zabola a felettébb buzgólkodók visszatartóztatására; hogysem az ösztön a restelkedők és idegenkedők felserkentésére.

Gondolóra vevén végre, hogy ezernyolczszáz esztendő folytában a világ megváltójának szent Anyját, mint az isteni kegyelmeknek leghatalmasabb szerzőjét, mindenkor tisztelték és segítségül hívták a Krisztus hivei, kiváltképen pedig ennek az áldott hazának minden lakosai, első királyunk Sz. István idejétől fogva, a ki Magyarországot minden lakosaival együtt, minden jövő korra a mennyei Királynénak különös pártfogásába ajánlotta; úgy hogy Mária legyen a magyaroknak örökös Nagy-asszonya.

Mindezeket gondolóra vevén, eltökéllém magamat néhai herczeg Eszterházy Pál magyar nádor dicső példája szerint, egy gyűjteménynek közrebocsátására, mely gyűjtemény tagadhatatlan bizonytságot téshen arról, hogy országunk lakosaiban most is buzog Máriához való őseinknek régi ájtatossága: egyszersmind pedig ösztönül lehet azoknak, kikben ez az ájtatosság mint egy lankadni kezd; végre esz-

közül legyen a Mindenható Istennek Máriában való nagyobb dicsőítésére, és a mennyei bővebb áldásoknak reánk való árasztására, Mária által.

Ez az én igyekezetemnek, ez ennek a gyűjteménynek célja.

Hogy e munkámról az itt Pozsonyban most egyben gyűlt püspököknek tartozó jelentést tettem, tőlök segítő tudósításokat kértem, s vettem; ezeket pedig hiven használtam, mindezeket nyilván vallom, és illő alázattal köszönöm. Az írás módjában egyedül csak azt a szabályt követém, hogy mindenki könnyen megérthesse, a mit irtam.

Előre bocsátom herczeg Eszterházy Pálnak ajánló levelét, mint hogy én is az én csekély gyűjteményemet a boldogságos Szűznek, kinek neve napján 1765-ben Kassán születtem, a kinek oltalma alatt nevedtem, ekkoráig éltem s tovább is élni, és halni akarok, hasonló érzelemmel ajánlom.

Ez tehát herczeg Eszterházy Pál ajánló levele, az ő magyarsága s írásmódja szerint :

„Ó dütsőséges menynek földnek Császárné Asszonya, az mindenható Atya Istennek eljegyzett Leánya, Megváltó Jésusunknak szentséges Anyja, a szent Lélek Istennek tisztaságos Jegyese, Magyar Ország' örökös és kegyelmes Asszonya, szeplőtelen szép Szűz Mária, ime nagy alázatossággal borulok szentséges lábaidhoz, az ki az életnek gyümölcsét hoztad ez világra; te hozzád folyamodik bűnös fejem, oh irgalmasságoknak Anyja, mert áldott vagy az Asszony állatok között, sőt felmagasztaltattál minden Szentek és Angyali karok fölött, az ki a' te szent Fiad, az Úr Jésus Kristus után, legmagosabb székben helyheztettél a mennyei Paradicsomban. Te követed, oh drágalátos szép Rósa, a mennyei Báránt, a szent Szűzek között első lévén; dütsőséges lábaidal az örökkén való illatos kertben sétálsz; néked gyönyörűséges énekekkel szolgálnak a szép Angyali seregek; téged az Királyoknak Királya, Kristus Jésus, mint édes Annyát, szerelmes Jegyesét, mindenek fölött való szeretettel ölelget.“

„Ilyen dütsőségben lévén, ne felelkezzél-el bűnös Szolgáidról is; hajolly az mi alázatos könyörgésinkre; és mivel ezen tsekély és az te dütsőségedhez méltatlan munkám kiváltképpen téged illet; kívántam én is, legkisebbik szolgád, ezzel Felséged eleiben alázatos szívvvel mennem; 's

noha tudom, hogy még senki nem született olyan ember ez világra; az ki méltóságodat elégséges képpen magasztalta volna; mindazonáltal kegyességedet is tudom olly nagynak lenni, hogy valaki te hozzád szivből folyamodott, az soha meg nem tsalatkozott; valaki benned bizott, az te töled meg nem vettetett. Erre nézve én is annyival bizvasabb járulok, oh tsudálatos szent Szüz! elődben, nagy alázatossággal kérévén, méltóztassál nem annyira kitsiny munkámat, mint szivbeli buzgóságomat szokott kegyelmességgel venni; mellyel kívánnám, hogy angyali elmével ditsérhetnék tégedet; de mivel ez is nem elégséges a' te dütsőségednek bétellyesítésére; mást nem mondhatok, hanem rövid szóval azt vallom szent Anselmus Doctorral, hogy semmi hasonló te hozzád nintsen; mert az mi te náladnál nagyobb, az egyedül az Isten; az mi náladnál kisebb, az minden, valami nem Isten. Méltóztassál azért megengedni, hogy vékony tehetségem szerint dicsérhesselek téged oh kegyes, oh gyönyörűséges, oh édességes szép Szüz Mária.

Az te dütsőséges lábaidnak legkisebbik Sámollya,

Esterás Pál.

Eddig az ajánló levél. Most következik az
Előbeszéd:

„Az kegyes Olvasóhoz.”

„Tudván születésemtől való köteleességemet, az véghetetlen irgalmú Istennek makula nélkül való szent Annyához; kinek ugyan Születése' napján születtettem ez világra, gondolkodtam sokszor elmémben gyötrődvén, miként ditsérhessem szent Nevét, az én vékony tehetségem szerint, 's terjeszthessem dütsőséges voltát mindenütt ugyan ez világon, de kíváltképpen az Magyar Nemzet előtt, ki a' sok tévelygések miatt, az régi szép ájlatosságtól annyira eltávozott, és fordúlt, szent István első köröstyény Magyar Királyunktól indittatott nagy buzgóságról tsak nem is emlékeztvén, ezen Országunknak örökös királynéját mind illyen szükségében is nem hogy segítségül hiná, de tsak ingyen sem gondolkodik Istenéhez való téréséről; sőt nem különben mint régen-

ten Pharaó Király Istennek sulyos tsapási után szívét meg keményítvén, még inkább dühösködik az igaz köröszvény Anyaszentegyház ellen. Mellyhez képpst gondolkodván továbbá, (az mint föllyebb is meg írák) mi móddal dicsérhessem ezen Isten Szent Annyának, Magyar Ország' kiváltképpen való örökös királynéjának, az boldogságos szeplőtelen Szüz Máriának Szent Nevét; találtam magamban, az Magyar Nemzet, 's kiváltképpen az igaz ájtatos szivek' lelki vigasztalására 's üdvösségére igen hasznosnak lenni, hogyha ezen boldogságos Szüznek az egész világban levő tsudálatos képeinek eredetit, tsudáit, 's historiáit tsak igen rövideden egyben szedvén, az köröszvény Lelkeknek eleiben adnám; 's jól lehet alkalmas ideje vagyon már, miólta ezen szándékomat kívántam végében vinnem; de akadályoztatott az, hogy mindennémü tsudálatos képeknek sok fáradságim után is tellyeséggel végére nem mehettém, mind az ideiglen teli lévén ez széles világ az ditsőséges szent Szüznek tsuda tételével; 's már majd mint egy kétségben is estem vala, hogy ezen könyvemet világosságra nem botosáthatom nagy szívem fájdalmával. Azonban az nagy irgalmú Istennek jó vóltábúl, 's az szeplőtelen Szüznek kiváltképpen való kegyességéből, sok féle helyekről vévén tanuságot, 's bizonyos históriákat is olvasván, gondolám, hogy azokat legalább, az mellyeknek végére mehettém, fel tévén, az ájtatos hiveknek kinyilatkoztatassam. Noha penigh mind ezek is kevesek, sőt elégtelenek az mindenható Isten szent Annyának méltó ditséretére, kintsiny lévén az emberi tehetség, mind az által az igaz köröszvény lelkeknek, reméllem, nagy vigasztalására lészen, 's idvösséges gyümölcset is fog szivekben óltani. Vedd azért köröszvény Olvasó jó néven ez kis munkámat, 's ájtatossággal olvasván velem együtt áldgyad a' mindenható Istent az ő szent Annyának tsudálatos vóltában."

Esterás Pál,

Ezek után e könyv előbbi kiadója, főtiszt. Jordánszky Elek, tinniniai püspök előszava befejezésénél így nyilvánítja lelke ohajtását:

„Ki tudja nem leszek-e oly szerencsés, hogy még magam egy új bővebb kiadással szolgálhassak a boldog Asszony hiv Tisztelőinek? a' mint történt az én Fő útmutatómmal, Hertzeg Eszterás Pállal is. Vagy pedig, talán más valaki

utánam rövid idő múlva egy tökéletesbb, 's több és szebb képekkel szaporított Gyűjteményt ki fog bocsátani szerelmes üdvöztönk, és az ő szent Szűz Annyának ditsőségére.

Adja a' Felséges Isten, hogy fellyebb kijelentett tze-
lommat elérhessem! Győztesse meg e' könyvem által igaz-
ság szerető, kereső, vagy legalább nem gyűlölő Olvasóim
arról, hogy Magyar Országnak, és a' hozzá kaptsolt Részek-
nek 's Tartományoknak Lakosi még jelenleg is, napjainkban
tettel is tisztelik Máriát; hogy boldognak mondják, üdvözlík,
magasztalják, segítségül hívják, kegyelmes Pártfogójoknak
tartják, sőt annak tapasztalják is Máriát, hogy önkénti buz-
galommal látogatják az ő jeles képeit, kivált az ő sátoros
ünnepein; tehát hogy nem lehet Nemzeti kívánságnak
igazán mondani azt, a' mit hallottunk, hogy tudni illik szün-
jenek meg itt Máriának minden jeles ünnep napjai. Nem le-
het Nemzeti kívánságnak mondani azt is, hogy ön-
ként távozhasson el Mária tiszteletétől mindenki, 's többé ne
is mondja: Asszonyunk Szűz Mária! Istennek
szent Annya! imádj érettünk bűnösökért,
most, és halálunk' óráján.

Nem úgy, Atyámfiak! nem úgy! Hanem élljen tovább
is Máriának tisztelete régi szokás szerént egész Magyar Ha-
zánkban! E' legyen a' jelen korban, és a' jövő korban is
valódi Nemzeti kívánság mi nálunk. El ne távozzunk Máriá-
tól! szenteljük tovább is ditső Ünnepeit. Így el nem távozik
ő is tőlünk sem most, sem pedig akármi veszélyünk', 's ha-
lálunk' óráján.

Ez az én kívánságom; ezt kívánom én magam magam-
nak; ezt kívánom édes Hazám' minden Lakosinak; ezt kívá-
nom az egész ditső Magyar Nemzetnek; sőt minden ember
társaimnak.

Po'sonyban, Május' 6-dikán, 1836. évben.

Felszentelt Püspök.

J. Elek,

Szerző.

**BOLD SZÜZ MÁRIA KÉPE BAKÁCS KAPOLNÁJÁBAN,
AZ ESZTERGAMI VÁRBAN.**

Esztergami Boldogasszony képe

a várban.

Ezen csudálatos képről néhai Eszterás Pál, Magyarország nádora hasonlithatlan igyekezettel összeszedett gyűjteményében, melyet Nagyszombatban 1696. közrebocsátott, a 139-ik szám alatt és 122-ik lapon eképen szól: „Az 1512-ik esztendőben volt egy Erdödi Bakács kardinál, ki esztergami érsek is volt. Ezen méltóságos fejedelmi ur építtetett Esztergam várában vörösmárvány-kőből kápolnát a boldogságos Szűz tiszteletére, a hol nagy ájtatosságok is voltak, melyeket elpusztítván a pogányság, most Isten áldásából ujabbán nevelkedik az ájtatosság a boldogs. Szűz tiszteletére“

Kétségenkívüli oklevelekből bizonyos az, hogy mind a legelső Esztergamvárbeli templom, mind az utána valók, nevezetesen pedig az, melyet Széchi Dienes kardinál, érsek, 1-ső Mátyás király alatt felállíttatott, a boldogságos Szűz tiszteletére felszentelve valának; bizonyos az is, hogy Kanisa János, érsek, még Zsigmond császár s király idejében, a mennybe felvitetett nagy Asszonyunk tiszteletére a főtemplom mellé egy kápolnát építtet tt, s jeles adományokkal diszesített. Voltak tehát mind a fő székes Anyatemplomban, mind az oldal kápolnában vagy faragott, vagy festett képei a boldogságos szent Szűznek. De milyenek? s hová lettek azok? nem tudatik.

Annak a deszkára festett képnek pedig, mely mostani időben a várbeli kápolnában tiszteltetik, eredete hitelesen így adatik elő: Minekutána egész Magyarországból diadalmas fegyverrel kiűzettetett a török ellenség, ki a mohácsi veszedelem után az országnak nagy részét majdnem állandóul birta; az esztergami várat is a düledéktől megtisztíttatni s jókarba tétetni parancsolta Felséges VI. Károly római császár, s apostoli király. Akkor tehát annak a Széchi Dienes által felépíttetett fényes templomnak temérdek romladéki között 1732-ben egy egészen ép fatáblát találtak a munkások s nagy álmélkodással látták rajta a kisdéd Jézust jobb karján tartó boldogságos Szűznek ép szent képét. Ezt tehát haladék nélkül jelentették az akkori vár-kommendánsnak, báró Schucknecht Maximilian Györgynek, császári királyi őrnagynak; a ki istenfélő s Máriát tisztelő keresztény lévén, a szent képet a Bakács Tamás érsek által építtetett, s az esztergami főkáptalannak gondviselésére bízott márvány kápolnába azonnal köztisztelet végett kitétette. Azután hetenkint két oltári szent áldozatokat az esztergami szent Ferencz szerzeteseitől felajánltatni rendelt, ennek örökösítésére szükséges hagyományt állapított, holta után pedig a kápolna alatt lévő sirboltba eltemettetett.

Ezt a kápolnát tudniillik sem a durva pandurok, kik a főtemplomot tornyostul feldúlták, sem a hitetlen törökök nem bántották; sőt a törökök Móseát formáltak belőle; hanem a rezes megaranyozott boltozat elszedetett róla.

Mindennek a képnek, mind pedig az egész Bakácsi kápolnának figyelmesen gondját viselé mindenkor az esztergami főkáptalan. Egy különös beneficiatus, kinek lakása azon helyen, hol hajdan

Geyza herczeg palotája vala, rendeltetett, minden-nap tartozott s tartozik e szent kép előtt bemutatni a Mindenhatónak az oltári áldozatot, mely szokás mai napiglan megmarad, ámbár a beneficiátusnak lakóháza eltűnt.

Ebben a kápolnában tévé 1761-ik évben sz. Mihály havának 21-én Barkóczy Ferencz az ak-kori herczeg-primás vállaira a szentséges római pápa nevében Migazzi Kristóf bécsiherczeg érsek kardinál, az érseki palást öt keresztes perémét. Ez az érsek, primás Barkóczy, minden töle kitelhető iparral kezdé, és 1765-kig, azaz, holtáig folytatá az esztergami új főtemplom építését, melynek jobb oldalán megmaradt volna az a márvány-kápolna is.

Az utána következő érsekeknek, Batthyán József kardinálnak, és Károly-Ambrus főherczeg-nek nem kedvezett a fergeteges időszak e részben.

Miután pedig 1823-ik esztendőben boldogult Rudnay Sándor, herczeg-primás, azt az egész hegy-oldalt, melyen 1507-től fogva állott a kápolna, lehordatta, s az alacsonyabb tájékkal az új templom terével egyenesítette; akkor mind a kápolnát fundamentomostól lerontani, mind a szent képet onnan kivinni, mind a sirboltban nyugvó testeket átszállítani kellett. A sirboltnak vizsgálata a felsőségtől reám és néhai Kratochvila Mihály kanonokra levén bizva, bizonyoságot tettünk hitelesen arról, hogy a többi koporsók között említett generális Schueknecht koporsójára s az abban fekvő csontjaira s porára akadtunk; néhai Ipolyi Gáspárnak pedig rákonyi apátnak, esztergami kanonoknak, a ki 1762. esztendőben karácson 27-én Esztergamban e világból boldogul kiköltözött, hideg tetemeinek némely részeit rothadatlan állapotban leltük. Mindezek a hült tetemek 1823-ban sz. András ha-

vának 16-án több ezer embernek kísérete közt átvitettek, s eltakarítottak azokban az új katakombákban (sírboltokban), melyeket említett herceg-primás Sándor az új főanya-templom alatt az érsekek, a káptalanbeliek, s más előkelőbbek eltemettetésére földalatti márványos kápolnával együtt készíttetett s el is végzett.

A Bakács kápolnáját pedig oly remek mesterséggel felbonczolta Packh János, kismartoni fi, érseki építőmesternek, Khinel Pálnak akkori segédje, azután követője, hogy épen annyi s épen azon márványdarabokból áll most az új főanya-templomnak evangeliumi oldalán, valamint állott elejétől fogva a régi templom mellett.

Midőn tehát ennek a felbonczolásnak kezdete közelgetett, 1823-ki pünkösdi másik ünnepén maga Rudnay Sándor, herceg-primás az egész káptalannak, nagyszámu papságnak, s szám nélküli sokaságnak jelenlétében levette e sz. képet az oltárról s átadta két kanonoknak Kratochvila és Szily uraknak, kik midőn a kápolnából kivennék a képet, akkor nyilvános lett az a közbuzgóság mellyel viseltettek iránta a hivek; mert keserves zokogás és sirás hallatott a körülálló sokaságban, melynek lecsendesítésére s mindeneknek tudósítására, a jelenlevő herceg-primás nevében, bizonyossá tétetett általam az egész sokaság mind arról, hogy minden eddig a várbeli kápolnában tartatni szokott ájtatosságok tovább is megmaradnak e sz. kép előtt a szent István király kápolnájában, Szt. Tamás mezővárosában, mind pedig arról, hogy legfeljebb egy esztendő múlva, mihelyt tudniillik megkészi az általteendő Bakács kápolnája, ismét abba tétetik vissza a boldogságos Szűznek tisztelt képe.

Igy ezután ájtatos éneklések, s könyörgő fohászkodások között a várból Sz.-Tamás mezővárosába vitetett le a szent kép, és az ott lévő sz. István oltárára helyeztette a herczeg-primás, a hol buzgósággal egy egész esztendeig látogatták azt a hivek, miglen megkészülvén a várbeli remek munka, ismét pünkösöd hétfőjén, azaz szent Ivány havának 7-ik napján 1824-ik esztendőben, először ugyan az Oltárt megszentelte, beletévéen szent Honestus, és szent Desideratus mártirok ereklyéjét, azután pedig a boldogságos Szüznek képét az Oltárra maga felállította, a sokszor megdicsért érsek Rudnay Sándor, Máriának kisedségétől fogva mind halálig buzgó tisztelője.

Az nap még nagyobb számmal sereglett össze nem csak az esztergami, hanem a környékbeli hiv kereszténység; és egy rövid prédikáció után örvendező s hálaadó énekzengéssel kísérték a Sz. képet sok ezer hivek a sz.-tamási kápolnából az uj várbelibe; a hol most is sokan mennyei áldásokat nyernek Istentől a Boldogasszony esedezése által, s odafüggesztvén ennek megbizonyítására sok arany és ezüst jegyeket, dicsőítik a minden jóknak mindenható adóját, az irgalmas jó Istent.

A BOLD. SZÜZ MÁRIA KÉPE A KOLLEG. ÉS PLEBANIAI
TEMPLOMBAN POZSONYBAN, MAGYARORSZÁGBAN.

Pozsonyi Boldogasszony képe

a pozsonyi káptalan s város templomában, az esztergami érsekségben.

Néhai nagyérdemü nádor-ispán, herczeg Eszterházy Pál, azon könyvében, melyet 1690. és azután 1696. esztendőben ritka munkássággal, s ájtatossággal szerzett Pozsonyban, általa építtetett házában, s melyeket N.-Szombatban az akadémiai betűkkel közrebocsátott: *Mennyei korona* czim alatt, vagyis: az egész világon levő csudálatos boldogságos Szüz képeinek rövideden följegyzett eredetiről: ezeket írja szóról szóra a pozsonyi Boldogasszony képéről:

„Joannes Clement nevü Pozsony városi ember, az 1641. esztendőben, hatvan esztendős korában meghalván, csakhamar holta után megjelenvén, azt mondja vala, hogy jóllehet ájtatos, és töredelmes szívvvel mult ugyan ez árnyék-világból ki, mindazonáltal a purgatorium tűzében nagy kínokat köll szenvednie azért, hogy bűneiért, s főképpen penig egy embernek két száz forintért való megölésért még eleget nem tett volna, kire nézve feleségének üzené, hogy két száz forintot osztana a szegények közé, mivel addig szabadulása nem lehetne. E mellett fogadása tartaná, hogy egy boldogságos Szüz képe tétetnék az öreg káptalan Szentegyházában az Oltárra bizonyos miséket is kívánván mondatni, mely képet midőn a képfaragó akarna csinálni, egy régi boldogságos Szüz képit mutatá azon lélek, hogy aztat vinnék a templomba, melyet megcselekedvén, azon Kelemen Jánosnak lelke egy stólat tön a boldog Szüz képire, Krisztus Urunk lábaihoz egy gyertyát, mely most is ottan tartatik, maga pedig egy szép fejér

galamb képében egynehány nap mulva sok emberek láttára mutatván meg magát, nagy fényességben vitették a boldog örömben. Azon kép előtt pedig sok jó keresztények külömbféle áldásokat, s malasztokat vesznek mostanság is Istennek örök dicsőségére.“

Eddig az említett herczeg nádornak tulajdon szavai. Az akkori esztergami érsekek, Lósy Imre, s utána Lippay György, Magyarország primásai, mindjárt akkor Pozsonyban szoros vizsgálatot rendeltek ennek a történetnek kinyomozására. 1642. július 12-dikén kezdődött a vizsgálat Kisdi Benedek esztergami nagy prépostnak és érseki helytartónak előlülése alatt, kinek eltávoztása után Kopcsányi Mihály, szerémi püspök, és pozsonyi prépost folytatta az elnökséget. Táblabírák voltak : Senkvicz Máttyás, esztergami kis prépost, s helyette Szelepcsényi György, esztergami ör-kanonok; azután pozsonyi kanonokok : Szentkereszty Balás, Jancsovcics Jakab, Fabriczius Henrik, s helyébe Svehla György urak, Székelyi Majlát Miklós ügyész ur vette fel a hites vallástételt 32 tanubizonyságoktól; ezek voltak :

1. Groszer János, gr. Pálffy háza gondviselője, 42 esztendő, s ágostai valláson levő.
2. Pestvármegyei András, áldozó pap, jezsuita, 50 esztendő.
3. Hailiger István, városi ör, 42 esztendő, ágostai vallásu.
4. Hubastus János, nemes, 28 esztendő.
5. Fötiszt. Szelepcsényi György, esztergami kanonok, 38 esztendő.
6. Schlifinger Farkas, éjjeli vigyázó 27 esztendő, ágostai vallásu.
7. Fischer Rozina.
8. Hopfer Mihály, gr. Pálffy szolgája, 26 esztendő.
9. Hopfer Rozina, az előbbinek házi társa, 34 esztendő.
10. Bornemisza István, 13 esztendő ifju.
11. Braun Vilmos, gr. Pálffy

házában lakó fazékas, 31 esztendő. 12. Ulrich Tamás, hatodik iskolabeli tanuló, 21 esztendő. 13. Grobner István, gr. Pálffy szakácsa, 24 esztendő. 14. Katz Lőrincz, más fazékas gr. Pálffy házában lakó, 24 esztendő. 15. Richter István, 25 esztendő, ágostai vallásu. 16. Sylva Sónia, Erdődy Imrének házastársa, 27 esztendő. 17. Krisancz Dorottya, özvegy, 63 esztendő. 18. Szalay Orsolya, özvegy, 46 esztendő. 19. Pertlan György leánya, 17 esztendő. 20. Sveitz Márton leánya, Magdolna, 30 esztendő. 21. Axamitek Wenczel Tóbiás, szabó, 28 esztendő. 22. Percsiz Péter, nemes ifju, hatodik iskolában tanuló, 17 esztendő. 23. Urovics János, iskolás 22 esztendő. 24. Schnitze Kristóf, iskolás, 19 esztendő. 25. Fischer Magdolna, 17 esztendő, Halstadi leány Reginának testvére. 26. Buress, sz. Ferencz szerzetében áldozó pap és a filosofiának lectora Pozsonyban. 27. Didacus, laycus barát sz. Ferencz szerzetéből. 28. P. Gladiach Jeromos, áldozó-pap, jezsuita, 42 esztendő. 29. P. Nagy, áldozó-pap, sz. Ferencz szerzetese. 30. Neosuvinus György, városi káplány, 40 esztendő. 31. Scheibele György, képfaragó, 36 esztendő. 32. Fischer Regina, 20 esztendő leányzó, Halstadi ausztriai, a kinek Clement János annyiszor megjelent.

Ennek a vizsgálatnak irománya, és az arra július 25-én követezett szent törvényszéki végzés a pozsonyi nemes láptalan levéltárában le vannak téve.

Ide mellékelt érseki oklevél megbizonyítja azt, hogy az egyházi törvényhatósága fontos tárgy iránt nem mulasztott el semmit.

„Mi Lippay György, esztergami érsek s most nevezett Esztergam várnegyének örökös főispán-

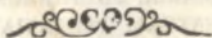
ja, Magyarország primása, az apostoli szentszéknek szülötti küldöttje, Magyarország főtítoknokja és kanczellárja, Ő császári királyi Felségének belső titkos s valódi státus-tanácsosa, értésére adjuk mindazoknak, a kiket illet, miképen egy csudálatos történetnek leírása, mely történt Pozsonyban, ugymint Clement János lelkének megjelenéséről, a mi boldog emlékezetű elődink nagyméltóságu Lósy Imre, esztergami érsek által szorgalmasan szoros vizsgálat alá vitetett és annak rendé szerint törvényes uton nyomoztatott légyen; ő halála által megakadályoztatván, végzést iránta nem tehetett; tovább pedig több theologus által azon irás megvizsgáltatott, és egyezőleg helybenhagyatott; mire nézve mi is ezt a leírást érseki hatalmunkkal helybenhagyjuk, engedelmet adván reá, hogy nyomtatás által közrebocsáttassék, a mindenható Istennek dicsőségére, az ő Anyaszentegyházának, a mi kedves anyánknak magasztaltatására.“ Adánk Pozsonyban, a mi érseki kuriánkban, januárus 4-ik napján 1643-ik esztendőben.

Lippay György.
esztergani érsek mk.

Kijött ez a leírás pozsonyi sajtó alól 1643. esztendőben, egy ajánló beszéddel együtt, melyben Kopcsányi Mihály, szerémi püspök és pozsonyi prépost, az egész könyvet a tisztelt érseknek, Lippay Györgynek ajánlja, nem titkolván el azt is, hogy több ájtatos hivek ezer fájdalmas Boldogasszony képe előtt ájtatoskodván, részesülnek a mennyei bő ajándékokban. Egy század mulva pedig, ugymint 1742-ik esztendőben ismét megjelent világ elébe ez a könyv némaetül, a Jézus társasága neve alatt felálló kollegiumnak könyvműhelyében.

Már nagyhirű kardinál, primás Pázmány Péter 1630-ban építvén a most említett Jézus-társasági szerzetnek számára egy lakóházat a főtemplom mellett, azokra bízta a főtemplomi prédikáló széket, és a templomnak fele részét. Azok tehát elejétől fogva ügyeltek a boldogságos Szűznek oltárára, s a leirt képére is. Azon oltár előtt tartattak annak az Egyesületnek ájtatosságai, a melyet felállítottak a jesuiták Pozsonyban is a boldogságos szent Szűznek, mint a haldokló és a megholt hivek kegyes Anyjának tiszteletére. Ez az Egyesület felséges II. József alatt megszűntetvén, meg nem szűnt mégis a pozsonyiaknak buzgóssága, melylyel most is segítségül hívják Krisztusnak szent Anyját ez oltár és kép előtt, kivált minden szombatnapokon és a Boldogasszony ünnepein. E végre egy pozsonyi polgár Dietrich F. 1794-ben egy jeles fundációt tett. Az oltárt pedig 1831-ik esztendőben nagy költséggel megújította Pókateleki Kondé Florián, kedves élete párjával, született Jablanczy Borbálával együtt.

Az ide mellékelt kép mutatja a jelenlegi boldogságos szent Szűznek, a ki a keresztfáról levett fiának testét térdén tartja, rajzolatját. A gyertya Krisztus lábai mellett, a melyről emlékezik herceg Eszterás Pál, már régen nincs ott.

- A BOLD. SZÜZ MÁRIA, JO TANACSTOL NEVEZETT KÉPE A BLUMENTHALI PLEBANIATEMPLOM NAGY OLTÁRÁN, POZSONYBAN.

Blumenthali Boldogasszony képe.

Pozsony külvárosában, az esztergami érseki fő-megyében.

Már előbb, mintsem Pozsony városának Blumenthal, avagy Virág völgy nevű külső utczáiban a magyar, vagy schöndorfi kapun kívül, helybéli plebánia 1774-ben felállíttatnék; Jankó József pozsonyi kalmár 1768-ban május 16-kán hozott magával Olaszországból egy a Jótanáctól neveztetett Jenazzói eredetihez illetődött Boldogasszony festett képét, melyet az első blumenthali plebánus, Klobusicsky Mátyás, hajdani jesuita, a külvárosiaknak esedezésére az egyházi felsőség engedelmével, a pozsonyi kathol. tanács, mint Patronus, egyetértésével az új plebániának oltárára kitétett. Eleven emlékezetben tartom én is azokat az órákat, melyeken magam is 11 éves gyermekkoromtól kezdve szüleimmel együtt a belső városból oda jártomban e kép előtt több ízben a jó tanács Anyjához folyamodék, minek előtte még a mostani templom és plebániaház felépült volna. Igen számosan jártak akkor oda a hivek, és gyakran hirdették az Isten kegyelmeit, melyek adattak vala a szükölködőknek, kik itt segítségül hívták a boldogságos Szűz esedezését, Mihelyt pedig megkészült a templom és a plebániaház, azonnal az ideigleni lakházakból, a hol megnevezett plebánus a felső emeletben tartózkodott, alatta pedig kápolnaformában az isteni szertartások végződtek vala fényes pompával és temérdek sokaságnak kísérésével, ez a szent kép is oda átvitetett, és az öreg oltárra helyeztetett, a hol jelenleg is látszatik és tiszteltetik. Meg kell pedig itt magyarázni azt a nagy képet, melynek felsőbb bal oldalán foglaltatik maga a Boldogasszony kis képe, szive felől

tartván az édeskedő kisded Jézust, és kettős szivárványnyal, mint egy tágas koronával körül levén véve. Alól látszik két férfi zarándok formában, és két asszony két kis gyermekkel, mint egy tenger mellett utazván, és a képre tekintvén; az égen láthatni a fénylő napot, holdat, csillagokat és a levegőn egy lángoló füstöt. A képet hordozzák az angyalok, az utazók pedig figyelmezve tekintenek a képre, ráfüggesztvén szemöket. Előadatik ezzel az, a mit 1674-ben Ágoston, Rieger Máténál, a felsőség engedelmével kinyomattatott: *Marianisches Orakel* című könyvében említ Szailer Sebestyén, Marchthali Premonstratensis, Ditrichskircheni plebánia helytartója; és a mit ő egy Rómában kiadott Angelo-Maria d' Orgio nevű augustinianusnak régi könyvéből meritett, a mint tudniillik 1467-ben a törökök Albániának fővárosát, Scutarit el akarták vala foglalni, nagy rémülésben levén a város lakosai, a többi közt, azon felettébb törődtek, hogyan menthessék meg a hitetlen ellenség csufjaitól azt a csudálatos szent képét Máriának, mely régtől fogva paradicsomi Mária nevezet alatt különös tiszteletben volt nálók egy, a város falai mellett levő templom falán gyönyörűségesen lefestve? Kiváltképen két albániai nemes familiának fejei, Giorgi és Szlavi nevűek rendkívüli buzgalommal leborulván a szent kép előtt, arra kérték sűrű könyhullatással az Istent, hogy ezt a csudálatos képet, melyet bemeszelni senki sem merészelt, a falról levenni nem lehetett, venné őrizete alá maga a Mindenható. Álmokban vették azt a parancsolatot, hogy összeszedvén legdrágább kincsüket, készüljenek utra, és nyomban kövessék a bold. Szüz képét. Ugyanazon időben pedig jelentést kapott Genazzano városában,

Róma mellett, egy istenfélő apácza, Petruczia, arról, hogy haladék nélkül egy templom építését eszközölje az oda érkezendő Boldogasszony képének befogadására; melyhez, mindenek bámulására azonnal kezdett a jámbor Petruczia. Elérkezvén tehát a meghatározott idő, Scutariban a templom faláról a vakolás az egész képpel együtt magától lefejtett mindenek láttára, kivetített a templomból egy titkos erő által; mozdult a levegőben a tenger felé, s nappal mint egy napfény tündöklött, éjjel mint egy lángoló oszlop fénylett; Giorgi és Szlavi minderről előre tudósítva levén az isteni látásból, követték belső vonzattal megerősítette a mennyei kalauzt; mindenkor felfelé tekintvén, nem féltek semmitől, nem is szenvedtek lábaik alatt semmi ötlő akadályokat; hasonló isteni gondviselés vala rajtok, valamint hajdan az Izrael fia in a pusztában; utaztak folyvást egész épséggel s fáradhatatlanul, állandó szívbéli megnyugvással, minthogy éjjel-nappal előttök lobogott Jézus- és Máriának fénylő képe. Róma városához közelítvén, egyszerre eltűnt a sz. kép előlök, és a jámbor vándorok keresték azt jó ideig buslakodva; nem sokára Genazzanoba utasítottak, és megvigasztaltattak új látásban. Oda vette tudniillik útját a sz. kép; és ápril 25-én 1467-ben annak az új templomnak, melyet Petruczia építtetett, falára ragasztva, megnyugodott, és ott mostaniglan minden fogatkozás nélkül megmaradt. Leirhatlan volt nem csak a genazzanói lakosoknak, hanem egész Olaszországnak öröme, kivált miután Giorgi és Szlavi esküvéssel vallást tettek mindazokról, a miket utjokban tapasztaltak. Nem sokára azután IV. Sixtus római pápa megerősítette azt a rendeletet, melylyel a kolonnai hercegek a szt. Ágostontól

nevezett szerzetesekre bízta ennek a templomnak és sz. képnek gondviselését. Négy hónap alatt százötvenkilencz példa jegyeztetett fel mindjárt akkor, hogy e sz. kép előtt testi és lelki szükségben folyamodók isteni segedelmet nyertének. Ennek a képnek vezetéknevét pedig azért változtatták meg, mert a szerzet régi temploma nevezetett a „jó tanácsról“ a szerint, a mint Madridban a bold. Szűz egy képe hasonló nevezettel megkülönböztetett, mely előtt jó tanácsért imádkozván Gonzága szent Aloyz 1583-ban, auguszt. 15-én ezt a szózatot hallá, hogy a Jézus-társasága szerzetébe lépjen.

Elhallgatván azokat a tiszteletadásokat, melyekkel a római szentséges pápák, névszerint VIII. Orbán, XI. Innocenz, született herczeg Odeschalchi, XIV. Benedek, VII. Pius és XVI. Gergely, ezt a Szűz Mária képét istenes látogatásaik, s megajándékoztatásaik által nevezetesebbítették; csak annyit emlitek, hogy ennek a képnek mása az egész Anyaszentegyházban utánozva tiszteltetik. Európának minden tartományai, sőt Amerika keresztény lakosai is több mint egy századtól fogva ilyen rajzban, s ilyen czim alatt helyezik az oltárra a Krisztus Anyjának szent képét; sőt majdnem minden tartományban különös isteni kegyelmekkel dicsekednek azok, kik a jó tanácsról nevezett boldogságos Szűz képe előtt a Mindenhatóhoz folyamodnak. Ez történik Pozsonyban is, több mint 60 év óta; valamint erről bizonyágot teszen két törvényes egyházi látogatás (visitatio canonica.) Az első, melyet 1783. kardinál Batthyán József herczeg-primás véghez vitt, ekképen szól: „In Sacello est gratiosa imago B. Mariae V. de bono consilio, ad cujus intercessionem complures

a Deo impetrantur gratiae, prout Fidelium appensa anathemata Numero 137. testatum faciunt. Unum prae ceteris sigillo roboratum habetur testimonium, ubi caecus quidam Civis Posoniens. (Johann. Lehner, murariorum magister, ddo. 26. Jul. 1777.) ad aram hujus iconis orando, visum recepit suum.“ Azaz : a kápolnában van a boldogságos Szűznek kegyelem-képe, a mely előtt sok kegyelmek adatnak az Istentől, valamint ezt bizonyítják a hivektől ott felfüggesztett 37 jegyek. A többi között van itt egy pozsonyi polgárnak (Lehner János, kőmives mesternek július 17-én 1777-ben) kelt pecsétes saját levele, melyben azt vallja magáról, hogy ő elvesztvén szemei világát, midőn e szent kép előtt könyörögne, azt ismét visszanyeré.“ Hasonlóul ír 1823-ban, Rudnay Sándor herczeg-primás által itt tartatott egyházi látogatás is, hol ennek a képnek eredete is ugy adatik elő, mint fölebb említénk.

Néhai herczeg Eszterás Pál Mennyei Korona czimű könyvében 439. lap és 658. sz. alatt Genesta városában levő bold. Szűz képéről csak annyit említ, hogy annak a templomnak melyet Petrucia nevű szegény asszony épített, falára a boldogságos Szűz maga képét írta, és azt az Isten nagy csudákkal megáldotta.

Arról a csudálatos Boldogasszony képéről pedig, mely de bono consilio, a jó tanács nevezet alatt Madridban, Spanyolországban létezik, értekezik 552. lap és 884-ik szám alatt: előadván boldog emlékezetű Aloysius Gonzagának történetét, melyről többet olvashatni életleírásában, melyet Virgilius Ceparius teljes hitelességgel mindjárt halála után közrebocsátott Rómában.

A BOLD. SZ. MÁRIÁKÉPE A MÉLY-UT FELETTI TEM-
PLOMBAN A KALVÁRIA-HEGY ALATT POZSONYBAN.

Pozsonyi Boldogasszony képe

a kálvária hegy alatt, a mély út felett, az esztergami érsekségben.

Ennek a kőből szobrászolt képnek, mely a Stájer Mária-Czellnek általános alakja, eredetéről más hitelesebb tudósítást minden iparkodásom mellett sem szerezhettem, mintsem e következőt : 1713. évben, midőn Pozsonyvárosát a pestises mirigy pusztítani kezdette, egy előkelő polgár Lauer mann György János, házanépével egy városon kívüli kis házba vette magát, fogadást tévén Istennek, hogy akkor, ha életben tartandja őket a felséges Isten, két kápolnát építene a nem régen felállított kálvária-hegy oldalán, és pedig egyiket az észak és napkelet felé néző második és harmadik stációk között oldalaslag; büneit sirató sz. Péter apostolnak, és a három szenteknek, kiket közönségesen a pestis ellen segítségül szoktunk hini, ugymint : sz. Sebestyén mártyrnak, sz. Rochus konfesszornak, és szent szűz Rozáliának tiszteletére; a mint ezt láthatni jelenleg is; a másikat pedig ugyanezen kálvária-hegynék átelleni oldalán; észak és napnyugat felé, a boldogságos Szűznek tiszteletére ott, a hol kezdődik a mély út a város felé.

Nem is volt sikertelen Lauer mann fogadása; megmentetett ő maga és az ő háza népe minden veszélytől; és hiven teljesítette ígéretét. Két magzatot hagyván maga után; leányára ugyan, a ki az Erzsébet apáczák klastromába vette magát, sz. Péter kápolnáját; fiára pedig a mély uti kápolnát bizta.

Ebben a mély uti kápolnában az oltárra egy másféllábnyi magas kőképe a Boldogasszonynak

felállíttatott; mely képről azt állítják vala közönségesen, hogy azt egy istenfélő öreg remete egy kutból huzta ki, és remete lakjában e kép előtt mindennapi könyörgéseit ajánlotta volna. Magam is emlékezem róla, hogy e mély uti kápolna mellett két vén remete lakott, a ki egyszersmind a kálvária-hegyi stációknak és kápolnáknak gondját viselé. Ismertem is az utolsó remetét, a ki 1781-ben felséges II. József parancsára kénytelen vala kiköltözni remete-lakásából.

Több 60 esztendőnél, hogy magam is gyakran jártam, és tehetségem szerint járok e kápolnába; a hol mindenkor több tisztelőit találtam a boldogságos Szűznek, délelőtti s délutáni, téli s nyári időben. Néha az előbb szűk oltár előtt szent misék is ajánltattak; a kápolna előtt egy deszkás rekeszték több székekkel levén, ez éjjel nappal nyitva volt, maga a belső kápolna pedig vasrostélylyal el volt rekesztve.

Idő jártával öregbedvén itt a bold. Szűz iránti mély tisztelkedés, miután drága jegyekből s más önkénti ajánlatokból nagyobb summa pénz az egyházi és városi előljárók felvigyázása alatt, kivált Schneider József pozsonyi kanonok s városi plébánusának szorgoskodásával összegyűjtetett, boldog emlékezetű érsek-primásnak, Rudnay Sándornak engedelmével a pozsonyi kath. község egy tágas templomot közel az előbbi kápolnához építtetett, melynek hossza 10 öl, széle pedig 5 öl. Ezt az új templomot, Strajter József pozsonyi prépost 1822-ik évben felszentelte, és abba a régi kápolnából számlálhatlan ájtatos sokaságnak égható énekszengésével a bold. Szűz szoborképét átvitte s az ékes oltárra helyezte. 1823-ik évben az érsek-primás egyházi látogatást tartván, az isteni

szolgálatot e kápolnában elrendelte, és azt a városi plébános gondjára bízta, a blumentháli plebániától, hová előbb tartozott, elvevén. Sz. György naptól fogva Mindszent napig minden szombaton az oltári-szentség kitétele mellett e kápolnában litánia mondatik, a sz.-mise áldozat pedig sz. Mihály napig kegyes adakozásokból tartatik, vasárnap- és ünnepnapokon sem reggel sem délután itt nem engedtetik az isteni szolgálat, nehogy a városi sok templomokban rendszeresen meghatározott órákban divatozó predikációk, oktatások és más szertartások megritkuljanak; mindazáltal tömve teli volt a kapolna kivált délután, más köznapokon pedig majdnem mindenkor többsz.-misék szolgáltattak itt : úgy hogy az országgyűlési főpapok is igen gyakran példás ajtatossgal ezt a templomot meglátogatták. Kalocsai érsek Klobusiczky Péter ő excellentiája, 1826-ik évben okt. 15-én ebben a kápolnában ajánlotta a felséges Istennek papságának második zsengéjét, és a templomot szent ruházattal s több adományokkal megtisztelvé, melyek az istentelen rablók kezébe nem akadtak. Drazsánszky János, pozsonyi olvasó kanonok 1827-ik évben a templom szanktuariumát ékesen megiratta; más ajtatos hivek pedig ezüst lámpások, arany ezüst s drága gyöngyökkel, ékes jegyekkel nyilván bizonyítmányt tettek mindarról a buzgóságról, melylyel viseltetnek az Isten Anyjához, mindarról a háladatos indulatról, mely által elismerik, hogy itt a Mindenhatótól mindenféle nyomoruságokban kértek s nyertek segedelmet a bold. Szűz esedezésére; melyért áldassék az Istennek, és a szentséges Szűznek neve.

**A BOLD. SZÜZ MÁRIA KÉPE A POZSONY MELLETTI
MÁRIA-VÖLGYBEN. ESZTERGAMI EGYHÁZMEGYÉBEN.**

Mária-táli Boldogasszony képe

Pozsony vármegyében, az esztergami érsekségben.

Herczeg Eszterházy Pál, Magyarország nádora 1690 és 1696. esztendőben, a nagyszombati akadémiai betűkkel kinyomattatott két könyveiben ilyformán, sőt e szókkal értekezik a Mária-táli szent Szüzanya szoborképéről :

„Az 1830-ik esztendőben történék, hogy midőn egy szegény yilágtalan koldus a táli erdőben ájtatosan imádkoznék, szózatot halla az égből, mely azt mondá neki : hogy ott közel volna egy forrás-kut, melyben van egy csudálatos kép, ennek vizével ha megmosná szemeit, azonnal megvilágosíttatnának. Hallván azért ezen szókat, oda viteté magát a forrás-kuthoz, melyből mihelyt megmosá szemeit, mindjárt megnyílnak és látni kezde. A viz fenekén levő bold. Szüz képét nagy ájtatossággal felvevé, kinek egy faoszlopot csináltata, melynek tetejére helyeztette azon szent képet. hová gyakorta járulván, buzgóan imádkozék azon dicsőséges szent kép előtt.“

„Azonban a sok jövő-járó látván azon oszlopra feltéttett bold. Szüz képét, kezdenek ottan ájtatoskodni; melyre sok csudák is történtek vala. Elhiresedvén a sok külön-különféle csudatételek, végre első Lajos, magyarországi király elé menvén azon megírt csudáknak hire, azon istenfélő sz. király egy szép szentegyházat építtete azon helyen a bold. Szüz tiszteletére. Klastromot is építtetvén, melléje a remete sz. Pál szerzetében levő barátoknak, a hol azon szent képet az oltárra tétette a keresztények ájtatosságára. Mely helyen mostanság is sok szép csudatételekkel ajándékoztattak a

keresztény hivek, kik tudniillik igaz buzgósággal járulnak azon szent helyre. Melyért dicsértessék a teljes sz. Háromság egy igaz Isten, az ő bold. sz. Anyjával s az egész mennyei seregekkel egyetemben örökön örökké.“ Eddig a herczeg szavai.

Az említett paulinusok szerzete első Lajos legdicsebb királyunk idejétől kezdve 1786-ik esztendeig, midőn felséges II. József császár s király által eltöröltetett, nagy szorgalommal gondját viselé e szent helynek és képnek, éjjel és nappal zsoltosmálván az Isten dicséretére és az oda se-reglő boldog Szüzanya tisztelőinak lelki épüle-tükre, oltári áldozatokat, istenes közbeszédeket, délutáni vecsernyéket és litániákat tartván. Azokat a rendkívüli kegyelmeket, melyekkel ott dicsekedtek a jámbor bucsujárók s látogatók, jegyzőköny-vükbe beírták; és a világ elébe is több ízben, s több nyelveken kiadták, névszerint Kollenicz András, Kummer László és Nunkovich József pauli-nusok a felsőségnak hozzájárult engedelmevel.

Most megnevezett Kummer László e sz. kép-nek eredetét ekkép adja elő : Marianische Gnaden-quelle czimű könyvében 1742-ben sz. Gellért, első csanádi püspök és martirnak, remete társai közül egyik magánosságban élván azon tájon, az Isten Anyjának tiszteletére hársfából faragott egy képet még sz. István idejében 1030-dik esztendőben. Ezen kép előtt ájtatoskodott ő sokáig, hanem midőn Pé-ter s Aba Sámuel királykodása idejében, üldözték a keresztényeket a pogányok, akkor elrejté azt a képet a remete, és csak 300 esztendő múlva fedez-tetett fel első Lajos alatt, mint főlebb említénk. Feljegyzésre méltó, hogy halhatatlan emlékü első Leopold római császár és apostoli király 1687-ben a pozsonyi országgyűlés alkalmával József fiának

megkoronáztatása után Mária-Tálba kimenvén, ott példás ájtatossággal a török igától akkor megszabadított országot a magyarok nagy Asszonyának pártfogásába ajánlotta; nem sokára pedig herczeg Eszterházy Pál, nádor-ispán, báró Maholányi János királyi jelenlét helytartójával együtt, azon helyen, hol a sz. kút van, egy csinos kápolnát felállítottak, mely mostaniglan is fennáll és számtalan betegek, bénák, vakok, gyengédektől többnyire sikeresen meglátogattatik. Ezek közül van Magyarország hajdani primása, esztergami érsek, herczeg Eszterházy Imre, a ki torokgyuladásban szózat nélkül és halálos veszedelemben lévén ennek a sz. kutnak vize s a bold. sz. Szűz esedezése által csudálatosan meggyógyult. Ez a szent életű érsek annak előtte Paulinus szerzetes és az egész szerzetnek generálisa volt, s többnyire mint egyéb paulinus generálisok is, a mária-táli monostorban lakott. Az utolsó generálist is, ugyanint Ordódy Pált, Mária-Tálban érte az eloszlásról kiadatott felséges parancsolat 1786-ban.

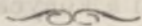
E magyar szerzetnek eloszlása után egy plebános gondviselésére bízott ez a sz. hely, a mellette lassan-lassan népesedő Máriánka nevű tót faluval együtt, és az ugy czimzett vallásos kincstárból mind a templomnak és az isteni szolgálatnak, mind a lelki ügyésznek tartására kiszabattak a szükséges pénz-summák. Hanem csak hamar megmutatta a tapasztalás, hogy elégtelen egy papi személy annyi sok száz sőt ezer ájtatoskodónak lelki szolgálatára. Mert a paulinusok eltávolítása után is meg nem szűnt az a hely a mennyei kegyelmek osztóhelye maradni.

Erre nézve néhai pécsi püspök, Görgei Márton, még akkor esztergami kanonok, két segéd

A BOLD. SZÜZ MÁRIA KÉPE A NAGYSZOMBATI SZ.-
MIKLÓS-TEPLOMBAN, ESZTERGAMI FŐEGYHÁZ-ME-
GYE, POZSONYMEGYÉBEN.

papnak számára rendelt, s adott tökepénzt, a mely 1807. évtől fogva kincstári változások által lero-
vatván, mégis egy káplán fizettetik most is belőle,
és tavaszkor s őszkor Pozsonyból, Stomfáról s sz.
György városából meghivattak több gyóntató-
atyák, a midőn tudniillik Mária hiv tisztelői Csal-
lóközből, Moson, Pozsony, Nyitra vármegyéből és
Ausztriából seregenként folyamodnak ide s imád-
ják a Mindenhatót az Ur Jézus Krisztus sz. Any-
jában, e helyen, mely minden Mária helyei közt
legrégibb egész Magyarországbán.

Nagyszombati Boldogasszony képe.

Pozsonymegyében, esztergami érsekségben.

Hogy herczeg Eszterházy Pál, magyarországi
palatinus Nagyszombatban kétszer, ugymint 1690
s 1696. évben kiadatott könyvében semmi említést
nem tesz a nagyszombati bold. Szüz csudálatos
képéről; annak nyilván az az oka, hogy az a kép
csak későbbben, ugymint 1708-ik évben jelesült
meg; és ennél fogva más herczeg Eszterházy, azaz
Imre, esztergami érsek, Magyarország primása ál-
tal csudálatos képnek ismertetett meg.

Történt tudniillik 1708-ban, hogy az egész
város, akkor az országban dühösködő pestis, és a
belső csendet megháborító fegyveres lázadások
miatt szörnyű szorongatásban levén, véletlenül
megtelt azzal a hirrel, hogy a főtemplomban levő
bold. Szüznek deszkára festett képe csudálatosan
izzadni, sőt könnyezni látszik. Ezen hirnek, mint
történni szokott, sokan hitelt nem adtak, de na-
gyobb részint a városbeliek oda siettek, meg akar-
ván szemlátomást győződni a dolog mivoltáról.

Hanem a város plebánusa rendeléséből egy pap által letöröltetvén képeről az izzadásnak és sirásnak cseppjei, az nap, vagyis sz. Jakab hó 5-én, már nem látszhattak többé azon cseppek a képen. Egy hónap mulva pedig, ugymint nagy-bold. aszszony hava 10-én este felé, és 11-én korán reggel megismételtetett a hir, és többektől szemléltetett e látmány, sőt maga a város plebánusa, Martonffy György, Orod-Sz.-Márton prépostja, esztergami kanonok, reggeli öt órakor a kép előtt imádkozván, midőn látná a Boldogasszony képének jobbik szeméből kigördülni a könnycseppet, maga ujjával illete azt, és így mind maga, mind az akkor ott ájtatoskodó sok hivek meggyőződtek a dolog igaz voltáról.

Nagy megilletődés következett erre, és igen sokan magukba szállván, töredelmes szívvel megsiratták előbbi eltávozásukat a felséges Istennek törvényétől, meggyőződván arról, hogy bűneink miatt következnek oly keserves sanyaruságok reánk, melyek az Isten Anyjának könyörülő könyhullatására is méltók.

Az egyházi felsőség pedig tartozó kötelessége szerint mindezekről törvényes vizsgálatot rendelt, mely alatt harmincz hiteles tanuk sz. András hava 27-én 1708-ban a sz. szék előtt megeskettettek s meghallgattattak, kik bizonytságot tevének mindarról, mit tulajdon szemekkel láttak, némelyek ugyan julius 5-én, mások pedig augusztus 10-én s 11-én 1708-ik esztendőben. Erről a törvényes vallatásról szóló s mindjárt akkor a sz. szék hiteles jegyzője Koller Ferencz által írásba foglalt, és mind ő általa, mind a főnebb említett Martonffy György által aláíratott, és érseki pecséttel megerősített oklevél a nagyszombati plebániának

levéltárában tartatik, most pedig midőn ezeket írom, kezemben és szemeim előtt forog.

Ez alkalommal az is világ elé jött, hogy már 1663-ik évben is a párkányi csata előtt, némely ájtatos nagyszombatiak észbe vették légyen, hogy ez a csudálatos kép akkoron is könyezett; mert már akkor tiszteltetett ez a kép abban az oldalkápolnában, melyet hajdani érsek, kardinal Pázmán Péter a többi hat oldal kápolnákkal a szent kereszt és sz. Balázs püspök martir tiszteletére felépíttetett.

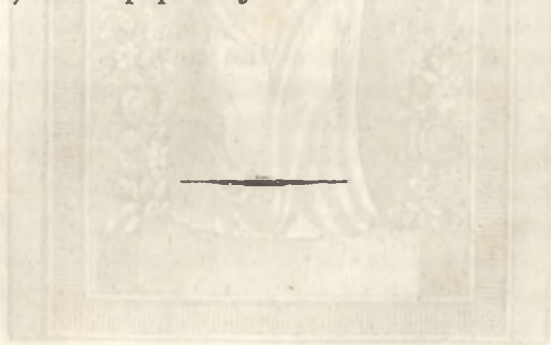
Ezt a kápolnát későbbben herczeg Eszterházy Imre, Magyarország primása nagy költséggel, kerékded formára s rézfedéllel fényesen felépíttette, a csudálatos sz. képet pedig minden keresztények lelki épülete, vigasztalása, buzgó gerjedelmekre való indulása tárgyaul az uj kápolnának oltárára feltevé.

Akkori időkben 1546. évtől kezdve, az esztergami főkáptalan Nagyszombat városában zselérkedett, és sz. Miklós püspök templomában tartván isteni szolgálatokat, a lelki ügyészi hivatalt is viselte az említett városban. El nem mulasztotta tehát ezen kápolnának s a bold. Szűz képének illő gondviselést. A többször említett Martonffy György, erdélyi püspökségre előmozdittatván, elegendő hagyományt szánt és adott arra, hogy a főlebb megírt csudatörténetnek, melynek szemlélésével ötet is méltatta az Isten, örök emlékezetére esztendősz ájtatosságok tartassanak auguszt. 11-én és ezekben a főkáptalan is résztvegyen. Napról-napra szaporodtak az ott felajánlott drága értékű jegyei azoknak a mennyei kegyelmeknek, melyeket az ájtatos hivek az Isten Anyjának esedezésére itt megnyertek. Erre nézve tehát néhai báró Schvar-

zer Lajos, esztergami kanonok, s városi lelkiügyész, azon jegyek árából s más bő adakozásokból azt az egész kápolnát belülről gazdagon felékesítette, két oldal-oltár sz. József és sz. Terézia tiszteletére ott felállíttatott, más drága szent edényeket és egyházi ruházatokat szerzett; más kanonokok is ügyeltek voltaképen e szent hely csinos megtartására; sőt midőn a törvény kötelező értelméhez képest a boldogult érsek Rudnay Sándor Magyarország primása, mindjárt e méltóságának elején 1820-ban maga érseki székét Esztergamban megállapítván, a főkáptalant is eredeti helyére, azaz : Esztergamba vissza helyeztetné, bebizonyították az akkoron átköltözködő kanonokok ezen Boldogasszony képéhez vonzó tiszteletöket az által is, hogy ezen képnek mását magukkal elvitték Nagyszombatból Esztergamba, mely kép mainapiglan a mostani fő-anyatemplomnak öreg oltárán ki van téve, annak foganatos eszközlése végett, hogy valamint ott, úgy itt is az Isten Anyjának, magyarok Nagyasszonyának, megáldó pártfogása alatt méltán szolgáljanak a felséges Istennek, és az Isten ideigleni s örök áldásiban részesüljenek mind azok, a kik Jézust az ő szent Anyjában imádják; Máriát pedig Jézus miatt méltán tisztelik. —

Itt még csak ezt az egyet emlitem, hogy tudniillik az 1808-ik évben telvén be egy százada azon csuda történetnek, nem csak a városbeliek, hanem a környékböli számtalan odagyült hivek is igen jeles ájtatossággal ünnepelték annak emlékezetét; mely alkalommal báró Perén Imre báciai püspök, esztergami nagy prépost és kanonok; mint egyszersmind Nagyszombat városának régi plebánosa, egy tudós magyar beszédet tartott s

kinyomattatott e nevezetes ünneplésnek okáról. Azt állítja e jártas, s a római nevezetességeket ismerő szónok (minthogy fiatal korában a római német s magyar pap nevelő háznak a sz. apollináris kollegiumának növendéke vala, hogy a nagyszombati áldást adó Boldogasszony képe, mása azon csudálatos képnek, mely Róma városában sz. Elek templomában tiszteltetik. Erről tudósítást adhatunk néhai herczeg Eszterházy Pál az egész világon levő csudálatos boldogságos Szűz képeinek eredetéről irt két könyveiből, a hol olvassuk, hogy Syriának Odessa városából áttétett ez a szent kép, és sok csudatételekkel tündöklék a negyedik századtól fogva; mert ezen képhez szent Elek Rómából Odessába utazott és ott tizenhét esztendeig ájtatoskodott, azután haza térvén, szentül meghala első szent Incze (Innocencz) római pápa idejében.

A BOLDASSZONY KÉPE A RÓMAI APOLLINÁRIS KOLLEGIUMBAN
A BOLDASSZONY KÉPE A RÓMAI APOLLINÁRIS KOLLEGIUMBAN
A BOLDASSZONY KÉPE A RÓMAI APOLLINÁRIS KOLLEGIUMBAN

**A BOLD. SZÜZ MÁRIA KÉPE A MODORDORFI TEM-
PLOMBAN, NAGYSZOMBATHOZ KÖZEL ; ESZTERGAMI
ÉRSEKSÉGBEN, POZSONYMEGYÉBEN.**

Modordorfi Boldogasszony képe

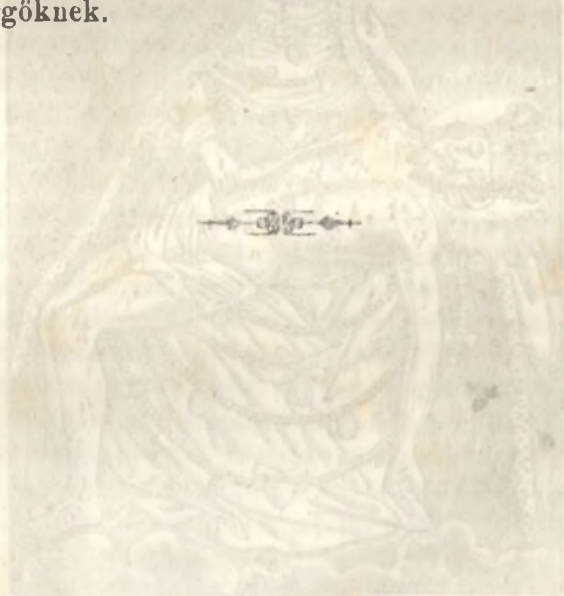
Pozsony vármegyében, esztergami érseki főmegyében.

Mennyei Korona című ritka könyvének 125. szám alatt, 126-ik lapján ezeket írja országunk nádora, herczeg Eszterás Pál: „Modordorfi csudálatos Boldogasszony képe Magyarországbán“ „Van Nagyszombat városához közel egy Modordorf nevű falu, a holott Krisztus Urunk koporsója mellett, egy lorétomi ház is építettett az 1654. esztendőben, holott a sok bucsujáró emberek malasztokat is vesznek Istentől szent Anyja törekedése által.“

Szalkovics Ádám esztergami kanonokká neveztetvén az akkori érsek, Lippay György által 1647-ben buzgó tisztelője levén az Isten Anyjának, kéttornyos templomot építettett Nagyszombat mellett levő Modordorf nevű falun kívül a végre, hogy az ájtatos hivek a városból arra felé zarándokolhassanak. Krisztus kinszenvedésének emlékezetére. Mert a várostól kezdve hét stáció vagyis kápolnácska vala felállítva az ut mellett egész Modordorfig, ott pedig három kereszt és mellette az Ur koporsójának kápolnája létezett. E volt tehát a nagyszombatiaknak kálvária-hegy gyanánt, és azon templom gondviselését Szalkovics Ádám Nagyszombatban lakó esztergami kanonok, a remete sz. Pál magyar szerzetén levő papokra bizta, kiknek akkor benn a városban templomuk és klastromuk vala. Arra bizatott a modordorfi templomban oldalaslag felállított lorettói háznak és a bold. Szűz fából faragott feketés képének gondja is. Gyakoroltatott igen is, a mint ezt emliti herczeg Eszterházy, a bucsujárók

által e helyen az istenes buzgóság addig, míg a paulinusok el nem töröltettek, II. József felséges császár s király parancsára 1786-ban, sőt még azután is, miglen az esztergami főkáptalan menedékhelyét, azaz Nagyszombat városát el nem hagyá, mely történt az ország törvényének ereje szerint 1820-ban junius utolsó napján. Addig tudniillik a káptalanbeliek mind az oszlop-stációk díszes megtartására, a melyeken Krisztus kinszenvedéséből való főtörténetek festve adattak elő, mind a lorettói háznak és szobor-képnek megújítására ügyeltek. Nem lehet e részben elhallgatni Draveczky Ferencz örkanonok bőkezűségét, ki a bold. Szűz tiszteletét példásan gyarapította, és 1802-ben Nagyszombatban szent életét szentül végezte, azután pedig olvasó kanonok Görgey Mártonét, ki pécsi püspöknek neveztetvén. Budán 1807-ben, beiktatása előtt meghala. Utóbb említett kanonok a modordorfi képet érczbe metszve osztogató, és a lorétomi litániát, melyet addig, míg a tudományos egyetem Nagyszombatban virágzott, azaz : 1635-ik évtől kezdve 1778-ik évig az iskolabeli ifjuság a bold. Asszony tiszteletére minden szombaton el szokott vala énekelve mondani, külön nyomtatva terjesztette. Ezt, az egész Anyaszentegyházban elterjedett s mai napig is gyakoroltatott imádságot e könyvnek végére nyomtattatom magam is több imádságokkal együtt, örökös mennyei asszonyunknak, mennyei királynénknak nagyobb tiszteletére. A mi jelenleg illeti a modordorfi Boldogasszony képét, találkoznak most is nem kevés nagyszombatiak, kik oda járnak, magukkal vivén egy oltári szent áldozatot ottan felajánlandó papot, minthogy Modordorfon helybeli pap nem lakván, csak minden harmadik vásárna-

pon tartja ott a gerencséri plebános az isteni szolgálatot Ámbár pedig megritkult azok száma, kik vagy a hét oszlopképeket, vagy magát a modor-dorfi templomot látogatják; mindazáltal most is dicsekednek több nyomorultak, és testi lelki inségeikben az Istenhez forduló hivek arról, hogy fogadást tevén az ide való bucsujárásra, testi lelki vigasztalással méltattak a boldogságos Szüz segítségül való hívása után; melyért hála legyen a mindenható Istennek, a ki maga nagy dolgokat visz véghez és meg nem szünik segedelmet adni a könnyörgőknek.

A SASSINI BOLD. SZÜZ MÁRIA KÉPE: ESZTERGAMI
ERSEKSEGBEN, NYITRAMEGYÉBEN.

Sasvári vagyis sassini Boldogassz. képe

Nyitra vármegyében, esztergami érsekségben.

Későbbben jelesült meg ezen szent kép köz-tisztelete, miután néhai nagyérdemü palatinus herczeg Eszterás Pál, az 1696-ban Mennyei Korona czim alatt a nagyszombati akademiai betűkkel kinyomtatta volna a bold. Szűz 1300 képeiről irt halhatatlan könyvét. Azért ezen könyvében nem tétetik említés a sassini szoborképről.

Ezen kép eredetét 1564-ik évre teszik a régi történetírók, azt adván elő, hogy gróf Czobor Imrének, akkori nádori helytartónak hites társa Bakich Pál, derék hadvezérnek leánya Angelika fogadásból csináltatá ezt a képet akkor, midőn felhevült férjétől hirtelen hintójából kiüzettetnék, de ártatlan lelkiismerettel lévén, szivbeli fájdalmaiban a keresztfá alatt kesergő fájdalmas Krisztus Anyjához folyamodna, erre pedig még az nap reménytelenül megbékélvén hitestársával, ezentul csendes házassággal megáldatnék. Ebez, a fából ékesen faragott képhez, melyet ő egy háromszögletü köoszlopra a sassini vár előtt azon helyen, hol a fogadást tette, felállíttatott, nem csak az említett grófné, hanem földes asszonyoknak példájára a házi cselédek s az alattvalók is gyakran jártak, s ott ájtatoskodtak. Midőn pedig a későbbi zürzavaros időkben a keresztek, s a közönséges helyeken felállíttatott más szent oszlopok ellen is dühösködött az üldözés, akkor bátorságosabb helyre tévé ezt a szent képet a földesuraság, ugyanint a várbeli szent Imre kápolnájába, honnan azt néhai gróf Czobor Ádám példás jámborságu háztartása, gróf Erdődy Borbála asszony fényes pom-

pával ismét előbbi helyére, azaz : a vár előtti oszlopra tétette vissza, s ahhoz minden szombatnapon és a Boldogasszony ünnepeit megelőző napokon egész háznépével s több más kísérvével ki szokott vala járni; ott pedig a lorétomilitániát, más imádságokkal vége ni. Ezt a jóles példát más istenfélő hivek is nagy számmal követték. Történt azonban, hogy az uradalombeli főtiszt a fácsányos kertet akarván megszabadítani, a sövények közé ezt az oszlopot is berekeszté, úgy hogy csak távolról tisztelhatték a szent képet a hivek; tehát távolról is feléje járván, és fohászait oda intézvén folytatták az ájtatosságot, mert nem mertek a kerítés miatt közelíteni a szent oszlophoz, kivérvén némely anyákat, kik ajándékokkal megnyerték a bemenetelt; és így kisdedeikkel a képet megkörnyezték, az Isten Anyjának párfogásába ajánlván magukat, magzatjukkal együtt, annál forróbb indulattal, mennél inkább meg valának gátolva. Megkülönböztette magát az 1732 ik év mind a keresztyény hivek e szent kép iránt való buzgóságára, mind viszont az isteni kegyelmeknek amazokhoz való bőségére nézve. Nem türhetvén t. i. tovább Mária tisztelői a hosszú kizáratást, midőn május 16-án a plebániai templomból szokás szerint vezettetne a processio a miaviáni hidon álló Nepomuki sz. János oszlopához; egyszerre a zászlósok közindítványból f ltörték a kerítést, s egyenesen a bold. szent Szűz képéhez örömkialtások és énekzengések között tódult az egész sokaság, leborulván ott és zokogással, könyezéssel, foháskodással dicsérvén az Istent ő sz. Anyjában. Megváltozott akkor tájban a sassini uradalomnak birtokosa. Mert gróf Czobortól. gróf Sailern Fridrik Jánosra, ettől pedig gróf Kollonitz Zsigmondra,

ki bécsi herczeg-érsek, és a római szentegyháznak kardinálja vala, végre lotharingiai herczegre, Ferencz Istvánra toskánai nagyherczegre, felséges Mária Terézia apostoli királynénk, hitese társa, a ki választott római császár és magyarországi coregens, azaz együtt országoló is volt és így a császári familiára szállott ezen jószág. A főlebb kített (1732) évben tehát annyira ment a jámbor hivek buzgósága, és az e helyen nyert isteni kegyelmek híre, hogy az akkori esztergami érsek, herczeg-primás Eszterházy Imre, a tridentomi egyházi gyülekezet bölcs rendelete szerint törvényes vizsgálatot tartatott azokról a rendkívüli s bámulatraméltó történetekről, melyek a sassini képnél történtek. Azalatt pedig, sőt további végzésig a képet bezáratta a loretoi kápolnába a plebánia-templom mellett, mely előtt éjjel nappal fegyveres őr állott őrizetet, úgy hogy senki be nem mehetett a kápolnába. De azért mégis a kápolna körül szüntelen ájtatoskodott nem csak a mezővárosiak és környékiek, hanem az ausztriai, morva- s csehországi zarándokok sokasága is, dicsekedvén uj meg uj csudálatos kegyelmekkel, melyek az Istenben bizókra szünet nélkül áradtak a bold. Szüz segítségül hívása után. Azalatt szorosan kikérdeztettek a tanubizonyságok mind a sasváriak s e környékiek, mind a távolabbiak, Pozsony, Nyitra, Komárom, Moson vármegyéből valók, mind némely morvaiak, csehek, ausztriaiak, kik 22 esetről hitesen vallották, hogy lelki-testi inségekben csudálatosan nyertek Istentől segédelmet az isteni szent kép előtt tett könyörgések után. A tanuknak meghallgatására, meghiteztetésére s vallástételeiknek feljegyzésére kiküldettek az érseki helytartó Spáczay Pál, püspök s kano-

nok által három jeles plebánosok, ugymint Agnelli György Imre, holicai; Pücs Márton Jablonczai és Szentgyörgyi István, szeniczi; egyszersmind alesperesek és a hittudomány doktorai. Az ezektől szerkesztetett tudósítást többször dicsért herczeg-primás Pozsonyban október 15-én szoros vizsgálat alá vette egy nagy egyházi tanácsban, melynek tagjai valának több esztergami s pozsonyi kanonokok, egy vörös csillagu keresztes vitéz, két jesuita, két sz. Ferencz szerzetese, két kapuczinus, mindnyájan a hittudomány tanítói; és ennek következtében egy végzést bocsátott közre, melyben így szól: „Ezeket a csudákat, kegyelmeket, jótéteményeket, melyek több és hiteles esküdt szem mellátó bizonyságoknak vallástételeikkel is meg vannak erősítve, valamint a meggyökerezett és már szokásba vett ajtatosságát a hiveknek szorosabb vizsgálat, s hányásvetés alá bocsátván, minekutána az említett theológusok egyező véleményét, határozatát és egyetértését tapasztalánk, a kiknek tekintetéről és ajtatos érzéséről semmi kétség nem lehet; ezenfelül segítségül híván az isteni felséget, azt itéltük, meghatároztuk, rendeltük a mindenható Isten nagyobb dicsőségére, egyszersmind pedig a szeplőtelen s makula nélkül való sz. Szüz anyjának tiszteletére, hogy ugyanezen szoborképe a fájdalmas szüz Anyának előbbi helyére, vagyis kápolnába helyeztessék s állittassék vissza, és pedig bucsujárással s fényes ünnepléssel, melyen mi magunk is igen örömet részt akarnánk venni, ha minket a szokott nyavalya le nem tartóztatna. Ezt a visszaállítást pedig kívánják nem csak az ott nyilván tapasztaltatott isteni kegyelmek és csudatévő esetek, hanem ha ezek sem volnának, már

az a közajtatosság is, melylyel különösen ezen képhez viseltetik a hivek közönsége; sőt maga a szent titoknak, a bold. Szüz keserveinek előadása és képezete megérdemli a tiszteletet más egyéb szent képeknek módjára s példájára. Mindezek nagyobb hitelére stb. Pozsonyban, a mi érseki kuriánkban, október 18. 1732. Frater Imre, m. k.“

Ezen fényes ünneplés illendő tartására más hó, azaz november 9-ik napját rendelte, és maga helyett a sasvári főesperest, esztergami kanonokot, felszentelt püspököt, gróf Eszterházy Imrét, atyjafiát, Sassinba küldötte a szent életű, de köszvényben, fővényben sokáig sinlő herczeg-prímás. Ezen ünneplés hozzá hasonlithatlan fényességgel meg is tartatott. Több mint 200 zászlós processio, több mint 25,000 keresztény, messzünnen való magyar, ausztriai, cseh, morvaországi, különféle nyelvű sokaság borította el akkor azon tágas vár előtti térséget, hol egy, deszkából hamar felállítatott kápolna, három, az oszlop körül álló oltárral elfogadta a szent képet. A városbeli loretoi kápolnából, a hol zárva őriztetett, felemelte azt a püspök; felvették s vállaikon vitték a plebánusok, zengett az ég, annyi ezer száznak szívbéli énekléssel, örömkönyhullatás között nézték s kísérték leirhatlan vigsággal az előbbi eredeti helyre, hol az isteni szolgálat mennybeható buzgósággal ment véghez, Megkülönböztette ezen emléknapot az isteni felség egynehány nyilvános csodatétellel, a mint ezek körülményesen leirattatnak az nem sokára azután 1743 Nagyszombatban négy nyelven szerkesztetett, s az akadémiai betűkkel közrebozsátott könyvben ily czim alatt: „Novum Sidus Hungariae, sive S Maria in fine seculorum in statua Sassiniensi thaumaturga,“ azaz: „Magyaror-

szági uj csillag : vagyis az idő végén a sasvári szobor-képben csudatevő szűz Mária; "mely könyvet a felsőség engedelmével szerzetek és kinyomattak remete sz. Pál szerzetesei. Mert miután egy télen a szakolczai klastromból Sassinba hivatott sz. Ferencz szerzetesei a város plebanusát s káplánját a gyóntatásban segítették volna, Rózsa Ferencz a magyar paulinusok főelnöke, eleintén gróf Czobor Józsefhez és gróf Sailern Fridrik Jánoshoz, azután pedig sokszor nevezett herczeg-primáshoz, Eszterházy Imréhez nyújtotta kész ajánlatát, kérvén, hogy ezen menyei zálognak, a sasvári szent képnek gondos őrizete bizattassék a paulinusok rendjére. A primás annál örömeztőbb ráhajlott, mivel maga is ezen szerzetben töltötte ifju korát, ugy hogy magyar provincialis, végre pedig az egész szerzetes rendnek generálisává lett, és mind halálig ennek a szerzetnek melyruházatát viselni meg nem szünt, magát mindenkor Fráter Emericus alá irván. Kedvezett a paulinusoknak a bécsi herczeg-érsek, kardinal Kollonicz Zsigmond is, kire a sasvári uradalom nem sokára azután reászállott, és pedig az is annál inkább hajlandóbb készséggel, mert a paulinusok szerzetének a római sz. széknél protectora, védője vala. Igy történt az, hogy 1733-ban apr. 2-án épen zöld csütörtökön, bévezettettek Sassinba a paulinusok és háromnak közöttük, u m. Gerdenich Józsefnek, Martinkovich Jeromosnak és Letheney Pálnak, mint a szerzet képviselőinek átadá Schen János sassini plebános és dékán, ezen sz. képet a felsőség nevében. Azon idő óta maradtak a paulinusok Sassinban mindaddig, mig 1786-ban felséges II. József őket eloszlatá; és azon tágas négyszögletű klastromot, melyet ők a fényes templom-

mal együtt többnyire a hivek jótékony adakozásából lassan-lassan építettek és felékesítettek, a sassini uradalom tiszteinek lakására elfoglalta; ennek egy oldalát a plebánusnak és segédének lakására hagyván; hanem az előbbi plebáניהázat és templomot elfoglalta és eladta. Azt a templomot t. i., melyben most tiszteltetik a Boldogasszony képe, néhai nagy emlékezetű lotharingiai Ferencz római választott császár, a sassini és holicsei uradalomnak megvevője s ura ényes állapotba hozta, és felséges Mária Terézia hitvesével, magyar apostoli királynéval együtt, gyakorta meglátogatta, sok gazdag ajándékokkal megtisztelvén s példás ajtatósságával megkülönböztetvén e sz. helyet. Ő rendelte és adta át a paulinusok birtokába azon nagy kiterjedésű termet, melyet ezek több mint 40 esztendeig birtak; ő díszesíté meg jelenlétével azon ünneplést, midőn az új templom felszenteltetett és abba a sz. kép a régi deszkás kápolnából átvitetett; ő volt állhatatosan minden egyéb vallásbeli intézeteknek mindkét szerzet uradalmaiban, úgy különösen a sassini paulinusok jótevő pártfogója mindhalálig, mely 1765 ben történt. Az egyházi vizsgálatokban, melyeket herczeg-primás Batthyányi József kardinál 1786-ban, és herczeg-primás Rudnay Sándor 1823-ban (az általam előre bocsátott főesperesi látogatásom után) tartott, a többi közt oly rendszabály tétetett, hogy a helybeli plebános semmiképen el ne mulasztja folytatni azon isteni kegyelmeknek jegyzőkönyvbe való beiktatását, melyek a hivektől e sz. helyen fognak bejelentetni; azok leírásában pedig a hitelesség kedvéért, az orvosi és seborvosi bizonyosságra is ügyeljen és esetről esetre az egyházi felsőségeknek is jelentést tegyen róla. — Mert ámbár sokakban

A BOLD. SZÜZ MÁRIA OLTARA A HOLICSI TEMPLOM-
BAN : ESZTERG. FŐEGYHÁZM. NYITRAMEGYÉBEN.

meghült már a régi forró buzgóság; de meg nem rövidült az irgalmas Isten mindenható karja a mi napjainkban is; és bár kihaltak már minden paulinusok Sassinban, de meg nem szűnt a hiveknek a bold. Szüzhöz való hajlandósága, most is százankint igyekszik ide szüz Mária tisztelői sokasága, kérnek, keresnek, zörgetnek általa, és a Mindenható, minden tökéletes ajándék adója most is megáldja itt a kérőket, keresőket, zörgetőket, Mária által, melyért áldott legyen az ő sz. neve örökké.

Holicsi Boldogasszony képe

Nyitra vármegyében, esztergami érsekségben.

Mostaniglan a pozsonyi klastromban élő sz. Ferencz szerzetbeli pap Reindler Desiderius (Dezső) ekképen beszéllé nekem, s másoknak is a holicsi Boldogasszony képe eredetét. Néhai felséges II. József parancsára eloszolván mind a holicsi, mind pedig a prucki kapuczinusok egyeteme; annak előtte pedig a lajta-prucki augusztinianusok is szélyelbocsáttatván, történt, hogy az ezeknél köztisztületben levő és már akkortájban midőn a török Bécsvárosát 1683-ban ostromlaná, oda vitetett Boldogasszony faragott kép-szobra megfosztatván két ezüst koronájától. a többi egyházi s klastromi holmival együtt árverés által eladattnék. Megvevé ezen fából csinosan faragott képet egy prucki fazokas özvegye, Reindler Polyxena, ájtatos polgárasszony, egy császári aranyat adván érte, és szobájában tartotta azt, végezvén előtte mindennapi imádságait. Minthogy pedig a templom is bezáratott, s más célra elidegenített; tehát a pruckiak nem tisztelhatték ott régi szokás szerint ezt a képet; nagy számmal gyüle-

keztek azért az említett asszonyok lakásába, s ott előbbi buzgósággal tisztelték e képen a bold. Szület, abban pedig imádták sz. Fiát, s mindketőnek érettség érzett fájdalmaikat emlékezetbe tartották illendően. Nem sokára ezután édesanyjának látogatására érkezett Pruckba, főlebb megnevezett jámbor Pater Desiderius, ki a holiczi kapuczinusok elosztása után egyike volt az akkori holiczi plebános, ugymint Gazápy László mellé rendeltetett szerzetes segédjeinek. Meglátván édes anyja szobájában azon sz. képet, mely előtt ő is fiatal korában az augusztiniánusok oltára előtt gyakran ajtatoskodott; meg nem szűnt addig esedezni anyjánál, míg ez át nem adá neki a képet a végre, hogy ez a kép ismét az oltárra, és pedig a holiczi templom oltárára tétessék ki köztiszteletre. Megnyervén a képet, azt nagy örömmel Pruckból Holicra vitte, az úton ölében és térdein tartotta; Holicson engedelmet nyert a főlebb megnevezett plebánustól arra, hogy azon szent kép az annak előtte kapuczinusok, azután pedig plebánia templomában az oldal-, vagyis inkább a kápolna oltárára feltétessék, hol mai napig is látszik. Küldetett ugyan az érseki helytartóságtól gróf Csáky Miklós esztergami kanonok, vizsgálatra; hanem jelentéstétel után helyben hagyatott a sz. kép, mely annak előtte több mint száz év folyamán Pruckon, mint már érintetett, köztiszteletet nyert. Ehez tehát azon időtől fogva számtalan keresztények járultak szívbéli ajtatosossággal; és az Isten sz. Anyját segítségül híván, az ő közbenvétele által számos kegyelmet nyertek attól, ki azt akarta, hogy minden jókat nyerjünk Mária által; szent Bernárd állítása szerint.

A BOLD. SZ. MÁRIA KÉPE A SZOKOLÓCZI TEMFLOM
NAGY OLTÁRÁN, VÁGH MELLETT, GALGÓCZ ÉS PÖS-
TYÉN KÖZT; ESZTERGAMI FŐEGYHÁZMEGYÉBEN,
NYITRA VÁRMEGYÉBEN.

Szokolóczy Boldogasszony képe

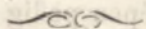
Esztergemi érsekségben, Nyíltamegyében.

Ezt a kőből ábrázolt képet több mint száz évvel ezelőtt, egy ájtatos ifju kőfaragólegény készítette Galgócz mellett, a Vágh vize balpartján fekvő Jalsócz nevű faluban. Gyakran dorgálta őt a kőfaragómester e munka alatt, hanem ő evvel mentette magát, hogy valahányszor hozzáfog e munkához, valami belső rettegés foglalja el szívét; de hogy e kép valaha nagy tiszteletben fog tartatni. A nevezett falu végén állot eszobor jó ideig; honnan gróf Nyáry Zsigmond Szokolócz földesura az általa építtetett új templom oldal-oltárára áttétette 1746 ik évben. Akkor Szokolócz az ardanóczy plebániához tartozott, azon rendkívüli kegyelmeket pedig, melyek e sz. kép előtt különféle betegeknek, nyomorékoknak, szükölködőknek Istentől adattak; többnyire gróf Nyárinénak tisztei s káplánai feljegyezték. Az első, mely feljegyeztetett az, hogy a hajadon leány Ribár Mária, a gonosz nyavalyától megszabadult e kép előtt 1736-ik évben szeptember 22-én. Erről az esetről és más 127 esetről tesz rendszeri említést az 1756-ik évben tartatott egyházi visitatio. De mivel erről törvényes vizsgálat eddig nem történt, azért sem akkor, sem azután, midőn néhai nagy emlékü herczeg-prímás, kardinál Batthyán József 1780. junius 16-án ismét egyházi látogatást tartott a szokolóczy plebánián, ez a kép csudálatos képnek ki nem hirdettetett. Azonban azt is említi mindkét visitatio, hogy e sz. képhez évenként több számos zászlós, énekes járodalmak zarándokolnak, hogy itt a szentségekben részesülván, s könyörgéseiket

A B. SZ. MÁRIA KÉPE A SZ. BENEDEK-VÁR TEMPLO-
MÁBAN GRON MELLETT; ESZTERGAMI FŐEGYHÁZ-
MEGYÉBEN, BARS VÁRMEGYÉBEN.

ajánlván, megtelnek mennyei vigasztalással, hogy ennek bizonyítmányára az oltárra és a templom falaira számtalan drága jegyeket s táblákat függesztenek fel, mint ezt kiki láthatja akármikor. Legfőképen pedig járnak ide pünkösdi ünnepein s szeptember hó harmadik vasárnapján. Egyébiránt a bold. Asszony minden ünnepein, sőt némelyek minden szombat napon is jönnek ide, jámbor szívvél dicsérven a mi drága megváltónkat, és az ő szent Szüz Anyját.

Szent-benedeki Boldogasszony képe

Esztergami érsekségben, Barsmegyében.

Ezen kép eredetét néhai nagy nevű Barkóczy Ferencz herczeg-primás idejére, s így 1761—1765. évre teszik némely hitelre méltó tudósítások. Kiásatott ez a fábólfaragott kép a Szepességben; s az említett herczeg-primás Egerből Esztergamba vivé azt oly szándékkal, hogy illendőleg helyezze azt az új főtemplomba, melynek fundamentomit le is tette az esztergami várban. Reménytelen halála után néhai Richvaldszky György az ő házi prelatusa, esztergami kanonok, a sz.-benedeki urodalom igazgatója, a sz.-benedeki vár templomának oldaloltárára kitevé azt, hol most is tiszteltetik. Most nevezett Richvaldszky György, utoljára érseki helytartó, és felszentelt tenágriai püspök, született Szepes vármegyében, s mint kapornaki apátur Kapornokon halálozott meg 1779-ben. Más esztergami kanonok Toporczi Görgei Márton, ki hasonlóképen Szepesmegyében született s 1807. Budán, mint kinevezett pécsi püspök elnyugodott,

tudván ezen sz. kép eredetét, és annak köztiszteltetése által akarta gyarapítani az Isten anyjának tiszteletét, még mint esztergami kanonok egy jeles fundatiót alapított azon célra. Hanem nem sokára leszállott ez ájtatos hagyomány becses kamatja, tőkepénze; de mégis primás kardinál Rudnay Sándor, midőn 1829-ben sz. Benedekben egyházi vizsgálatot tartana, oly rendeletet teve, mely szerint minden szombaton reggel a sz. mise-áldozat, és délután vecsernye és litánia tartatik tovább is az oltár előtt. Kiváltképen pedig buzgólkodnak itt a keresztények a bold. Szűz sátoros ünnepein. Mert akkor a távolabbi hivek is ide igyekszenek és itt a szentségekben részesülnek. Más indító oka az idevaló számos gyülekezetnek az, hogy ez oltáron különös drága mutatóban egy felettenvezetes sz. ereklye több mint háromszáz év óta imádtatik, ugymint a mi Urunknak, az Isten-embernek drága sz. vérének egynéhány cseppjei. Még a mohácsi veszedelem előtt, midőn t. i. a sz.-benedeki apátúr-ságot, mely azóta az esztergami főkáptalan jószágá, a benediktinusok birták, e sz. ereklye már akkor ott imádtatott közájtatossággal : mint erről hiteles oklevelek bizonyosságot nyújtanak; sőt egy régi képezet is mutattatik, melyen egy térdepelő apát látszik, kezében tartván a most is itt létező aranyos mutatót; ebbe pedig Krisztus sz. oldalából folyik néhány csepp vér; ily aláírással : „Ezt a munkát János, sz.-benedeki apátur csinálta 1511. évben.“ Évenként máj. 3-án, u. m. sz. kereszt ünnepén szoktak itt egybegyűlni tekint. Barsmegye rendei, és a vár templomából processio vezettetik ezen sz. ereklyével; akkor egy arra kijelölt szónok által magyar prédikáció mondatik s néha ki is nyomattatik; azután bemutatatik Istennek az

oltári áldozat, és az ájtatosság hálaadó énekkel fejeztetik be. Számtalan sokaság gyakorolja mind ez ünneplést, mind egyébiránt is a Boldogasszony képe előtt való isteni tiszteletet, egybekapcsolván a Krisztus sz. Anyjához való folyamodást magának Krisztus urunknak imádásával, ki által üdvözítettünk az ő sz. vérében. Ily formán erősödik e sz. helyen sok keresztény lelkekben az istenes hit, reménység, szeretet; a szűkölködőknek pedig bőven adatnak a mennyei kegyelmek, melyért imádtassék a kegyes Jézus, és tiszteltessék az ő szűz Anyja, a mi Boldogasszonyunk, s örökös királynénk, Mária.

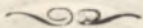
T o l d a l é k.

Néhai herczeg Eszterás Pál, Magyarország nádora, M e n n y e i K o r o n a című ritka könyvében, mely Nagyszombatban 1636. adatott ki, 123 lapon és CXLIH szám alatt ezeket írja : „Szent Benedeki csudálatos Boldogasszony képe.“ A Garan vize mellett van egy klastrom, mely sz. Benedek szerzeté volt, hol a bold. Szűz képe nagy tisztességgel tiszteltetett. Annakutána a háborukban elpusztulván, az esztergami nemes káptalannak adatott, hol most is nagy ájtatosságok tartatnak, főképen pedig a bold. Szűz hajánál, mely ott nagy tiszteletben tartatik.“ Nyilvánvaló hiba van ezen előadásban, melyet én inkább a nyomtató műhelynek tulajdonítok, hogysem vagy a főméltóságu szerzőnek, vagy az ő levelezőinek. Ezek pedig, Magyarországra nézve, többnyire azon jesuiták valának, kiket a könyv végén hosszú sorban megnevezett, ugymint : Nádasdy János, Turkovich György és Pálkovich Márton. Legalább annyi bizonyos, hogy sem azon képről, mely 1696-ban a

A BOLD. SZÜZ MÁRIA KÉPE A KIS-TAPOLCSÁNI VÁR-
KÁPOLNÁBAN, ESZTERG. FŐEGYHÁZM. BARS VM.

szent-benedeki templomban volt, sem pedig a boldogságos Szüz hajáról, mely ott tiszteltetett volna semmit sem tudnak ez egész vidék lakosai, végre az oklevelekben sem lehet sikeres nyomdokát lelteni ezen előadásnak.

Kistapolcsáni Boldogasszony képe

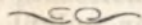
Barsmegyében, esztergami érsekségben.

Már 1686. esztendőben divatban vala a kistapolcsáni várkápolnában a Karmel hegyi Boldogasszony egyeteme; valamint ez kitetszik az akkori szentséges római pápának, XI. Innocentiusnak okleveléből. Ez a szent atya született Odeschalchi és példás életü tisztelője az Isten anyjának, örömet engedte Rákóczy Erzsébet grófné, gróf Erdödy György hitvesének kérelmére, hogy a kistapolcsáni várkápolnában állittassék felegy ájtatos egyesület, melynek tagjai minden ujhold vasárnapon különös bucsujárást tarthassanak a vár belső teremébe; esztendön át pedig egyszer, ugymint julius 16-án a karmel-hegyi Boldogasszony napján a plebánia-templomból vezettessék oda e processio. Ezen egyesület tagjai skapularét viseltek testükön, melyre a Boldogasszony képe látszott nyomtatva. Ez istenes gyakorlást helybenhagyták az esztergami érsekek, Szelepcsényi György és Széchenyi György, végre herczeg-kardinál Batthyán József is, midőn e tájon egyházi vizsgálatot tartott. A képet, mely most az oltáron tiszteltetik, 1730-ban Emrich Károly képiró festette. A sz. Szüz anyja jobbán csügg egy skapulare, bal karján pedig a kised Jézust tartja.

A CZELI BOLD. SZÜZ MÁRIA KÉPE Ó-BUDÁN, ESZ-
TERGAMI FŐEGYHÁZMEGYÉBEN.

Ámbár az ilyen világi egyesületek II. József parancsára megszűntek már 1784-ben, de mainapiglan sem szűnt meg a buzgó hivek régi szokása, mely szerint most is nagy számmal járnak e kápolnába és itt folyamodnak a mindenható Istenhez a bold. Szűz pártfogása alatt. Neveli a nép ájtatosságát a földesuraság szép példája, u. m. gróf Keglevich János, Barsmegye főispánjának s élete párjának, született gróf Zichy Etelkának (Adelais) példája. Azon egész környékből járnak oda a hivesek, dicsőítvén a mi Urunkat, s az ő sz. Anyját, országunk s nemzetünk Nagyasszonyát, Máriát.

Ó-budai Boldogasszony szobor-képe.

Esztergami érsekségben, Pestmegyében.

Ó-buda mezővárosa birtokában a 18-ik század elején Vásonykeői gróf Zichy nemzetség vala, nevezet szerint a két testvér gróf Zichy László és Péter birta e török jármából nem régen megszabadított ó-budai urodalmat. Mindkét testvér különös ájtatossággal tisztelte a bold. Szűzet Máriaczei képében. Hogy tehát folyvást szemei előtt lehessen e sz. kép, annak tökéletes mását csináltatták és a stiriai eredeti képhez illetve és felszenteltetve, az ó-budai kastélyokban levő kápolnában tartották, e kép előtt házbeli cselédekkel együtt gyakran könyörögtek, példájukkal másokat is követésre hoztak, sőt huztak; történt ez az 1702-ik évben, mint ezt a szent Háromságtól neveztetett rendek szerzetes papja László sz. Istvántól (Ladislaus a St. Stephano), Budán 1777-ben kinyomtatott könyvecskéjében beszéli. Fogadást

is tettek a főlebb dicsért grófok, hogy kastélyuk irányában egy kápolnát fognak építtetni és abba helyheztetni e sz. képet, de kiütvén a franczia háboru, gróf Zichy László is oda költözött a hadba, s mint lovas ezredes, a csatamezőn elesett 1703-ban. Gróf Zichy Péter tehát öccse halála után teljesíté a fogadást, s az egyházi felsőség engedelmével 1724-ben helyrehozván az építményt, a kápolna oltárára nagy ünnepléssel tevé fel a sz. képet. De nem sokára azután kiszólitotta a felsőges Isten e nagyra termett urat 1825-ben; mire nézve az özvegy grófné, született Bercsényi Zsuzsanna, Zsámbékra költözött, és nem akarván ott lenni e tisztelt sz. kép nélkül, magával vitte azt, s a zsámbéki kastély kápolnájában kitétette, oly következéssel, hogy nem sokára számosan meglátogattatnék e kápolna a körülbelől oda tóduló népességtől, s számos bizonyosságok hirieknék azt, hogy ott mindenféle isteni segítséget nyertenek az Isten anyjának közbenjárása által. Akkor az ó-budai plebános, Barvick Keresztély kötelesnek vélte magát, erről hiteles tudósítást tenni az egyházi felsőségnek, és a szent kép előbbi helyére való visszaállításaért esedezni. A herczeg-primás, Eszterházy Imre, esztergami érsek, ki a bold. Szűz tiszteletének buzgó gyámolítója vala, azonnal engedelmet adott reá a folyamodó plebánosnak. Így tehát Zsámbékról Ó-Budára visszatétt a szent kép 1733-ban. Történt ez a visszahelyeztetés egy emlékezetre méltó pompával; mert az ágyuk durrogása, harangszó, muzsika-zengés és egynehány ezer hivek éneklése között nem csak e kép állítatott fel ismét a kápolna oltárára, hanem egyszer mind azon teljes bucsu is kihirdettetett, melyet azon idő közben a szentséges római pápától,

XII. Kelementől nyert meg az ó-budai plebános, azoknak számára, kik e kápolnát kisasszony ünnepén ájtatosan fogják látogatni, és ott a szentségekben méltán részesülni, a mint akkor mindjárt akkor részesültek is több mint kétezeren, dicsekedvén többféle lelki s testi vigasztalásokkal, melyek az irgalmak atyjától adattak nékiek, az irgalmasság Anyjának esedezésére. Némely ilyen esetekről maga a fenn nevezett gróf^{né} is tett bizonyosságot, kinek példás ájtatossága e szent kép megismertetését és sok száz keresztények előtte való megjelenését eszközölte. Buzgó követői valának e részben a két gróf Zichyek, u. m. Miklós, Ő Felsége titkos tancsosa, és Ferencz győri püspök; amaz a sz. Háromságról neveztetetett keresztbarátoknak klastromot és templomot építvén a hegyen Ó-Buda mellett, Ő Felsége 3-ik Károly királyunktól engedelmet nyert arra, hogy ezek a szerzetesek ott megtelepedjenek; az akkori érsek pedig Eszterházy Imre, herczeg-primás 1738-ban april 17-én ily kifejezéssel élt: „Capellam thaumaturgae B. Mariae V. Cellensis a Familia CC. Zichy erectam, ad neo aedificandam suae Residentiae (PP. Trinitariorum) Ecclesiam transferre, dictamque imaginem in peculiari loco cultui Fidelium exponendam conservare, ac ita Marianae pietatis et devotionis incrementum procurare possint, ac valeant.“ Azaz: „Hogy a trinitariusok a csudálatos czelli Boldogasszony kápolnáját, melyet a Zichy familia felállított, az építendő uj klastromuk templomába átvihessék, és a megnevezett képet ott a hivek tiszteltével végett, egy különös közhelyre feltehessék, ily formán pedig a sz. Szüz Mária iránt való ájtatosságot gyarapithassák.“ Későbbben változás történt az ó-budai urodalom-

mal; ez 1766-ban a gróf Zichyektől a királyi magyar kamarára szállott; a trinitarusok mindazáltal mind az említett grófoktól, mind más ájtatos hivektől oly bő alamizsnát kaptak, hogy azon a hegyen alkalmas klastromot és tágas szép templomot építhettek, s megtarthatták mindaddig, miglen felséges II. József minden tartományaiban a trinitariusok szerzetét, (melynek főczélja volt a keresztényeket a török s más hitetlenek rabságából kiváltani), eloszlatta 1784-ben, és így az ó-budai hegyen levő rezidencziát is elfoglalta, sőt nem sokára azután a mellette levő templom is katonai intézetre fordittatván, a bold. Szűz képe herczegprimás kardinál, Batthyán József rendelkezéséből, az ó-budai plebánia templomába 1785. június 1-ső napján tétetett át, hol egy oldal-oltáron tiszteltetik jelenleg. Ez oltáron annak előtte is volt e sz. kép a hegyen, hanem Kietraiber Antal budai jámbor és tehetős polgár 200 ftot adott érte, és azt az ó-budai templomnak ajándékozta. Meg kell valani, hogy azon idő alatt, midőn e szent kép a trinitariusok gondviselése alatt, e hegyen létezett, sokkal szembetűnőbb volt mind az oda járuló hivek sokasága, mind pedig ezeknek külső ájtatossága is; minthogy a szerzetesek eleget akarván tenni az eredeti érseki határozatnak, rajta voltak, hogy az oda jövő zarándok hivek azonnal leljenek elegendő lelki szolgálatot is; jegyzőkönyvet is folytattak, felirván azokat a vallástételeket, melyeket némely istenfélő kernsztények önként beadtak, jelentést tevén az ott nyert isteni malasztokról; sőt maga azon klastromnak és templomnak hegyi helyzete mintegy vonzó erővel birt az ájtatoskodni akaróknak az oda való utazására, a mint ezeket a már megérintett könyvből világo-

sabban érthetni. Azonban meg kell vallani azt is, hogy a mi napjainkban meg nem szűnt a budaiaknak és azon a vidéken lakozó keresztényeknek a Krisztus szüz Anyjához buzgó tisztelete. Meg nem szűnt az ó-budai templomban ezen szent kép miatt törekedő jámbor lelkek buzgósága; meg nem szűnt az e buzgósághoz irányos s viszonyos isteni könyörületesség, mely megismertetik gyakorta sokaktól, kik most is tapasztalják, hogy Mária most is irgalmasságnak anyja, a Mindenható előtt hatalmas pártfogója az ő hozzá folyamodóknak, melyért dicsértessék mind a teljes sz. Háromság, mind pedig maga a bold. Szüz Mária.

A BOLD. SZÜZ MÁRIA KÉPE BUDÁN. KRISZTINAVÁ-
ROSBAN, ESZTERGAMI ÉRSEKSÉGBEN.

Krisztinavárosi Boldogasszony képe

Budán, esztergami érsekségben.

Midőn 1690. évben Budavárát s városát és az egész környéket pestis pusztitaná, és mindenütt rettegés háborgatná a lakosok szívét, Franczin Péter budai választott polgár s kéményseprőmester, mennyország hatalmas királynéjához, ki sz. fia által a bűn és az örök halál mirigyétől az egész emberi nemzetet megszabadítá, vette folyamodását, Fogadást téve t. i. hogy ha őt hozzátartozóival együtt megtartandja a felséges Isten, születése földére, Olaszországba fog zarándokolni, névszerint Mediolanumhoz közel, a vigezói völgyben fekvő Dire helységbe, az ott nagy tiszteletben levő Boldogasszony képéhez, melynek neve del sangue, azaz : a vértől jeles. Nem sokára ezután megszűnt Budán a pestis. Franczin háza ment maradt a mirigyes nyavalyától, holott minden körülötte levő házak elpusztultak, mire nézve Franczin fogadásának teljesítésére feleségével s gyermekeivel Olaszországba az irgalmas sz. Szüz képéhez sietett; ott hálákat adott a Mindenhatónak, egy-szersmind pedig azon sz. képnek hiven utánozott mását felszenteltette s magával elhozta Budára, hol a fehérvári vár kapuja alatt létező szántó-földjén egy kápolnát építtetett s ezen kápolna oltárára kitétette a sz. képet. Feljegyzésre méltó az, mit Bonfini Antal, a magyar krónika jeles szerzője (Decad. 5. libr. 5.) említ : hogy tudniillik 1495-ben, épen azon tájon a felhőkben minden budai lakosok látták volna a Boldogasszonyt, az

anyja karján ülő kised Jézussal együtt, épen karácson hava 8-án, azaz : a Mária tiszta fogantatása ünnepén. Épen ott akart tehát a könyörülő jó Isten kegyelmei bő osztogatására egy helyet választani, mint ezt a jövőendő kor bővebben megmutatta. Ezen kápolnának Franczin Péterre nézve, ki azt felállítottatta : kürtöseprő-kápolna nevet adtak; a képet pedig vérképnek is nevezték, az eredeti képre való tekiutetből, minthogy ezen vércseppek is látszottak a Boldogasszony homlokán, midőn egy istentelen ember kövel megsérteni mérészelte e képet, melynek homlokán mainapig is szemléltetnek azon vércseppek. — Az akkori budai plebánosok, u. m. a Jézus-társaságbeli papok, azután a budai királyi várban lakó sz. Zsigmond prépostja és Budavárosa polgári tanácsa semmiképen meg nem egyezhettek sokáig a kápolnában tartandó isteni szolgálat rendszabása iránt. Anynyira jutott a dolog, hogy a képet a kápolnából kivitték, és majd a prépostságban, majd a jesuitáknál tisztelve őrizték. Hanem a népnek a kápolnához való tódulása még inkább növekedett, úgy hogy az esztergami érsek, herczeg-prímás, Eszterházy Imre rendeletére ismét előbbi helyére állíttatott a bold. Szüz képe, egyszersmind pedig az isteni rendtartás is meghatározottatott. 1739-dik évben újra kiütött Budán a pestis és néhányan e mételey áldozataivá is lettek. Akkor a budaiak egy közbucsujárást fogadtak e kápolnába; ezt véghez is vitték július 13-án, és a pestis azonnal megszűnt. Hanem előbb egy magyarázhatlan harangozás hallatszott, anélkül, hogy valaki a harangokhoz nyulhatott volna, mert a katonák felsőbb parancsolatból éjjel-nappal őrizték a kápolnát, hogy a nép tolakodása és közösülése meggá-

toltassék. Ezen rendkívüli történetről tehát szoros vizsgálat rendeltetett, mely alkalommal a meghitettett tanuk bizonyosságot tévének a történt eset valóságáról. Névszerint : báró Kolb fő-örnagy; Ehrmann József, kapitány; Schik János, főhadnagy; Spinka János, zászlótartó; Fuksz Wenczel, strázsamester; Daucz Ferencz, káplár, helv. válásu; azután több közkatonák; nemkülönben Kajdacsy Sándor, királyi-táblai hites jegyző, és Kostyán Mihály, Pestmegye huszára. Kezem alatt volt e vallatás eredeti oklevele, melynek következtében e képet és kápolnát kegyelem képnek, kegyelem helynek ismerte el az egyházi felsőség, mind akkor, mind pedig a következő egyházi törvényes látogatásokban, névszerint : a herczeg Batthyán József, kardinál által 1795 ben, és herczeg primás Rudnay Sándor által 1823-ban véghez vitt látogatásban.

A pestis után e kápolna környéke annyira népesedni kezdett, hogy e külvárosnak Krisztinaváros név adatott Mária Krisztina főherczeg-asszony emlékére, ki 1742. május 13-án született Mária Terézia királynénktől, s idővel Albert szakszóniai herczeg s Magyarország királyi helytartója hites társa vala. E budai külvárosnak népesedése még inkább növekedett 1784-ben, midőn II. József a királyi helytartótanácsot, a magyar királyi udvari kamarát, a katonai magyar kormány széket Pozsonyból Budára tette át. Akkor a karmeliták ügyeltek az isteni szolgálatra; és miután fenn dicsért II. József ezek várbeli templomát elfoglalá, a budai szomszéd külvárosban klastromozó Kapisztrán sz. Jánostól nevezett osztályba való sz. Ferencz szerzeteseire bízott a lelki gondviselés, a helybeli káplánság neve alatt.

Végre ott is egy plebánia állott fel a budai tanács pártfogása alatt. A kápolnát pedig több ízben meg kellett tágitani és erre fordítottak azok a nevezetes ajánlatok, és azok a sok arany, ezüst és más drága jegyek, melyek majdnem mindennap ajándékoztattak azoktól, kik ezen szent kép előtt mindenféle inségeikben segedelmet kerestek és nyertek a kegyes Istentől. 1795-dik esztendőben, kis-asszony hava 13-kán, épen Mária neve ünnepeén Kondé Miklós, belgrádi felszentelt püspök és esztergami érseki helytartó, a mostani plebániái nagy templom épületére ünnepélyesen tette le az első alapkövet, herczeg-primás, kardinál Batthyán József jelenlétében. Két esztendő múlva pedig, ugymint 1797-dik évben, Nagy-Boldogasszony ünnepét követő vasárnapon, ugyanazon felszentelt püspök, egy végtelen sokaságnak és sok előkekelőknek jelenlétében, minden jámborok örvendező könyhullatásai és sohajtásai között ezen templomot felszentelte, és a felszentelt új oltárra ezt a szent képet felállította, mely alkalommal én, mint diakonus, a felszentelő püspöknek segédje valék. — Meg kell vallani, hogy az itt hivatalosan tisztelkedő lelkiatyák buzgó iparral törekesznek az őszinte ájtatosságot ezen kegyelmek helyén előmozdítani. Mindennap, reggeli hat órától kezdve, majdnem délig ajánltatnak itt a Felséges Istennek oltári áldozatok mind az ide meghívott, mind az ide önkényti buzgalomból gyakran megjelenő papoktól, melyekre mindenkor nagy száma jelenik meg az istenes hallgatóknak.

Ide népes bucsujárások történnek évenként a a budai más hét, és a pesti hat plebániából, sőt más közel s távolabb levő helyekből is. Az ide

jövő keresztényeknek ájtatosságát pedig táplálják s gyarapítják a szentségek felvétele, az Isten igéjének hirdetése s hallgatása, a római szentséges pápától engedtetett bucsukban való részesülés, az időről időre megújuló osztogatása az isteni malasztoknak; melyekért legyen méltó dicsőség az irgalmas Istennek, és a Jézus Krisztus leg-szentebb Anyjának, Máriának.

A B. SZ. MÁRIA KÉPE MÁTRA-VEREBÉLYEN, ESZ-
TERGAMI ÉRSEKSÉGBEN, NÓGRÁDMEGYÉBEN.

Mátra-verebélyi Boldogasszony képe

Esztergami érkekségekben, Nógrádmnnyében.

Ezen országszerte ismeretes régi képről néhány herczeg palatinus Eszterás Pál külön említést nem tesz, ámbár véleményem szerint ugyanaz a kép, mely hajdan a pásztói templomban tiszteltetett, most Verebélyen a sz. kútnál tiszteltetik. Így ir pedig az említett herczeg-nádor (Mennyei Korona : 187. szám alatt, 140 lapon) „Pásztói csudálatos Boldogasszony képe.“ „Egerhez nem messze fundáltatott Pásztó nevű helyben egy templom és klastrom, a hol egy csudálatos boldogságos Szüz képe nagy tiszteletben volt mindaddig, míg az eretnokség arra is eláradván, a szerzeteseket kiűzván, a klastromot is lerontotta.“ Eddig a herczeg nádor.

Későbbben visszaadatott a pásztói apáturság a cisztercitáknak minden ahoz tartozó helységeikkel együtt. Ezek közt volt Mátra-Verebély is, melynek birtokába azután 1757-ben az Almásy familia belépett. Hihető tehát, hogy midőn a szerzetesek Pásztóról számkivették, valaki közülök az ott levő Boldogasszony képét Verebélyre magával elvitte, és ott, mintegy menedékhelyen elrejté, a hol régtől fogva divatozott a szent kút mellett levő szentegyházban az isteni szolgálat; de a Boldogasszony képe csak későbbben lett nevezetessé. Pesten Landerer Mihálynál 1797-ben nyomtattatott 144 lapra terjedő könyvében Szentmihályi Mihály, az egri püspökségben lovó boczonádi helység plebánosa, egri kanonok, a patai

MÁTRA-VEREBÉLYI TEMPLOM ÉS KLASTROM.

alsó kerület vice-esperese, 34 évi gyors vizsgálat és gyakori tapasztalás után igen nagy érzeménnyel adja elő mindazokat, mik mind a tót-verebi szent kutnak, mind a bold. Szűz képének eredetéről értésére estek. A szent kutnak eredetét hihetőképén szent László királyunknak tulajdonítja; újabb elhiresedését pedig azon időszakra teszi, midőn ez egész tájékat a török birta, és a katholika anyaszentegyházról eltávozottak ugyanezen tájékon szaporodtak el. Kivéven a palóczokat, kik a római anyaszentegyházat soha el nem hagyták. Azon időtől fogva, u. m. 1660. évtől kezdve meg nem szűnt a hívek ájtatos járása e szent kúthoz; mint ezt most nevezett Szentmihályi Mihály nyilvánítja több jegyzőkönyvekből összeszedetettt előadásában. Főképen pedig használta ő néhai Korvinyi János, cisztercita gyűjteményét, a ki épen száz év előtt az 1735 ik év körül, a verebélyi jószágnak és sz. kutnak gondviselője lévén, a kis-terenyei plebánosok, Raunknyi György és Lukovich Márton jegyzékeiből és tulajdon tapasztalásaiból egy historiai emléket hagyott a sz. kutról. Használta Szentmihályi Mihály más két verebi lelkiatyáknak, u. m. Gyermanecz Lászlónak és Belák Antalnak írásait is, azután Almásy János és Szentiványi György bizonyítványait is, úgy hogy 55 esetben körülményes tudósítást lehessen olvasni azokról a gyógyulásokról, melyek ott történtenek a szent kut vize használatára és a bold. Szűz segítségül hívása után. Mert minden zarándok e kettőt elválaszthatatlanul teljesíti; a szent kut vizével él, egyszersmind pedig a Boldogasszony képe előtt végzi ájtatosságát.

„Vannak országunkban, ugymond ő (51. lapon) különféle hideg és meleg vizek, melyek ter-

mészet szerint hasznosak. De ezektől nagyon különbözik a verebélyi pusztán levő sz. forrás vize; mert ennek ereje nem egyféle, hanem minden nyavalyát gyógyít, mint hiteles példákból minden okos ember kénytelen megismerni. Nem lehet tagadni, itten vakok, némák, siketek, sánták, bénák, köszvényesek, tagokban romlottak, hideglelősök és különféle nyavalyások, előbbeni ép egészséget nyertek.“ És a 114. lapon : „Megvallják ezt azok, kik elméjükben háborobást, a tudományban tompult együgyűséget, akaratuk ellen gonosz hajlandóságot szenvedének. Tegyenek bizonytságot, nemde e szüz Anyának patikájából vették orvoslásukat?“

Megjegyzésre méltó még az is, hogy hajdan Verebély, vagyis Tót-Vereb helység, mint filiális, a kis-ternyei plebániával egybe volt szövetkezve 1750. évig, a midőn a bárkányi plebániához kapcsoltatott. Nem sokára azután, azaz : 1757-ben, mihelyt Almásy János ítélőmester, azután septemviralista s a jászok és kunok főkapitánya, e jószág birtokába belépett, mindjárt e szent helynek, édes atyja, János szép példája szerint, lett pártfogója, sőt jelesebb jótevője; mert a régi kis kápolna helyett tágas és ékes templomot oltárokkal, tornyokkal látott el, és klastrom forma házakat építtetett, s azt az isteni szolgálatokhoz való sz. edényekkel és öltözetekkel ékesítette fel. Sőt az egész Almásy familia állandó buzgalommal s mintegy vetélkedő iparral azon van, hogy az ide járulóknak lelki szolgálatára szünetlenül ügyeljenek elegendő számmal lelkiatyák, a kik hiven feljegyzik azoknak hálaadó vallástételeiket, kik e szent helyen rendkívüli kegyelmeket nyernek a magasságbelitől, Mária által.

És valóban akármint törekedjék a jelenkor szelleme, erőt még sem vehet a magyar nemzetnek Máriához való ájtatosságán. Régi eleink nyomdokit követik ez időbeli keresztény hivek is, kik e jeles szent helyre járnak, vagy sz. László király csudatételeinek emlékezetét, vagy a sz. kut hasznát, vagy a régi soha félbe nem szakadott jó szokást szemök előtt hordozván, mindenben pedig az Isten anyjához való szives tisztelettől indittatván. Itt pedig töredelmes szívvvel felvevén a szentségeket, a sz. bucsuban, mint mennyei malaszt kincseiben, belső örömmel részesülnek. Mert a szentséges római pápák, u. m. XI. Kelemen 1710-ben, és VI. Pius 1782-ben egyházi engedelmet adtak mindazoknak, kik ide járnak illő keresztény indulatból. A pápa apostoli levelének tartalma e következő : „Hatodik Pius pápa. Örök emlékezetre. A hiveknek isteni tiszteletök öregbitésére, és a lelkek üdvösségére, az anyaszentegyház mennyei kincseiből, mindnyájoknak, kik igazán penitencziát tartván s meggyónván, azután az oltári szentségben részesülvén, esztergami püspöki megyében Mátraverebélyi sz. kúti gyümölcsoltó Boldogasszony, makula nélkül való szűz Mária tiszteletére levő templomot, (melyben más bucsú is találhatik engedve, de melyet most apostoli hatalommal megváltoztatunk,) Nagy-boldogasszony ünnepén, és mindjárt ugyanazon ünnepelőtti két napon minden évben ájtatosan meglátogatják, és ottan a keresztény fejedelmek egyességeért, az eretnekségek kiirtásaért, és az anyaszentegyház felmagasztaltatásaért az Istenhez ájtatos könyörgéssel esedeznek; hogy Krisztusnak minden hivei, azon három napon, maguk tetszése szerint, esztendőben csak egyszer választván a napot, teljes bucsut nyer-

hessenek. Ezenfelül mindazoknak, kik igazán penitenciát tartván, és meggyónván, azután pedig az oltári szentségekben is részesülván, az említett templomot, azon boldog makula nélkül való szüz Mária hat ünnepein; pünkösöd vasárnapján, páduai sz. Antal és sz. Anna asszony napján, ájtatosan, mint főlebb, meglátogatják és imádkoznak, mely napon az említett napok közül ezt cselekszik, hasonlóképen teljes bucsut és minden bűneik bocsánatját irgalmasan az Urban megengedjük; e jelen való engedésünk mindenkor jövődre tulajdon erejében megmaradván. Költ Rómában, nagyobb szent Máriánál a halász gyűrűje alatt, július 17-én 1782-ik évében a Krisztusnak, Pápaságunk 8-dik évében.“ J. Card. de Comitibus.

„Helyesnek elismertetik és köztudományra bocsáttatik. „Báró Luzénszky László esztergami generális vicarius által. Esztergam, május 20-án 1783-ban.“

A mi, végre ezen szent kép eredetét illeti, csak annyit ír felöle sokszor dicsért Szentmihályi Mihály, hogy nem tudatik bizonyosan, mely időben? honnan? kinek költségével készítettett? ide küldetett, vagy hozatott e kép (107. l.) „Mennyivel inkább fogyatkozik, ugymond, eziránt az emberek emlékezete, annyival inkább bizonyíttatik e kép régisége. Egy igen régi írás ezeket foglalja magában: „A kép igen szép, kellemes, gyönyörű, a reá nézőknek szemeit magához vonzza. Jobb kezében a kis Jézust, bal kezében pedig királyi pálczát tart, fején mindkettőnek ékes korona lévén. Mind a szüz Anyának, mind sz. Fiának faragott képecskéje egyenlő fejrő piros festéssel van elkészítve.“

Igy szemléltetik az ide mellékelt képen is.

A BOLD IN HABIT WITH A BIRCH LEAF
HARSHLY RATHER THAN FETTERED
THEY FORGOTTEN

A BOLD. SZ. MÁRIA KÉPE A KIRÁLYFALVAI PÁLFFY-KASTÉLY KÁPOLNÁJÁBAN, ESZTERGAMI ÉRSEKSÉGBEN, POZSONYMEGYÉBEN.

Királyfalvai Boldogasszony képe

Esztergami érsekségben, Pozsonymegyében.

Minthogy én e jelen munkámnak mind ösztönül, mind kalauzául néhai herceg-nádor Eszterás Pál, 1690. és 1696. évben világ elé bocsátott ritka munkáját tekintem; el nem hallgathatom azt, mit ő, *Mennyei Korona* 127. szám alatt, 117. lapon nyilván ír: „Királyfalvai csudálatos Boldogasszony képe Magyarországbán.“ „Királyfalva nevü Pálffy urak kastélyában Pozsonymegyében volt a kápolnában egy ájtatos bold. Szüz képe, mely midőn az 1683. évben Bécset a török megszállván, Pozsonymegyét is sokféle ellenség a tatárokkal együtt felgázolni s Pozsonyvárat is megvenni akarta, azon kép sok főrendek szeme láttára, sürü könyhullatásokkal sirt, mit mostani élő urak is, kik jelen voltak, bizonyitnak.“

Eddig a herceg nádor szavai. A midőn 1827. évben Rudnay Sándor kardinális és herceg-pri-más, a nagyszombati kerület helytartói gondviselését reámbizta, történt, hogy hajdani iskolatársam pater Godovics Wunibáld, kapuczinus, Királyfalván, sok esztendeig viselt káplánkodása után, egy tót értekezést készített az ottani szent kép eredetéről, és nekem ajánlá. Abból s más hiteles kutfőből irhatom, hogy azt az eredeti képet, melyen nem csak a fájdalmas szüz Anya szemei, hanem az ölébe fekvő Krisztus testei veritékezni látszottak, Ausztriába kellett vinni, és hogy az, Bécs-Ujvárosban (*Winer-Neustadt*) az öreg oltáron köztiszteletre ki van téve a Jézus-társasága

mostani iskolák templomában. Királyfalván pedig ezen eredeti kép pontosan utánózott mása tiszteltetik, e kép fadeszkára van írva, és a fatábla hasadékaival távolról is láthatók rajta. Mostanság öregebb gróf Pálffy Ferencz lévén a királyfalvai nagy kastély ura, mind ő, mind hites társa, született Erdődy Natália grófné, növekedő magzattal, s népes udvarával együtt gyakorta szokott e nagy kastélyban lakni; és az udvari kápolnát, a benne létező sz. képpel együtt csinos állapotban tartatja. Az egyházfalvai plebános, kinek filiálja Királyfalva, ügyel ugyan az isteni szolgálat elrendelésére, de a kápolna azt is fogjalja magában, hogy a királyfalvai kastély birtokosa tartozik egy papot a szent Ferencz szerzetéből, s névszerint a bazini kapuczinusok klastromából, a kápolna mellett tartani. A királyfalvai kastély mellett van egy népes tót falu, melynek lakosai minden nap járnak a kastély kápolnájába, minden vasárnap és ünnep nap pedig hallgatják ugyanott reggel az Isten igéjét is; és délután a Boldogasszony tiszteletére litániát, rózsás koszorútól nevezett imádságot (szent olvasót) és ájtatos énekeket ajánlanak Istennek. A tágas kápolna mindenkor tömve telik, annál inkább, mivel a szomszéd helységekből, sőt a Csallóközből is számos zarándokolók gyülekeznek ide; — és igen gyakran történik, hogy azok, kik e szent kép előtt folyamodnak a Mindenható irgalmához, rendkívüli segítséggel megvigasztaltatnak az irgalmasság anyjának esedezésére. Mindezekért dicsőíttessék a mi szerelmes Üdvöztőnk, és az ő sz. anyja Mária!

A BORN-KING MARIA HAD A FIRST BIRTHDAY
ON THE 28TH OF SEPTEMBER.

A BOLD. SZÜZ MÁRIA KÉPE A NYITRA MELLETTI
HEGYEN, NYITRAMEGYÉBEN.

Nyitrai boldogságos Szüz képe

a Mária-hegyen, Nyitrán.

Herczeg Eszterás Pál, magyarországi palatinus, 1696-ban nagyszombati akadémia betűivel kiadott: Menyei Korona czimű munkájában, a 141-ik szám alatt 123. lapon ezeket közli: „Nyitrai csudálatos Boldogasszony képe Magyarországbán.“ „Nyitra várához nem messze, egy igen szép dombon van egy bold. Szüz kápolnája, mely már kétszáz év óta áll, és noha sokszor elpusztították az eretnekek, mindazáltal a hivek ujonnan felépítették, hol sok nyavalyákban levő emberek gyógyulnak meg, kik fogadásokat tesznek azon sz. helyre.“ Eddig a herczeg szavai. — E kép ábrázolja a fájdalmas szüz Anyát, a mint a keresztfáról levéttetett szent Fia testét ölében tartja. Azelőtt az oldal-oltáron tiszteltetett, és nem csak Nyitra vidékéről, hanem messze fekvő helységekből is utaztak oda ájtatos hivek, bizonyítván ott mind az Isten s Mária sz. Fiához, mind az Istenember sz. Anyjához illő tiszteletüket. Minden legöregebb ember erősen állította azt, hogy ez ottani tiszteletadásnak eredete felülhaladja a legkorosabbak emlékezetét is; és így az egyházi vizsgálatok jegyzőkönyvébe is beiratott az efféle általános állítás. Hogy pedig e sz. helyen a felséges Isten kedvesen veszi a folyamodók kérelmeit, és hogy ott régtől fogva szokta osztogatni végtelen irgalmának rendkívüli kegyeit; azt szó nélkül is hirdetik azon drága sok jegyek, melyekkel tetemesen diszesítettik e sz. kápolna,

**A BOLD. SZÜZ MÁRIA KÉPE DUBNICZÁN, TRENCSEN-
MEGYÉBEN. NYITRAI PÜSPÖKSÉGBEN.**

és az abban kitett sz. kép. Példás ájtatossággal ünnepeltetik pedig ott Nagy-boldogasszony napja. A nyitrai fő- és plebánia-templomból vezéreltetik oda egy, számtalan sokaságból álló bucsujárás, és Mária-hegyen végzi istenes gyakorlását. Más helységekből is egyesülnek akkor oda Mária tisztelői, úgy, hogy azon egész hegyet elfoglalja a jámborok serege. Dicséretet énekel mennybeható buzgósággal annak, ki e napon mennybe felvitte, s megkoronázta a mi isteni Üdvöztönknek szep-lőtelen szüz Anyját, a mi Nagyasszonyunkat, Má-riát; melyért legyen áldva a könyörülő Istennek imádandó szent neve.

Dubniczi Boldogasszony képe.

Trencsénmegyében, nyitrai püspökségben.

A trencsényi várból a dubniczi kastély ká-polnájába vitték át ezt a fából ékesen faragott képet hajdani időkben; onnan pedig néhai dicső emlékezetű gróf Illésházy Miklós, királyi udvari kanczellár, a plebániái templomba vitette azt nagyobb tiszteletadás okáért. Ennek fia, gróf Illésházy József, ország bírása, és ennek hitestársa, Terézia, született gróf Traun asszony, 1742-ben látván ezen képet a kis oltáron, kérdezték, micso-da csudálatos képnek mása legyen e kép? Erre az akkori plebános, Kolacsányi Dániel azt felelé, hogy a várból hozatott volna ide le, és hogy ha-sonló ahoz, mely a magyar ezüst és arany pénzen szemléltetik; mert ez a kép a boldogságos Szüzet koronás fővel, jobb kezében királyi pálczát, bal karján pedig a kisdéd koronás Jézust tartván,

ábrázolja, alatta pedig Magyarország czimere látszik. Akkor tehát most nevezett grófné mondotta, hogy ezen kép helyébe mást fog készíttetni, hasonlót valamely csudálatos képhez. Azonban történt, hogy három éjjel egymásután a grófnénak megjelent ugyanez a dubniczi kép minden ékességek nélkül; úgy hogy ezen látványra álm nélkül maradván, feltevé magában, e szoborképnek további megtartását és diszesebb felékesítését. Új arany koronát, új királyi pálczát, új drága öltözetet ajándékozott tehát e jeles képnek; s azon időtől kezdve oda serdülének a jámbor könyörögők, kérvén segedelmet attól, kit ez a szent kép mutat, ugymint az emberré lett isteni Igétől, és annak Szülőjétől, a magyarok örökös királyné asszonyától. Fogantatos is volt számtalanoknál ez a kérelem; sőt némelyek rendkívül való kegyelmeket nyertek ott, melyek a plébániának jegyzőkönyvébe beirattak oly hitelességgel, mint a minőt akármely más történetek megbizonyítására elégségesnek szoktunk tartani. Nem sok idő múlva, ugymint 1756-ban, megengedte az akkori nyitrai püspök, gróf Eszterházy Imre, hogy ez a kép az új fényes templomnak nagy oltárára, mely a pozsonyi főtemplom sz. Márton oltára hasonlatosságára építtetett, feltétessék. Ott tiszteltetik tehát jelenleg is, mintegy királyi széken ülve, a bold. Nagyasszonyunk sz. képe; oda teszik a hálaadó zarándokok az ott nyert malasztok nyilvános jegyeit, melyek az oltárt és a szanktuarium falait tömve fedezik. A földesuraság is, névszerint gróf Illésházy János és hitestársa Szidónia, született gróf Batthyáni, el nem mulaszták e sz. hely nevezetetésére czélzó intézetek elrendelését; Mária minden jeles ünnepein az isteni szolgálat

diszesebb tartását egy czélirányos hangászat által eszközölvén; ennek a képnek, és az egész oltárnak rajzolatait érczre metszették és osztogatták; imádságokat s imádságos könyveket az ajtatosság gyarapítására ingyen elosztattak; sőt a most is élő gróf Illésházy István s hitvese Terézia, született Barkóczy grófné elődeiktől örökségkép rájuk szállott ajtatosságuk bizonyos jeleit e sz. helyen hagyták, kivált midőn a templom tornya s teteje leégett, mert akkor a kívül belül nem csekély költséggel helyrehozott templom, felékesítettett. — Nincs is okunk reá, hogy a jövődőről aggodalmas véleménynyel legyünk. Az a Jézus, kinek minden hatalom adatott mennyben és a földön, szerelmes szent Anyjának illő tiszteletet valamint más helyeken, úgy e választott helyen is nem csak meg fogja tartani, hanem öregbiteni is fogja mennyei ajándékok bő árasztása által, azokra, kik őtet, és szüz Anyját voltaképen tisztelik.

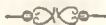

**A BOLD. SZ. MÁRIA KÉPE A FRIVALDI TEMPLOMBAN,
NYITRAI PÜSPÖKSÉGBEN, TRENCSÉNMEGYÉBEN.**

Friwaldi Boldogasszony képe

Trencsén megye, nyitrai püspökségben.

A lietavai urodalomban, mely Thurzó nemzetségéhez tartozott, létezik Friwald nevű helység is, Trencsénmegyében, a hol már 1698-ban plebánia volt és a templom az angyalok királynéja tiszteletére van szentelve. A főoltáron szemléltetik a bold. Szűz fából faragott szép képe, jobb karján a kisdéd Jézust ülve tartván, bal kezében pedig egy királyi arany pálczát forgatván. Emberkori emlékezetet felül muló idők óta csoportoznak ide nemes Trencsén, Nyitra, Bars, Turócz, és más több vármegyékből százankint Mária hív tisztelői, különféle nyomoraikban enyhülést itt keresvén az Isten anyjának esedezése által. Hogy reményeikben nem csalatkoznak, kitetszik azon sok jegyzékekből, melyek az oltárt körülveszik, és a tisztelet állandó szaporodásából. 1805-ben szeptember 8-án egy tagja az ájtatos iskolák rendének, Hulják Péter, igen ékes deák alagyás versekkel segedelmet kért a bold. Szüztől testi hosszas nyavalyáiban, s foganatos levén kérése, a verseket egy táblán leírva felfüggesztette az oltár elé. Mások is meghallgattatván kérelmeikben, hálaadó bizonyításokkal hirtették a világ előtt a könyörülő Istennek nagy tetteit, és az Isten anyjának érettünk való jóvoltát.

A B. SZ. MÁRIA KÉPE A VISSNYOVEI TEMPLOMBAN
NYITRAI PÜSPÖKSÉGBEN, TRENCSENMEGYÉBEN.

Vissnyovei Boldogasszony képe.

Nyitrai püspökség, Trencsénmegyében.

Még a 17-ik században elterjedt Zolna vidékén Trencsénmegyében azon hir, hogy sokan, kik a Vissnyove nevű faluban levő templom oltára előtt, melyen a bold. Szűz egy fából faragott képe régóta tiszteltetik, folyamodnak a Mindenhatóhoz, rendkívüli segedelemmel vigasztaltatnak meg. Ily hivatalbeli tudósítást teve 1713-ban május 1-ső napján az akkori trencségi főesperes, nyitrai kanonok, Gyüri Ádám, midőn ott az egyházi vizsgálatot véghezvitte. A mostani plebános pedig, alesperes Haan János, egy régi emlékkő felírásából és a lakosok kézzel kézre vett hagyományából azt vitatja, hogy e templomot egy Vissnyovszky nevű földesur még 1514-ben építteté sz. Miklós püspök tiszteletére, és hogy a Boldogasszony szobra hajdan az oltár jobb oldalán volt felállítva, honnan később az öreg oltár szekrénye tetejére állíttatott fel, hol jelenleg is látszik s tiszteltetik.

Minthogy pedig a hívek buzgósága, kik e helyre csoportosan járnak, időjártával nőttön nőtt, és új meg új kegyelmekről, melyek e sz. kép előtt mindenféle inségekben minden rendű hivekre áradtanak, messze földre szárnyalt a hir, szoros vizsgálatot rendelt e tárgyban néhai nagynevű Gusztinyi János, nyitrai püspök ő excellentiája, oda küldvén Pinka János apátfalvi apát urat, rajeczi plebánost, solnai alesperest, és Filko András, friwaldi plebánost, kik 1773. februar 15-én hiteles tudósítást tettek mindenről, mely előttem eredeti

oklevélben forog, és ennek következtében még inkább növekedett e sz. hely nevezetessége. Szembetűnő pedig az, hogy mivel igen sokan kívánnak élni nyavalyájukban azzal a vízzel, melylyel ez a kép mosattatik, mégis e századok óta szokásban levő mosás nem csak fogyasztja a képet, sőt inkább oly kellemes elevenséget mutat, hogy a kik reá bizalmasan tekintenek, azokban ájtatos érzeményeket gerjeszt; némelyeket azonban borzadásra, s félelemre indít; sőt bűneiknek üdvösséges megismerésére és megsiratására is, mint ezt sokan tapasztalták, kik Vissnyovére jószándékból utaztak. Ez történik mai napiglan, főképen kétszer esztendőben, ugymint Sárlos-boldogasszony és Kisasszony napján, midőn az egész környékből zászlók és kereszt után énekzergéssel százankint gyűlnek oda Mária hiv tisztelői, dicsőítvén a magasságbeli nagy Istent, és az ő sz. Fiát, a Jézust, ki emberré lőn miérettünk emberekért, és szűz Máriától születvén, nekünk is hagyott ő benne hatalmas pártfogót és kegyes anyát.

El nem hallgathatni még azt a körülményt, mely a fennebbi oklevelekben emlittetik, hogy t. i. a 18-ik század elején, midőn e vissnyovei régi templomot elfoglalták és birták a katholika anyaszentegyháztól elszakadott vallásuak; e sz. képet ők sohasem érdekleték, sőt bántatlanul régi helyén meghagyták; s bár sem a képet nem tartották vallásos tiszteletben, sem pedig ahoz, kit ez a kép ábrázol, folygmodni nem szoktak. Annál forróbb volt azután a hivek buzgalma, miután a templom és a szentkép ismét visszaadatott nékiek: melyért áldassék a magas Istennek, és az Isten anyjának dicső neve.

A GOLD BE NARIA REE A RABAYATI THURONAN
BE NINCHEN PI ECHEREN, XOLYOMINCHER

A BOLD. SZ. MÁRIA KÉPE A RADVÁNYI TEMPLOMBAN,
BESZTERCZEI PÜSPÖKSÉGBEN, ZÓLYOMMEGYÉBEN.

Radványi boldogságos Szüz képe

Beszterczebánya mellett, Zólyom vármegyében, beszterczebányai püspökségben.

Az oltár felirásából kitetszik az év, mikor ez oltár a fájdalmas sz. Szüz tiszteletére felépítettett; és az apostoli sz. szék által megkülönböztetett.

Altare privilegiatum : HonorI MatrIs DoLorosae, refVgII sVi, ereXerVnt pII IpsIVs CVLtores, azaz : Privilegiált oltár : a fájdalmas anyának, az ő menedékhelyöknek tiszteletére állították fel annak ájtatos tisztelői 1744-ben.

Hanzlik János akkori radványi plebános, szorgalmasan feljegyezte azon rendkívüli vallástételeket, melyek némely kegyelmekről értésére estek; névszerint két jeles történetet jegyzett fel, mely 1751-ben adta elő magát, s melyből kitetszik, hogy a Mindenható, valamint az ő-szövetségben a jeruzsálemi templomot, úgy az ujbán némely jelesebb szent helyeket választott magának, a végre, hogy ott kiváltképen nyitva legyenek az ő szemei s fülei azok könyörgésére, kik ott folyamodnak a kegyelmek királyi székéhez. Hasonló esetek majdnem minden következő évben megújítottak, mint ezt a plebániái levéltár megmutatja. Ebből az következett, hogy az oda utazó jámbor keresztények száma szaporodott, kik főképen a bold. szüz Anya ünnepein e sz. helyen részesülván a szentségek felvételében, attól kérnek segedelmet, kitől egyedül származik minden tökéletes jó ajándék, s ki meg nem veti édes Anyja közbenjárását, mely miatt áldassék mind a teljes sz. Háromság, mind minden teremtetett állatok legtökéletesb zsengeje, menny s föld királynéja, a bold. szüz Mária.

HADVÁNYI BOLDOGÁGOS SZÜZ KÉPE

Beszterczekhez a Bold. Sz. Mária képe a Beszterczeki Püspök-
ség és Hegyei közt.

A BOLD. SZ. MÁRIA KÉPE A BESZTERCZEI PÜSPÖK-
SÉG ÉS HEGYEI KÖZT.

Zólyom ó-hegyi Boldogasszony képe

Beszterczebányai püspökségben.

A plebániái levéltár bizonyítja hogy 1448-ban, és így Hunyady János kormányzása alatt, az ó-hegyeken, Zólyommegyében, az Isten anyja tiszteletére építtetett fel egy templom, s hogy a benne levő Boldogasszony képe köztiszteletben volt. Ötven év múlva megszabadított, és 1621. felszenteltette e templom ugyanis a sz. Szüz tiszteletére.

A templom a plebániával együtt a jesuiták gondviselésére levén bízva, a jegyzőkönyvek gondos és hiteles folytatása el nem mulasztott; kivált 1715-től kezdve, mert akkor tájban már oly annyira elhiresedett e kegyelemhely, hogy messze földről sereglettek oda a bucsujárók. Időről időre más meg más rendkívüli gyógyulások jegyeztettek fel, és számtalan esdeklők tevének önkényt vallást arról, hogy ott különféle inségökben folyamodván a Boldogasszony pártfogásaért, meghallgattattak s megvigasztaltattak. Mire nézve megrakták az oltárt és templom falait hálaadó jegyek felfüggesztésével. E buzgóság megmarad mostaniglan, és messze földről is, nem csak a szomszéd környékből gyülekeznek Mária tisztelői a zólyomi ó-hegyen levő templomba, kiváltképen az egyház napján, u. m. Sárlos-boldogasszony ünnepén, ott megtisztulván a lelki mocsoktól a penitencia szentsége által, s részesülvén az oltári szentség méltó felvételében, kérnek és adatik nekik, keresnek és megtalálják a mennyei adományokat, zörgetnek és megnyittatik nekik, annak esedezése által, a ki mennyországnak ajtaja; miért áldassék a mindenható Isten mindörökké.

Nőlyom ó-hegyi Boldogsasszony képe

Besztercebányai püspökségben.

A BOLD. SZÜZ MÁRIA KÉPE PRIVIGYÉN, A BESZTER-
CZEBÁNYAI PÜSPÖKSÉGBEN, NYITRAMEGYÉBEN.

Privigyei Boldogasszony képe.

Beszterczebányai püspökségben, Nyitra vármegyében.

Néhai herczeg-primás Csáky Miklós, esztergami érsek nevében tartatott törvényes vizsgálat, 1855-ben bizonytságot tesz arról, hogy a privigyei szent kép, mely fára iratott, a Boldogasszonyt, isteni fiát ölében hordozó Szűz anyát képezi, már akkor közel hétszáz esztendőtt ért, és hogy következőleg szent László királyunk országlása alatt készítettett s köztiszteletre kitéte-tett. Az oltár felett e felírás látszik :

HaeC Marlae effIgles seXCentIs DVrat In
annIs (1721.)

TrIgInta IIsqVe DeCeM, nVnC renoVata
nIsI (1721.)

Azaz : hatszáz negyven esztendeig tartta ez a Mária képe, és most csak megújított.

Közép időszakban a karmelita szerzet viselte gondját e templomnak, s az abban levő szent képnek, mint ezt némely most is fennálló oklevelek bizonyítják, melyek az 1496-ik esztendőben irattak, és az említett egyházi vizsgálatkor előadattak. Minthogy igen nagy számmal gyülekeztek ide össze mindenünnen a hivek, azért az egyházi előljárók czélirányosnak lenni gondolták, hogy az apostoli szent széktől lelki engedményeket is kérjenek azok számára; a mint engedtetett is jeles bucsu Sarlós- és Nagy-boldogasszony ünnepeire. Ezeken a napokon felette számosan szoktak itt ájtatoskodni; azonkívül pedig különös processio vezettetik ide esztendőnkint az egész

bajmóczi urodalomból annak emlékezetére, hogy az 1660-dik esztendőben hajdaní nádor-ispán, gróf Pálffy Pál meghagyatott özvegye született Belassi Canin Francisca grófnénak intézete szerint a piaristák társasága ide behozatott, mely mostaniglan Privigyén hat iskolát tanít, és növendékeit is itten oktatja. Ez volt ezen szerzetes társaságnak első lakhelye Magyarországnban. — Az a régi templom, hol a szent kép van, a városon kívül, egy, napkelet felé kitetsző hegyen áll, és 1813-ban mindannak fekvését, mind magát a szent képet rézre metszette és kiosztogatta a városi plebános e következő deák versekkel :

ResPICE VIRgo tVos aLto De Monte CLientes
(1813) et cum Prole pia protege Prividiam.
In ligno picta haec tot secula durat imago, nec
tamen est una plus renovata vice.
Et mirum, nullis etiam post secula rimis effigies
divae Virginis illa patet.
Prividiae Parochus sculpi hanc curavit in aere,
augeat ut cultum virgo Maria tuum.

A z a z :

Oh szent Szüz! tekints a te szolgáidra magas
hegyről (1813) és oltalmazd Privigyét Te
szent Fiaddal.
Ez a fára iratott kép annyi századok óta fennma-
rad, és mégis csak egy izben ujttatott meg.
Bámulatra méltó dolog : annyi századok alatt
nincs hasadék rajta.
Ezt a képet rézre metszette a privigyei plebán-
os a végre, hogy öregbitse tiszteletedet,
oh boldogságos szüz Mária!

Hogy ezen kép előtt gyakorta különös ma-
lasztokat nyernek a folyamodók, annak bizonyi-
tására csüggnék előtte sok mindenféle jegyek és
rajzolatok. Tehát gyarapodik az Isten dicsőítése
azoknál, a kik a szent Szüzet főképen azért tisztel-
lik, mert ő tőle született a Jézus, kiben minden
reményünk és üdvösségünk van, a ki mindenek
felett való Isten, és áldott örökkön örökké.

A BOLD. SZÜZ MÁRIA KÉPE ZNYÓ-VÁRALLYÁN,
BESZTERCZEI PÜSPÖKSÉGBEN, TURÓCZMEGYÉBEN.

Turóczi vagy znyó-várallyai Boldogasz- szony képe

Besztercebányai püspökségben.

Ósi idők óta köztiszteletben tartatik Turóczmegyében a znyó-várallyai templomban a bold. Szüz képe, a mi pártfogónk nevezete alatt. Hagyományos bizonyításokból vettük, hogy e templomot IV. Béla királyunk 1253 évben építtette a magyarok pártfogó asszonya tiszteletére. Ott alapított meg egyszersmind egy klastromot a prae-mostrarensis szerzet számára; az egész Znyóvárbeli urodalmat rendelvén, s átadván a Boldogaszszonynak örökös időkre, azon jótetemény meghálálására, hogy a tatárfutáskor ott lelt magának s udvarának bátor menedékhelyet az Isten anyja pártfogása alatt. Erről szóló oklevelet most is láthatni a plebániai levéltárban.

A kép hársfa-deszkára van festve, és pedig 1229-ik évben, minden hasadék s hiba nélkül.

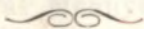
Az említett szerzet 276 év lefolyta alatt tartotta azon templomot, klastromot, prépostságot és urodalmat.

A mohácsi veszedelem következtében szétkergettetvén a birtokos szerzetesek, ez urodalmat világi urak birták, miglen Rudolf király, Draskovics kardinál esedezésére, a turóczi prépostságot a nagyszombati jesuitáknak ajándékozta; a szerint tehát nagynevű Pázmány Péter vala e prépostság birtokosa. Annakutána II. Ferdinánd király a Bochkayak s Bethleniek hatalmából ez egyházi tulajdont visszaszerzé, s Jézus-társaságnak visszaadá.

A jesuiták XIV. Kelemen római pápa parancsára eloszlatván; 1773-ik évtől fogva az isteni szolgálat s a sz. kép gondviselése a znyó-váralyai lelkipásztorra és segédjére bízott. Felséges Mária Terézia királynénk a prépostság jövedelméből illető summát rendelvén e végre. Így tehát fenntartatott a szentelt régiség emléke. Ámbár pedig 1787. évben új kérdés sőt végzés is ejtendő veszedelemből e szent intézetet; de az egyházi felsőség igyekezete által e veszély mégis elhárított, s tovább is megtartatott a prépostság temploma a benne levő sz. képpel együtt. E részben rendkívüli iparral törekedett Valentini János, akkori plebános; ki egyébiránt is minden kitelhető hitelességgel jegyezte fel, mind a templom eddigleni történeteit, mind pedig azon égi kegyelmeket, melyek a buzgó hiveknek időről időre adattak, midőn inségeikben e sz. helyen folyamodának a felséges Istenhez. Különös buzgósággal viseltetnek pedig e sz. képhez a német prónaiak; mert ezek majdnem száz év óta tartanak évenként bucsujárást vagy sz. járadalmat ide Nyitramegyéből; és mindezek, mind mások szívbéli örömmel ismétlik az ide való utazást, lelki-testi áldással megtöltetvén e sz. kép előtt. Néhai Kluch József, akkori esztergami kanonok, azután pedig nyitrai püspök, e képet rézre metszette, és több száz példányban felosztotta oly szándékkal, hogy ismertesse meg azt másokkal is, és hogy azon tiszteletet, mely benne gyermekkorától fogva gyökeret vert, sok másokra is terjeszsze. Megjegyzésre méltó az is, hogy e kép már kétszer mentetett meg a meggyuladástól a lángok közepette: először 1790-ben 6-ik decemberben, midőn a templomnak is kegyelmezett a dühösködő tűz; másodszor pedig 1821.

ápril 26-án, midőn a teplom teteje ugyan elégett, hanem az oltár megmaradt. Megvilágosította ezen káros eset után Isten ő Felsége e templom belső becsét; felgyulasztotta a tehetős jó hivek adakozó indulatát; megújította az ide gyülekezők buzgósága által e sz. házat; megáldotta a jótékony könyörgőket, egyszóval bebizonyította ezuttal is, hogy igen is tetszik ő szent Felségének, ha Máriához folyamodunk; mert Mária isteni kegyelem anyja, Mária a mi pártfogónk. Melyért áldassék az Isten örökké.

Nagyemlékü s méltóságú herczeg Eszterás Pál. Mennyei Korona czimű könyvében, melyet a nagyszombati akadémiai betűkkel nyomtatott ki 1696-ban, 136 lap, 150. szám alatt ezekkel tesz említést a turóczi csudálatos Boldogasszony képéről: „Béla király (IV.) Turóczmegyében vadászván egykor terhes feleségével, midőn látná kedves házastársának fájdalmas voltát, felviteté Znihóvárába, s fogadást tőn Istennek, hogy ha a királyné szerencsésen szülne, egy klastromot építtet a bold. Szüz tiszteletére. Eljövén azért a szülés ideje, s szülé a királyné azt a dicsőséges kincset, szent Margit asszonyt, ki annakutána a sz. Dominikus szerzetébe menván, dicséretes életével sok csudákat tett, Budánál szentül halt meg, s a mennyei koronát elnyerte. Látta tehát Béla király fogadásának jó gyümölcsét, alkotta a turóczi klastromot, a bold. Szüz tiszteletére, mely helyen a hiv keresztények nagy malasztokat vettek Istentől a boldogságos Szüz esedezése által.“ Eddig e jeles könyvből vett tudósítás.

A B. SZ. MÁRIA KÉPE VÁCZON, A VÁROSON KIVÜL
A HÉT KÁPOLNA MELLETTI KUTNÁL, A VÁCZI PÜS-
PÖKSÉGBEN. POZSONYMEGYÉBEN.

Váczi Boldogasszony képe

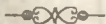
Pestmegyében, váczi püspökségben.

Az Isten anyjához való buzgóságtól arra hajoltatott néhai herczeg Eszterás Pál, magyarországi palatinus, hogy azon helyeket sem hallgathatá el, melyek valaha a bold. Szüz tisztelete által jelesültek meg, ámbár most azon templomnak bizonyos nyoma sincs. Ilyen az, melyről Mennyei korona czimü munkája 546. lapján, 872. szám alatt értekezik : De Cervo, csudálatos Boldogasszony képe valahol Magyarországbán. Mert előadván azon regét, hogy I. Geyza királyunk, László testvéröcscsével egy csudálatos szarvast látott volna, midőn a Duna mellett helyet keresne, hol tett fogadása szerint templomot építtetne a magyarok Nagyasszonyának; semmit meg nem határoz ezen helyről, hanem csak azt mondja : valahol Magyarországbán. Hazánk történetírója, Thuróczi János a szarvas megjelenéséről igenis emlékezik, és Váczon határozza meg azon helyet, hol akkor Geyza templomot építtetett. Dezsericzky Innocenz pedig, az ájtatos iskoláktól neveztetett szerzet diszes tagja, s tudós írója, véleményét azon helyre függeszti, hol most sz. Ferencz szerzetesei Váczon laknak, hogy tudniillik, ott építette volna Geyza király a püspöki széki templomot a bold. Szüz tiszteletére. De ott sem most nem találhatik, sem ennekelőtte nem volt a boldogságos Szüznek csudálatos képe, milyenről herczeg Eszterás Pál Mennyei koronája emlékezik. Találhatik pedig Váczon a városon kívül a

Duna partjától nem messze, a Pestre vezető út mellett egy régi kápolna egy kutnál, és ebben a kápolnában régóta tiszteltetik a boldogságos Asszonynak, Jézust bal karján tartó szoborképe, tökéletesen hasonló a mária-táli képhez Pozsony mellett, mely Mária minden csudálatos képei közt legrégibbnek tartatik az egész országban. Ez a vácsi kép kúti-képnek is neveztetik, hét kápolnánál valónak is, azért, mert mint fönnebb érintetett egy kut mellett van, és mivel a várostól kezdve hét kis kápolnácska, vagyis inkább téglából és kőből épült oszlopok sorban állnak a kápolna felé. Ezen hét kápolnácskákat werthenfel Virth Ferencz, vácsi énekes kanonok, a kápolna gondviselőjének házával együtt maga költségén állíttatá fel, melyeken kétfelől gyönyörűen iratott képek csüggnék, a szent Szűz hét fő fájdalmait és ugyanannyi főörömeit ábrázolván. A zarándokok, kiknek száma kivált a boldogságos Szűz ünnepein igen nevezetes, ezeknél a kis kápolnáknál megemlékeztetnek a mi istenes vallásunk legfőbb ágazatairól; ugymint : Krisztus fogantatásáról, születéséről, a napkeleti mágusok által való megismertetéséről, mennybe való meneteléről, és a Szentlélek eljövételéről; mert ezen hét főtörténetből származtak Máriának legfőbb hét örömei; de megemlékeztetnek annak legfőbb fájdalmairól is; ugymint Simeon prófétálásáról; Máriának és Józsefnek a kisdéd Jézussal Egyiptomba való futásáról; a gyermek Jézusnak harmadnapi kereséséről; Máriának a kereszt hordozó Jézussal való összetalálkozásáról; Jézusnak a kereszt alatt való állásáról; s annak a keresztről való levételéről; és az ő temetéséről. Említett Virth kanonok a kápolna gondviselői számára is építtetett

egy alkalmas házat; és az ájtatos hivek lelki szolgálatukra voltaképen a püspöki gondviselés ügyel fel.

A sok jegytábla pedig, mely a kápolnának falait sűrűen rakva ékesíti, és az ezüst, arany s más drága jegyek, magán a képen és az oltáron kitéve, eleven bizonyosságai annak, hogy e helyen, méltóztatik a Mindenható rendkívüli malasztokat osztogatni azoknak, kik ő hozzá a boldogságos Szüz oltalma alatt folyamodnak; melyért legyen áldott Isten ő Felségének szentséges neve.

**A BOLD. SZÜZ MÁRIA KÉPE BESSNYÖN, A KAPUCZI-
NUSOKNÁL, A VÁCZI PÜSPÖKSÉGBEN, PESTMEGY.**

Besnyői Boldogasszony képe

Váczi püspökségben, Pestmegyében.

Ezen fehér csontból faragott kis kép eredete nem tudatik, hanem annyi bizonyos, hogy aprilis 19-én 1759. kiásatott a földből, és pedig nem csuda nélkül. Mert miután néhai Gyoroki gróf Grassalkovich Antal, a magyar királyi udvari kamarának akkori elnöke, a magyar szent korona őrzője, Nógrád vármegye főispánja stb. az ő hites társával, gróf Klobusiczky Teréziával, fogadásból egy kápolnát kezdé építtetni a loreтоми Boldogasszony tiszteletére a besnyői pusztán, Gödöllő mellett; történt, hogy a mint a fundamentomot ásták, egy napszámosnak, Tóth Mártonnak társaságában, Fidler János, gödöllői születés, 40 esztendő, kőmiveslegény, egy földalatti faragott köre akadott, melyet felemelvén, egy homokkal betöltött s azzal összenőtt csontot talála alatta. Ezt megtisztítván, egy régi faragásu kép mutatá magát, melynek magassága négy hüvelyknyi, széle pedig másfél hüvelyknyi. Megismerték rajta mindjárt a bold. koronás szent Szűz ábrázatját, kinek jobb karján a koronás kised Jézus ül. Fidler pedig szivbeli örömmel minden haladék nélkül a grófhhoz vitte azt, kérvén, hogy az új kápolnának oltárára tétessék; minthogy neki álmában előre jelentetett, hogy ott, a hol a régi templom nagy oltára volt, a föld alatt valami gyöngyöt fog kiásni. És valóban ezt az álmát, ő a munkához fogván, Tóth Mártonnak hiven elbeszélé, ez pedig legelőbb ráismert, hogy ama homokkal benőtt

csontdarab a Boldogasszony képe. Ezt ök, és még egy más kömiveslegény is, Mendl Tamás nevű, a ki ezeket hallotta és látta, letett hitek után megerősítették, s vallástételeiket május 4-én 1759-ben az isaszeghi és kerepessi plébános, az udvari káplány, Maurus, szent Ferencz szerzetese, a gróf udvarmestere, Noll József; és gedellői kasznár Főriss István feljegyezvén aláírásukkal s pecsétökkel megerősítvén az urodalmi irattárba letették. Említett gróf és grófné ezüst boríték és kristály-üvegek alá helyezték a talált képet; akkori helytartója pedig a váczai püspökségnek, bécsi herczeg-érsek, kardinál Migazzi Kristóf, e következő körülírást metszette a borítékra : „Cum Antonius Grassalkovichius Comes, Hungarici Cameralis Aerarii Praeses et Regni Baro, Ecclesiam in Praedio Besnyő, prope Gedellő, temporum iniquitate destructam, restauraret, haec sanctissimae Virginis imago, quae sub ejusdem ruinis tribus quasi seculis sepulta jacuerat, non sine quodam Divinitatis instinctu, incolumis reperta est 19-a Aprilis 1759. Christophorus vero e Comitibus Migazzi, S. R. I. Princeps, Archiepiscopus Viennensis, hanc inscriptionem apponi curavit : Admirabilis reinventus eximiae Antonii Comitis in Deum, Virginemque Deiparam Religionis, ac perpetuum, erga virum incomparabilem amicitiae testimonium. Azaz : midőn gróf Grassalkovich Antal az udvari magyar kamarának elnöke és az ország zászlósa, a besnyői pusztán a Gedellő mellett levő hajdani templomot ujra felépíttetné, akkor e bold. Szüz képe, mely majd három század folytában annak romladékai alatt vala eltemetkezve, épségben találtatott az Isten némi-némű jelentésével aprilis 19-én 1759. gróf Migazzi Kristóf pedig, szentsé-

ges római birodalombeli herczeg, bécsi érsek, ezt a felírást metszette ide : Ez az ujonnai csudálatos feltalálás bizonyosága gróf Antal, az Isten és a sz. Szűz anya iránt való ájtatosságának, és e hozzá hasonlíthatlan férfinak iránt való barátságának.“ – Rövid idő múlva ez a kis szoborkép az oltárra feltéttetett; és mindennek, mind az alatta való Grassalkovich-i kriptának gondviselése a kapuczinusokra bízott; kiket ott az említett gróf 1763-ban alapított, és kik az oda ezrenként zarándokoló hivek lelki szolgálatára illő készséggel ügyelnek. Feljegyzésre méltó azon buzgóság, mely ott az ájtatos magyar, német és tót népnek Nagyasszonyunk iránt való tisztelettételén kitűnik, melyért áldassék a mennyei ajándékok örök adója!

A BOLD. SZÜZ MÁRIA KÉPE A GYŐRI FŐTEM-
PLOMBAN.

Győri Boldogasszony képe.

a győri főtemplomban.

Midőn Cromwell Olivier tizenegy esztendei dühösködéssel Nagy-Britanniában a katolikuskat üldözné, némely püspökök onnan elüzettetvén, Németországban keresék és találák menedék helyöket. Ezek közül egygyel, ugymint Lyncaeus Walterrel, Clamfordi irlandus püspökkel megismerkedett Püski János, győri püspök, és ötet magához hívá, sőt példás életére, tudományára, érdemeire nézve, győri kanonokká is nevezé 1655-ben. Nyolcz esztendeig élt Győrött Lyncaeus, nagy tiszteletben levén mindeneknél, a kikkel társalkodott; minthogy istenfélő, ájtatos, jótékony és tudós vala. Halála után az a boldogságos Szüz szépen festett képe, melyet ő magával, mint egyedül való, de egyszersmind nagyra becsült kincsét, kihozott Irlandiából, s mely előtt mindennapi imádságait szokta vala buzgón véghezvinni, a győri nagy templomban kitétetett sz. Anna asszony kápolnájának egyik oldalfalára, és ott tiszteltetett sokaktól egész 1697-ik esztendeig. Akkor történt azon rendkívüli és természet szerint meg nem magyarázható tünemény, hogy épen marczius 17-én, szent Patriczius püspök, Irlandia apostolának ünnepén, reggeli hat óra tájban, a midőn számos nép a szent misét hallgatná, egyszerre észrevétetett, hogy e Boldogasszony képe könyez; oda tódult azonnal a sokaság, bámulva látta a dolgot; némelyek sirni és vétkeiket siratni kezdték; mások kételkedtek; az egész vá-

rosból minden rendű s vallásu lakosok gyülekezete csoportozott össze; a káptalanbeliek levették a képet a falról, a fal száraz volt, a kép pedig nem csak tovább könyezett, hanem véres verítékekkel is ázott; a cseppeket tiszta fehér gyolccsal letörülték; de a vászonra festett kép újra könyezett, úgyhogy a kis Jézus orcájára is lehullott egynéhány csepp, melynek nyomát most is láthatni a képen; valamint a gyolcs is ezüst rámába foglalva mainapiglan őriztetetik a főtemplom kincstárában, Három óráig tartott e látmány, mely idő alatt zengett a templom ájtatos imádságával az oda összesereglett keresztény sokaságnak. Ezek közt volt gróf Heister Siegeburt, Győrnek akkori császári királyi hadi kormányzója, ki látván a valóságot, azonnal egy szép oltárt építtetett ezen csudálatos kép kitételére. És ez oltáron hetven esztendeig volt e szent kép, azaz 1767-ig, midőn gróf Zichy Ferencz, győri püspök, egy uj, arannyal és márvánnyal fényeskedő oltárra tette azt, mint most is láthatni. Hanem gróf Heister s az ő hitestársa Aloysia, született Cazzianer grófné, 1715-ik év első napján egy jeles fundációt is alapítottak a végre, hogy minden szombaton, és a Boldogasszony ünnepei előtt és ünnepein, délutáni litániák a szentség kitétele alatt azon oltár előtt tartassanak; ezen fundációnak pedig a győri nemes káptalan viselje gondját, mely gondviselést a nemes káptalan azonnal magára vállalt, nem különben egy más fundációnak, melynek bő alkotója a már megnevezett püspök, gróf Zichy Ferencz; s melynek ereje szerint mindennap mondatik azon kép előtt egy szent mise, és alatta fennszóval mondja a nép az olvasót. Első Ferencz királykodása alatt 1797-ben marczius 17-dikén

leirhatatlan ajtatossággal ünnepeltetett Győrött a már megírt történetnek százados emlékezete, midőn Székhelyi Majláth Antal, hajdani jesuita akkor pedig pápóczi prépost és győri kanonok magyar predikációt mondott; és mind azt, mind annak deákra való fordítását ki is nyomtattatta Győrött, szembetűnően védelmezvén a történetet Wielandnak új német Mercuriusa ellen, és ennek rágó költeményeit megczáfolván. Mostaniglan köztisztletben tartatik a győri szent kép; dicsértetik előtte a nagy Isten és Krisztusnak szent Anyja, magyarok Nagyasszonya. Segítségül is hivattatik és pedig nem siker nélkül. Melyért legyen hála a végetlen jó Istennek örökké.

**A BOLD. SZÜZ MÁRIA KÉPE A FERTŐI TÓ MELLETT
A P. FRÁNCZISKÁNUSOKNÁL, GYŐRI PÜSPÖKSÉGBEN,
[MOSONMEGYÉBEN.**

Fertői Boldogasszony képe

Mosonmegyében, győri püspökségben.

Ámbár halhatatlan emlékezetű herczeg Eszterházy Pál, Magyarország dicső nádora, a bold. Szűznek ezer háromszáz képéről értekezik azon jeles könyvben, melynek czime: Mennyei Korona, (Nagyszombatban az akadémiai betűkkel 1696.) de egyikről sem emlékezik oly szívbéli indulattal, mint erről. Ki fog tetszeni értekezésének tartalmából érzeményének méltó oka. Ezek tehát az ő szavai :

„Midőn ezen boldogságos szent Szűz képéről emlékezem, s mivoltát akarom leírni, rettegek elmémben, ismervén elégtelen és gyarló tudományom csekély állapotát; mindazonáltal ha teljességgel mindeneket eltitkolnék, méltán feddethetném háladatlanságról; a ki mindazt, a miben voltam, mind pedig a miben vagyok s leszek, az én Istenemtől, a bold. szent Szűz esedezése által, a csudálatos s bizonyára sz. kép előtt nyertem, mihez képest, ha röviden felteszem eredetét s mostani állapotát azon csudálatos szent képnek, talán nem leszek terhére a kegyes olvasónak.“

„Hatszáz esztendő előtt Fraknóvárának s tartományának urai, maguk titulusában vagy nevezetőkben fejedelmi névvel élván, a ki öregebb vala közöttük, így iratja vala magát : Giletus Dux, Princeps de Fraknó et Dominus haereditarius Lacus Peiso, azaz : fraknai fejedelem s Peyzo tó örö-

kös ura, mely Peyzo mostanság Fertő vizének nevezetik, melynek hossza 7, széle 2 mérföld.

„Ezen nevezetes giletusok familiája vagy háza, sok esztendeig tartott, s az igaz római katolika ecclesiában való hitben levén, kiváltképen való ájtatossággal viseltetének a bold. Szűzhöz, mi onnan is kitetszik, hogy ugyanazon gilet herczegek egyike, 1233-ik esztendőben, a fraknói várban levő és régenten építettett Boldogasszony kápolnáját megújittatván, egy vörös márványköre ilyen írást tétetett : „Hanc Ecclesiam beatae Mariae semper Virginis Giletus Dux renovavit venerationis ergo anno 1233.“ azaz : „ezen boldogságos Szűz ecclesiáját Giletus herczeg a maga alázatos felajánlására nézve ujitotta meg az 1233-ik évben.“ Annakutána pedig elkészülvén az oltár is, e szent képet oda helyeztette, melynek oszlopán 1246-ik év van felírva, mely most is meglát-szik rajta.“

„És így ott is nagy becsületben tartatott e szent kép, melyből mind a kápolnának, mind pedig a szent képnek régi volta tűnik ki.“

„Főnebb megirt Giletus idejétől fogva pedig, ugymint 1246-tól 1622-ig, mely magában foglal 414 (szorosabb számítás szerint 376) esztendőt, mindig azon fraknói kápolnában tartatott ezen csudálatos szent kép, mindaddig, miglen a megnevezett 1622-ik évben, Istenben elnyugodott Galanthai gróf Eszterházy Miklós, akkori országbiró, s együtt Magyarország dunántuli, és Hegyaljai véghazájának, s Érsekujvárnak főgenerálisa, a ki annakutána magyarországi palatinusságra választott, ugymint az én szerelmes édes atyámnak, második Ferdinánd hatalmas római császár, és

magyarországi királytól, Fraknóvára örökösen adatnék.“

„A hol szegény boldog emlékezetű szerelmes édes anyám, Bedegi gróf Nyári Krisztina azon sz. képet megsejmelvén, annyira megszereté, hogy nem szünék addig szerelmes urától való kéréstől, miglen azon képet neki nem adná, mivel egyéb-iránt is azon régi kápolnát a várral együtt épen más formában kellett építtetni, a mint hogy más szép új kápolnát építettek azon helyen, melyen az előbbeni vala, ugyan a bold. Szűz tiszteletére.“

„Maga házába vivén pedig a megirt képet szegény üdvözült anyám, leábrázolni is lehetlen, minémű kiváltképen való nagy buzgósággal imádkozék ezen szent kép előtt sok izben az én szemem láttára is igen sűrű könnyhullatásokkal és fohászkodásokkal, mely igen gyakorta vala; de többnyire egy bizonyos rekeszben csukván be magát, nem mindenkor bocsátván másokat magához; mivel pedig én akkoriban, midőn ezeket láttam, ugymint az 1640-ik esztendőben, igen gyermeki állapotban voltam, ítéletet a dologban nem igen tehetvén, mindazonáltal hallottam annakutána is, hogy azon szent kép üdvözült szegény anyámhoz megszólamlott volna, hogy csudák is, s különféle látások is történtek volna ugyanezen szent képnél; miket mindazonáltal annyira titkolt megirt szegény anyám, hogy teljes világosságra nem mehettenek. A képet pedig annyira becsülötte, hogy annyi darab aranyért, a mekkora azon kép, nem adta volna.“

„Meghalván azért szegény, Istenben elnyugodott palatinusné édes anyám, Istennek csudálatos rendeléséből, azon szent kép nekem, akkor hat esztendő gyermeknek adatott, mely előtt

mindennapi imádságaimat mindaddig végezém, míglen az 1645-ik esztendőben Grätzben a pater jesuiták iskolájába kelletnék mennem. Akkor azért ezen szent képet kisebbik hugomnak, gróf Eszterás Ersicske kisasszonynak kezébe engedém, ingyen sem gondolván arról, hogy valaha jövőendőben szerelmes házastársam legyen; mely kilencz egész esztendeig volt nála, mindennapi imádságát ez előtt végezvén.“

„Annakutána pedig, midőn én is végezvén iskoláimat, hazaszállottam s fentirt hugomat örök házastársul vevén, ezen szent képet nagy örömmel kezemhez vevén, fraknai tárházamban tartottam, nem különben, mint kiváltképen való kincset, mely előtt vékony tehetségem szerint gyakran ajtatoskodtam.“

„Azonban magam lévén egykor tárházamban, az 1656-ik esztendőben, szeptembernek, azaz kisasszonyhavának nyolczadik napján, mely a bold. szent Szüz születése napja, négy és öt óra között délután, nagyobb ájtatossággal kívánván imádkozni, midőn az Istennek és a bold. Szüznek könyörögnék alázatos szívvvel, a véghetetlen irgalmu Istennek, és az ő szentséges Anyjának ugy tetszett, hogy ezen csudálatos szent képet a Fертőn tul való pusztá Boldogasszony szentegyházába vinném, megépittetvén azon szent helyet is, mely is régenten ugyan a boldogságos szeplőtlen szép Szüz tisztességére építettett vala, s midőn az 1530-ik esztendőben Szolimán török császár Bécs városát megszállotta, akkoron épen elrontott volt; mire nézve én is azon helyen, ugymint ezen szent kép előtt fogadást tettem, hogy a szentegyházat meg is építtetem, e képet is oda viszem,

sőt a pater franciskánusoknak is klastromot építetek, s fundációt is teszek.“

„Ennek fölötté ugyanezen csudálatos szent kép előtt mindenemet magammal együtt az Istennek, s az ő sz. Anyjának örökösen adám, a szent-egyházat pedig valamennyire föl is állítván, a sz. képet is oda vivén, szinte Kisasszony nap estéjén, az 1661-dik esztendőben, holott Istennek sokféle áldásit veszik azon szent helyen a keresztény hívek, melyért dicsértessék az Atya, Fiu, és Szentlélek Isten örökkön örökké.“

Igy irt önmagáról herczeg Eszterházy Pál, és pedig mind abban a könyvben, melyet 1690-ben képekkel együtt, mind pedig abban melyet 1696-ban képek nélkül világ elé bocsátott Nagyszomban, így irt abban a Levélben is, a melyet még 1675-ben Karácson napján deák nyelven irt a sz. Ferencz szerzetének előljárójához : minthogy tett fogadásához képest, ennek a szerzetnek gondviselése alá bizta megbecsülhetetlen kincsét, azaz : a boldog Szüz Anyának szent képét : mind a tágas klastrom, mind a fényes templom végképen megkészült 1702. esztendőben. Laknak e klastromban tíz pap, tizenkilencz tanuló, és hat szolgáló barát szent Ferencz szerzetéből, szüz Mária provinciájából.

Említésre méltó az a könyv, melyet a Fertő mellett levő Boldogasszony klastromában lakó franciskánus PP. FF. a felsőség engedelmével 1697. esztendőben megirtak, és a kegyes herczeg palatinusnak beajánlva, Bécsben, Voigt Leopold könyvnyomtatónál 1698-ban kinyomtatattak magyarul, ily czim alatt : titkos értelmű Rózsa, vagy a Förtő mellett levő Boldogasszony csudálatos érdemének drága illatáról, és jótéteményeinek s

lelki-testi orvoslásainak egynehány példáiról együgyűen emlékező könyvecske.

A könyv 347 lapot foglal magában, negyedrétben; és 170 esetekről értekezik, melyek 1655-dik esztendőtol kezdve 1695-dik esztendeig feljegyeztettek a klastromi jegyzőkönyvbe, az oda folyamodó számos hiveknek előadása szerint, önkényt vallást tevén azokról a malasztokról, melyekben részesültek különféle inségeikben, folyamodván a Jézus anyjának hatalmas pártfogása által a Mindenhatóhoz, ott, hol segítséget kértek, e kegyelmek helyén.

Mostaniglan is szám nélkül való azoknak sokasága, a kik a Förtö mellett levő templomban mindenünnen összegyülnek, és ott minden tökéletes ajándékokat kérnek és vesznek attól, a kiről azt írja szent Bernárd apátur, hogy azt végezte Isten, hogy minden jókat nyerjünk Mária által. Mind a kérelmünknek pedig, mind a kívánt meghallgattatásoknak jeléül, függnek ott a szent kép előtt a sok ajándékos táblák, és arany, ezüst jegyek.

Elfelejtethetlen VI. Pius pápa május 19-kén, 1779-dik esztendőben kiadatott pápai levele, mely által teljes bucsut engedett azoknak a hiveknek, a kik ezt a templomot ájtatosan látogatják, és ott az anyaszentegyháznak szándékára elvégzik imádságukat, a penitentia-tartás és az oltári szentségben méltán részesülvén : ezt a bucsút mindazáltal csak egyszer esztendőt által nyerheti ki-ki közölük. Az engedelem pedig nincs bizonyos esztendők számához kötve, és a györi püspök, néhai gróf Zichy Ferencz, ugyanazt 1779-ben kihirdettette.

Adj a könyörületességnek Atyja, hogy ez

a választott helye az isteni kegyelmeknek már soha előbbi pusztaságra ne kerüljön; hanem inkább benne, amaz elfelejthetetlen nádornak, első Eszterházy herczegnek őszinte tettleges buzgalma és végső akaratának istenes szándéka szerint az az Isten nagyobb dicsőítésére, Máriának nagyobb tiszteletére, hazánk lakosainak nagyobb ájtatosságára, az emberiségnek üdvösségére, a mennyei malasztok bővebb mértékben osztogatassanak.

A K. SZ. MÁRIA KÉPE A BUDAPESTI TITKÁRSÁG
A GYÖRI PÜSPÖKSÉG SZÓRÓMEGJEJÉN

A B. SZ. MÁRIA KÉPE A KISMARTONI TEMPLOMBAN
A GYŐRI PÜSPÖKSÉGBEN, SOPRONMEGYÉBEN.

Kismartoni Boldogasszony képe

Győri püspökségben, Sopron megyében.

Herczeg Eszterházy Pál, országunk nádora, 1690. és 1696. esztendőben, Nagyszombatban kiadott két könyvében, ön tapasztalása folytán a következő szavakkal adja elő a boldogságos Szüz csudálatos képeinek eredetét :

„Az 1622-ik esztendőben kijövén nagy haddal Bethlen Gábor erdélyi fejedelem Magyarországra, második Ferdinánd császár és magyar király ellen, történék, hogy gróf Eszterás Miklós, akkoron országbirája, s együtt érsekujvári generális lévén, Sopronmegyében Lákompak nevű várában volna, ki mivel a fönn megirt felséges császárnak, ugymint koronás királyának, tartozó kötelessége szerint, igaz hűve volt, az ellenkezőktől annyira üldöztetett, hogy végre azon Lákompak várát is bizonyos számos hadakkal megszállák, a holott noha nagy szorongatásokban volt, mindazáltal ura hívsége mellől elállani nem akara. Fogadást tevé azért sz. Mihálynap estére az Istennek, hogy ha ellenségétől megmenekedhetnék, sz. Mihály arkangyal tisztességére egy templomot s ahhoz Klastromot építtetne a sz. Ferencz szerzetének. Azonban a nagy irgalmu Isten meghallgatván könyörgését, ime másod napon Német-Ujhely tájától jöve egynehány ezer német haddal s bizonyos számú lengyelekkel együtt Dampér nevű generális, ki azonnal megüté az ellenséget; s a várbeliekkal kimenvén azon időben gróf Eszterás Miklós is a másik részére méne az ellenség táborának, kiket megtolván, nagy részét táborának

ott veszté az ellenség, kivel a várnak megszállása is eloszlék, mely diadalmas harcz esett sz. Mihály napján, a hol egynéhány ezer vészett el Bethlen Gábor fejedelem népe közül.“

„Meglevén azért a békesség, az 1625-ik évben építék meg mind a szentegyházat, s mind pedig a klastromot sz. Mihály tisztségére Kismarton városában, a holott a boldogságos szent Szüz tisztségére is egy oltárt építtete fönn megirt néhai Eszterás Miklós, kedves atyám uram, a ki azon esztendőben magyarországi palatinusságra is választatott Sopron városában; a mely oltárra tétetett egy igen szép ájtatos bold. Szüz képe, melyet pater Paschalis nevű, sz. életű jámbor franciscanus barát magával hozott Olaszországból, ki is igen régi kép, melynél mostanság is nem kevés csudák történnek Isten irgalmából a bold. Szüz törekedése által. Kiért magasztaltassék a mindenható Istennek az ő sz. neve.“ Eddig a fönnebb érdeklött herczeg-nádor előadása.

Jelenleg e sz. kép a kalvária-hegyi első stáció, hol a szenvedő Jézus a Getsemáni kertben szemléltetik, mintegy előoltáron létezik, mint ezt az idezárt oltárképen láthatni. Nem csak azon hívek, kik messze földről is a kismartoni híres kalvária-hegyre szoktak járni, hanem egyébkint mások is számosan zarándokolnak e sz. képhez, és nem ritka a dicsekedés, vagyis inkább háladatos vallás, hogy itt hallgattattak meg a könyörülő Istentől az Isten anyjához tett folyamodás után. Az eleven hit s bizodalmas reménység mértéke szerint adatik itt most is kinek-kinek a mennyei irgalmak ajándéka, melyért áldassék a felséges Istennek s Isten anyjának szentséges neve örökké.

A BOLD. SZ. MÁRIA KÉPE A FRAKNÓI VÁRBAN, A
GYŐRI PÜSPÖKSÉGBEN. SOPRONMEGYÉBEN.

Fraknói Boldogasszony képe

Várallyán, a győri püspökségben, Sopron vármegyében.

Néhai herczeg Eszterás Pál, palatinus, szóról szóra így értekezik mindkét könyvében :

„Fraknai csudálatos Boldogasszony képe Magyarországbán, Sopronvármegyében.“

„Ezen bold. Szüz tisztességére építettett sz. egyház már az ezer százegy (talán: kétszáz) esztendőben fennállott, mely sz. István első magyarországi király idejében építettett vala, s a megirt esztendőben ujttatott meg, s ugyanakkor a bold. Szüz képe is vitetett egy ájtatos képfaragótól az oltárra, melyet fogadásból ajánlott oda, mely az időtől, ugymint négyszáz nyolczvankilenczedik esztendőtől fogva, ottan az ájtatos hivektől tiszteltetik elannyira, hogy ottan még addig az igaz katholica anyaszentegyház lelkipásztorán kívül más soha még nem volt, megoltalmazván Isten e szent helyet minden idegen vallásoknak alkalmatlanságától.“

„Ezen csudálatos kép sok számu csudatételének emlékezte akkor legderekasabban veszett el, midőn az ezerötszáz harminczadik esztendőben szultán Szoliman, török császár megszállván Bécsset, a fraknai várat is egy rész hadaival megszállatta; s noha Isten jóvoltából a várat sok lövés s ostrom után is ugyan meg nem vehette, ott a kápolnában levén akkor egy csudálatos Boldogasszony képe, mely most a Főrtő mellett tartatik Moson vármegyében; mindazonáltal a vár alatt

levő falut teljességgel lerontotta a pogányság; a holott jöllehet a szentegyház is az oltárral együtt épen összeégette, mindazáltal ezen sz. kép Isten csudájára egészen megmaradt mindannyi tűz között is.“

„Annakutána való időkben pedig Bocskay István, erdélyi fejedelem, az 1605-ik esztendőben kijöven, s ujabban Bethlen Gábor fejedelem is kijöven az 1622-ik esztendőben, alattvalóitól tüzzel vassal emésztetett meg a falu, de a templomot a hivek mégis csudálatosképen megoltalmazták.“

„Igy azért három rendbéli tüztől megoltalmaztatván a nagy irgalmu Isten hatalmával ezen csudálatos szent kép, a hivektől annyival inkább tiszteltetett. Miglen a véghetetlen, s örökkén állandó irgalmu s kegyelmü Istennek, és a szeplőtelen szép Szüznek ugy tetszett vala, hogy én ezen ájtatosságot öregbiteném tehetségem szerint, s a mi megváltó Krisztusunk és a boldogságos Szüz koporsójával is együtt, a kalvária-hegyet is egy klastrommal együtt megépíttetném; melyben Isten által fáradozom is a teljes szent Háromság dicsőségére és a boldogságos Szüz tiszteletére, nem kételkedvén semmit is, hogy Isten a szent Anyának esedezése által sok ájtatos hiveknek lelki s testi vigasztalást fog e szent helyen adni. Melyért dicsértessék dicsőséges szent neve örökkön örökké. Amen.“ Eddig herczeg Eszterás Pál.

Nem is hagyta a jó Isten siker nélkül hiv szolgájának, az említett herczeg-nádornak fohászait és szerzeményeit. Az ott megállapított szerzetesek, Mária szolgáinak nevezvén magukat, (szerviták) teljes iparral szolgáltak, s jelenleg is szolgálnak az oda megjelenő ájtatoskodóknak, hirdetvén az Isten ígését, osztván a szentségeket,

gondját viselvén a templomnak és e szent képnek. A mennybéli Atya pedig, a kitől származik minden jó, az örök mintegy kimérhetetlen kútfőből árasztja itt is lelki s testi áldásait azokra, kik e szent helyen az isteni malasztnak szent Anyja által lelki s testi sanyarjaikban enyhülést, segedelmet, védelmet, szabadulást kérnek; úgy, hogy méltán mondhatjuk az isteni Felséghez: Uram! emlékezzél meg egyesületedről, a melyet elejétől fogva birtál.

A BOLD. SZ. MÁRIA KÉPE LORETÓBAN, A GYÖRI PÜS-
PÖKSEGBEN, SOPRONMEGYÉBEN,

Lauretomi Boldogasszony képe

Sopronmegyében, győri püspökségben.

Ezen kép eredetéről következő szavakkal ír néhai nagynevű herczeg Eszterás Pál, magyarországi palatinus : „Lauretom nevű falu Sopronmegyében, Bécsvárosához négy mérföldnyire van, melynek ezelőtt földesura Stroczing nevű uri ember volt; ki midőn országokat járta, a többi közt Lauretomban Olaszországban, meglátván a bold. Szűz nazarétomi házát, mely most lauretomi háznak neveztetik, szivből való ájtatosságától felgyuladván, hasonló kápolnát kívána csináltatni jószágában; faragtata azért olyan bold. Szűz képét, a minémű ott van; melyet azon sz. képhez érintvén, hazájába hozván, egyik falujába, mely sz. Jánosnak hivatott vala, építtete egy lauretomi kápolnát, belé helyeztetvén a képet is, sőt servita pater barátokat is hozata, kik Istennek és a bold. Szűznek szolgálnának azon helyen, hol sok csudák is történének. Azonban eladván maga jószágát, gróf Nádasdy Ferencz országbirájának, s gróf Eszterás Anna-Julia feleségének, ki énnekem testvéréném vala, kik azon szent helyet megöregbitették, s egy igen szép szentegyházat, s azon servita barátoknak egy nagy klastromot építtetének, Isten és a bold. Szűz tisztességére, mely helyen sok számtalan csudák történnek mostanság is, melyért dicsértessék a mennybéli örök mindenható Istennek szent neve.“ — Eddig herczeg Eszterás Pál.

Az első követ Sarlós-Boldogasszony napján

1651-ben tette le Püsky János, kalocsai érsek, gróf Nádasdy Ferencz, mint a győri püspökség tisztviselője s élete társának Anna-Julia Eszterás grófnénak jelenlétében, kik azon fényes egyházat 1659-ben fel is szenteltették, Széchenyi György, akkori püspök által. Egy ezüst táblára, mely a talpkő mellett van letéve, egy német bevéssett emlékirás olvastatik; annak értelme pedig ez: „Mind den dolgok teremőjének, a háromszemélyes egy Istennek; Jézusnak, a fő-talpkőnek; az eredendő bűn nélkül fogantatott szűz Anyának, Isten szent lakóhelyének; letétette ezt a táblát a templom szegletkövébe gróf Nádasdy Ferencz, és Eszterházy Julia-Anna 1651. július 2-kán, kegyelmes herczeg Püsky János, kalocsai érsek, mint ordinarus által, a Boldogasszony szolgái számára.“ Más nyolcz oltárt is szenteltek ott fel, németujhe-lyi püspök Thunn és csanádi püspök gróf Pálffy Tamás. Idő jártával nagy változás történt mind a jóságra, mind pedig a templom és klastromra nézve. Mert a jóság herczeg Eszterházyra szállott; az isteni szolgálatra pedig 1808-ik eszten-dőtől fogva egy plebánus tiszti segédjével ügyel, a szervita szerzet fogyta után. Mindazáltal most is csoportosan sereglenek ide mindenünnen az ájtatos hivek, magyarok, ausztriaiak, horvátok, tótok; dicsekedvén sok izben, hogy itt a hatalmas szent Szűz esedezése által megszabadultak mindenféle nyavalyájuktól; megáldattak mennyei adománnyokkal, megvigasztaltattak lelki inségeikben; főképen pedig kitűnik itt a keresztény nép buz-gósága az Isten anyjának jelesebb ünnepein, u. m. Sár-lós-nagy- és Kisasszony ünnpein, s dicsőítettik a felséges Isten az ő szeplőtlen szűz Anyjában.

**A BOLD. SZ. MÁRIA KÉPE STOCZINGBAN, A GYÖRI
PÜSPOKSÉGBEN, SOPRONMEGYÉBEN.**

Stoczingi boldogságos Szüz képe

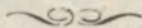
Győri püspökségben, Sopronmegyében.

Még akkoriban, mielőtt édes hazánk dunántuli s Ausztriával határos részét elöntötte volna a töröksereg, Stoczing nevű faluból Loretóba vezető útfélen állott egy kőből szépen faragott képe a Boldogasszonynak, ölében tartván az Isten Fiát; ezen kép előtt sok átmenő hív megemlékeztetvén isteni Üdvözítőnkéről s annak szüz Anyjáról, felfohászkodott, s olykor-olykor könyörgött. E vidék akkori földesura, báró Stoczing Rudolf, midőn vadászatkor egy régi templom romladékaira akadna, megérté, hogy valaha ott sz. János temploma állott volna, oda vivé a dolgot, hogy az akkori győri püspök Draskovich Györgynek, a királyi felség engedelmével, Stoczingen plebánia állíttatnék fel 1643-ban és ez a szervita barátokra bíztnék, kik ama sz. képnek is gondját viselék; mert azelőtt Stoczing, mint filialis, Leytha-Pordányhoz tartozott. De nem sokára azután, elűzöttetvén Bécs ostromlásától a török fegyveres sereg; a dunántuli vidékeket kegyetlenül elpusztíták; és a stoczingi templomot s klastromot is kirablották 1682-ben. Harmincz év múlva történt, hogy Niegler nevű stoczingi földmivelő szántás közben megtalálá a bold. Szüz ama sz. képét, melyet azonnal sz. Rochus, Sebestyén és Rozália kápolnájába vivének s temérdek nép gyűlvén oda, különös buzgósággal tisztelék. Ajándékokkal is megkülönböztették e helyet, s több csodatörténetekről is tettek említést. Mirenézve a tridentomi sz. gyülekezet rendelete

**A B. SZ. MÁRIA KÉPE OSLIBAN, GYÖRI PÜSÖKSÉG-
BEN, SOPRONMEGYÉBEN.**

szerint, bezáratott és bepecsételtetett e kápolna az akkori győri püspök, Szentgyörgytől neveztetett Adolf és a földesurnak, herczeg Eszterházy Pálnak pecsétjével. Hanem a nép meg nem szünt oda járni; sőt inkább még számosabban imádkoztak a kápolna előtt, dicsekedvén uj meg uj rendkívüli isteni kegyelmekről, melyekről jegyzékek a plebániai irattárban mostanig megtartattak. Hozzájárult Eszterházy, Csáky, Ebergényi s más méltóságok jótékony adakozásai, úgy hogy Stoczingon egy uj templom építették, melybe maga a győri püspök, gróf Zichy Ferencz, herczeg Eszterházy s más méltóságok jelenlétében, ama régi szent szobor-képet 1745. május 2-án pompás járulattal bevivé s a nagy oltárra feltette. Egyszersmind pedig az említett püspök ur egy hiteles oklevelet adatott ki 1774. szent András hó 26-án, törvényes vizsgálatok után e képet kegyelem-osztó képnek ismervén el, s ezen oklevél az oltárnál felfüggesztve most is látható; a kegyek pedig most is jelesülnek Isten jóvoltából, kinek legyen hála a bold. Szüz, Krisztus anyja által, mindörökké.

Osli Boldogasszony képe

Sopronmegyében, győri püspökségben.

Elfelejtethetlen herczeg Eszterás Pál, magyarországi palatinus 1690. és 1696. nagyszombati akadémiai betűkkel kinyomtatott ritka két könyvében (83. és 43. lap, 40. szám alatt) ezeket írja az osli Boldogasszony képéről: „Ezen bold. Szüz szentegyházát Kanisai László, esztergami érsek csináltatta, ki Kapuvárnak is ura volt 1490.

A B SZ. MÁRIA KÉPE ZSÓMLÉN A GYÖRI PÜSPÖK-
SÉGBEN, KOMÁROMMEGYÉBEN.

évben, (kellene nyomtatni: Kanisai János, 1390.) mely noha sok háboruk és új vallások miatt teljességgel elpusztult volt, mindazonáltal az ájtatos hivek gyakran odajárulván, sok súlyos betegségtől szabadítottak meg az isteni malaszt által, a mint-hogy most is meg nem szűnnek a csudák, sőt naponként szaporodnak. A mely kép pedig az oltáron van, azt Kismarton várából vitettem oda, Isten s a bold. Szűz tiszteletére, a keresztény hiveknek pedig lelki vigasztalására, mely faragtatott, (mint reá van írva) az 1604-ik esztendőben.“ Eddig a herczeg Eszterás Pál szavai.

Jelenleg is gyakoroltatik az osli szentegyházban az osli zarándokok buzgalma. Évenként mindenünnen csoportoznak oda a jámbor hivek, kivált Boldogasszony nyári ünnepei alkalmával. Akkor a környékbeli lelkipásztorok is összejövén gyóntatják a bánatos megtérőket, az Isten ígéje s az oltári szetség élelmével táplálván őket. Akkor az Isten anyjához folyamodának, kinek közbenjárása által különféle veszélyektől és sinlődésektől mentetének meg, szívök hálaadó érzelmeit bizonyító jegytáblákat hagytak ott, melyből a Rábaköz lakosainak kétségen kívüli ájtatossága tűnik ki; melyért legyen áldott a felséges Isten és a bold. szűz Anya szent neve.

Zsömlei Boldogasszony képe

Komárommegyében, győri püspökségben.

Zsömle, Komárommegyében levő helyséken kívül az erdőben volt régenten egy romladozott kápolna, és abban a bold. szűz Mária képe. A taitai urodalombeli levéltárból és a környei plebá-

nia (hová Zsömle tartozott) irományaiból bizonyos az, hogy néhai nagyhirű, példás ájtatosságu gróf Eszterházy József, ki 3-ik Károly királyunk országlása alatt sokáig országbirája vala, e kápolnát 1735. meghosszabbította oly formán, hogy a régi kápolna sanctuariuma a mostani templomnak. A mostani kép is nem az, mely annakelőtte a régi kápolnában volt, hanem azt a régít egy remete, az említett grófnak hajdani házi tisztje, valamely bécsi kapuczinusnak cserében adta a mostani képért, melyet a kapuczinus egy ájtatos hajadon személytől kapott. A régi kápolna falán ez az évi felirat szemléltetett :

DeIpara aVXILiatrIX affLICtorVM. (1735)

Azaz : Isten anyja, nyomorultak segítője. Kivülről pedig egy mármányköre ezen kimetszett szavak olvastatnak :

CapeLLa eX antIqVIs rVInIs restaVrata tanDeM resVrgIt. (1735.)

DIVaeqVe VÍrgInI MarIae pIIIs sVspÍrIIIs ConseCratVr. (1735.)

A CoMÍte Iosepho Eszterházi hVIVs, VICInIaeqVe eIVs hereDÍtarIo. (1735.)

Azaz : Feltámad valahára ez a régi, dűledékiből megújított kápolna (1735.) és felszenteltetik buzgó fohászokkal a sz. szűz Máriának. (1735.)

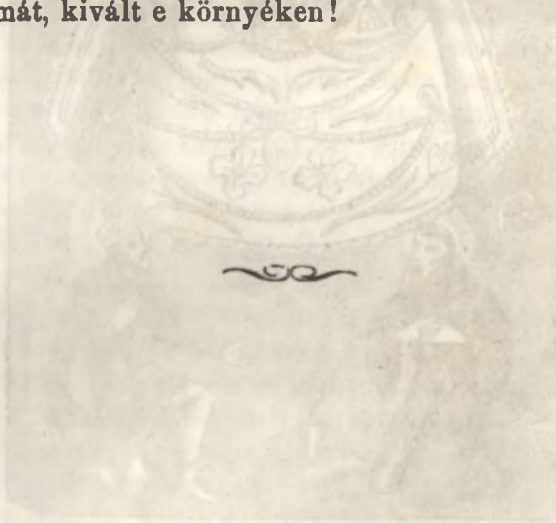
Gróf Eszterházy József, ennek és a szomszéd környéknek örökös ura által. (1735.)

Ezen kápolnához nem csak Komárom, hanem több más vármegyéből történnek számos bucsujárások, kivált márczius 25-dik és július 2-ik napján, u. m. Gyümölcsoltó és Sárlos-boldogasszony ünnepein. Sokan közülök hálaadó szívvvel dicsérik a Mindenhatót azon testi s lelki áldásokért, melyekkel boldogíttatnak e helyen, folyamodván a

nyomorultakat segítő hatalmas sz. Szűzhöz. Méltóságos Asa és Ablancz Kürthi Ghyczy József királyi udvari tanácsos, torontálmegyei főispán, a nagyméltóságu hétszemélyestábla birája, egész úri házával együtt, példás ajtatosság jeléül sok ezer példányban osztogatta ezen sz. képnek mását. egy velős ajánló imádsággal, mely e könyv végén található.

Annak Pozsonyban, april 26-án 1835. történt halála után, folytatja e jó szokást érdemes fia, Ghyczy Mihály ur.

Szaporítsa a felséges Isten az ő hiv imádóinak és a Krisztus anyja, Mária igaz tisztelőinek számát, kivált e környéken!

ALYANNAI SZOMBATHELYI FŐPÖRSEBET WAS
HOGYERREK.

**A BOLD. SZÜZ MÁRIA KÉPE DÖMÖLKÖN A BENCZÉS
 ATYÁKNÁL, SZOMBATHELYI PÜSPÖKSÉGBEN, VAS-
 MEGYEBEN.**

Kis-czeli, vagyis poór-dömölki Boldog-asszony képe.

Vas vármegyében, szent-benedeki apáturságban, szombat-helyi püspökségben.

Ama dicső emlékü Mária tisztelője, országunk nagynevű nádora, nemzetségének első hercege, Eszterás Pál, 1696. Menyei Korona című ritka könyvének 125. lapján, 147. szám alatt így értekezik : „Kemenes alatt Dömölkön, Sághegyén alul építettett ezelőtt 250 esztendővel, tehát 1446-ban egy klastrom sz. Benedek szerzetének, hol egy igen csudálatos bold. Szűz képe vala. Mely azután a hadak miatt elpusztulván, egyideig minden ájtatosság nélkül állott; mindazáltal most ujabbán a régi buzgóság kezd virágozni Isten által.“ — Eddig az ő szavai.

Főtiszteletű Vekerle Godefrid sz. Benedek-rendbeli dömölki mostani apátur, Győrött 1834. nyomtattatott „Kis-czeli Zarándok“ című könyvében, Pausz Amand kis-czeli plebános után ekképen pótolja herczeg Eszterás Pál előadását : „Azt a képet, ugymond, midőn a pogány török Vasmeigyében mindent kipusztított, rablott, felégetett, egy szerzetes pap, annak további tisztelete fenntartása végett, klastromának elpusztítása alkalmával titkon elvitte magával, és Csallóközben, Pozsonymegyében, Dienesd nevű helység templomában helyeztette.“

Arról, hogy a nagyszombati káptalan, vagyis az akkor Nagyszombatban létező, esztergami főkáptalan íróára eziránt némely okleveleket bir,

én ugyan semmi bizonyítást nem tehetek, ámbár 1830. esztendőben Dienesdben törvényes egyházi vizsgálatot is végezvén érseki hatalommal, rajta voltam, hogy erről is hiteles tudósítást szerezhessék. És így a dienesdi bold. Szűz képének eredete tovább is setétben marad, noha kétségen kívül való dolog, hogy oda is majdnem egész Csallóközből számos zárándokok járnak, kivált a Boldogasszony minden ünnepein.

Bizonyos pedig az is, hogy azt a fából ékesen faragott képet, mely most is Kis-Czelben tiszteltetik, 1729-ben hozzánk hozta stájerországi Nagy-Mária-Czelből, Koptik Odo, szent Benedek szerzetese, annak előtte a salzburgi universitás-ban minden felsőbb tudományok doktora és tanítója, az öreg czeli templom kincstartója. Ez a tudós és jámbor pap sz. Márton hegyén sokáig lakván, Sajghó Benedek főapáturtól dömölki apátnak neveztetett 1731-ben; és itt lakván, fáradozatlanul azon iparkodott, hogy a bold. szűz Máriának, ugymint Magyarország Nagyasszonyának köteles hajdani tiszteletére, a körül levő hiveket ott dícsérhetné, hol ellenkezőinek száma olyannyira elszaporodott. Hét esztendeig folytatta ő éjjel-nappal e sz. kép előtt forró könyörgéseit, szerzetes három társait is hasonló ájtatosságra és igyekezetre vezérelvén, végre eltökélette magában, hogy jövendőben csak magános életet élvén, hátra leendő napjait csupán Istenének s Mária tiszteletének szentelendi. Ily szándékból 1739-ben néhai győri püspöktől, Szentgyörgy Adolftól (piarista szerzetestől) kinek akkor egész Vas megye megyéjében vala, engedelmet kérvén és nyervén, kinn a mezőn jó egy negyed órára a poór-dömölki apáturságtól, előbb egy deszkából összeszegezett,

továbbá pedig egy kőfalas kápolnát épített, melybe ő a legdrágább kincsét, a Boldogasszony szobor-képét helyeztette, körül pedig bástya-formára sánczokat hányatott földből, ő pedig azokban csendesesen, mint egy remete élt. Ugyanakkor a kápolna mellett egy kutat is ásatott, mely munka közben egy nehéz kő a kutba esvén, az ott dolgozó egyénnek fejekoponyáját megrepesztette és agyvelejét is megsértette, úgy, hogy a mint az orvos letett hit után bizonyította, midőn felvonták a kutból, már valójában holt volt. Azonban Koptik Odo apátur folyamodván a Boldogasszony képe előtt a Mindenhatóhoz, s különös buzgósággal könyörögvén érte, ime! feléledett a holt és nem sokára előbbeni egészségére visszatérvén, még néhány esztendeig üzte mesterségét. Ezen kő most is egy vaslánczon függ a kis-czeli templomban a sz. Anna asszony tiszteletére szentelt oltárnál. Erre az első csodatörténetre növekedett a keresztények között a bold. Szűzhöz való tisztelkedés e szent kép előtt; de kivált 1745-ben, midőn május 14-ik és 18-ik napjain, az apátur otthon nem léteben, Zichy János, sághi plebános, e kép előtt a kápolnában a szent mise-áldozatot bemutatná; mert akkor a szent kép szemeit többször felnyitni, behunyni, s fejével együtt mindenfelé fordítani sokaktól nyilván láttatott, kik ezt azután a győri püspöktől rendeltetett egyházi vizsgálószék előtt letett hitök után bizonyították és vallották; a minthogy ez a szemmozgatás azután is több ízben ismételtetett. Akkor pedig a megnevezett plebános annyira megijedt annak látására, hogy elájult, s csak nyolcz nap mulva hozhatta magát helyre.

Tódult azután a keresztény nép mindenfelől

a kis-dömölki mezőn levő Boldogaszszony képéhez, és pedig annyira, hogy rövid idő alatt napjában több ezer buzgó zarándokokat lehetett ott számolni; mire nézve az egyházi felsőség szoros törvényes vizsgálat után, először ugyan megparancsolta, hogy azon tiszteletreméltó faragott képet, mint malasztokkal teljest, nyilvánvaló tiszteletre szabad legyen kitenni és kitétetni. E püspöki rendelet kelt október 22-én 1745. kihirdettetett pedig nem sokára azután, ugymint november 7-kén 1745. és akkor közel 20 ezer főből álló nép jelenlétében kitétetett a sz. kép nyilvános tiszteletre. Az egész sokaság nagy szóval kiáltott fel: „Dicsőség az irgalmas Istennek! éljen, éljen a kegyelem anyja Mária!“ Egynéhány nap mulva, midőn még több bizonyságok, több természetén fölüli kegyelmekről, letett esküvések után, két méltóság előtt, ugymint Károlyi Lőrincz, győri nagyprépost és Stehenics János, győri generális vicarius, vagyis püspöki helytartó előtt tettek volna vallást, következő végzést adott ki a győri püspök ő excellentiája: „Mi Vásonkői gróf Zichy Ferencz, Homonna örökös ura, az Isten és az apostoli sz. szék kegyelméből győri püspök, Győrmegye örökös főispánja, a császári királyi Felség titkos tanácsosa stb. ajánljuk mindnyájoknak, a kiknek értelmére e jelen levelünk jutand, üdvözlésünket és áldásunkat! Isten Ő Felségétől reánk bízott lelkipásztori hivatalunk szorgalma arra ösztönöz minket, hogy alattunk levő Krisztus nyájától nem csak minden tévelygést és babonát eltávoztassunk, hanem egyszersmind a tiszta ajtosságot, s mind Istenhez, mind az ő sz. Anyjához való buzgóságot a hivek sziveiben megtartsuk, sőt növeljük is. Erre nézve az anyaszentegyház

törvényeit, nevezetesen pedig a tridentomi szent gyülekezet rendeleteit, melyek a 25-ik ülésben a szentek segítségül hívásáról, és a szent ereklyék és képek tiszteletéről szabattak, meg akarván betű szerint is tartani; eltökélettük magunkban azon kérdést megvilágosítani, mely néhány hónap előtt támadott, ha valjon azon fából faragott Boldogasszony képét, mely a dömölki mezőn, győri püspöki megyénkben, Vas megyében, kemenesaljai kerületben levő kápolnában van elhelyeztetve, lehet e csudálatos képnek mondani vagy nem? Miután azért e kérdést püspöki törvényszékünk előtt, önmagunk előlülése alatt, szorosan a tridentomi szent gyülekezet rendszabásai szerint, a theologusok, s más tudósok által megvizsgáltatuk, s magunk is megvizsgáltuk volna; kitetszett a megeskettettetett bizonyságok hites vallásából világosan, hogy e sz. kép előtt különféle nyavalyáktól sokan azonnal megszabadultak, kik tett fogadásból ide vették folyamodásukat, és a Mindenhatótól a bold. Szűz esedezése által segedelmet kértek, ifjak és vénék, férfi és asszonyi nemből valók. Minthogy tehát ezen szent hely rendkívüli, és természetfeletti kegyelmekkel tündöklök, és minthogy az Isten (ki adományainak kincseit ott osztogatja, hol neki tetszik.) az ő hatalmas karjával ezen helyen különféle csudákat mivel, melyek törvényes vizsgálás útján meg vannak bizonyítva, hogy e fényeskedő világosság az emberi feledékenység köble alatt el ne titkoltassék; annak-okaért nyilván valljuk és jelentjük Mária nagyobb tiszteletére ez országban és megyében, mely Máriának van különösen felajánlva, hogy a sokszor említett fából faragott sz. kép nem csak malasztokkal teljes, hanem csudákkal is tündöklő:

jelentvén püspöki hatalmunkkal hivatalképen a tridentomi szent gyülekezet rendelete szerint, hogy e szent kép, mint csudákkal tündöklő kép nyilvános tiszteletre nem csak kitétethetik, de ki is tétessék. Melynek nagyobb hitelére e levelet aláírásunkkal és nagyobb pecsétünkkel is erősítjük. Kelt püspöki várunkban, Győrött sz. András hava 17-ik napján, 1745-ben. Ferencz, győri püspök m. k. (L. S.) ő excell. a püspök parancsolatára, Vörös Dániel m. k. titoknak.“

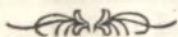
Szaporodott erre nem csak az oda csődülő zarándokok, hanem az ott felfüggesztett arany és ezüst jegyek és rajzolatok száma is, olyannyira, hogy sem ezeknek sem amazoknak nem volt elég helyök a régi kápolnában. Építettett tehát egy új és tágas templom a mennyei királyné tisztelőinek bő adakozásából, mely templom közepén, gróf Erdödy György, akkori országbíró, és hitvese, született Eszterházy Terézia hercegné, egy kőkápolnát állíttattak. És ezen kápolnába vitte át az említett győri püspök, gróf Zichy Ferencz a kis-celi szent képet, a fennevezett méltóságok és több ezer ájtatos szemlélők jelenlétében, minden kigondolható illő fényes pompával, az 1746-dik esztendő szeptember 15-dikén, épen Mária neve ünnepén.

Hogy pedig e sz. helyen jövődre is megtartassék a keresztény hivek ájtatossága, maga Koptik Odo apátur Rómába utazván, XIV. Benedek pápától több privilegium között azt is megnyeré, hogy a kik a kis-czeli templomba zarándokolnak, és ott a szentségekben méltán részesülvén, az anyaszentegyház szándékára ájtatosan végzik a szokott könyörgéseket, egyszer esztendőn át akármely nap teljes bucsut nyernek, mint

az apostoli levél szól, mely marczius 22-én 1745-ben Rómában kiadatott.

Azon időtől fogva járnak e szent helyre nem csak Magyarország minden tájékiból, hanem a szomszéd tartományokból, magányos és csoportos zarándokok, úgy hogy több mint 30 ezerre megy azok száma esztendőnkint. Akkor is, midőn 1786. szent Benedek szerzete felséges II. József parancsolatjára el volt oszolva, Dömölkön helyezvén egy plebános, több pap segédeivel, kik többnyire az elosztatott szerzet tagjai valának, lelki szolgálatot tettek szünetleuül, és gyorsan feljegyzették azon kegyelemeseteket, melyekről hálaadó vallást tévének az oda jövő Mária tisztelői. Miután pedig halhatatlan emlékezetü fejedelmünk, I-ső Ferencz 1804-ben ezt a szerzetet is előbbi birtokaiba, jussaiba s tartozásaiba visszahelyezteté, a dömölki apáturság is helyreállott, rajta levén minden töle kitelhető igyekezettel, hogy első királyunktól, szent Istvántól, reánk örökségképen szállott Nagyasszonyunk tisztelete, e sz. és töle választott helyen gyarapodjék, mint ezt a mostani érdemes apát Weckerle Godefrid ur tettleg nyilvánítja.

A mennyei atya, ki a hozzá folyamodóknak jó lelket ad, terjeszsze e jó lelket mindazokra, kikre sz. Benedek szerzetéből bizattatik a magyar ifjuság oktatása, nevelése; terjeszsze e jó lelket ezen növendékekre is! Valamint az ország zsen-géjében e szerzet által a magyar nemzet szívében az Isten anyjának, ugymint a magyarok Nagyasszonyának tisztelete; úgy gyarapodjék e tisztelet e szerzet által, míg a magyar magyar lesz.

A B. SZ. MÁRIA KÉPE RÖJTÖN, KÖSZEGH MELLETT,
A SZOMBATHELYI PÜSPÖKSÉGBEN,

Röjti Boldogasszony képe

a szombathelyi püspökségben, Sopron vármegyében.

Meggyőződven e kép tiszteletének jelenlegi állapotáról, ki nem rekeszthetem gyűjteményemből. Az én kalauzom s kezesem, az Eszterházyak közül első herczeg, országunk jeles nádora, ritka két könyvébe e sz. képről ezeket írja :

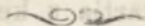
„Vagyon az én lékai váramnak jószágában egy Röjt nevű falu, melyben ezelőtt 400 esztendővel (következőleg 1290. táján) építettett két szép templom egymás mellett a bold. Szűz tisztességére, mely mellett egy igen szép forráskút is támadott, melyből a keresztény hivek ájtatossággal ittak hideglelésökről, s más nyavalyákból is gyógyulnak most is. Azonban az 1548-ik esztendőben, midőn a pogány török az egész földet elpusztítaná, ezen sz. hely is egészen leromlott, de mindazáltal a keresztény hivek ájtatossága azzal nem távozik, hanem ugyan gyakorta jártak vala annak utána is oda sok malasztokat vevén Istentől, s valamint régenten, úgy most is a bucsujárások meg nem szűnnek. A minémű bold. Szűz képe most ottan vagyon, az én nálam levén, csináltattam akkor, a midőn a förtői bold. Szűz sz. képét. Isten és az ő sz. Anyja akaratából oda vittem, kívántam otthon is emlékezetét tartani. De itt is úgy tetszék a mennybéli Istennek, hogy Röjtre adattassék, és így már ottan levén annyival inkább gyarapodik a köröstyény hivek ájtatossága is, kit is fogadásom szerint Isten által öregbiteni

A BOLD. SZÜZ MÁRIA KÉPE SÜMEGHEN, A SZ. FERENCZRENDIEK TEMPLOMÁBAN, VESZPRÉMI PÜSPÖKSÉGBEN, ZALAMEGYÉBEN.

el nem fogok mulatni.“ Eddig herczeg Eszterás Pál előadása szóról szóra.

Hogy ez előadás jelenleg is valósul, tudják és bizonyítják a dunántuli vidék lakosai. Évről évre tartatnak oda sok helységekből népes bucsujárások; magános zarándoklók pedig, majdnem minden nap folyamodnak itt Isten ő Felségéhez, az Isten anyja oltalma alatt. Nem is hagyja kegyes Anyja siker nélkül e folyamatot; hanem voltaképen segít azokon, kik boldogittatni akarnak általa, melyért legyen áldott a Jézus és Mária szent neve.

Sümeghi Boldogasszony képe

Zalamegyében, veszprémi püspökségben.

Sümegh mezővárosban, mely a veszprémi püspök birtoka, sz. Ferencz szerzetesei számára alkalmas klastromot és templomot építtetett és alapított Széchenyi György akkori püspök 1634-dik évben. Ezen templom oldal-oltárán, mely oltár sz. István király tiszteletére volt szentelve, helyeztetett egy fából faragott fájdalmas sz. Szüz képe, ölében tartván a keresztfáról levett Jézus szent testét. E kép ugyan mindenkor illő tiszteletben vala a keresztény hiveknél; de sem csudálatos, sem kegyelemképnek nem tartatott egész 1699-ik évig. Innen van, hogy herczeg Eszterházy Pál gyűjteményében, mely 1690. és végre 1696-ik évben közrebocsátott, semmi említés nem tétetik a sümeghi szent képről. Tetszett pedig a végetlen irgalmu s megfoghatatlan bölcsességű Istennek e sz. helyet és abban e sz. képet megkülönböztetni fennemlített 1699-ik évben, mint erről hiteles ok-

levelet kiadott az akkori veszprémi püspök gróf Széchenyi Pál július 2-ik napján. E püspöki oklevél a tisztelendő szerzetesek levéltárában őriztetik, és 1703-ik évben Nagyszombatban sajtó által közre is bocsáttatott. Ez pedig annak tartalma : 1699-ben egy bécsi asszony, nemes Feilheim Ferdinánd hitese társa született Berngober Mária Sónia, inaszakadt, és azért sánta, miután az orvosok ötöt elhagyták és gyógyíthatlannak ítélték volna, Isten után egyedül a bold. szűz Anyához folyamodott. Történt, hogy álmában látott egy szép fából faragott képet, melyen a fájdalmas szűz Anya ölében tartja a kesergi édes fiának a keresztfáról levéttetett holt testét. E mellett szózatot is hallott, mely által ezen szent kép felkeresésére utasított. Kereste is azonnal a körülbelől levő helységeekben; de nem találta e képet. Folytatván tehát busongó folyamait, ismét látta álmában ugyanazon szent képet azon utasítással, hogy Magyarországon Sümeghen keresse azt. Oda vitette magát, látván az oldal-oltáron e képet, reá ismert, elbeszélte a látványt, kérte a szerzeteseket, hogy az oltár szélére tegyék e szent képet. Ez meglevén, s midőn forró buzgósággal segedelmet kért a beteg asszony; ime! egy pillanában megszűne minden fájdalma, megerősödék lába, és azon személy, kit az oltárhoz kellett vezetni, mindenképpen láttára feláll, jár, dicsőíti az Istent, és térdre esvén, hálákat ad a Mindenhatónak és a bold. szent Szüznek. Történt ez a többször említett 1699-ik esztendőben február 6-kán, mely nap most is ünnepeltetik Sümeghen. Ettől kezdve „Betegek gyógyítása“ neve adatott ezen szent kép-szobornak; és valamint sokan követték Felheimné asszonyt ájtatosságban, úgy sokakon

megujult a rajta kitűnt isteni irgalom. Mainapiglan egy arra rendelt jegyzőkönyvbe hitelesen beirattatnak mindazon vallástételek, melyek időről időre előfordulnak; a bizonyítmányok is feljegyeztetnek körülményesen; és a sok drága ajándékok, melyekből csinosan, sőt fényesen tartatik az oltár, sőt az egész templom is. Néhai Acsádi Ádám, vespzémi püspök (ki az egyházi rendből való udvari főkanczellároknak útolsoja vala) ezt a szent képet előbbi helyéről, azaz : sz. István király oldaloltáráról a nagy oltárra, melyet nagy költséggel készítettett, illő pompával felállította, hol jelenleg is tiszteltetik.

Járnak pedig ide mind Zala-, mind Somogy-megyéből népes processiók, főképen virágvasárnap előtt való pénteken, ugymint a Boldogasszony fájdalmainak emlékünnepe és Sárlos-boldogasszony napján, azaz : július 2-án. A szentséges római pápák több ízben egyházi bucsu-engedménnyel ajándékozták meg az ide zarándokoló hiveket; az itt létező szerzetesek pedig hozzájuk illő istenes szorgalommal táplálják az ide jövő keresztényekben az Isten anyjához való bizodalmas, alázatos és állhatatos folyamodást, mely általai napiglan is eszközöztetik egyrészt az Isten iránt való ájtatosság, másrészt pedig a felséges mennyei atyának irántunk való kegyelem-adása.

A BOLD. SZ. MÁRIA KÉPE ANDOCSON, A FERENCZ-
RENDIEKNÉL, VESZPRÉMI PÜSPÖKSÉGBEN, SÜMEGH-
MEGYÉBEN, SZ. ÁGOTA ÉS DOROTTYA KÉPEIVEL.

Andocsi Boldogasszony képe

a veszprémi püspökségben, Somogy vármegyében.

Ezen kegyelem-képről semmit sem ir néhai herczeg-nádor, Eszterás Pál, ki egyébiránt legnagyobb szorgalommal értekezik e tárgyról. Értésemre esett mindazáltal, hogy az andocsi barátoknál régtől fogva tiszteltetik az angyalok királynéja ékesen szobrászolt képe; úgy hogy távolabbról is igen sok népes processiók történnek Andocsra, és ottan rendkívüli kegyelmekkel boldogittatnak Istentől az oda folyamodó hivek. Várva vártam e szent képről bővebb tudósítást azoktól, kikhez folyamodtam, nincs is kétség benne, hogy meg nem vettetik ebbeli kérelmem. Addig pedig csak annyit irhatok, hogy az andocsi klastromot, és a mellette fekvő templom nagyobb részét gróf Volkra János Ottó, Andocsnak akkori földesura, s veszprémi püspök építtette 1725-ben, több más jóltevők adakozása mellett, mint ezt sz. Ferencz szerzete a Boldogasszonytól neveztetett magyar provinciájának lajstroma bizonyítja. A templomban, mely a mennybefulvitetett Nagyasszonynak van szentelve, ilyen kép látszik, mint a milyent ide rekesztek. A Boldogasszony jobb karján tartja a kisdéd Jézust, mindkettő koronás fővel levén. Mellettök áll két koronás sz. szüz martyr, u. m. sz. Ágota és sz. Dorottya. A Boldogasszony felett olvastatik : Regina Angelorum, azaz : angyalok királynéja. Sokan, régi hagyomány után most is azt tartják, hogy angyalok által hozatott ide ezen templom kápolnája a szent képpel együtt, mint

A BOLD. SZÜZ MÁRIA KÉPE BODAJKON, FEHÉRVÁRI
MEGYÉBEN ÉS PÜSPÖKSÉGBEN.

ama názárethi ház, messze földről. Az a régi kápolna, mintegy szanktuariuma a templomnak. Az érintett szerzetesek pedig mind az isteni szolgálatra, mind a keresztény népek lelki oktatására ügyelnek, a szentségek kiszolgáltatásával gyarapítván az üdvösség eszközöltetését, a felséges Isten és a szent Anya dicsőítésére.

Bodajki Boldogasszony képe

székesfehérvári megyében és püspökségben.

A bold. Szüz tiszteletét hozzá hasonlithatlan buzgalommal előmozdító herczeg Eszterás Pál, magyarországi palatinus, 1696-ban közrebocsátott ritka könyvében Mennyei Korona 136. szám alatt 121. lapján ezeket írja : „Székesfehérvári csudálatos Boldogasszony képe Magyarországbán.“

„A székesfehérvári templomot is sz. István, első magyarországi király építtette a bold. Szüz tiszteletére, a hol a régi sz. királyok temetése is helyeztetett, melyet noha a pogányság elrontott, mindazáltal mostanság keresztény kézbe esvén, megújittatik az ájtatosság a bold. Szüz tiszteletére.“ Eddig az említett herczeg szavai.

Magában a városban nincs ugyan mostanság oly képe a Boldogasszonynak, melyet vagy kegyelemképnek, vagy csudálatosnak lehetne nevezni; hanem Székesfehérvár szomszédságában több ilyen kép tiszteltetik. Ilyen a bodajki, melynek eredetéről hiteles tudósítást adhatok, a mint azt illetőleg vettem.

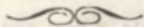
A midőn a moori klastromnak és templomnak építését szorgalmazná buzgólag fáradozó pater

Willibaldus, kapuczinus 1695-ik évben, értésére esett, hogy Moor mellett Bodajkon létezett vízforrásnál, hajdani, azaz a mohácsi veszedelmet megelőző időkben, egy Máriának szentelt kápolna, melyről az ottani vének egy ősi hagyomány-tudósítást kézről kézre elődeiktől vevén, unokáiknak, sőt főnebb nevezett pater Willibáldnak is beszéltek. Hogy t. i. midőn a tatárok és hitetlenek Székesfehérvárt ostrommal szorongatták volna, akkor sz. László király e kápolnában buzgó alázattal a magyarok Nagyasszonyához folyamodott és a könnyörgés után egy halomról az ellenség ellen keresztet vetvén, kevés hadával, magyar hív intésével megtámadta és elűzte a tizszerte számosabb ellenséget. A megjelölt helyen, ugyanazon vének állítása szerint említett pater Willibald sokszor ásatott, s azon régi kápolna alapköveire, mellette pedig sok embervázra és koporsókra akadt, mire nézve eltökéllé, hogy ugyanazon forrásnál ismét egy kápolna állittassék fel a bold. Szűz tiszteletére. Adott is e végre herczeg Kollonicz Leopold, a római szentegyház kardinálja, Magyarország primása nagy segedelmet; midőn pedig Colloredo grófnétól is kért volna segítséget a buzgó pater, a grófné azonnal bőven adakozott a moori klaszromra; hanem a bodajki templomra semmit sem akart adni, mondván, hogy több más templomokra kell ügyelnie. Másnap, midőn a pater Bécsből épen haza akart indulni, sietve magához hivatá őt a grófné, és szivbeli bánattal beszélé neki, hogy a tegnapi megtagadás miatt, sokat kellett neki szenvednie, annyira, hogy meg is betegedett, és hogy kész akármit a bodajki kápolnára örömet ajánlani. Erre a pater nem egyebet, hanem csak egy Boldogasszony képét, a passivi kép formájára

kivánt, és a grófné azonnal ugyanezen képet, mely mely most is Bodajkon tiszteltetik, Bécsben festeté, és gyönyörű rámásban foglalva, több ékességekkel és pénzbeli segedelemmel küldé sokszor nevezett pater Willibáldnak.

E kép előtt mindjárt kezdetek ájtatoskodni a török járomból nem régen szabadult hivek, megújított a magyarok Nagyasszonyához való ősi bizodalom; ennek mértékéhez képest megnyíltak a végetlen irgalmu Istennek könyörületességei; meghallgattattak a testi és lelki sanyaru szükségben keservesen sinlők buzgó kérelmei; ennek bizonyítására az oltár körül számos emlékjelek függesztettek fel; az oda zarándokolók sokasága évről évre szaporodott. Erre tekintve az anyaszentegyház látható fejtől, a szentséges római pápától, XIV. Benedektől, már 1757-ben teljes bucsu kértetett és engedtetett mindazok számára, kik a bodajki templomban a bold. Szűz jeles ünnepein a szentségekben méltán részesülnek, és az anyaszentegyház szándéka szerint imádkoznak, mely bucsut VII. Pius pápa pünkösdi két ünnepe is kiterjesztett 1806-ban.

Legyen mindezekben áldott a mennyei felség, és a mi segítő anyánk, a bold. szűz Mária!

A BOLD. SZÜZ MÁRIA KÉPE SOLMÁRON, SZ. FEHÉRVÁRI PÜSPÖKSÉGBEN, PESTMEGYÉBEN.

Solmári Boldogasszony képe.

Pest vármegyében, székes-fehérvári püspökségben.

A mult 18 ik században, jelesen az 1733 évben, midőn a döghalál Budát, Pestet és azok környékét sulyosan emészténé, egy budai neustifti külvárosban lakozó polgár Maurer József, teljes bizodalommal folyamodott a Boldogasszony képe előtt a könyörülő Istenhez. És ime! sikeres volt egy ily hatalmas közbenvetése azon sz Szüznek, kit tenger csillagának neveznek a sz. Atyák, és ki által az első atyánktól reánk származott bűnnek mirigyét eltörlötte a végetlen irgalmu Isten. Oly kegyelmet nyert Maurer József, hogy miután minden szomszédit s barátit elragadta a pestis, ő egész háznépével együtt életben maradt. Tehát hálaadó érzelemből Solmáron egy kápolnát építtetett, és azon sz képet abban kitétette, a hová legottan nem csak a helységbeliek, hanem még a távol levő hivek, sőt a szomszéd nemegyesült görögök is nagy számmal kezdtek zarándokolni. Találtak is itten vigasztalást és segedelmet, a mint ezt ennek hitelesítésére ide ajánlott becses jegyek időről időre hirdetik vala, s jelenleg is bizonyítják. A földesuraság, névszerint néhai méltóságos Majthényi Károly, királyi udvari tanácsos, és a hét-személyes tábla bírāja, drága hites társával, született Beleznay kisasszonynyal, a kápolna helyén egy tágas és ékes templomot állíttatott fel, mely alatt mindkettőnek holttetemei fekszenek a sírboltban. Ennek emlékkövét láthatni az oltár mellett való falon a templomban, mely valamint a

**A BOLD. SZ. MÁRIA KÉPE A TÖLGYFÁNÁL, MOST A
BUDAKESZI TEMPLOMBAN, FEHÉRVÁRI PÜSPÖK-
SÉGBEN, PESTMEGYÉBÉN.**

buzgó imádságoknak, úgy viszont a bő isteni malasztoknak helye, melyért áldassék a mennyei Felség, és az emberi nemzetnek, kivált Magyarország pártfogó asszonya, Mária!

Budakeszi Boldogasszony képe

Pest vármegyében, székes-fehérvári püspökségben.

Vásonkői gróf Zichy Miklós, zsámbéki örökös kapitány, császári királyi kamarás, és belső tanácsos, az ó-budai uradalom hatalmas és ájtatos birtokosa; 1731-ben bő fundációval ajándékozta meg az általa Budakeszi nevű helységen kívül felállított Boldogasszony templomát, és a mellette levő keresztes barátok residenciáját. Ezek a szerzetesek így neveztettek azon vörös és kék kereszttől, melyet hordoztak, melyektől fehér ruhájokra felvarrva, más névvel trinitariusoknak neveztettek, minthogy a szent Háromság nevezete alatt Franciaországban támadtak a 13-ik század elején; a fogoly keresztények kiváltása levén főcéljuk. Más nagyobb klastromot is építtetett ugyanazon gróf ur a trinitarius szerzet számára Ó-Buda mellett, mint ez az ó-budai Boldogasszony képéről szóló előadásban említettik és ebből az ó-budai klastromból küldettek Budakeszire is a szerzetes papok; mert igen régi időktől fogva közelről távolról szoktak vala ide járni számtalan jámbor hivek, az Isten anyjának tiszteletére; különös becsben tartván az erdő szélén Máriának egy tölgyfára felfüggesztett szentséges képét. Ezen deszkára festett képről azt a hagyományt beszélték az öregek unokáiknak, hogy midőn egy

hitlen a Krisztust szoptató szüz Anya képét, kö-
vel homlokán megsértette volna, vérzeni látszott
a megsértett homlok. Ezt látván az ájtatos hivek,
e sz. képet egy deszkás kápolnába, későbben pe-
dig a gróf Zichy Miklós által építtetett templom-
ba, nagy pompával bevitték, s az oltárra helyez-
ték. A kisdéd Jézus alatt e felírás olvastatik :
„In gremio Matris sedit sapientia Patris.“ Azaz :
„az anyja ölében ül az Atyának bölcsesége.“ Né-
hai II. József eltörülve több más szerzetes ren-
dekkel a trinitariusokat is 1785-ben, és a keresz-
tény foglyok megváltására meg nem engedvén
kihordatni tartományaiból a pénzt; ez a templom
is a mellette álló residenciával együtt kótyave-
tyéztetett. Hanem előbb a szent kép a budakeszi
plebánia temploma öreg oltárára illő ájtatossággal
kitétetik, hol most is forró buzgalommal folya-
modnak különféle szenvedő keresztények a Min-
denhatóhoz Jézus nevében, és az Isten-ember
anyjának hatalmas szószólása által, kérvén lelki
testi segedelmet. E végre egy könyörgés készült
és számtalan példányban osztatott ki : melyet e
könyv végén olvashatni.

Az a teljes bucsu, melyet VI. Pius pápa
1778. febr. 4-én a trinitariusok templomának adni
méltóztatott, most is divatozónak tartatik, hogy
t. i. minden hiv, ki e templomot ájtatosan látogat-
ja, egyszer esztendőn át teljes bucsut nyerhet.

**A BOLD. SZÜZ MÁRIA KÉPE BUDA KÖZELÉBEN, HI-
DEGKUTON, FEHÉRVÁRI PÜSPÖKSÉGBEN, PEST-
MEGYÉBEN.**

Hidegkuti Boldogasszony képe

Remete-helyben, Pest vármegyében, székes-fehérvári püspökségben.

Nagyérdemű herczeg Eszterás Pál, ország nádora, az egész világon levő csudálatos bold. Szüz képeinek eredetéről irt, és 1690-ben a nagyszomba i akademiai betűkkel közrebocsátott, munkájában (94—98. l.) azután Mennyei korona czim alatt 1696 ugyanott nyomtatott bővebb könyvének 48. lapján, 46. szám alatt, az Eremitanum csudálatos Boldogasszony képéről bővebb előadást közöl, hogy e kép Menardus, vagyis Meinard sz. életü remetéről, kit az általa felépített kápolnában két lator tolvaj éjjel megölt, veszi eredetét, hogy azon kápolnát II. Agapitus pápa és Ottó római császár idejében, az akkori constanci püspök, sz. Conrád, magától, a mi Urunktól megszenteltetnek kinyilatkoztatá. E sz. hely pedig fekszik Helvecziában, közel Tigurum vagyis Zürich városához, hová majdnem kilencz század óta számtalan hivek zarándokolnak, és sz. Benedek szerzetesei, a kisdedségétől fogva tartozott Meinard remete is, gondját viselik ott a sz. képnek és az isteni szolgálatnak. Ezen remetei sz. képnek festett mását Tolvizer Katalin hazájából, magával hozta, midőn ide költözött Buda tájékára, és nem sokára Linzenpolcz Györgyhöz, kinek Markszt nevet is adtak, férjhez menvén, e képet a falun kívül félórányira felfüggesztette egy idős fára. Szokott vala pedig mind maga, mind mások társaságában ide gyakorta kijárni Hidegkuti faluból,

A B. SZ. MÁRIA KÉPE GYÜDÖN, PÉCSI PÜSPÖKSÉG-
BEN, BARANYAMEGYÉBEN.

hol zsélelérkedett, és e kép előtt buzgólkodott. E gyakorlatban szaporodtak ájtatos követői, kivált mezei pásztorok, kik a képet a levegői ártalmaktól is szorgalmasan őrizték. De mivel az ide járó népnek buzgalma szemlátomást nevededett, főképen mikor elterjedt annak hire, hogy egy budai polgár asszony, Forstmár nevezetű, e kép előtt visszanyeré szeme világát; egy deszkás kápolnát állítottak itt fel az ájtatos hivek, az akkori földes urnak, Trsztyánszky Ignácznak rendeletéből. Nehány év mulva pedig 1807-ben, ugyan a most említett ur testamentomban hagyá, hogy a mely templomocskát ő már építtetni kezdett, azt holtá után folytassa és végezze az ő fennmaradt özvegye. Így tehát felállott a mostani templom, melyet Bodajk és több helységekből ide siető jámbor hivek, leginkább kedden, csütörtökön és szombaton számosan látogatnak: midőn a hidegkuti plebánus az oltári áldozatot is felajánlani köteleztetik. Egyébiránt pedig Kisasszony ünnepén mintegy templom napja tartatik itt évenként népes ájtatossággal. Dicsekednek is itt sokan több isteni ajándékok megnyeréséről, melyekért hálaadassék az Urnak Mária által.

Mária-gyüdi Boldogasszony képe

Siklós mellett Baranya vármegyében, pécsi püspökségben.

A siklósi klostromban lakozó szent Ferencz szerzetesei, sz. László királytól nevezett provinciához tartozók, gondját viselik a gyüdi templomnak, és az abban tiszteltetett, országszerte híres sz. képnek. E hely már II. Geyza (Győző) király idejében, Krisztus urunk születése után

1148. évtől fogva dicsértetik az ősi krónikában, mint Isten malasztinak választott osztóhelye. Volt ott egy kis kápolna és abban a magyarok Nagy-asszonyának, Máriának fából csinált képe nagy ájtatossággal tiszteltetett, úgy, hogy nem csak Magyarországunk, hanem a közel levő Tót- és Bosnyákország lakosai is látogatták ezen helyet, még a mohácsi veszedelem után is, 1543-ig, mikor más vallásfelekezetűek elfoglalták e helyet, a kápolnát pedig romladozni hagyták. Ebből, a mi eddig mondatott, s a mi majd későbbben elő fog adatni, könnyen meg lehet érteni néhai herczeg Eszterás Pál rövid állítását. Ezek az ő szavai: Menyei korona CLXXVI. sz. a. 146. l. „Siklósi Boldogasszony képe Magyarországbán.“ Siklóson is építettetett Geyza király egy klastromot, melynek temploma a bold. Szüz tiszteletére csináltatott, hol noha sok csudákkal áldotta Isten a hív keresztényeket; de a pogány ellenség dühössége, azt is szokása szerint lerontotta, úgy hogy épen-séggel elpusztult.“ Eddig herczeg nádor Eszterás Pál. — 1689 ik évben a török eltávozása után ismét a katholikusok kezére jutott, és nagyobb szorgalommal megtartatott. Hanem majd a Rakóczy Ferencz zenebonája alatt attól félvén a katholikusok, nehogy a sz. kép idegen kézbe essék, Benuám nevű urodalmi főtiszt e képet az eszéki barátok gondviselésére bizta, kik kapisztráni sz. Jánostól neveztetnek, hol a régi szobor-kép most is tiszteltetik a templomban; mert a szathmár-németi-i békekötés után sem akarta az eszéki buzgó nép visszaadni e képet, úgy hogy a római szent törvényszékre idéztetvén a per, a végzés az lett, hogy a gyűdi kép Eszéken maradjon; Mária-Gyűdre pedig más képet szerezzen a pécsi püspök.

Igy is lett: miután amaz országszerte nevezetes ájtatosságu pécsi püspök, Rudnay Mátyás, egy, az előbbihez hasonló más képet állított fel a mária-gyüdi oltárra, mely meglevén, az ájtatos hivek mindenünnen folyvást sereglettek ide, és a mennyei adományok még nagyobb számmal osztattak az ide gyülekező hivekre, mivel e helyet látszott magának régtőlfogva kijelölni a könyörülő Isten. Így tehát mintegy kénytelenítettett a helybeli urodalom nem csak a templomot, hanem a mellette levő klastromot is meghosszabbítani. Történt ez 1739 ik évtől kezdve 1742-ig, többnyire néhai nagyhirü gróf Batthyán Károly adakozásából. Majd 20 ölnyi hosszú a mostani templom, széle pedig 10 ölnyi; hét oltárral, két toronnyal, hat haranggal, 16 változásu orgonával ékes. Templom napja Sárlos-boldogasszony ünnepén tartatik; de nem csak ez alkalommal, hanem a bold. Szüz más ünnepein is számtalan zárándokok látogatják e kegyelmek helyét, itt végezvén ájtatosságukat, itt hagyták azon isteni malasztok bizonyító jeleit, melyeket mainapiglan tapasztaltanak az itt ájtatoskodó hivek az isteni malaszt anyjától. Elöttem van egy hiteles mása azon törvényes egyházi nyomozásnak, mely 1757-dik év dec. 4-én történt, és melyből kitetszik, hogy e hely nem ok nélkül tartatik és neveztetik csudatevő szent helynek; melyért tehát áldassék örökké a Mindenható s annak szent anyja a szeplőtelen szüz Mária!

A [BOLD. SZÜZ MÁRIA KÉPE SZEGZÁRDON, PÉCSI
PÜSPÖKSÉGBEN, TOLNAMEGYÉBEN.

Szegszárdi Boldogasszony képe.

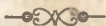
pécsi püspökségben, Baranyamegyében.

Herczeg Eszterás Pál, magyarországi palatinus, Mennyei korona czim alatt Nagyszombatban 1696 ban kiadott könyvében CLXXV. sz. alatt és 136. lapon ezeket írja : „A szegszárdi klastrom a Dunához nem messze 1160-ban építettett Béla királytól, hol az ott levő csudálatos bold. Szüz képe előtt sok csudák történtek; igen hires hely is vala, de a pogány töröktől ez is lerontatván, elpusztult. Most mindazáltal keresztény kézre akadván, talán a régi ájtatosság is helyre hozatik.“ Beteljesedett a jámbor herczeg e részbeni jóvendőlése; mert már Szentiványi Márton jesuita 1708-ban irt könyvében említést tesz felőle, hogy Szegszárdon köztiszteletben tartatik a bold. Szüz képe. A városon kívül azután a városbeliek fogadásából a szőlőhegyen építettett 1757-ben egy kilenczedfél öl hosszú, s ötödfél öl széles kápolna az angyalok királynéja tiszteletére. E kápolnát remete-kápolnának hívják azért, mert akkor egy remete lakott mellette, ki gondját viselé a kápolnának. Most egy világi pap lakik ott, és ügyel az isteni szolgálatra. Minden vasárnap tartozik ő itt az oltári szent áldozatot és egy predikácziót tartani a keresztjáró hétben, és Kisasszony ünnepén processiók vezettetnek ide. Egyébiránt is mind a szegszárdiak, mind a távolabbiak is járnak ide nagy számmal, s bucsujárások is gyakran láthatók ide történni, sokan fogadásból is jönnek, dicsőítvén a Mindenható kegyességét, s hálákat adván azon

**A BOLD. SZ. MÁRIA KÉPE KÉMÉNDEN, PÉCSI PÜSPÖK-
SÉGBEN, BARANYAMEGYÉBEN.**

malasztokért, melyek az Isten anyja hathatós közbenjárására adattak itt a szükölködőknek, melyért áldassék a jó Isten szent neve örökké.

Kéméendi Boldogasszony képe

pécsi püspökségben, Baranyamegyében.

A pécsváradi apátursághoz tartozó Kéménd helységben volt hajdan sz. Miklós püspök tiszteletére szentelt templom, hanem ez a kuruczok zavarában elhagyatott, és 1730. tájban az oda kihivatott fuldai svábok gyarmata más fakápolnát épített magának sz. Márton püspök nevére. Történt azonban 1746-ban e fakápolna mennykő tüztől megemésztetett, a svábok is a hátra maradt kevesebb szamu illyrusokhoz csatlakoztak, annál szivesebben, minthogy a kátolyi plebános legalább egyszer esztendőben, ugyanis mindenkor szent Miklós napján, sz. Miklós templomában az oltári áldozatot felajánlotta. Sőt már ennekelőtte ezen egész környéken elhatalmasodott némely csudálatos megjelenések hire, hogy tudniillik 1740-ben aprilis hó egyik napján öt gyenge leány füvet aratván a sz. Miklós temploma körül; annak oldalán egy rendkívüli fényességet, és abban a boldogságos Szüz képét látták volna, a ki bal karján viseli vala a kised Jézust. Ők eleintén ki akarták huzni e képet a földből, de azt nem tehetvén, a látmányt azonnal jelentették másoknak, hanem ezek, sebesen oda szaladván, nem láttak többé semmit; ámbár az első leány, ki a mezőről tüstént megjelent, kiterjesztvén kezét a kép felé, azt nagy erővel kihuzni igyekezett a földből, ha-

nem épen akkor eltűnt mind a kép, mind a körülötte látott fényesség. Sikertelen volt a helység birájának, Plumenthaller Ferencznek igyekezete is, ki az egész kéméendi község együtti munkálkodásával ásatván a földet, mégsem akadhatott a kép nyomára. Mindezeket esküvéssel erősítették a szemmel látó tanuk 1754-ben az egyházi látogató főesperes gróf Eszterházy Károly előtt, kit e végre küldött vala oda az akkori herczeg-prímás, Csáky Miklós. Azon időtől fogva pedig a templomra, és az ott tartandó isteni szolgálatra szorosabb gond viseltetett; szaporodtak a bucsujárások, minden szombaton és a Boldogasszony ünnepein több pécsi barátapapok gyóntatták az oda gyülekező ájtatoskodókat; feljegyeztettek azok a vallástételek, melyekből kitetszik, hogy igen sokan megszabadultak nyavalyájuktól az ott véghezvitt ájtatosság után. Végre arra jutott a dolog, hogy az akkori pécsváradi apátornak, egyszersmind moguncziai választó-fejedelemnek és érseknek Elz Hugónak közbenvetése által, Kéméenden a helybeli plebánia 1753-ban állíttatott fel, s első plebánosnak Nagyszombatból Lypus György, szent életű pap rendeltetvén oda, a ki 1776-dik esztendőig pásztorkodott ott, a midőn ez a pécsváradi környék az esztergami érsekség által a pécsi püspökséghez csatoltatott. Nagyemlékü római pápa, XIV. Benedk bucsut engedett a kéméendi templom látogatóinak 1754-dik esztendőben, Nagy- és Kisasszony ünnepeire, sőt minden szombat napra is. Feljegyeztetett az ott áldozóknak száma is; 1755-dik évben voltak 16.578. — 1758-dikban, midőn az öreg oltárra a segítő Boldogasszony új képe feltétetett, számláltattak 19,851. — 1765-dikben, midőn az előb-

beni kép helyett, a boldogságos Szűznek más, fából faragott képe az oltárra helyeztetett, az áldozók száma 16,353-ra terjedt.

Mai napiglan megkülönbözteti az isteni Felség ezt a szent helyet, árasztja kegyelmeit azokra, kik ott a boldogságos Szűznek oltalma alatt folyamodnak szorult voltukban az irgalmasság kutfejéhez, melyért áldassék az Isten örökké.

A B. SZ. MÁRIA KÉPE TURBÉKON, SZIGETVÁR MEL-
LETT, PÉCSI PÜSPÖKSÉGBEN, SOMOGYMEGYÉBEN.

Turbéki Boldogasszony képe.

Pécsi püspökségben, Somogy megyében.

Hol hajdan a mohácsi veszedelem után Szigetvár környékén félórányi távolságra egy török mosea állott : azon dombon, melyen II. Szoliman Szigetvár ostromlását gróf Zrinyi Miklós ellen igazgatta, és a hol ezen török szultánnak, azon ostromlás alatt meghalálozott testéből kivont mérges béle eltemettetett; ugyanott látszik mostan 1770-ik év óta, egy szép kápolna a szőlők közt. Szigetvári plebános, Kollár György, iparkodása által összeszedetett alamizsnákból diszesen felállított ez a kápolna, és oltárán régtől fogva tiszteltetik a segítő Boldogasszony képe. Az egész hely Turbéknak neveztetett, mely szó törökül annyit tesz, mint bél.

A kép annak mása, mely közönségesen passaviainak neveztetik, s melynek eredetét ekképen adja elő főméltóságu herczeg Eszterás Pál magyarországi palatinus, Nagyszombatban 1690. és 1696. közrebocsátott könyvében: „Midőn az 1363-dik esztendőben, az I. Lajos, magyarországi király idejében a tatárok 200-ezer emberrel jöttek volna Magyarországra, azon dicsőséges királynak csak huszezer vitéze levén, látá, hogy elégtelen volna az ellenséggel való ütközetre. Ily veszedelemben levén azért, sátorában levő boldogságos Szűz képe előtt leborula a földre, s nagy ájtatossággal könyörög vala a szeplőtlen Szűznek, hogy ily nagy szükségben ne hagyná el, tudván Magyarországot maga örökös országának lenni; kik ha elvesznének a pogány ellenség által, az igaz

hitnek is nem kevés csorbája következne. Mély álomban esvén azért ottan a király, ime a bold. Szüz megjelenik, s meghallgatván könyörgését, azon asztalán levő képét a király mellére teszi, s parancsolván, hogy győzedelem után Czelbe menne, és ottan a bold. Szüz tiszteletére egy szentegyházat építtetne, a holott akkoriban egy igen kicsiny czella avagy kápolna vala. Fölébredvén azért a király, s mellén találván a képet, azontul fölgerjedve szive a harczra mind magának, mind vitézeinek, s bátran menvén elleneikre, azokat szerencsésen megverték. E harcz után a király Czelbe mene, s a szentegyházat, mely ma is ott áll, megépítteté, s a sz. képet, mely most is a kincs között tartatik, örökemlékül odaadá. Ezen csudálatos sz. képet pedig egy ájtatos szerzetes leirattatá 1620-ban, melyet Passavium városába vitt, hol az ájtatos hivek egy nagy hegyen templomot építtetének a b. Szüz tiszteletére.“ Eddig a herczeg előadása.

Több helyen tiszteltetik az Isten anyjának ily formájú képe, Segítő Mária névalatt. A turbékihoz egyébkor is, de főkép Nagy- és Kisasszony ünnepein, messziről jeles bucsujárók jönnek, midőn magyar, német s illyr nyelven a sokasághoz egyházi beszédek tartatnak, s mind akkor, mind tavaszi, nyári és őszi szombatnapokon, az isteni szolgálatra és a szentségek osztására ügyel nem csak a szigetvári plebános segédeivel együtt, hanem a szigetvári barátok s a közellevő lelkipásztorok is. Mindezek élő tanui azon buzgó tiszteletnek, melylyel a kereszténység a Krisztus anyjához viseltetik, tanui azon anyai pártfogásnak is, melylyel a bold. sz. Szüz az ő tisztelőit segíti, ki azért áldott legyen örökké.

A BOLD. SZÜZ MÁRIA KÉPE HAJÓSON, EGRI ÉRSEK-
SÉGBEN, PESTMEGYÉBEN.

Hajósi Boldogasszony képe

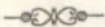
kalocsai érsekségben, Soltmegyében.

Hajós. mezőváros a kalocsai érsek jóságára, 1724-ben helybeli plebániával diszesítettett meg gróf Csáky Imre, akkori földesur, s a római sz. egyház kardinálja által. Ezen templomba helyeztetett 1726-ban a bold. Asszonyinak Jézustölében tartó fából készült szép képe, melyet oda szánt svábországi Hallin Marianna, a tittelhofi plebános huga. E plebános pedig azon képet Pusztén nevű helységről hozta, hová azt a czifolderi benediktinusok állították, és a hol mint csudálatos kép tiszteltetett. E tudósítást közli Katona István a kalocsai érseknek historiájának CLIV. cikkelyében. Ezen kép eredete tehát Svábországból jő, és valamint ott volt, úgy itt is megmarad az Isten irgalmainak osztogató eszköze. Ez állítást számtalan példák bizonyítják. A többi példa elégképen ismeretes a kalocsaiak és bácsiak előtt, mint-hogy e vidékről elejétől fogva gyülekezik Hajósra a jámbor keresztények sokasága, s ott testi lelki vigasztalással, alkalmas segedelemmel, szivreható örömmel jutalmaztatnak meg. Egyet mindazáltal el nem hallgathatok, minthogy szerencsém vala, ezt hiteles kútfőből venni. Maga a mostani kalocsai érsek, Klobusiczky Péter ő excellentiája, méltóztatott azt közleni velem közrebocsátás végett. — Még 1753. jan. 4-kén Magyarbélről ime következő magyar levelet irt néhai herczeg-prímás, Csáky Miklós, annakelőtte kalocsai érsek; az akkori kalocsai érsekhez, báró Klobusiczky

Ferenczhez : „Méltóságos báró, kalocsai érsek, nagy jó uram-öcsém! midőn Bécsben együtt lettünk volna, excellentiád emlékeztetni, sőt kérni méltóztatott, hogy Hajóson levő Boldogasszonyunk képéről, s velem történt malasztiról excellentiádat tudósitanám. Ime azért önnön kezem irásával három pontban rövideden foglalván, Istenünk, és az ő sz. Anyjának tisztességére, midőn excellenciádnak ide rekesztve megküldöm; egyszersmind tapasztalt atyafiságos jó akaratjába ajánlott maradok, excellentiádnak igaz atyafi szolgája Csáky Miklós, esztergami herczeg és érsek m. p.“ „Istennek nagyobb dicsőítésére, és az ő sz. Anyjának szűz Máriának tisztelete gyarapítására, és előmozdítására, tapasztaltam Hajóson az ő esedezése által, az ő sz. képénél, a mely ott ájtatosan tiszteltetik, e következő különös kegyelmeket, és pedig 1-ör : testi s lelki nehéz szorongatásokban levén, mihelyt hozzá folyamodtam, azonnal megkönnyebbültem és nem is éreztem azokat többé. 2-or : midőn sétálás közben lábaim egymásba megütközének, úgy annyira megsértődött egyik lábam, hogy azon nem kis veszedelem mutatta magát; és mikor sértett lábamat be akarám köttetni, fogadást tettem, hogy a Boldogasszony tiszteletére oltárt és kápolnát építtetek, és ezt tevén, sebes lábamon a sértés nyoma sem látszék. 3-or : nehéz leesés miatt igen nagy veszedelemben valék, nehogy sértés legyen annak következése; folyamodván azonban az Istenhez és az ő szent Anyjához, Máriához; e mai napiglan egészséges maradtam. Hogy ezek így történtenek, tiszta lelkiismeretemre bizonyítom. Magyarbélien, január 3-án 1753. gróf Csáky Miklós, esztergami herczeg-érsek, m. k. Mindezek folyvást történtenek

Hajóson.“ — E jelen irást én azon eredeti irománylevélből irtam le az Isten és a bold. szüz Mária nagyobb dicsőségére, mely az érseki kalocsai consistorium levéltárában van, és melyet az alája irt érsek maga kezével végig irt, és a mely kivülről az ő pecsétjével meg van erősítve; valamint az előre bocsátott levelet is, melynek eredeti programmja ugyanazon levéltárban létezik, és ugyanazon érseknek tulajdon kezével iratott alá; mindkettőt pedig összehasonlitám az eredeti oklevéllel és bizonyítom, hogy amához szóról szórán hasonló. Kalocsán, junius 24-én 1797. Klobusiczky Péter m. p. bácsi sz. Szent-Pál prépostja, és a kalocsai főegyház kanonokja.“ — „Hogy ez az egész előre bocsátott tudósítás magam kezével van leírva, ezennel bizonyítom. Kalocsán, april 12 én 1834. Klobusiczky Péter m. k. kalocsai érsek.“

A mindenható Isten, kinek irgalmai határtalanok, a mostani romladozó időkben sem szűnik meg kegyelmeivel boldogítani a sz. Szüz hiv tiszteelőit, valamint egyéb jeles választott helyeken, ugy itt sem. Mire nézve a mostani időkben sem szűnik meg az e kies vidékben lakozó népességnek a hajósi képhez több mint száz évig tartó ajtatossága; melyért legyen dicsőítve Mária által a teljes Szentháromság egy Isten!

**A BOLD. SZÜZ MÁRIA KÉPE RADNÁN. CSANÁDI PÜS-
PÖKSÉGBEN, ARADMEGYÉBEN.**

Radnai Boldogasszony képe

Aradmegyében, csanádi püspökségben.

E felettebb dicsőített kép eredetéről bizonyos az, hogy 1668-ban e képet Vrichonassa György, bosnyák, 80 éves öreg jámbor, egy képekkel kereskedő olasztól, tulajdon házi ajtatossága gyakorlására vásárolta, és otthon sokaig tisztelte; mely kép azután a radnai hegyen létező kápolna oltárára kitétetett, s a körülbelül lakozó hivektől azonnal különös tiszteletben tartatott. E kép jeles volta 1695-ben jött világosságra, midőn Mustafa török szultán Lippa várát visszanyervén, tüzzel vassal pusztította a Maros tájékát, s a mikor a radnai kápolna is lángok prédája lett. Összehordák t. i. akkor a pusztító törökök az oltár és kápolna minden ékességeit; e képet is egy rakásra vetvén a templom közepén; s felgyújták az egész rakást és azután tüzet hánytak a kápolna fedelére is. De e kép, ámbár csak papirosra vala festve, az emésztő lángok között egész épségben marada minden egyéb sérelem nélkül, csak külső színe homályosodott meg valamennyire, mint ezt kiki most is láthatja rajta. Ugyanazon hadi fergegben mindenek csudálkozására sőt álmélkodására a templom tetejéről a Maros balpartjára, Lippa felé repültek az égő zsindelyek, bár csendes vala a levegő, és a bámuló törökök között szörnyű öldöklést okoztak, mely csudát látván a török vezér, a templom gyújtogatóit halállal büntette meg. Azalatt a mint egy török spahi a templom felé oly szándékkal lovagolt, hogy azt ismét

felgyujtaná, a lónak lábai tüstént megakadtak, és egy kemény kőben, mint valamely lágy sárba mélyen belé süllyedtek úgy, hogy a lovagló tovább nem indulhatott. E kő most is a templom déli oldalán a ló nyomával együtt látszik. E két történetről Steznek János, csanádi kanonok, mint egyházi vizsgáló előtt, több radnai és szomszéd tanúk, nevezetesen : Gomilcsevich Mátyás és Antal, Dorkich Miklós, Csárik János, Guzsa Ferencz, hites vallást tettek, a mint ezt a templom irományaiból kiszedték, és közrebocsátották szent Ferencz szerzetbeli, kapisztranus sz. János provinciájának tagjai.

Nem sokára azután a carloviczi békekötés által Radna megszabadult a török igájától, és Novoselich János, a fennemlitett szerzet buzgó tagja nagy szorgalommal megegyengette a templom tövises környékét, magát a templomot is megtágitotta, és belülről felékesítette 1722-től kezdve. Feljegyzésre méltók azon istenfélő jóltevők, kik akkor Novoselich atyának igyekezetét leginkább előmozdították. Voltak pedig : Szalpek Máté, császári királyi só-fuvarozás mellett erdélyi biztos, Edelspacher Zsigmond, kamarabeli főtiszt, Szalpek Jakab, császári királyi harminczadoknál főtiszt és a temesvári administrationál tanácsos. Ez utóbb említettéről, valamint sok más hiteles tanuktól hallotta Novoselich, hogy ők többször láttak a templom körül egy oly nagy fényességet, mintha az egész templom tűzben volna. E fényességet a lippai törökök s a görög nemegyesült lakosok is több ízben látták, ebből pedig alkalmat vettek a jámbor hivek arra, hogy hirdessék nekik a Jézus anyja méltóságát. És onnan eredt az a szokás, hogy a radnai templomba nem csak a katholyu-

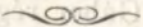
sok és a szentséges római pápával egyességben élő görögök, s oláhok, hanem a nemegyesült görögök is több mint száz év óta sokan járnak a bold. sz. Szüz tiszteletére. Fel is jegyeztettek több ily példák, hogy a sz. kép előtt a nemegyesültek, és még néhány törökök is, rendkívüli segedelmet nyertenek a felséges Istentől, és hogy azután az igaz hitre tértek.

Arad kamara-város tanácsa bizonyság-levelet adott 1732. július 28 án arról, hogy midőn e tájékon dühösködött a pestis, egy Heister ezredéből való beteg asszony, Bumer Anna-Mária intéseire, processiot tartottak az aradiak a radnai templomba; és hogy arra azonnal megenyhült a mirigy dűhe; mire nézve fogadást tett az említett város, hogy évenként négyszer bucsujárással fognak Radnára járni az aradiak, valamint nem csak onnan, de más távolabb helyekről is seregenként zarándokolnak oda a hivek. A templom kezdetétől fogva gondját viselő szent Ferencz szerzetesei, előbb a bosnyákok, azután a magyarok, pontosan felírják a jegyzőkönyvbe azon kegyelmeket, melyeket tapasztalnak Istentől Radnán az ott esedező nyomorultak. Pesten, Trattner betűivel újra nyomtattatott 1824-ben, a „Világos Berkes hegy“ czimű könyv, mely németül is Aradon Michok Antalnál 1820 ban közrebocsáttatott, ebben igen sok ily esetekről körülményesen lehet azon jegyzőkönyv kivonatait olvasni.

Itt még csak e két történetről tétetik röviden említés, első az, hogy 1767-ben, azaz : midőn épen egy századja betelék a radnai sz. kép eredetének a mostani tágas két tornyos, akkor újra épült templomba fényes szertartással maga kezével bevitte, és az öreg oltárra helyeztette e sz. képet a

SEGÍTŐ BOLDOGASSZONY KÉPE SZEGEDEN A FERENCZRENDIEKNÉL, CSANÁDI PÜSPÖKSÉGBEN, CSONGRÁDMEGYÉBEN.

csanádi püspök, Wagreini gróf Engel Antal Ferencz, ő excellenciája, Abrahámovich Balázs levén akkor a szerzetes község előljárója. Másik az, hogy 18-ikban april 8-án ugyane templomot dicső pompával szentelte fel, és a Boldogasszony s a kised Jézus fejét uj arany gyöngyös koronával felékesítette herczeg Rudnay Sándor, ki épen akkor az erdélyi püspökségből az esztergami érsekségre emeltetett, az érseki palliumot vagyis a keresztes perémet az akkori csanádi püspök Kösze-ghy László ő excellenciája, mint a római pápa VII. Pius meghatalmazottjának kezéből, e templomban s oltár előtt vevé fel, s így Magyarorszá-

 g primásává lett.

Szegedi Boldogasszony képe.

Csongrád vármegyében, csanádi püspökségben.

Néhaj jeles emlékű nádorunk herczeg Eszterházy Pál, Mennyei korona czimü ritka könyvében, 191. sz. a. 141. lapon ezeket írja : „A Tisza mellett Szeged mezővárosban volt egy Boldogasszony temploma, melyben egy igen régi bold. Szüz képe tiszteltetett, melyhez Mátyás király oly ájtatossággal viseltetett, hogy egykor ott levén, a maga drága köntösét, mely tizezer tallerra becsültetett, levetvén, a bold. Szüznek ajándékozá. Annakutána pedig pogány kézbe esvén Szeged vára, hová lett légyen azon szent kép, nem tudatik.“ Eddig a herczeg-nádor előadása.

Hasonlóul ir az 1831-ben Szegeden Grün-Orbán örököseinél nyomtattatott, 103. lapra terjedő könyv szorgalmas szerzője, pater Ordinansz

Konstantin, sz. Ferencz szerzetese; ily czim alatt: „A Libanus havasai alatt illatozó titkos értelmű rózsa, avagy nemes szabad királyi mező Szeged városának havi Boldogasszony tiszteletére szenteltetett királyi templomban hajdani idők óta ájtatos tiszteletben tartatott, és „segítő Boldogasszonynak“ neveztetett kegyelmes kép történeti lerajzolása.“

Miket e könyv előad, azokat többnyire azon hiteles oklevelekből merítette szerző, melyek a szegedi convent levéltárában mind e mai napig fenntartatnak és épen őriztetnek; részszerint az ősi hitelesen megbizonyított szóbeli hagyományokból gondosan és pontosan feljegyezte. Kalauza volt két jeles és tudós férfi, ugymint pater Telek József és Székesy Gábor régi irománya. Ámbár pedig e könyvben semmi említés sem tétetik herczeg Eszterházy Pál klasszikus munkájáról, mégis megegyezik mindazzal, miket a herczeg-nádor ir. Mátyás király 1465-ben fogadást tett Szegeden, két szent férfi, Marchiai Jakab és Capisztránói János jelenlétében, hogy a már azelőtt ott levő havi Boldogasszony templomát, és a mellette létező szerafini sz. Ferencz barátinak szerzetesházát diszesebben tágítani, öregbiteni, állapítani fogja. Akkor ajándékozta ő e sz. célra drága kövekkel, nagy igaz gyöngyökkel gazdagon kirakott palástját ezen havi Boldogasszonyról nevezett királyi templomnak, melyet ő elkezdett ugyan, de hirtelenhalála miatt el nem végezhetett; hanem holtá után 1503ban elvégződött az ájtatos vagyonosabb szegedi polgároknak, valamint a szomszéd helységeknek istenes költségével.

Ez idő óta egész mainapiglan soha meg nem szüntek sz. Ferencz szerzetesei Szegeden szolgálni

a felséges Istennek, az Isten anyjának és az igaz hiten levő lelkeknek. A mohácsi veszedelem után elkergettettek innen 1526-ban, de csakhamar ismét visszatértek. Midőn pedig az 1552-ben történt török berohanás és elfoglalás alatt ez egész vidék szánakozásra méltó inségben nyomorgott; mégis e buzgó lelkiatyák, bármi nehezen is, az isteni félelemben, a bold. Szűz iránti tiszteletben, a keresztény vallásból eredő vigasztalásokban mind maguk hiven megmaradtak, mind másokat is megmarasztottak. Ennek bizonyságaul az említett könyvben nem csak sz. Lőrincz és Szegedvárosának 1646. 1652 és 1755-ben kiadott bizonyítmányai adatnak elő; hanem magukban a török engedelemlevelekben előforduló állítások is, legfőképen pedig a csanádi püspöknek, gróf Pálffy Ferdinándnak 1673-ik évben kiadott meghatalmazó levele, mely által a szegedi guardiánt püspöki helytartójának rendelte a püspök, mely szokás azután is sokáig fennmaradt.

A mi pedig különösen a Boldogasszony képét illeti; azt a képet, mely Mátyás király idejében ott tiszteltetett, valamely ájtatos keresztény 1552-ben a közveszélyből kiragadta és hihetőleg Makóvárosába átvitte, hol a templom egy oldaloltárán, a bemenetel balfelén elhelyezve mainapig is tiszteltetik. E kép a római havi Boldogasszony képének igaz másolatja. Pater Székesy Gábor azt írja, hogy ő e szent képet tulajdon szemeivel ott látta, sőt azon oltárnál a szent misét is szolgálta az 1819-ik évben.

Azon képet pedig, mely jelenleg is a szegedi nagy oltáron tiszteltetik, segítő Boldogasszony nevezete alatt, azon közzavarodásban 1552-ik év táján Csanádról Szegedre hozták hihetőleg némely

onnan elfutamodott hivek; de nem sokára azután a lángok között tökéletes épségben maradván ez a kép, bátorságos menedékhelyet talált a mocsárban. Tudniillik Máriának egy ájtatos tisztelője, azon sz. kincscsel elszaladott, de a török ellenségtől üzőbe vétetvén, midőn más bátorságosabb helyet hamarjában nem találta, a sz. képet összegöngyölgetve a klastrom kertje mellett levő mocsárba, mely most is csöpörkének neveztetik, egészen elmerítette. Ott volt e kép, mintegy iszapba rejtett gyöngy majd egész 1630-ig; mely időközben a szegediek az eredeti elenyészett szent kép formájára egy kőből diszesen kifaragott képet emeltek; minthogy az mind e mainapig is a templom főajtaja előtt ékesen kiszobrászott oszlopon fennáll, és szakadatlanul tiszteltetik. Majd szintén 80 esztendő múlva történt, hogy egy török vitéz lovát az említett csöpörke tavához usztatás vagy itatás kedvéért vezetvén, és a tovább menni nem akaró lovat megsarkantyuzván, látta, hogy a ló patkós lábával egy gombolyagot a víz iszapos fenekéből kirántott. Ezt tehát a török vitéz hamarjában megmosta, és elálmélkodván a gyönyörű kép szépségén, tüstént a szerzetesekhez vitte, s á'adta ezen szavakkal: „Ime a keresztények anyja és asszonya! melyet a vízben találtam, vegyétek ezt vissza magatokhoz.“ Kimondhatatlan nagy örömmel tétetett a szent kép előbbi helyére vissza, azaz az öreg oltárra; az istenfélő szegediek pedig örömkönyvekbe lábbadozó szemekkel és bizodalommal teljes érzelemmel, unokáiknak beszélték ezen rendkívüli történetet, segítő asszonyukat dicsérvén, a ki őket a legszorosabb aggodásban is csudálatosan megvigasztalta. Ennek tulajdonították későbbben sokan a zentai diadalmat

is 1697-ben, azt állítván, hogy az ütközet alatt a levegőben lobogott volna a szegedi Boldogasszony képe láthatólag; és hogy e jelenet megrémítette a törököt, a keresztény harczolókat pedig megbátorította állandóul; a mint ezt maguk a csatamezőről Szegedre elszaladott törökök a szegedieknek elbeszélték. Méltán mondatik tehát a lore-tomi litániában, hogy Mária frigynek szekrénye; azért is, mivel az ő jelenete felbátorította az Isten népét, és megrettentette az ellenség hadait, mint hajdan az ó-frigyben sokszor történt.

Több nevezetességeket olvashatni e szent képről az említett könyvben, ugymint : hogy 1730. 1749. 1811. és 1812-dik esztendőekben a kirohanó tűznek veszedelmétől csudálatosan megmentetett az egész város, különösen pedig a tem-lom és a szent kép, a hatalmas szüz Anyának segedelme által; — továbbá, hogy sokan, a kik a könyvben neveztetnek, e szent kép előtt testi nyavalyájokban segedelmet nyertek — azután hogy ott számtalan megátalkodott bűnösöknek az igaz megtérésre vezető malasztok adattak Istentől az irgalmasság anyjának esedezése által. — Végre, hogy ezen szent kép minden utóbbi festés és megujítás nélkül, eleven és kellemetes épségben több századok elfolyása után mostan is minden szembetűnő változás nélkül szemléltetik és fentartatik.

Minthogy pedig azt is emlitem, hogy ez a mostani szegedi kép hihetőképén Csanádról hozatott ide a török futáskor; ennek megvilágosítására rövideden értekeznem kell. Herczeg Eszterás Pál, Mennyei korona 610-ik száma alatt, és 415. lapján így ír : „Csanádi csudálatos Boldogasszony képe, Magyarországbán. Ezer négyszáz

esztendő tájban (olvasd : ezer negyedik esztendő tájban) szent Gerardus, magyarul szent Gellért püspök, szent György mártyrnak egy templomot építtetett, és abban a boldogságos Szűznek egy szép kápolnát; a melyben a szent Szűz képét legfőbb helyre magasztalván, éjjel és nappal temjén illatozással tisztelte, a mely sz. kép csudákkal is tündöklött.“

Többet erről nem ír a herczeg-nádor; de a Szegeden kiadott könyv, ámbár herczeg Eszterás Pál könyveiről sehol nem emlékezik; megegyezik mégis az előadás velejében herczeg Eszterházyval : csak hogy némely új értekezők véleménye szerint azt írja, hogy az olajos festékekkel vászonra való képirás módja csak a 15-dik században kezdődött; tehát a segítő Boldogasszony képe, mely vászonra, olajos festékekkel iratott, nem lehet oly régi. Azonban az állapított elvépen nem olyan, hogy azt czáfolhatlannak és tagadhatlannak kellene elismernünk; sőt inkább több más a 15-ik századot megelőző képek ellenkezőt mutatnak.

Az én munkámnak célja elérésére elég az, hogy a szegedi Boldogasszony képe azon szent képek közé tartozik, melyek a végetlen hatalmu végetlen irgalmu, végetlen kegyelmü Istennek választott eszközei; és hogy itt számtalan kegyelmet nyernek Mária tisztelői. „Ime mostantól fogva boldognak hirdetnek engem minden nemzetségek : mert nagy dolgokat cselekedett nékem a hatalmas, az ő neve szent.“ Azt éneklé ön magáról az Isten anyja (Luk. 1., 48.) én pedig szent Anzelmus, cantrabriggi érsekkel mondom: „Egyedül az hallgasson Máriának dicséretéről, ki az ő segedelmét soha nem tapasztalta.“

A H. SZ. MÁRIA NÉP. KIRÁLYA. (H. SZ. MÁRIA NÉP. KIRÁLYA.)

A B. SZ. MÁRIA KÉPE EGRSZALÓKON, EGRI ÉR-
SEKSÉGBEN, HEVESMEGYÉBEN.

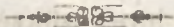
Egerszalóki Boldogasszony képe.

Hevesmegyében, egri érsekségben.

Mielőtt még Egerszalók népes faluvá lenne, már az ott levő erdő szélén egy tölgyfán „tiszteltetett ősi időktől fogva“ a bold. Szüz anyának ékesen írott képe, ölében tartván a keresztfáról letétetett Megváltónknak sz. testét. A kép magassága 20, széle pedig 16 hüvelyknyi. Az átmenők sőt sokan a körül levő helységekből is az előtt ájtatoskodtak, úgy, hogy egy fakápolnában, s már 1738-ban egy kőből készült templomnak oltárára kitétetett e kép, hol az Istentől nyert rendkívüli kegyelmek híre szükségessé tett egy törvényes vizsgálatot 1755-ben, Wagner József, Török Mihály és Barta István egri kanonokok arra levén meghatalmazva az akkori püspök, gróf Barkóczy Ferencz urtól. Ebből több történetek valósága bizonyult be, hogy t. i. sok betegek, az orvosoktól már elhagyatva levén, az egerszalóki szüz Máriához tevéen fogadást, azonnal meggyógyultak, mások pedig lelki s testi szükségükben kívánt enyhülést e sz. helyen leltek. Mire nézve az 1810-ki egyházi látogatás, e képet kegyelemképnek nevezi, néhai első érsek, Fuchs Ferencz alatt.

Ennek elődje, utolsó egri püspök, gróf Eszterházy Károly, azon sok ezüst jegyekből, melyek akkoriglan oda ajánltattak, egy ezüst rámat készítettetett 1786-ban, melyben most is fényeskedik a kép az oltáron, uj meg uj drága ajándék-jegyekkel körülvéve levén. Oda szoktak, kívált kedden,

Egerből nagy számmal kimenni az ájtatoskodók : példát adnak e részben a káptalanbeliek, az érsekek ; példát adtak a felséges ausztriai ház tagjai, midőn 1805. és 1809ben egy ideig Egerben tartózkodtak. De felette népes szokott lenni évenként az ide gyűlő bucsujárás július 16-án, a Kármel hegyről nevezett Boldogasszony ünnepén és Mária neve napján, mert 1815. 1816. és 1832-ben harmincz ezerre ment azok száma, kik ide zarándokoltak, tisztelvén az Isten anyját e sz. helyen, és résztvevén azon mennyei adományokban, melyek szünet nélkül osztatnak a véghetetlen irgalmu urtól azokra, kik őt Jézus nevében segítségül hívják ; Jézust pedig imádják e szent helyen, tisztelvén miatta az irgalmasság anyját is.

Pálfalvai Boldogasszony képe

Borsodmegyében, egri érsekségben.

Néhai egri püspök, gróf Erdődy Gábor, a ki 1715-től kezdve 1744-ig az egri, akkoriban még igen nagy kiterjedésű megyét dicsően igazgatá, hirt vevén 1717-ik év elején Hodermárszky József-János, a munkácsi püspökség helytartója hivatalos leveléből arról, hogy Pálfalván, Miskolcz mellett, a görög egyesült templomban az oltár mellett függő festett képe a bold. Szűznek sirni, s izzadni látszott; azonnal rendelést tévén, parancsolta, hogy Egerbe kell hozni azon kérdéses képet, és itt hasonló több képekkel őrizet alatt tartassék. Helyben elővizsgálatot is vitt végbe előre maga Hodermárszky püspöki helytartó ur, a miskolczi plebánus, a boldogközi dékány, a pálfalvai

orosz egyesült pap, és Hodermarszky prokop basilitának társaságukban, 16 tanut megeskettetvén és 11 kérdés-pontokra vallomást tétetvén, sőt az ott telelő ezred kormányzójától, Falkensteini gróf Trauthson Károly János, ő császári királyi Felségének kamarásától és ezredes kapitányától egy Miskolczon febr. 20-án 1717. aláíratott vallástételt kapván, mindezeket Egerbe utasította, melynek az lett végre a következése, hogy az egri sz. szék megengedte ezen képnek nyilvános tiszteletét. A megvallatott tanuk neveik ezek :

1. Gróf Trauthson Károly János, ezredes kapitány, császári királyi kamarás. 2. Bilas Gergely, 40 éves, gróf Szirmay Tamás pálfalvi jobbágya, egyesült orosz. 3. Josephi János, 40 éves, gróf Szirmay Tamás pálfalvai jobbágya, római katolikus. 4. Koczur Gergely 36 éves, gróf Szirmay Tamás pálfalvai jobbágya, róm. kath. 5. Vysokai András 40 éves, gróf Szirmay Tamás pálfalvai jobbágya, egyesült görög. 6. Csabovszky Mihály, 40 éves, gróf Szirmay Tamás pálfalvai jobbágya, egyesült orosz, a templom szolgája. 7. Vysokay Mihály, 46 éves, gróf Szirmay Tamás pálfalvai jobbágya, egyesült orosz. 8. Cserny János 40 éves, hasonlóképen. 9. Popovjak Péter, 30 éves, hasonlóképen. 10. Rác János, 30 éves, pálfalvai orosz zsellér. 11. Szakács János, 40 éves, pálfalvi jobbággy, egyesült orosz. 12. Paldlak Teofil, 23 éves, miskolczi kereskedő, nem egyesült. 13. Pandazi, 42 éves, miskolczi görög nem egyesült kereskedő. 14. Szaranda, 23 éves, nem egyesült görög, Luy György miskolczi kereskedőnek szolgája. 15. Auer Terézia, Judith, Auer János miskolczi serfözömaster hites társa, 32 esztendő, római katolikus. 16. Auer Éva, 18 esztendő,

hajadon, miskolczi leány, római katolikus. 17.
Tilman Kristóf, 30 éves, római katolikus.

Ezekhez járult az olasz görög egyesült plebánosnak, lelkiismereti tisztaságára tett vallástétele, melyekből pedig az tetszett ki, hogy ők önön szemeikkel látták, hogy az említett kép görög karácson napjától kezdve február 16-ig s így négy hét alatt izzadott és siránkozott, azaz, hogy a bold. sz. Szüznek jobb és bal szemén barna, vagyis sötétvörös színű cseppek valának láthatók, és hogy sem a téli csikorgó hidegben meg nem fagytak, sem a fűtött kályha mellett egész éjjel lévén meg nem száradtak, hogy e könnycseppeket legelőször észrevevén Lipmizky Péter, pálfalvai görög egyesült plebános, szivreható beszédet tartott a penitencziatartásra ösztönözvén a hiveket; hogy valóban szivbeli félelmet és bánatot érzettek magukban sokan azok közül, kik ezt a vérforma izzadást és könnyezést látták.

A vizsgáló generális vikarius azt bizonyítja, hogy egy könnycseppet késsel levevén, azt valódi sötét-vörös cseppnek találta, és hogy a képnek homlokáról corporaleval (vagyis oltári kendővel) le akarván venni a cseppet, le nem törülhette azt egészen, mert újra látszottak azok ottan, egész február 16-áig.

A félséges Istent maig is sok ezer hivek imádják e sz. kép előtt, tisztelvén az Isten anyját és kérvén, hogy meg ne szünjön esedezni mi érettünk bünösökért, mindennemű inségeinkben.

PÓCSI TEMPLOM- ÉS OLTÁR-KÉP.

A BOLD. SZÜZ MÁRIA KÉPE PÓCSON, A TISZT. BAZILITÁKNAL ZABOLCSMEGYÉBEN.

Pócsi Boldogasszony képe

Szabolcsmegyében, egri érsekségben.

Ezen pócsi képről semmit sem ír néhai nagynevű herczeg Eszterás Pál, minthogy későbbben jelesült meg azon kép, mint azon ájtatos palatinusnak jeles könyvei megjelentek.

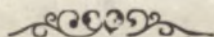
Történt t. i. 1696. november 14-én, hogy Pócs nevű falu orosz egyesült templomában a bold. Szüz irott képe nyilván könyezett. E szivreható tüne-
ményt számtalan tanuk látták, annál könnyebben és hitelesebben, minthogy nov. 14-kétől kezdve, egész dec. 8 ig tartott a könyezés. A görög szer-
tartásu egyesült pap egy selyem keszkenőbe ösz-
szeszedte a képről lecsurgó cseppeket, és e kesz-
kenőt egy selyem kendőcskével együtt az akkori
egri püspöknek Fényesi György urnak átadta, ez
pedig az egri jesuitáknak, mintegy emlékezetre-
méltó sz. ereklyét ajándékozta Jászón april 19-én
1697-ben, ily foglalatú irással együtt: „Infrac-
scriptus Episcopus Agriensis sudarium hoc, et
hanc sericeam materiam, quibus exceptae fuerunt
lacrimae imaginis miraculosae Beatissimae Virgi-
nis Mariae anno 1696. die 14-a novembr. lacry-
mantis, usque 8-am decembris anni ejusdem in Ec-
clesia Graeci Ritus Possessionis Pócs, accepi a
Presbitero Ecclesiae ejusdem mihi oblatum, et
contuli Ecclesiae societatis Jesu Agriae, reveren-
ter asservandum, die 19. aprilis 1697. Georgius
Fenesi m. p.“ Azaz: Én alább is megírt egri püs-
pök, e jelen keszkenőt s e selyem ruhácskát, me-
lyekre a csudálatos Boldogasszony képének köny-

cseppjei, melyek a pócsi görög szertartásu templomban nov. 14-ikétől kezdve dec. 8-ig a mult 1696-ban lecsepegtek, kaptam azon templom gondviselő papjától, ki azokat nekem ajánlotta, én pedig átadtam a Jézus-társasági egri templomnak, hogy ott tiszteletben tartassék, april 19. 1697-ben. Fenesi György m. k. — Siralmas is volt akkor édes hazánk állapota a belső zajos zenebonák miatt, melyekre nézve az egri jesuiták is egy ideig elkergettettek 1707-ben, átadván a templom kincsét egy ládában az egri püspöknek, minekutána azon keszkenők, Kassán, Gyöngyösön, de kívált Egerben sok ezer hivekből álló processiókban, a pócsi kép másával együtt körülhordattak volna.

Maga az eredeti sz. kép pedig Pócsról Kassára és onnan Bécsbe vitetett fel, I. Leopold császár király rendelkezéséből az akkori császárné s magyar királyné, Magdolna Eleonóra kívánságára és a bécsi főtemplomnak, u. m. sz. István martyr templomának nagy oltárán e mainapig tiszteltetik. Pócson más, az eredetihez tökéletesen hasonló képe a bold. Szüz anyának készítettett, és ez is az 1715-dik esztendőben sirni könyezni látszott, a mint erről a rendszerinti hiteztetés után kihallgatott hiteles tanuk bizonytságot tettek. Ott a sz. Bazilius rendén levő görög szertartásu papok illő szorgalommal gondját viselik a sz. képnek, lelki szolgálatoakat tevén az oda gyülekező hivek körül, a kiknek száma minden esztendőben sok ezerekre terjed; minthogy nem csak a római katolikusok és a szentséges római pápával egyesült görög szertartásu hivek, hanem a meg nem egyesültek is oda szoktak régóta zarándokolni, megmutatván ez által, hogy ők a mi Megváltónk sz. Anyját minden szentek felett voltaképen tisztelik.

és segítségül hívják; melyért sokszor tapasztalják is e méltó tiszteletadás sikerét.

Az említett selyemkendők pedig a jesuiták eloszlása után az egri főtemplom kincstárába tettek, későbben 1820. esztendőben új vizsgálat alá vétettek, és az egri érseknek, báró Fischer Istvánnak jóváhagyásával a sz. széknél meghatározottat, hogy idővel a pócsi szent kép mása mellé néhai egri püapök Fenesi György bizonyító levele és a sokszor nevezett két kendőcske diszes rámban üveg alatt az oltárra kitétessék s illendően tiszteltessék az egri érseki templomban.

**A B. SZ. MÁRIA KÉPE GYÖNGYÖSÖN A FERENCZ-
RENDIEKNÉL, AZ EGRI ÉRSEKSÉGBEN, HEVESME-
GYÉBEN.**

Gyöngyösi Boldogasszony képe

Hevesmegyében, egri érsekségben.

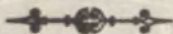
Herczeg Eszterás Pál, országunk felejthetlen nádora, ekképen ír a gyöngyösi képről „Mennyei korona“ czim alatt 1696-ba közre bocsátott ritka könyvében, 190. sz. a. a 141. lapon : „Tiszteltetik Gyöngyösön is egy csudálatos Boldogasszony képe a franciscanus barátoknál, a pápista hivek nagy ájtatosságával; és noha a török birodalma alatt volt sok esztendeig; de Istennek nagy gondviselése által mindedig azon ájtatosság meg nem szűnt, sőt szaporodik a bold. Szűzhöz való buzgóság“ Eddig a herczeg nádor szavai.

Ezen kép eredete homályban rejlik. Mert ámbár bizonyos, hogy az a gyöngyösi klastrom Báthory jeles familia által 1440-ben állapittatott Szerafimi sz. Ferencz szerzetesei számára; ámbár bizonyos az is, hogy e klastromot az említett szerzetesek a templommal együtt szakadatlanul mostanáig birták, ámbár bizonyos, hogy még azon sanyaru időkben is, midőn a mohácsi veszedelem után Gyöngyös városa az egri várral, és ez egész vidékkel együtt több mint 150 évig a török járom alatt nyomorgott; miután mind a templom, mind a klastrom a tűz prédájává tétetett, mégis sz. Ferencz baráti meg nem szűntek itt az isteni szolgálatra, és az igaz keresztények lelki gondviselésére ügyelni; de az csak hihető és nem bizonyos, hogy a Jézus sz. Anyjának fából igen ékes szoborképe már e klastrom és templom elejétől fogva itt létezett, és tiszteltetett. Az idevaló con-

vent levéltárában van egy régi naplókönyv, melyben nem ugyan a fájdalmas sz. Szűz képének első eredete, hanem mégis az nyilván fel van jegyezve, hogy az 1680-ik évben Almásy András, akkori gyöngyösi plebános és egri kanonok, e sz. kép számára egy oldaloltárt építtetett; minthogy az elégetett templomnak egyedül csak boltozatos szanktuariuma és az is fedél nélkül maradt meg; ez oldaloltáron pedig mostanáig nagy tiszteletben tartatik e szent kép. A hitlen ellenség eltávoztása után, t. i. mind a templomot, mind a szerzetes lakházat diszesen helyrehozták a gyöngyösi földesurak, és minden renden levő lakosok, kik jelenleg is vetélkedő buzgósággal, jótékony adakozással, tettleges ájtatossággal bizonyítják igaz állandó tiszteletüket a mennyország királynéja, a magyarok Nagyasszonya iránt, e sz. kép előtt.

Megérdemlik e helyen a megkülönböztést gróf Haller és Berény, báró Orczy, Almásy, Gosztonyi dicső nevek, megérdemlik az említést általánosan más istenfélő gyöngyösiek is; megérdemlik a dicséretet az egész környékből, a Jászságból, Kunságból gyakran és számosan ide folyamodó zarándokok. Az oltár oldalain számos és nagy értékű arany, ezüst, drágakő és gyöngyökből álló jegyek csüggnek. A képet több arany lánczok, gyűrűk, koronák ékesítik. Az oltár előtt nagy ezüst lámpások függenek éjjel nappal égő világossággal. Minden vasárnap és ünnepnap hat egy-egy fontos viasz-gyertyák égnek az oltáron. Ezekből az önkénti és öszinte tiszteletből származott becses adományokból, melyek többnyire csak a tehetősebb és értelmesebbek által, kik tetteiknek indító okát és kötelezményeiknek érdemét jól átlátják, oly bőkezűséggel ideajánlanak, nem lehet

sejditni, hinni, következtetni más egyebet, mint azt, hogy mindez hálaadó érzelemből ered. Hála-
kat adnak t. i. azon mennyei ajándékokért, me-
lyeket e sz. helyen az irgalmas Ur Istentől nyer-
tek, az ő sz. Fiát érettünk is a keresztt alatt fel-
áldozó fájdalmas szüz Anyánk esedezése által.
Nem csuda tehát, hogy naponkint ájtatoskodó kü-
lönféle helyről és vidéki hívek, s gyakorta szóval
is hirdetik a könyörülő Isten rendkívüli malasztit,
melyekben e sz. kép előtt, midőn itt szánakozó
szívvel, üdvösséges bánattal, hiv szeretettel emlé-
keztek meg Jézusnak a keresztfán mi érettünk
szenvedett kinos haláláról, s az ő sebekkel meg-
rakott sz. testét ölében tartó fájdalmas sz. Anyá-
ról. Melyért áldassék mindkettő sz. neve örökké.

**A BOLD. SZÜZ MÁRIA KÉPE A KRASZNAHORKAI
VÁRKÁPOLNÁBAN, ROSNYÓI PÜSPÖKSÉGBEN, GÖ-
MÖRMEGYÉBEN.**

Krasznahorkai Boldogasszony képe

Gömörmegyében, rosnyói püspökségben.

Rosnyóhoz közel, egy teke alaku magas hegyen fekvő, Krasznahorka nevű vár, hajdan csetneki és pelsöczi Bebek nemzetség tulajdona vala; mely nemes ház a bold. sz. Szűz tiszteletére Gombaszögen még 1371-ben egy templomot a magyar rendnek, azaz : remete szent Pál szerzetének klastromával együtt felépíttetett és alapíttatott; Csetnek mezővárosban is egy fényes szentegyházat az Isten anyjának dicsőségére felállított; és az említett krasznahorkai lakvárának kápolnájában a szeplőtelen szűz Anya gyolcson festett képét különösen tisztelé az oltáron.

Ezt a képet nem kisebb becsületben tartá nemes Andrassy Péter minden hozzá tartozóival együtt; a kire 1585-ben Rudolf felséges királyunk adománylevele erejével szállott a krasznahorkai vár birtoka. Növekedett benne ez az ajtatósság, miután értésére esett, hogy ez a szent kép a tűznek közepette, a hová némely istentelenektől háromszor bevettetett, háromszor sérelem nélkül megmaradott. Azt a hatalmas mennyei királyt pártfogó asszonyának választá ez a régi magyar nemes nemzetség, és nyilván vallá, hogy az ő pártfogásának köszöni minden előmenetelét, a mint ezt néhai gróf Andrásy István nyilvánosan mondja az ő 1811-ik évben, azaz halála után kihirdetett végrendeletében. Ezen képnek rajzolatit rézre metszett táblán közrebocsáták még 1760-ik évben ily körirattal : „Sancta Maria advocata

Familiae Andrásy in arce Krasznahorka,“ azaz : „Szent Mária, Andrásy családnak pártfogónéja a krasznahorkai várban.“ A régi avult kápolna helyett egy fenséges várbeli templomot építtetett ez a méltóságos nemzet, mely templomot Kisaszszony napján 1791-ben, az akkori rosnyói püspök báró Andrásy Antal, kinek istenes buzgóságát, határtalan jótékonyágát, feddhetetlen életét, ingadozatlan erényét minden jövődő kor dicsérni fogja, szokott szertartással felszentelt, mely alkalommal négy Andrásy gróf : István, Károly, József és Leopold, a szent képet vállaikon bevitték az új templomba és az említett püspök helyezte azt az oltárra, a hol jelenleg is tiszteltetik. Egy örökös állapítványt is rendeltek akkor, mely szerint minden héten két szent mise áldozat ajánlatik ott az Andrásy nemzetségnek minden élő és meghalt tagjaiért. Leirhatatlan mind azon kitűnő közájtatosság, melylyel amaz ünneplés tartatott, mind a bizodalom, melylyel ott a közeli és távoli hiveknek sokasága folyamodik a boldogságos sz. Szűzhöz. Feléledt e bizodalom azáltal, hogy különféle rendkívüli kegyelmekben részesültek e sz. kép előtt számos lelki s testi inségben sinlődők; felfüggesztvén a templom falára a nyert malasztot jelentő jegyeket, melyek most is szaporodnak. Kiváltképen való ünnepléssel tartatik pedig a Boldogasszony születésnapja, midőn három nyelven predikáció tartatik, az oda csoportosan zarándokoló magyarok, németek és tótok kedveért. Melyek miatt legyen áldott a Felséges Istennek s az ő szűz szent Anyjának dicső neve.

ALÁGYAŐ BOLD. SZÜZ MÁRIA KÉPE A LŐCSÉI
UNGYER. EXHIBIT. PORTORÉKRA.

**A LÁTOGATÓ BOLD. SZÜZ MÁRIA KÉPE A LÖCSEI
HEGYEN, SZEPESI PÜSPOKSÉGBEN.**

Löcsei Boldogasszony képe

szepesi püspökségben.

Magyarország nádora, első herczeg Eszterházy Pál, Mennyei korona czimü ritka könyvének 131. lapján, 163. sz. a. így ír : „Löcsei csudálatos Boldogasszony képe Magyarországbán.“ Löcse városában építettett második András idejében egy klastrom a praemonstratensis barátoknak, hol a b. Szüz tisztelete igen sok csudákkal gyarapodott; de valamint több más sz. helyeket, ugy ezt is az eretnekség teljességgel elrontotta, mely mindazáltal most a pater jesuiták kezébe jútván, azon szep-lőtlen szüz tiszteleti ujabban kezd virágozni.“

Ezeket írta az említett herczeg nádor 1696-ban, azon könyvében, mely többnyire a jesuitáktól vett tudósításokból szerkesztetett. Hihető tehát, hogy azon tisztelet, mely mostanáig Löcse városában s annak vidékén a magyarok Nagyasszonya iránt virágzik, a jesuiták által plántáltatott be. Mert, hogy e világszerte elterjedett s most újra terjedő társaság a bold. szüz anya minden szentek felett való tiszteletét sikeresen előmozdította, azt még az ő ellenzői sem tagadják. Mindenrendü, minden nyelvü, minden idő koru embertársait az emberi nemzet megváltója Jézus sz. Anyjához alkalmas sikerrel vezérelték a Jézus-társaságnak fáradhatlan tagjai. Az iskolás ifjuság számára már 1583-ban állapították az ugynevezett Mária szövetségeit; (sodalitates Marianae Studiosorum) a polgárok s mások között szerzetek több egyetemeket, melyek majd a fájdalmas, majd a mennybe

felvitetett sz. Szüztől, majd más hasonló nevezet-
tel különböztettek meg : Mária minden ünnepein
gyakoroltatták a szentségekben való részesülést;
és e végre a szentséges római pápától ugymint
Krisztus helytartójától többféle bucsut kértek ki.
Ezt miveltek másutt, ezt Lőcsén is, hol mind az
iskolák, mind a nemes ifjak convictnsa, mind a
plebaniai tiszt reájok volt bízva. Itt tehát a váro-
son kívül egy hegyen helyezett kápolnában a bold.
Szüz régi szépen festett képét, mely talán ugyanaz,
melyről herczeg Eszterházy Pál ir, köztisztelet-
ben tartják a lőcsei hivek, a jesuiták idejétől fog-
va. Egyéb időben is nagy számmal járnak oda az
ájtatoskodni kívánók, de különösen ide szokott
egybegyülni azoknak egyesülete, kik Máriát Jé-
zus miatt, magát pedig a mi Üdvözítőnket Máriá-
ban illendően tisztelik, július 2-án, u. m. Sarlós-
Boldogasszony ünnepén.

Azt az egész dombot sok ezer meg ezer za-
rándok lepi meg július második napján, midőn t. i.
a bold. Szüz látogatása napja szenteltetik. Vala-
mint azon nap az áldott szüz Anya, megtelvén
Szentlélekkel és a drága Jézust méhében hordoz-
ván, sietett Judeának hegyes tartományába, roko-
na sz. Erzsébet asszony látogatására, ugy sietnek
jelenleg is minden évben Mária tisztelői, és
Mégváltó Jézusunk imádói e lőcsei hegyre, a hol
az Isten igéjével és a szentségekkel tápláltatnak.
Sokszor pedig mindennemű lelki testi szükölkö-
désben is segittetnek, vigasztaltatnak, megáldat-
nak a végtelen kegyelmű Istentől az irgalmasság
Anyjának oltalma alatt.

Későbbben érkezett hozzám e rövid, de velős
toldalék. Még mielőtt a lőcsei szászok 1200. év-
ben építeni kezdték a városi nagy templomot már

a városon kívüli hegyen, mely Mária-hegynek neveztetik, állott egy kápolna, és benne tiszteltetett a Boldogasszony gyönyörűségesen szobrászott képe. Fel az egek magassára tekintvén az áldott szűz anya, úgy ábrázoltatik, mint volt ő akkor, midőn angyali üdvözlöttese után a hegyekre sietett Erzsébet rokona látogatására. Azon szívreható éneket látszik énekelni: „Magasztalja az Urat én lelkem;” és hasonló érzeményekre gerjeszti mindenki szívét, valaki őt tiszteli.

E hegyi templom hossza 12 öl, öt ajtó van rajta. A templom falain e felirások olvastatnak: „Anno 1247. nova montis Capella struitur. Anno 1311. reparatur. Anno 1696. per Abbatem, et urbis Parochum, Ladislaum Györggyffy, ampliatur. Anno 1766. forniture decidua, novae Ecclesiae fundamenta jaciuntur. Anno 1787. gratiosa statua in Basilikam urbis transfertur. 1809. pristino suo loco restituitur. 1819. per Joannem Ehrenperger, Praepositum, et urbis Parochum tota Ecclesia denovo restauratur.” Azaz: „1247-ben új hegyi kápolna építtetik, 1311-ben megújítatik, 1696-ban nagyobbíttatik, Györggyffy László apát és városi plebános által. 1766-ban, a boltozat romlása után új templom kezd állapodni, 1787-ben a kegyelem képe a város főtemplomába tétetik át, 1809-ben előbbi régi helyére visszatétetik, 1819-ben az egész templom ismét megújul Ehrensperger János prépost és plebános által.”

Vége lévén ezen utolsó költséges munkának, 1820-dik év július 2-kán, ugymint e templom napján számíthatlan sokaság egybegyűlt ez ünneplésre. Azok száma, kik azon nap az oltári szentséget itt felvették, husz ezerre ment. — Észrevételre méltó az is, hogy a katolikus hivek ide

A BOLD. SZÜZ MÁRIA KÉPE KASSÁN, A KASSAI PÜS-
PÖKSÉGBEN, ABAJMEGYÉBEN.

való járodalma még akkor sem szakadt félbe, a midőn Lőcse városa majdnem egészen elszakadt a római szentegyháztól; és hogy a Boldogasszony köztisztelete itt soha meg nem szűnt. Melyért áldassék mindörökké Jézus és Mária szentséges szent neve.

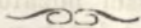

Kassai Boldogasszony képe

a székes főtemplomban Abauj vármegyében.

Egri érsek, patriárka ő nagyméltóságának velem 1833. karácson hava 27-én közlött okleveleiből hitelesen irhatom, hogy midőn a pócsi könyező kép hire a császári királyi udvarba megérkezett; Magdolna Eleonóra jámbor császárné királyné, azon csuda képet azonnal kívánta Fenyési György egri püspöktől. Felséges I. Leopold parancsára tehát ezt a képet Pócsról Kassára, innen Egerbe, Egerből Bécsbe vitték át 1667 elején. Midőn a bárczai templomban két nap megnyugodtak vele, akkor a jesuiták elnökei egy ügyes festő által, ki a munka előtt meggyónt s megáldozott, és úgy kezdte s végezte a munkát; lefestették a pócsi eredeti képet. Bárczáról Kassára nagy ünnepléssel hozatott be a szent kép; de nem sokára kénytelenek voltak a kassaiak elválni tőle, minthogy tovább vitetett, Bécsbe, hol jelenleg a bécsi szent István első martyr főtemplomának főoltárán a szentségtartó szekrény tetajén létezik és tiszteltetik. A képpel együtt azon ruhácskát is elhozták a pócsi papok a püspökhöz, melybe a pócsi szent képről lehulló könyecseppek szedettek november 14-től kezdve dec. 8-ig 1696. Ezt a ruhát pedig Kassán a jesuiták és sz. Mihály

templomában több mint háromezer ember csókolva tisztelte, mely alkalommal igen sokan közülük töredelmes alázattal megsiratták előbbi életükben elkövetett bűneiket. E ruhát az egri püspök későbbben átadta az egri jesuitáknak, most pedig a pócsi kép egyik másolatával az egri káptalan őrizete alatt van. A kassaiak pedig fájdalommal válván el az eredeti képtől, annak második példányát a sz. Erzsébet főtemplomában tették ki egy kápolna oltárára. Ide járnak az ájtatos hivek nagy számmal, itt terjesztik az Istenszéke elé könyörgéseiket mind lelki, mind testi, mind különös, mind közinségeikben; itt emlékeznek ama szivreható történetről, mely Pócon és Magyarország több helyein majdnem egy éven történt, hazánk legveszedelmesebb helyzetekor; itt tapasztalják sokszor, hogy napjainkban is Mária, édes hazánknak és lakosainak hatalmas pártfogója, és hogy ő mostanában ügyel a mi boldogításunkra ő szent Fiánál; melyért adassék hála mind a kettőnek örökké.

A. D. 1811. EN. MARIA KÉNY KISJAVUL KARSZON KO-
 ZM. SZABOSZKONYK, KARSZAI FÉLŐSŐRÖK.

**A BOLD. SZ. MÁRIA KÉPE KISFALUN KASSÁHOZ KÖ-
ZEL, SÁROSMEGYÉBEN, KASSAI PÜSPÖKSÉGBEN.**

Kisfalusi Boldogasszony képe.

Kassa mellett Sáros vármegyében, kassai püspökségben.

Midőn 1697-ben a pócsi csudálatos Boldogasszony képe Kassán keresztül Bécs felé vitetett, azon alkalommal több csinos másolatai készíttetek ugyane könyező képnek. Ezek közül egy a kisfalusi kápolnába tétetett az oltárra, hová legottan, kivált a görög szertartásu katolikusok rendkívüli buzgalommal kezdtek zarándokolni. Közel levén e falu Kassa városához, u. m. mely a hernádi hidon és fürdőkön túl nem messze fekszik Sárosmegyében egy igen kellemes helyen, oda kezdtek Kassa minden rendü lakosai is kirándulni. Sokan közölük e járadalomnak, s a kisfalusi sz. kép előtt végzett ájtatosságnak tulajdonították különféle isteni kegyelmeknek tapasztalt megnyerését, és ezekért hálaadó indulatból drága jelekkel diszesítették mind a képet, mind az oltárt, mind a kápolnát. Örvendetes emlékezetben tartom magam is azt, hogy 1774-ben az én szüleimmel Kassáról gyalogoltam Kisfalura, és ott, 9 éves lévén, a bold. Szüz sz. képe előtt végzettem könyörgésemet. Kisasszony ünnepén szokott évenként oda egybegyülni mindenfelől az ájtatos hivek serege, és tetteleg bizonyítani, hogy az angyalok királynéját e jelenkori keresztények is minden tőlök kitelhető buzgósággal tisztelik, segítségül hívják, és irgalmasság anyjának nem csak ismerik, hanem tapasztalják is; miért áldassék a Mindenhatónak imádandó neve.

A BOLD. SZÜZ MÁRIA KÉPE TERSÁCTBAN A FERENCZRENDIEKNÉL, TENGERMELLÉKI HORVÁTHOR-
SZÁGBAN, A SEGNAI PÜSPÖKSÉGBEN.

Terzactumi Boldogasszony képe

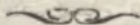
Horváthországban, szegniai püspökségben.

Azon ritka két könyvben, melyet néhai herczeg Eszterás Pál, magyarországi palatinus Nagyszombatban 1790-ben és 1696-ban közrebocsátott, ily foglalatú értekezés olvastatik szóról szóra: „A véghetetlen irgalmu Isten csudálatos és mély-séges titkainak elrejtett engedelmeiből a körösztyének kezéből kiesvén a sz. föld, melyben a mi üdvözítő Krisztusunk született, tanított, s keserves kint s halált szenvedett mindnyájunk megváltásaért, végre 1291-ben az az a csudálatos nazaréti ház, melyben a bold. Szüz a mi megváltó Urunkkal (és sz. Józseffel) lakott, Isten ereje, s angyali kéz által, fundamentomátul elváltoztatván, vitetett elsőben is a széles tengeren át egy éjszaka csaknem kétezer mérföldnyire, pünkösöd havatizedik napján Horváthországban Terzát nevű városhoz közel való dombra. Volt akkor Terzácski (gróf) Frangepán Miklós nevű dalmáciai s horváthországi bán, azon helységek földesura, ki e csudát meglátván, elkülde szinte Nazaretumba, s az elhozott sz. Háznak valóságát megtapasztaltván, Istent dicséri vala. Három évig marada a sz. ház a megirt helyen, hogy onnét 1294-ben Istennek csudálatos rendelkezéséből karácson hava tizedikén Olaszországba vitetnék, minek örökemlékezetére azon helyen hasonló házat építtete a megirt gróf ur, hol most is Isten által számtalan csudákkal magasztaltatik Isten sz. neve. bold. szüz anyja esedezése által.” Eddig Eszterás P. szavai.

Ugyanezen történetről ott is értekeznek ez az ájtatos és tudós herczeg, hol a loreto mi sz. házról és képről könyveinek elején ad tudósítást, azt adván okul, hogy „e szent kápolnával együtt hozatott azon sz. angyalok által a bold. Szűz képe is, mely az oltáron van, s mely most is az egész kereszténység előtt méltó becsületben tartatik.“ Hanem a terzactumi sz. kép sokkal különbözik a loreto mi sz. képtől. A terzactumi festett képnek jobb karján fekszik a kisded Jézus és felemelt jobbjá két ujjával áldást adni látszik. A loreto mi pedig faragott kép, melyen Mária bal kezén tartja sz. Fiát, és ez állva, bal kezén tartja a világ golyóját, jobb kezével áldást ad. Bizonyos az, hogy a most Terzacton létező kegyelem-képet V-dik Orbán pápa, a ki sz. Benedek szerzetese volt, és a szentség illatában végezte életét Avignonban, a dalmáciai és liburnumi hivek untató kérésére, 1362-ben küldötte a terzactumi barátoknak azon hozzátétellel, hogy e sz. képet, régi hagyomány szerint, sz. Lukács evangelista egy Libanon hegyi czéderfa-táblára festette. Akkor 1362-ben Magyarország királya volt 1-ső Lajos, ki méltán neveztetik Nagy Lajosnak. Későbbben Terzacti gróf Frangepán Márton, Zeng, Veglia és Modrus megyéknek ura azon helyen, hol a názáreti szent háznak nyomdoki látszottak, egy nagy templomot, mellette pedig a barátoknak egy klastromot építtetett a római sz. székekhez hozzáadott áldásával. Ezek ügyelnek az isteni szolgálat irányos rendtartására; ezek jegyzik fel ponotosan az ide szüntelen zarándokolóknak hálaadó vallástételét mindazon rendkívüli malasztokról, melyekben részesülnek a Boldogasszony pártfogása alatt: kik a hajókázás veszélyeitől, a nyavalyák súlyá-

tól, az elmebeli háborodástól megmentettek; azokról van említés a jegyzőkönyvben. Az 1600-dik évben tős szomszédságában, Fiume, máskép szent Vid városában, kegyetlenkedett a pestis, akkor a terzacti templom felett egy fénylő kereszt ragyogott; és a mirigy nem érte őket. A törökök több ízben rohantak e vidékre; hanem közelről a terzactumi templomra tekintvén, onnan azonnal elfordultak. 1649. 32. törvényczikkben sürgettetik Terzactumnak a magyar szent koronához való visszakapcsoltatása; mely meglevén, szaporodtak e szent helyre való ájtatos látogatások. 1715-ben Kisasszony napján feltétettek az Üdvöztönk és a Boldogasszony fejére azok az arany koronák, melyeket ide küldött a szentséges római pápa ajándékban. Ez történt emlékezetes ünnepléssel.

Mindezekben gyarapodjék a felséges Isten dicsősége Mária által.

A B SZ. MÁRIA KÉPE BISZTRICZEN, HORVÁTHOR-
SZÁGBAN, ZÁGRÁBI PÜSPÖKSÉGBEN.

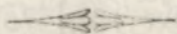
Bisztrici Boldogasszony képe

Horvátországban, zágrábi püspökségben.

Bármilyen jeles legyen ezen szent kép neveztessége; mégis az ő eredete sötétben rejtezik. Már 1688-ban, Iffcsich András, bisztricei plebános, minden iparral rajta volt, hogy e kép historiáját világosságra hozhassa; de nem mehetett tovább annál, a mit a legéltebb lakosok őseiktől róla hallottak. A pedig abban határozottatott, hogy 1545-ben, midőn a törökök és tatárok legelőször Horváthországba rohantak és Varasdmegyében fekvő Zlatar helységben pusztításokat tettek, akkor a hivek nagy szorgalommal ezt a régi szent képet is elrejtették; elásván azt a kar alatt; a honnan negyven esztendő múlva, azaz : 1585-ben, Lukács nevű plebános ezen szent képet kiásatta, és az oltárra ismét visszatette. Hanem 1654-ben a veszélyes idők új viharai miatt, a templomnak oldalfalába beásatott. Végre 1684-ik évi július 16-án az akkori zágrábi püspök, Barkovich Márton parancsolatjára felkerestetett. Mert most dicserő püspök ur megemlékezvén arról, hogy ő ifjú korában e szent képhez zarándokolni szokott vala, ennek felkeresésére a zágrábi káptalan örkanonokját küldötte, Ztoklasz nevű hűséges papot; a ki midőn gondosan eljárna a reá bízott keresésben; a Boldogasszony feje a templom egyik oldalfalából kitünék; és ennél fogva az egész szent kép mindenek örömeire épségesen kiásatott, és az öreg oltárra, a mint itt e mai napon tiszteltetik, fényes ünnepléssel helyezettetett. Fel-

éledett tehát az Isten anyjához való buzgóság e szent képezet előtt, s oly előmeneteleket tett, hogy időjártával egy tágas templom tornyostól, mesterséges munkával építettett; a tornyokra szép hangu harangok; a templom belsejébe uj ékes oltárok; a templom külsejére egy fedeles folyosó, az isteni szolgálatra bővséges állapitmányok szereztettek. 1710-ben a hármass országoknak, Dalmát, Horvát s Tótország rendei október 20-kán közmegegyezéssel egy forintot minden kéménytől ajánlottak egy uj öreg oltár felállítására. Fel is állott egy ékes oltár; de 1794-ben más, felsége-sebb építettett a régi famunka helyébe; a mint ekkoráig láthatni. Feljegyeztettek teljes hiteles-séggel azon rendkívüli gyógyulások, szabadulá-sok, mennyei ajándékok, melyekkel megáldattak Istentől azok, kik e szent helyen töredelmes szívvel folyamodtak a boldog szüz Anyjának paizsa alá. Némelyek e nevezetesebb történetek közül festett képek gyanánt a templom falain és a kör-nyékes fedeles folyosón felfüggesztettek, úgy 1783-ban 1737 ilyen jegyképeket lehetett ott szemlélni és számlálni. Egy különös értekezésbe foglalta és a felsőség engedelmével ki is nyom-tattatta a bisztriczei szent kép historiáját Berke Péter, horvát nyelven 1765-ben; mely könyv ujra kijött Grätzben 1775-ben; Mihály Antal pedig 1822-ben Varasdon tót versekbe foglalva adta ki ezen könyv tartalmát; előszámlálván 67 proces-siót, melyek évenként járnak a bisztriczei Boldog-asszony templomába, s azt jövendőlvén, hogy Ma-gyarországból majdan több és népesebb proces-siók fognak ide zarándokolni régi szokás szerint. Ezen jövendülésnek valószínűségét most tapasztaljuk, mert Magyarországból, kivált pünkösdi hetében

ide gyülekező sokaságnak buzgó ájzatosságán bámulva épülnek maguk a lelki atyák is, kik azt ide kísérik. De Stajer, Carniol és általában így nevezett Illiriai országból, és a tengerpartoktól is járnak ide minden évben sok ezer ájatoskodók. Mindezeknek lelki javokra már XIV. Benedek és VI. Pius szentséges pápák maradandó bucsut engedének, oly formán, hogy mindenki egyszer esztendőben teljes bucsut nyerhet, valaki a penitencia és az oltári szentség vételében méltán részesülván, a bisztriczei templomban az anyaszentegyház szándékára imádkozik. Mindezekért dicsoíttassék az Isten Mária által.

**A B. SZ. MÁRIA KÉPE A REMETE-TEPLOMBAN,
ZÁGRÁB KOZELÉBEN, HORVÁTHORSZÁGBAN.**

Remetei Boldogasszony képe

Horvátországban, zágrábi püspökségben.

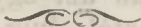
Herczeg Eszterás Pál, Magyarországi palatinus, mind a két könyvében következő szókkal ír erről a szent képről, 41. szám alatt 43. lapon : „Zágráb városához, mely Tótországban van, csak közel építettek a köröszteny hivek egy szép templomot, egy klastrommal együtt Remete szent Pál szerzetében levő barátoknak, a boldogságos Szüz tisztességére, ezelőtt 1525-dik esztendőben; holott Istennek ingyen való kegyelmességéből az ájtatosság is elannyira öregbedett, hogy mostanság is nagy messze földről mennek oda az ájtatos keresztények, kik nagy testi és lelki örömmel térnek meg onnan, sok csudatételekkel ajándékoztatván meg Istentől ő szent Felségétől. A többi között ez kiváltképen való csudának tartatik lenni, hogy az öreg oltáron levő boldogságos Szüz képe immár egynehány ízben láttatott sokaktól nagy fényességben azon szentegyház fölött tündöklenni; midőn az országban vagy pestis, vagy háboru, vagy más valami nagy változás következett.“ Ezek a herczeg nádor szavai.

Addig, míg a paulinusok szerzete, melyet magyar szerzetnek hívtak azért, hogy Pécs körül Eusebius, szent életű esztergami kanonok alapította azon szerzetet a 13-dik században, nálunk virágzásban maradott, minden iparral azon valának e honi rendnek buzgó tagjai, hogy itt is, valamint sok más jeles helyeken, fenntartassék, sőt öregbedjék is az isteni szolgálat az Isten anyjá-

A BOLD. SZÜZ MÁRIA KÉPE A KRAPINAI TEMPLOMBAN, HORVÁTHORSZÁGBAN ZÁGRÁBI EGYHÁZI MEGYÉBEN;

nak illő tisztelete által. Jegyzőkönyvet is tartottak, beléje iktatván az ide zárandokoló hiveknek öszinte előadásait azon mennyei kegyelmekről, melyeket annak tulajdonítottak, hogy ide vették folyamodásaikat mindennemű szükségeikben. De hajdani nagy emlékezetű fejedelem, második József által 1786. évben eltöröltetvén ez a birtokos szerzet is; ámbár nem ügyelhetnek itt már az előbbi rendtartás szerint az egyházi gondviselők az isteni szolgálatnak minden nemeire; mégis folytattatik a buzgó hiveknek e régi sz. helyre való vágyódásuk. Jelenleg is láthatni itten a zárandokoló járodalmakat; főképen a bold. Szűz ünnepein. A zágrábi egyházi előljárók pedig nem hagyják az ájtatoskodni kívánókat lelki eledel nélkül szükölködni. Így tehát a Mindenhatónak kimerithetetlen irgalma jelenleg is az ájtatosságnak, alázatnak, buzgalomnak, bizodalomnak, és állhatatosságnak mértékéhez képest kitünteti magát mindazokon, kik itt az irgalmasságnak szent anyjához a most érintett erényekkel folyamodnak; melyért áldassék Jézusnak, és Máriának szent neve mindenkoron.

Krapinai Boldogasszony képe

Horvátországban, zágrábi püspökségben.

Ezen, fából ékesen szobrászolt képet jeruzsálemi Boldogasszonynak nevezik közönségesen azért, mert Jeruzsálemből hozta azt magával, több mint száz évvel ezelőtt, pater Balágovich szent Ferencz szerzetese, a sz. László királytól neveztetett osztálynak (provincziának) tagja. Ez a jámbor pap a felsőségünk engedelmével Jeru-

zsálembe, a Krisztus urunk nyomdoki által megszentelt földre utazván, miután szerencsésen haza tért volna, kedves testvérének, Balágovich Miklósnak, krapinai becsületes polgárnak, ezt a képet átadta, mondván : én szegény barát levén, más ajándékkal nem kedveskedhetek; de vedd ezt tőlem kedves öcsém! ezt a szent képet, melyet én Jeruzsálemből magammal hoztam; tartsd szívbeli tiszteletben; mert én ennek köszönhetem sokféle rémitő veszélyektől való szabadításomat : te is ötet segítő anyádnak fogod tapasztalni. Egy valódi kincs gyanánt fogadta el Miklós polgár e képet; és mindennapi imádságait ezen kép előtt végezte mind ő, mind háza népe. Hanem egy kis idő múlva tűz támadván Krapina városában, Balágovich háza is kívülről belülről hamuvá lett. Mindjárt a tűz után nagy aggodalommal kereste Balágovich a jeruzsálemi képnek hulladékait; és ime a hamu és szén közepette teljes épségben minden sérelem nélkül szemébe ötlött a sz. kép, mindenek bámulására, a házi gazdának pedig leírhatlan vigasztalására, a ki ezt a képet azonnal egy közel megmaradott diófára, köztisztelet végett helyezé, a honnan azt egy ismeretlen lopva elvivén, majdnem másfél évig rejtekben őrizte: de csudálatosan kitudódván az elrejtett sz. kincs helye, már az egész város kíváncsára egy kápolna építettett e szent kép kedvéért; hová nagy számmal jártak a hivek, és mindennemű áldást kértek s nyertek ott az Isten anyjának pártfogása által.

Történt azután 1743-ban, hogy a marhadög elhatalmazott a krapinai vidéken; e közcsapás eltávoztatása végett a krapinai község sz. András havának 16-ik napján fogadásból ájtatos jára-

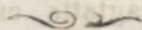
dalmat tartana a Tershky hegyen létező kápolnába ehez a szent képhez; minthogy pedig e naptól fogva egyetlen egy darab marhatöbbé el nem veszett; és a magát már bejelentendő pestises mirigy el is enyészett; ez idő szakasztól igen elhíresedett a jeruzsálemi szent képnek volta. Gorup Miklós tehát, krapinai buzgó plebános, az egyházi felsőség engedelmével 1750-dik évben egy fényes templomot kezdte ott építeni; és már 1752-dik évben el is végzé a munkát csupán az istenfélő hiveknek önkényti adakozásából. Nagy-boldogasszony havának 13-án felszentelé ő ezen templomot, és benne a legelső oltári áldozatot bemutató, miután a jeruzsálemi szent képet a kis kápolnából az új nagy templom főoltárára, számíthatatlan sokaságnak égiségévé éneklése alatt felállította volna; zágrábi plebános, apostoli főjegyző Juraich György tartott akkor egy szívreható beszédet, és a második szent áldozatot ajánlotta a felséges Istennek fel. Ez a két lelkiatya az akkori zágrábi püspöktől, Thauszi Ferencztől ezt a kegyelmet nyerte a templom iránt tett érdemeinek jutalmául; Pucz István pedig, belgrádi felszentelt püspök, 1759-ik évben ezt a templomot az anyaszentegyház szertartása szerint fényes ünnepléssel felszentelte.

Kiváltképen szoktak ide zarándokolni évenként mind Horvát- és Dalmát-, mind Stájerországból, a pünkösdi ünnepeken, az Ur színe változása után való vasárnapon, és Mária neve napján; akkor több mint háromezer jár az Ur-vacsorájához; előbb a gyónás által feloldoztatván a vétkek kötelékeitől, és töredelmes alázattal közzelítván a magasságbelinek kegyelmességéhez. Itt adnak hálát a nyert testi s lelki áldásokért;

A BOLD. SZÜZ MÁRIA KÉPE ALMÁSON, DIÁKОВИ
ПҮСӨКСЭГБЕН, ТӨТӨРСЗÁГБАН. А FOLYAMODÁS
ANYJA.

itt esedeznek mindenféle szükségeikben kívánt mennyei segedelemért; mindkettőben pedig azon kegyes Anyának közbenjárását kéri, kinek soha semmit meg nem tagadott a mindenható sz. Fia; kinek legyen dicsőség mindörökké.

Almási Boldogasszony képe

Slavoniában, vagyis Tótországban, diakovári püspökségben, Verőczemegyében.

Eszék városa szomszédságában, az épen ott összeelegyedő Duna és Dráva vizének jobb partján fekszik Almás nevű helység, melyet nevezetessé tesz az oda csoportosan zárandokoló Mária tisztelőinek ájtatossága. Az ott létező plebánia templomának öreg oltárán áll a boldogságos Szűz fából faragott, ezüst pléhvel felruházott képe. Jobb kezén áll a kisdéd Jézus, áldást adván a nézőkre; bal kezében tart Mária egy királyi pálczát; mindkettőnek drága korona van fején; körülötte egy ezüst ráma üvegestől; az egyik mellette álló nagy angyal kezében tartja ezen tót czimzetet: „Majka od utocsiscta,” a másik pedig: Mutter der Zuflucht, azaz : „Folyamodásnak anyja.” Alattok ülnek hat kisebb angyalok ily aláírással: „sub tuum praesidium confugimus,” azaz: „Oltalmad alá folyamodunk.” A képnek feje felett nagy betűkkel van e két deák szó felírva: „Mater Refugii”: Folyamodásnak anyja. Ezen kegyelemképnek eredetét egy régi jegyzőkönyv, melyet szent Ferencz bosnyák szerzetesei Eszéken kezdének írni, az illyriai barátok pedig folytatának, így adják elő: Midőn Eszéknek vidékét

a törökök birták vala, akkor Lasko vagv Vlas-kovo faluban Bellye mellett, Baranya vármegyében egy kis kápolnában végezték az eszéki missióhoz tartozó szerzetesek az isteni szolgálatot; a törökök elűzése után pedig, mely 1686 ban történt, Horváth András, szent Ferencz buzgó szerzetese, Eszéken faragtatta ezen képet, a laskói kápolnába vitetvén és helyezvén azt, épen Nagy-Boldogasszony napján, számos és fényes processióval. Azon időközben Possavcsevich István, Selishte Almás avagy ujra épült Almás nevű tövestől elpusztult helységet, az eszéki commendans engedelmevel, ujra építtette, melyből a tized és más jövedelmek az eszéki missiónak adattak at 1689-ben. Az egyházi főügyelés egyenesen az esztergami érsekre volt akkor bízva az egész eszéki vidéken. Minthogy pedig Lasko környékén a helvécziai valláson levők akkor annyira megsaporodtak, hogy a katolikusoktól régen építtetett templomot is elfoglalták; erre nézve irányosabbnak ítéltetett, hogy a Boldogasszony képe onnan elvitessék Almásra; mint ezt pater Jurina Márk valósággal véghez is vitte november 21-én 1704-ben Boldogasszony ajánlatása ünnepén. Nem sokára azután, azaz : 1706-ban más ünnepét a bold. Szűznek, ugymint Sarlós-Boldogasszony napját kezdték az almásiak ünnepelni mint templom napját, mely napra most is jár ide egy processio Eszékről. Végre 1716-ban Kisasszony napján az akkori bosniai, vagyis diakovári püspök Patachich György szentelte fel az almási kápolnát és oltárt, melyet pater Gerchich György s kivált báró Pejáchovich Antaltól nyert segedelem-ből buzgó iparral felékesített; ezeu három ünnep-re pedig, ugymint : Sarlós-, Nagy- és Kisasszony

napjára, bucsukat is nyert a római szent széktől most nevezett pater Gerchich.

Leginkább tündöklött itt a mennyei irgalmasság kegyelme 1739-ben, midőn az országnak nagy részét a mirigy pusztította, mert akkor egyedül e helység maradt ment ezen ostortól; és más helységekből csak lopva jöhetvén ide a folyamodók, gyertyákat s más ajándékokat küldözgettek az almási oltárra, s ép életben való maradásukat egyedül a bold. Szüz oltalmának tulajdoníták. Ezt mutatja az oltár alatti képnek 1747-ben készült előadása, ily évi aláírással : RespICE eX aLtIs aLMa Virgo; et VIDE, et VISIta tVa gratla serVos tVos. Azaz : „Tekints reánk onnan felülről oh szent Szüz! nézd és látogasd meg kegyeiddel a te szolgálodat.“

Más közös ostromok alkalmával is tapasztalták az almásiak, és az idefolyamodók az Isten anyjának hatalmas pártfogását, és ez által gyarapodott a hivek istenes buzgósa, és fennmaradt mindekkoráig. Melyért áldassék az irgalmas Istennek és az Isten anyjának sz. neve.

A BOLD. SZÜZ MÁRIA KÉPE A DRAGOTINI TEMPLOMBAN, DIÁKOVI PÜSPÖKSÉGBEN, TÓTORSZÁGBAN.

Dragotini Boldogasszony képe

Slavoniában, Verőcze vármegyében, diakovári püspökségben.

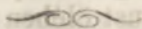
Már első Mátyás király idejében Dragotin nevű falun kívül egy dombon állott egy régi templom, melyet az idők mostohasága ledöntött, hanem nagyhirű bosnai vagy diakovári püspök, Bakich Péter újra felállíttatott; mint ezt bizonyítja az ajtón fölül most is létező felírás : „Ultra secula ac aetates collapsa, tandem erecta, primaevo cultu potior, nec alia ope, quam ex liberalitate Bosnensis, seu diakovariensis episcopi Petri Bakich.“ Azaz : „Több századok s korok óta romladékban lévén, végre ismét felemelkedett, az eredetnél jelesebb, s nem egyéb segítséggel, hanem csak s bosnai vagy a diakovi püspök, Bakich Péter bő adakozásából.“ Volt pedig Bakich Péter előbb szerémi, s hamar azután bosnai püspök, 1716-tól kezdve 1741-ig.

Homályban rejlik e szent kép első eredete, mely vászonra festve, a gyászoló szűz Anyát kereszt alatt isteni fiának lelketlen testét tartva, ábrázolja, magassága két lábnyi, szélessége pedig másfél lábnyi. Több mint száz esztendeje, hogy ide csoportos járadalmak divatoznak a szomszéd helységekből. A ternavai plebánus, kinek filiálja Dragotin, hivatala szerint ügyel az isteni szolgálatra, és az ide gyülekező hiveknek ohajtott szentségekben való részesítésére. Főképen Nagyboldogasszony ünnepén szokott itt forró buzgósággal ájtatoskodni a messze földről is ide gyülekező hivek serege. Számos jegytáblák tesznek bizonyít-

A B. SZ. MÁRIA KÉPE SOTINBAN, SZERÉMSÉGBEN,
SZEREMI PÜSPÖKSÉGBEN.

mányt többféle mennyei kegyelmekről, melyekkel sikeresen boldogittatnak azok, kik itt mindenemű keserveikben folyamodnak a fájdalmas szüz anyához; a miért legyen áldott az ő szent neve, a mi drága Megváltónkra, érettünk fájdalmas kinokat s halált szenvedett Jézusra nézve.

Szottini Boldogasszony képe

a diakovári püspökségben, Szeréms megyében, Tótországban

Vranchich Antal, (Antonius Verantins) jeles nevű esztergami érsek, Zattának nevezi a Szerémségnek ezen mezővárosát, melynek régivolta csak abból is kétségtelen, mivel hogy itt Róbert Károlyunk idejében, 1332-ben már plebánia volt Zottinban. Hanem a kor viszonyai erőt vettek rajta, úgy hogy csak 1742-ben állott ismét helyre. A templom öreg oltárán régen tiszteltetik a bold. Szűznek kegyelemképe, Segítő Mária név alatt. Ennek eredetéről minden törekedésem mellett sem kaphattam ekkoráig semmi bővebb tudósítást. csak annyit irhatok az itt levő országgyűlési tagoknak velem közlött állításukból, hogy a slavo-niai hivek példás buzgósággal és igen nagy számmal járnak e sz. kép tiszteletére, mainapiglan is szottini sz. szüz Anyát Segítő Máriának nevezvén azért, hogy sokan az ő kívánt vigasztalásukat hálaadással tulajdonítják annak, mert ide fogadást tettek, és itt folyamodtak segítségért. Áldott legyen tehát a minden jónak adója, minden jószág kutfeje, a mennybeli Atya és az Isten fia, Jézus, ki édes anyja által minket is segít és vigasztal, az ő esedezésére.

Ezen kegyelem kép eredete, később hozzám utasított hiteles előadások szerint, e következő. A midőn 1739-ben Belgrád vára s városa visszaadatott a törököknek; akkor az onnan kiköltöző bosnyai francziskánusok magukkal elhozták az ő templomukban régtől fogva köztiszteletben tartott képét is a Boldogasszonynak, mely vászonra festve, a kisdéd Jézust ölében tartja, pater Didovich András, az akkori szottini plebános, hosszas unszolással s kérelemmel ezen gyönyörű szent képet a bosnyai szerzetesektől a szottini kápolna számára megnyerte; Didovichnak követője pedig pater Jellasich Mihály, a vukovári szerzetesek javallatára 1747 dik esztendőben a szottini öreg oltárra helyezé ezen képet. E miatt a pécsi püspöki szent széknél panasz támadott, melynek mellözése végett, jeles hirű pécsi püspök, Klimó György 1755-dik esztendőben egyházi vizsgálattal tartott Szottinban, és ezen szent képnek tiszteletét igen is helybenhagyá; sőt tizenhárom esztendő múlva az új nagy templomba, melyet előbb ünnepélyesen felszentelt, maga áttevé és kegyelemképnek hirdeté az említett püspök a szottini, annakelőtte belgrádi képét a boldogságos Szűznek. Történt ezen ünneplés Pünkösöd előtt s áldozó-csütörtök után való vasárnapon, 1768-dik évben, sok ezer buzgó kivek jelenlétében. A püspöknek oltári segédjei valának, Ország András és Pethő József, azután Agyich István pécsi kanonokok; kik jeles egyházi beszédekkel oktatták s vigasztalták a Krisztus hiveit, Mária tisztelőit; a püspök pedig három nap egymás után sok ezernek szolgálta a bérálás szentségét. Ezen időtől fogva legfőképen ünnepeltetik itt e napon a templom napja, egyébiránt pedig minden új hold

vasárnapon, fekete vasárnapon és a Boldogasz-
zony minden sátoros ünnepein egész Szerémség-
ből és Tótországból, Magyarországnak határos
részeiből is temérdek sokaság szokott ide egy-
begyülni, dicsérven a megváltó Jézust, és a segi-
tő szent Anyát, hálákat adván az itt nyert égi
kegyelmekért, s más kegyelmeket kérven a Min-
denhatótól Mária esedezése által.

**A HAVI BOLDOGASSZONY KÉPE PÉTERVAR ÉS MIT-
ROVICZ KÖZÖTT TÓTORSZÁGBAN A DIAKÓVI PÜS-
PÖKSÉGBEN.**

Pétervári Boldogasszony képe

diakovári püspökségben, a köz-ut mellett Tótországban.

Elődeinktől reánk szállott szóbeli hagyományból irhatjuk, hogy, midőn halhatatlan emlékü hadi fővezérünk, szabaudiai herczeg, Igyenes (Eugenius) hatodik Károly császár alatt a törököt egész Magyarországból kikergette, és a futaki ütközet után Szerém vármegyén át költözött volna, akkor a megsebesült török fővezér sietős visszavonultában, azon helyen, hol most az ut szélén a templom áll, egy ideig megnyugodott. Némi-némi vigasztalást akarván nyújtani, a török tisztek mind a szaladó seregnek, mind magának a csüggedő fővezérnek, sok fogoly keresztényt egy ötszáz ölnyi vaslánczra verettek, és a fővezér sátorához hurczoltattak. Ezek között volt báró Breiner generális; kit látván a török vezér, s haragra gerjedvén: tehát te is harczoltál ellenem? ugymond. Én ugyan nehezen fogok sebeimből gyógygyulni, de mégis halálom előtt akarom ennek a kutyának halálát látni; vágjátok el a lábát és kezét, s akasszátok fel ötöt e fára. Erre a törökök, generális báró Breinernek mind lábait, mind kezeit elvágván, ötöt azonnal felakaszták egy szilfára, mely jelenleg is ott áll a templom mellett; valamint azon hosszú vasláncznak egy részét most is a pétervári fegyvertárban láthatni, más része pedig a bécsi császári fegyvertárban mutattatik. E szörnyű kegyetlenkedés épen a havi Boldogasszony ünnepén, azaz: augusztus havának 5-kén 1716-ik évben történt. A török vezér

csakhamar azután, az Almus hegyekről, (Fruscha Gora) előre nyomuló császári királyi hadaktól üzettetvén, a Vezirevác nevű tanyát elhagyta Karloviczon keresztül Belgrádba nagy nehezen elfutott, és ott megszűnt élni. Bécsbe érkezvén azon szörnyekedésnek hire, báró Breiner nemzetsege azon a helyen a vezér sátora mellett álló török moseából egy tisztességes kápolnát formáltatott, és azt a havi Boldogasszony képével felékesítette. Időjártával pedig a pétervári jesuiták több ízben nagyobbították ezen emlékezetes kápolnát, úgy hogy az eredeti kápolnából Sekrestye lőn. Végre mostani plebános, főesperes Mihalich Antal buzgó igyekezete által az egész épület egyenlően állíttatott fel, új fedelet nyert, belülről csinosíttatott, s kívülről egy igen üdvösséges kutforrás alkalmaztatott az oda zarándoklók számára.

Az 1815-ik év aug. 5-én ünnepeltetett e sz. hely százada. Nem csak akkor jöttek oda, hanem más években is igen számosan járnak e sz. helyre Magyar s Tótország több megyéiből, kivált szent Anna- s havi Boldogasszony napjain, a Krisztus buzgó hivei. Dicsérik és áldják itt isteni Urunk édes anyját, ő általa kérnek az Urtól segédelmet minden szükségeikben, s azt, hogy nem kérnek siker nélkül, többféle jegytáblákkal s ajánlatokkal nyilván bizonyítják. Az ide zarándoklók száma évről évre szaporodik, kiknek kedveért illyriai, német, s magyar nyelven tartatik predikáczió a főlebb nevezett ünnepeken. Egyébiránt minden héten kétszer, u. m. szerdán, szombaton sz. mise ajánlatik itt fel, nem kevés hallgatók jelenlétében.

Mindezekért áldassék az egek Urának szent neve, s az Isten anyja örökké.

A BOLD. SZÜZ MÁRIA KÉPE KOLOZSVÁROTT ER-
DÉLYBEN. AZ AKADEMIAI TEMPLOMBAN, ERDÉLYI
PÜSPÖKSÉGBEN.

Kolozsvári Boldogasszony képe

Erdélyországban.

Ezen kép eredetéről, s tiszteletéről a kolozsvári Jézus társaságbeli szerzetesek 1770-ik évben bocsátottak világ elé egy könyvecskét, mely 1819-ben az akkori erdélyi püspöknek Rudnay Sándornak, (ki hamar azután a két magyar haza primásává lett) engedelmével, és költségével, azon ujabbán a bold. Szüz esedezése által Istentől kegyelmek hozzáadásával újra nyomtattatott, és sok példányban a hiveknek lelki vigasztalására kiosztogattatott. E könyv hiteles tartalma szerint ezen képét a bold. Szüznek festette 1681-ik évben Lukács görögegyesült hitü képiró Iklódon Dobokamegyében, és nemes Kopcsa Jánosnak eladta. Ez pedig ájtatosságból ugyan Dobokamegyében levő Szent-Miklós helység görögegyesült hitbeliek szentegyházának ajándékozta, s ottan a többi szentképek közé helyeztetvén, szokott tiszteletben tartatott.

Történt nem sokára azután 1699-dik évben, Böjtelő hava 15-én, hogy Hohenzollern herczeg vasas ezredéből több vitézek, Szent Miklóson és a környékben levén téli szálláson, e szentegyházat meglátogatták, s rendre nézegették a görögösen festett képeket. Akkor ők vették legelőbb észre, hogy a Jézust ölében tartó bold. szüz Mária képe könyez Ezt látván, siettek a helybeli Mihály nevezetű papnak jelenteni és ötet sürgetni, hogy jönné, és látná az Istennek hatalmas tetét. Odaérvén vele a pap, álmélkodva látta a csu-

dálatos könyvezést; de annak okát és módját eszé-
vel meg nem foghatta. Oda siettek a helységnek,
s később az egész környéknek csaknem min-
den lakosai; levevén helyéről, vizsgálták a képet
mindenfelől; ujaikkal és keszkenőjökkel törülték
le a lecsepegő könyveket, s azon keszkenőket tiszt-
eletben is tartották. Vanner János alszázados,
akkori deesi kormányzó, más katona tisztársai-
val együtt; kivált pedig Göncz Ruszkai gróf Kor-
nis Zsigmond (ki azután Erdélynek kormányzója
lett) nagy szorgalommal vizsgálták a jelenést,
tartván attól, nehogy valami babonáság, vagy
szemjátszodtatás, vagy ámitás léteznék a dolog-
ban? két körülményt ítéltek nevezetesnek lenni;
először, hogy az a könyvezés tovább tartott három
hétnél, ugymint Böjt-elő hava 15-től kezdve Böjt-
más hava 12-ig 1699. Néha ez időközben harmad
napig is megszűnt; néha pedig éjjel nappal nem
vala szünete a könyvezésnek. Másodszor, hogy a
kised Jézus képen soha nedvesség nem látszott,
és hogy csak a szüz Anyáén, s annak kivált job-
bik szemén látszott, a mit arra magyaráztak,
hogy az irgalmasság anyja az ő irgalmas Fianál
sirva esedezik érettünk, hogy könyörüljön raj-
tunk. Ez a magyarázat akkor egész Erdélyor-
szágban közönségesen buzgó indulatra, gerjesz-
tette még a legkeményebb sziveket is.

Most említett gróf Kornis diszesb helyre
akarván kitenni ezen szent képet, Böjt-más hava
12-én illő pompával viteté azt sz. benedeki kas-
télyának kápolnájába, hol egynehány napig lé-
tezett. Oda csoportozott tehát mindenrendű szám-
talan sokaság. Ezek többnyire magukba szállván
megsiratták vétkeiket: hálákat is adtak a könyö-
rülő Istennek, ki nyomorult hazánkknak ily hatal-

mas szószólót rendelni, és könyhullatásával pedig minket meginteni méltóztatott. E végre elénekel-tetett ott a sz. Ambrus és Ágoston püspökök há-laadó éneke : „Téged Isten dicsérünk,“ az egész katonaság háromszori lövésével. Az isteni szol-gálatot pater Rosenfeld József, táborigazgató, jesuita igazgatta. A sz. benedeki kápolnában marczius 12-én csak egy könyecsepp látszott a sz. képen, azután épen semmi.

Ez időközben az egyházi és világi felsőség Kolozsvárról Szent-Miklósra és Szent-Benedekre vizsgálat okáért két istenfélő és tudós papot küldött, ugymint Vizkeleti Zsigmond kolozsvári, és Baranyi László fejevári plebánost, a Jézus-társasága tagjait. Ezek mind Szent-Miklóson, mind Szent-Benedeken sok hiteles tanut kihallgatván, a sz. képet mindjárt Kolozsvárra akarták vinni magukkal. De sem gróf Kornis, sem a szent-miklósi község teljességgel nem állott reá, sőt az oláhság már e híren is felzendülvén, véghez vitte, hogy a szent kép ismét Szent-Miklós templomába vitetett marczius 24-én; hanem ott betakarták azt, és a takarót le is pecsételték az említett vizsgálók; a templom előtt pedig katona-őr állíttatott, éjjel-nappal vigyázván arra, nehogy a sz. képpel valami változtatás történhessen.

Erre a küldött vizsgálók Kolozsvárra visszatérvén, huszonnyolcz tanut idéztek a sz. kép elé; kik marczius 28-án megeskettetvén, nyolcz cik-kelyre hites vallomást tettek, mely hitelesen feljegyeztetvén, legottan Bécsbe az esztergami érsekhez, kardinál Kollonicz Leopoldhoz küldetett; minthogy akkor ez az erdélyi vidék az esztergami megyéhez tartozott.

Ezek pedig ama 28 tanú nevei : 1. Pap Mi-

hály, szent-miklósi egyesült pap 60 éves. 2. Pap János, annak fia, 16 éves. 3. Pap Sámuel a szent-miklósi templom kántora 25 éves. 4. Nemes Pap Gergely 35 éves. 5. Nemes Pap István 40 éves. 6. Nemes Pap János. 7. Gróf Kornis Zsigmond, szent-benedeki földesur ő excellentiája. 8. Nemes Koska Dániel, gróf Kornis udvari szolgája 26 éves. 9. Nemes Kis János 33 éves, a ki látván e csudát, s meggyőződött annak valóságáról, a helvetiai vallást elhagyá. 10. Nemes Olasz Ferencz 18 éves. 11. Nemes Scheifried Bertalan 21 éves. 12. Nemes Tamás János 45 éves. 13. Nemes Marosán Demeter, oláh renden levő, 50 éves. 14. Nemes Kopsa János, oláh renden levő 50 éves. 15. Nemes Kupsa Mihály 76 éves. 16. Galambos Miklós 90 éves. 17. Nemes Poturác Lukács 30 éves. 18. Dávid János, szamos-ujvári drabont, 50. éves. 19. Deák Demjén 20 éves. 20. Ottyán Bertalan 50 éves, szent-miklósi bíró. 21. Darabant Péter 20 éves. 22. Poskó Péter, 25 éves. 23. Pogya János, 30 éves. 24. Poda Sándor, 60 éves. 25. Simon János 40 éves. 26. Tivadar Jakab 35 éves. 27. Gimba Gergely 25 éves. 28. Egy névtelen 30 éves.

Azon időközben, mig Bécsből váratott az érseki rendelet, nem csak több erdélyiek, hanem némely moldvaiak is magukévá akarták tenni ezen szent képet. Maga a moldvai vajda ezer oroszlanos tallért ígért annak, ki valami uttal móddal, ha orozva is, kézre keritené és hozzá vinné azt. De nem engedé az Isten, hogy az igaz anyaszent-egyháztól elszakadtaknak kezébe esnék e kincs; a kik tisztelik ugyan Máriát és az ő képeit, segítségül is hívják a szenteket, de még az angyali üdvözetet sem szokták úgy mint mi, gyakorolva mondani. Más nyughelyet, más őrizetet rendelt

Isten ezen szent képnek. Nem sokára érkezett Bécsből kardinal Kollonicz Leopold rendelete, melynek ereje szerint ezen szent képnek köztisztelete megengedett, a kép pedig a kolozsvári jesuitákra bízott. Engedelmeskedett a szent-miklósi oláhság; engedett a szent benedeki gróf Kornis Zsigmond is; hanem a szentmiklósiak számára nemes Kopcsa János, a szent-benedekiek számára pedig gróf Kornis a szent kép mását azonnal leiratták; és eleinte megkülönböztetett becsben tartották. Ennek következtében Sz.-Miklósról kolosmonostori fájdalmas Boldogasszony kápolnájába fényes keresztjárással vitetett át a csudálatos sz. kép 1699-ik évben pünkösöd előtt; egy-néhány nap múlva pedig a kolozsvári jesuiták kápolnájába hasonló pompával tétetett az öreg oltárra. Leirhatlan örömmel, buzgalommal, alázattal, ájtatossággal fogadták a kolozsváriak e mennyei kincset, kivált miután új meg új esetekben tapasztalták, hogy e sz. kép az égi malasztoknak választott edénye. Végre, mihelyt a Jézus-társaságának nagy temploma elvégeztetett, 1724-ik év Kisasszony hava 9-én az erdélyi méltóságok s urai rendek jelenlétében ájtatos ének-zengéssel azon új templomnak legdiszebb oltárára felállították, hol most is szemléltetik s tiszteltetik.

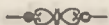
Addig, míg a Jézus-társaság fennállott, hites gondossággal beirattak esetről esetre egy különös jegyzőkönyvbe mindazon rendkívüli kegyelmek, melyekről nyilvános vallást tevének azok, kik itt azokban részesülének. Feljegyeztettek azon szent ajánlatok is, melyeket ide szántak és adtak a hálaadó hivek. Valódi lelki épülettel olvashatni az említett könyvben ezen nagy jegyzőkönyv kivo-

A BOLD. SZÜZ MÁRIA KÉPE CSIK-SOMLYÓN, AZ
ERDÉLYI PÜSPÖKSÉG- ÉS FEJEDELEMSÉGBEN.

natait. Előfordulnak abban Erdélynek majdnem minden részei, s majdnem minden jelesb nemzet-ségei; kitűnik pedig ebből, hogy mindnyájan vételkedő buzgalommal folyamodtak e szent helyen különféle inségeikben a két magyar haza pártfogó asszonyához; kitűnik egyszersmind az is, hogy e mennyei pártfogó anyai oltalma alá vette, s hogy alkalmas időben valósággal segítette is Erdélynek majdnem minden részeit, majdnem minden nemzetségeit.

Eloszolván 1773-ik évben a Jézus-társaság, ezen templomra és e sz. képre ügyelnek az ájtatos iskoláktól és az Isten anyjától neveztetett szerzetesek (a piaristák), kik példás előmenetellel, és ájtatossággal a bold. Szüz iránti tiszteletet mind az iskolai ifjuságnál, mind egyéb hiveknél is voltaképen fenntartják.

Csik-somlyói Boldogasszony képe

Erdélyben a székelyeknél.

Magyarország jeles nádora, néhai herczeg Eszterás Pál, nagyszombati akadémiai betűkkel 1696-ik évben „Mennyei korona czim alatt közrebocsátott munkájában 130. lapon, 161. sz. alatt ily tudósítást ad e képről: „Csiki csudálatos Boldogasszony képe. — Erdélyben, a székelyek között, kik a régi igaz hitet megtartják csiki székben, a pater franciskanusok templomában tisztelik a bold. Szüzet, kik közül sokan lelki s testi vigasztalásokat is vesznek, nem kicsiny csuda lévén az is, hogy annyi eretnekek között, a régi igaz pápista hitben, mind ekkoráig is megmarad-

tak, a mit bizonyára a bold. Szüz érettök való törekedésének, esedezésének lehet tulajdonítani.“ Eddig szóról szóra az ő előadása.

Ezen állításnak megvilágosítására szolgál nagynevű Cserei Farkas ur előadása, mely az ő : „Geographia Mariana Regni Hungariae“ czimű 1780-ban közrebocsátott ritka könyvében olvassatik : „Van Csik-székbén, Somlyó nevű hegy alatt Boldogasszonynak szép temploma, a pater franciscanusok klastromával. Tiszteltetik abban a nagy oltáron a dicsőséges szén Szüznek egy gyönyörű csudálatos régi faragott képe. Nevezetes helye ez az odabevaló székeleknek, emlékezetes bucsujárásokkal szokták évenként meglátogatni azon képet pünkösdi szombatján, több jótéteményeknek is, de főképen egynek tartván háladatos emlékezetét. Ezek a székelek, mióta a scythiai pogányságból kitérték, mindekkorig sok rendbeli háborúk, veszedelmes idők, fejedelmek változása között is az igaz hitben megmaradtak. Elfajulván tőle a Blandrata György tudománya után az ifju János király; arra vetemedék, hogy már becsülete sem volt senkinek előtte, hacsak Szentháromság tagadó nem volt; végzést is adott iránta 1566. évben sz. Andrásnap tájban, hogy az erdélyi birodalomban mindenek Blandrata György-től függjenek, és a tőle választott papoktól hallgassanak, a kik pedig ezeket háborgatván, mint hitetlenek úgy büntetődjenek. E végzés mellé nem akarának állani a csiki székelek; kerülgeté őket János király ígéretekkel, s fenyegetésekkel is; de úgy sem mehetesem mire sem velők, felmérgeledék azért, és a következő 1567. évben fegyveres népét bocsátá rájuk, hogy erőszakosan is térítsék el őket az igaz hittől. Vala többi között

Alfaluban Gyergyóban, mely Csiknak fin széke, egy buzgó istenfélő megyés pap, István nevű : ez jobban is felbiztatá az állhatatosságra a népet, egyetértvén a rendek is vele, elszánák mindnyájan magukat, áldozatul ajánlák minden vagyonukat s életöket régi hitők oltalmazására, s hogy halálra lettek volna készebbek, mint az attól való elszakadásra. Eljárák azért egymást, és azt végezték, hogy ily utolsó veszedelemben az egész nép fejenként, azaz kicsinytől fogva nagyig, házaikat, mindenöket odahagyván, e szent képhez gyülekezzenek, s egy szívvvel s lélekkel könnyörögjenek az Istennek, hogy szentséges édes Anyjának, a magyarok régi asszonyának érdemeiért, tekintse őket ily nagy szükségökben. Egybe is gyülekeztek minden falukból oly készséggel, mintha mindnyájan halálra mentek volna, és templomba menvén köszönték a bold. Szület az ő sz. képében, s alázatosan kérék, hogy segitené őket, s nyerne malasztot szent Fiától a közelgető veszedelemnek eltávoztatására. Híre érkezék azonban, hogy Udvarhely felől nyomulnának be feléjük a hadak; annál fogva kiválogaták maguk közül, a ki csak fegyvert foghatott, s rendre álliták őket az ott kiterjedt sík mezőre, a fejer népnek, az öregeknek és gyermekeknek pedig megparancsolák, hogy míg ők oda járnak, azon helyről ne távozzanak el; hanem itt imádják Istent, s kérjék, hogy tőlök a malasztok anyjának érdemeiért, mennyei segítségét meg ne vonja. Ezzel az asszonyok, öregek, gyermekek, ki ki maga tehetsége szerint, újra is könnyörgéshez fogának, a fegyveres nép pedig hasonlóképen imádkozva elejébe kezde nyomulni a János király hadának. Van Csik- és Udvarhely-Szék között egy rengeteg nagy erdő, ott szembe

találkozván, fegyverre került közöttük a dolog, nem hagyá az Isten az igaz ügyet, felülkerekedének a csikiek, s a király hadának jobb részét levágák, a többi nyakra-főre visszaszalada. Vége levén a csatának, visszamentek hazafelé a csikiek, s mikor közelgettek volna a klastromhoz, eléjük ment az otthon maradott nép. Kimondhatlan örömmel fogadák egymást, és együtt siettek a templomba, hol a nagy hatalmu szüznek szent képe előtt szívbeli hálát adának az Urnak, hogy őket az igaz hit üldözőitől megmentette. Történék e dolog említett 1567-ben pünkösdi szombatján. Ennek emlékezetére most is minden évben, azon napon egybegyűlnek oda nem csak Csikből, Gyergyóból, Kászomból, Udvarhelyből, hanem Moldovából is, míg átmenetelők meg nem szorult. Oda mennek kereszt alatt, és zengedező énekszóval dicsérik az Istent, és az ő szeplőtelen drágaszent Anyját. Sok bajok lőn annakutána János királytól a csikieknek; de soha a hit dolgában meg nem adták magukat. Sőt Gyulafejevárott tartott országgyűlésében az 1591. esztendőben Mindszent napján az említett végzést is visszahuzaták ezen szavakkal: „A csikbéli klastrom több odavaló helyekkel együtt, miért hogy onnan ezideig is semmi nemű időben a római vallás ki nem iratott, az odabeli atyámfiainak is lelkiismeretők megnyugtatóására maradjanak azon állapotban, a mint ekkorig voltak.“ Eddig Cserei Farkas.

Hasonlókat irt Patrik János ur 1741-ben kiadott jeles könyvében Nro 75. pag. 98. melynek ez a czime: „Magna Hungariae eique adnexorum Regnorum ac provinciarum Domina: impendiis Rdi, nobil. et eruditi Domini Joannis Patrik.“ Ez a ritka könyv a bold. Szüznek száz képéről szóló

tudósítást foglal magában. — Mi e templomnak s klastromnak eredetét illeti, már 1208-ban ott állott egy szerzetes ház; a melyben ugyan sz. Ferencz fiai még nem laktak, hanem vagy karthuzianusok, vagy karmeliták. Nem sokára uzután következén a tatárfutás, francziskanusok helyeztetek belé, kiknek, mint a csik-somlyói ház régi lakóinak, az egész székely nemzet megegyezésével, jeles kedvezéseket engedett Magyarország kormányzója, Hunyady János erdélyi vajda 1442-ben. A mi továbbá az ott levő szent szoborképnek eredetét illeti, minthogy 1661-ben az Ali basa vezérlése alatt Erdélybe történt tatár s török berohanás, és Tököli Imre által megindított zenebona által e csik-somlyói templom és klastrom kegyetlenül kiraboltatott, s minden ott levő irományok megégettettek, azért többet nem lehet róla hitelesen írni, mint azt, hogy több századok óta tiszteltetett ottan a bold. Szüz azon képe, s minden romlástól, pusztulástól, égéstől csudálatosan megmentetett.

Ezt bizonyították azon hiteles tanuk, kiket e végre néhai jeles tudományu s példás életü erdélyi püspök grof Batthyány Ignác megesketetni, s kihallgattatni rendelt 1784-ben. Mert jóllehet a csik-somlyói barátok erről egyházi vizsgálatot már régen és nevezetesen 1746-ban, báró Klobusiczky Ferencz, s azután gróf Kollonicz László püspöktől kértek volna, jóllehet mindkét most nevezett erdélyi püspök 1746-ban, és 1779-ben szoros törvényes vizsgálatot rendelt légyen eziránt, a mint is több mint 72 esküdt tanuk akkor meghallgattattak, mindazáltal az említett püspökök, időközben más püspökségre áttétetvén e dologban semmi végzést nem tevének. Sőt maga

gróf Batthyány Ignác is, ámbár azt vallja magáról, hogy tett fogadása után veszedelmes nyavalyából felgyógyulván megújította legyen a vizsgálást 1784. esztendőben, mégis nem előbb, hanem csak 1798-ban 20-ik szeptemberben adott ki végzést iránta.

Elöttem van ezen püspöki végzés eredeti levele, melyből csak annyit akarok alább közleni, a mennyi e munkám céljához tartozik. Már 1737-ben a római szent egyetemnek, mely a hit gyarapodására ügyel. (*Sacra congregatio de propaganda fide*) költségén kinyomattatott, t. i. egy értekezés; (*Ortus progressus, vicissitudines, excisio, et restauratio olim Custodiae odinis Sti Francisci Seraphici, nunc ab anno 1729. Provinciae Transilvanicae*) azaz: „A régi erdélyi custodiának, jelenleg pedig 1729-ik évtől kezdve provinciának eredete, kiterjedése, viszonyai, kiirtása és helyreállítása.“ E könyvben ezt vallják annak szerzetes írói a csik-somlyói szent képről, mint e custodiának legbecsesebb kincséről: „Nem tudhatjuk, mi titkos kegyelemmel vonta e szoborkép mindenek sziveit a maga tiszteletére régtől fogva.“ Azon tanúk pedig, kik 1746., 1779. és 1784. hitek letétele után meghallgattattak a törvényes ítélőszékektől, négyféle megkülönböztető és rendkívüli jelekről tettek vallást, u. m.: 1-ör, hogy a Mindenható e szeplőtelen tiszta szüz anya képét minden mocsoktul megmentette. Soha nem tisztítatott, s le nem poroztatott, meg nem ujíttatott, mégis mindenkor épnek, szépnek, tisztának látszik, sőt 2-or, olykor-olykor e képe a Boldogasszonyoknak, kitől született az igazság fényes napja, a Jézus, fényleni, s ő belőle tündöklő sugárok kijöni látszottak sokaktól; 3-or, egyszer egy dü-

hősködő tatár lándzsájával kemény vágást tett e szent kép orcáján; akkor meg nem hasadt ugyan a kép, hanem azon vágás nyomát sokáig lehetett rajta látni, és nem hagyta azt bemázoltatni a felséges Isten, kivált midőn az erdélyi fejedelemséget nagy veszélyek fenyegették, akkor ezen kép ábrázatján, s főkép a szemein, szomoru részvevő előjelei szemléltettek. 4-er különféle gyógyulások történtek e helyen az ezen sz. kép előtt tett könnyörgés alatt azokon, kik a mindenható Istenhez folyamodtak a hatalmas szent Szüz pártfogása alatt. Némelyek vigasztalást nyertek szomorúságukban, segedelmet szükölködésükben, lelki szabadulást bűnös voltukban.

Mindezeket nyilván bizonyítja az 1778-diki junius 29-én négy egyházi előljáróknak aláírásával s pecsétjével megerősített oklevél, mely hasonlóképen kezemnél van, midőn ezeket írom; mely aláírások így vannak deákul feljegyezve : (L. S.) Stephanus Bodor, archidiaconus J. SS, Csik-Albensis canonicus, et plebanus Nagyboldogasszonyiensis m. p. (L. S.) Gregorius Bálintffy J. SS. Gyergyó Archidiaconus plebanus Gyergyó Szent-Miklósiensis m. p. Paulus Székely m. p. J. SS. Udvarhely vice archidiaconus, et parochus Zetalokensis. (L. S.) Petrus Gál de Hilib, plebanus Csik-Rákosiensis, districtus archidiaconalis Csik superioris ordinis. notarius m. p. (L. S.)

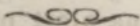
Mindezekre nézve a főlebb említett nagyméltóságu erdélyi püspök, gróf Batthyány Ignác, méltán fejezi be püspöki végzését ezen szavakkal: „Hanc itaque Statuam et miraculis insignem, et corona dignam declaramus, atque ita pronunciamus omni modo et forma, qua possumus, meliore.“ Azaz : „E szobrászolt képet tehát csodatételek-

A BOLD. SZ. MÁRIA KÉPE A STARAWIESAD-BRZOWI
TEMPLOMBAN, A PRZEMISL PÜSPÖKSÉGBEN,
GALLICZIÁBAN.

kel jelesnek, s a koronára is méltónak lenni ki-nyilatkoztatjuk, és így végítéletet teszünk minden tőlünk kitelhető legjobb móddal és formával.“

Méltán járulnak tehát e nevezetes sz. kép tiszteletére a keresztény hivek, annyira, hogy 20 ezernél többre megy azoknak száma, kik Csik-Somlyóra pünkösöd szombatján, és pünkösöd nagy ünnepének szenteltetésére nem csak a székelv székekből, nem csak egész erdélyi nagy fejedelemségnek más részeiből, nem csak a határos Magyarország Tisza-mellékéről, hanem Moldvaországból is összesereglenek, és ez alkalommal az egész sokaság egy szívvvel, egy szájjal megújítja nyilván az igaz keresztény katholika hitvallást, dicsérvén itt a véghetetlen irgalmu nagy Istent, a mi szent szűz Anyánkban, hálákat adván az ő általa nyert jókért, és esedezvén az ő hatalmas pártfogása által nyerendő uj kegyelmekért.

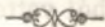
Sztarawieszi Boldogasszony képe.

Gallicziában, przemisli püspökségben.

Sztarawiesz, avagy Ó-falu, ausztriai Gallicziában van Magyarországhoz és nevezetesen Zemplénmegyéhez nem messze, hol igen régi s több száz esztendeig terjedő időktől fogva köztisztelőben tartatik egy festett képe a bold Szűznek. Azt beszélik a legöregebb lakosok, hogy ez a kép Magyarországból vette eredetét, és eleintén egy tölgyfaú volt az erdő szélén kitéve, honnan áttétetett a sztaraúieszi templom oltárára. Remete szent Pál szerzetesei gondját viselék ott a

képnek, és nem sokára ezüst ráába foglalva fel-
 ékesítették azt, az előbbi deszkás templom he-
 lyébe más templomot fényes készüllettel építettek
 klastromjuk mellett. Néhai II. József rendeleté-
 ből a paulinusok ugyan onnan is szélyelbocsát-
 tettek, és a templomban csak minden negyedik
 vasárnapon tartaték isteni szolgálat a közel lakó
 helybeli lekipásztor által. Ezzel épen meg nem
 elégedett a szokás szerint oda utazóknak népes-
 sége. Mert Magyarországból is, nevezetesen Ho-
 monnából, vezettettek Sztarawieszbe esztendön-
 kint népes bucsujárások, s meg nem gátolta őket
 ebbeli buzgóságukban a papok fogyatkozása.
 Végre elfelejthetetlen emlékezetű Ferencz csá-
 szár, menedékhelyet adván maga birodalmaiban
 az orosz birodalomból számkivettetett jesuitáknak,
 ezt a klastromot nekik adá, növendékeik oktatá-
 sára; a templomot is reájok bizta. Így tehát az
 1821-dik esztendőtől fogva ismét mintegy meg-
 élemedett ott a régi ájtatosság és a boldogságos
 Szüz anyának oltalma alatt neveltetnek ott több
 magyar jesuita növendékek is, gyakoroltatik ott
 az igaz keresztény ájtatosság; osztogattatnak a
 mennyei ajándékok a nagy Isten nagyobb dicső-
 ségére; s Máriának valódi tiszteletére.

Ezen kép ábrázolja a Boldogasszonynak
 halálát az apostolok között; és annak mennybe
 elfogadását.

A HOLY SEOR MARIETTE A TUCHOVI TERNIOM
HAY, GALLINAHAN

A BOLD. SZÜZ MÁRIA KÉPE A TUCHOVI TEMPLOMBAN, GALLICZIÁBAN.

Tuchovi Boldogasszony képe

Gallicziában, tarnovi püspökségben.

A kép egy fatáblának mind a két felén van festve, mely annak jele, hogy valaha a processiókon hordoztatott hajdaniszokás szerint: az egyik oldalán a keresztfán csüggő Megváltónknak képe szemléltetik, és ez az oltár felé van fordítva; a másik oldalán, mely a nézők felé fordul, a bold. Szűz képe van lefestve, vidám szemmel nézván a népre; egyik kezében rózsát nyujtván isteni magzatjának, a kis Jézusnak, a ki bal ölében a népre kegyesen tekintve, jobb kezével a világ golyóbisát takarja. Nem igen nagy a kép; mert csak két arasznyi a magassága és a széle is; a képirás rajta nem igen mesterséges, hanem kellemetes, belső bizodalomra gerjesztvén a figyelmes nézőket. A tuchovi régi prépostság leveleiből kiteszik, hogy már 1468-ban festetett, és attól fogva tiszteltetett; hanem csak 1597-ben kezdett tündöklelni; mire tekintve, annyi nép gyülekezett hozzá mindenünnen, hogy bele nem férvén a keskeny plebániái Egyházba, át kellett a képet vinni más új templomba, mely a külső városban egy halmon vala építve. De rövid idő múlva e deszkás épület sem volt elegendő a mindenkor szaporodó zarándokok elfogadására; és ez a fogyatkozás megindította Zimnavodai Glinski Ádám, Szándomiriai zászlós urnak ájtatos szívét, a ki 1683-ban saját költségén építtette a jelenleg is fennálló nagy templomot, melynek gondját viselték a sz. Benedek szerzetesei. Ezen sz. kép híres voltáról

hivatalos bizonytságot tesz a braszlói püspöktől, lengyel és svéd királyi herczegtől, Ferdinándtól 1637-ben tartatott egyházi látogatásnak jegyzőkönyve, melyben ez olvastatik : „A nagy oltáron van a bold. szüz Máriának fára festett csudálatos képe, és mind rajta, mind körülötte látszanak igen sok drága jegyek, melyeket a Krisztusnak hivei oda függesztenek annak bizonyításaul, hogy meghallgattatott buzgó folyamodásuk, és hogy a Boldogasszonynak pártfogása által megmentettek mindennemű inségeiktől. Igen nagy számmal forrnak ide össze a népek annyira, hogy Sárlos-boldogasszony ünnepén közel 15-ezer emberre megy azoknak száma és több mint 5-ezeren a szentségekben is részesülnek.“ Nem sokára azután, ugyanint 1641-ben, krakkói püspök, Zadzik Jakab öt egyházi méltóságban levő férfit küldött Tuchóba, kik szoros vizsgálattal nyomozták azon tetteket, melyek csudálatosaknak hirleltettek, és hitese bizonytságtételekből kitetszett azoknak valódisága; kivált azon történeteknek, hogy azok, kik szomorú fogságban sinlődvén, fogadást tettek a tuchói templom látogatásáról, s csudálatosan megszabadultak. Böven értekezik erről két, nem sokára azután világra bocsátott deák könyv, és pedig : „Pharus Benedictina Authore P. Stanislaw Szczygielski, Benedictino Tinnyecensi. Cracoviae 1669.“ azután : „Ortus miraculosus in occasu etc. Authore P. Benigno Buchowsky, Benedictino Tynecensi. Cracoviae 1718. typis Francisci Cekari, S. Reg. Majestatis Typographi.“ Jelenleg a tuchovi templom és az abban létező isteni szolgálat a Jézus-társaság szerzetes tagjaira van bízva, 1821. esztendőttől kezdve, ezek a szerzetesek pedig világszerte ismeretes ügyességökhöz képezt az Isten

anyjának tiszteletére voltaképen ügyelnék. Kivált Sárlos-boldogasszony ünnepén, és azon egész héten sok ezer ájtatoskodók végzik ott a gyónást; és az oltári szentség vételében részesülnek; dicsekedvén gyakran azon kegyelmekkel, melyekkel meg nem szünt minket a jelenkorban is a véghetetlen irgalma Isten az ő szent anyjára Máriára való tekintetéből boldogítani.

Herczeg Eszterás Pál, magyarországi palatinus, az ő könyvében, melyet a nagyszombati akadémia betüivel „Mennyei korona“ czim alatt kinyomtatott 1696-ban, ezeket írja : „Boldogasszony képe Tuccoviumban Lengyelországban.“ „E sz. kép Tuccoba, honnan és ki által vitetett? senki nem tudja, de hire van, hogy azon időtől fogva, melytől Lengyelország az evangeliumi igazságot bevette, mindenkor tiszteltben tartott, mert szent processiókkal is a város utczáin hordoztatott. De az egész város eszében tartja azt, hogy valamikor a sz. kép helyéből kimozdította, mindenkor nagy veszedelem támadott, úgy mint : égések, tüzgyulások, pestisek és más járvány és ragadvány-nyavalyák, melyek miatt azután a sz. kép helyéből ki nem emeltetett, és mindeddig is rabok csudálatos szabadulásával és több más malasztokkal tündöklök; melyért áldassék a sz. Szüz mind örökké.“ Ezek a herczegnádor, Eszterás Pál szavai.

A B. SZ. MÁRIA KÉPE BUDÁN A VÁRBAN LEVŐ
FÖPLEBÁNIAI TEMPLOMBAN, ESZTERGOMI ÉRSEK-
SÉGBEN.

TOLDALÉK.

Budai Boldogasszony képe

Budán, a várban levő főplebániái templomban, esztergami érsekségben.

Azon égszentelte viszony, mely a b. sz. Mária Isten anyja s a magyar nemzet közt századokról századokra átszövődött, István első magyar apostoli király idejében vette kezdetét.

Midőn t. i. a magyar nemzet nagyobb része már áttért a keresztény hitre, István, az apostoli nagy férfit Astricus kalocsai püspököt küldé Rómába II. Szilveszter pápához, hogy hirt vigyen a magyar nép megtéréséről. Ekkor a pápa nagyon megörvendvén, Istvánnak arany koronát és ketős keresztet küldött. Épen az 1000 ik évet irták ekkor Kr. sz. után. Ez évben koronáztatott meg első fejedelmünk, királyunk épen Kisasszony hava 15-ik, azaz Mária mennybemenetele, vagyis Nagyboldogasszony napján, Esztergamban, azóta István szüz Máriát Magyarország védőjének, a magyarok Nagyasszonyának, — Magyarországot pedig szüz Mária örökségének, — Regnum Marianum-nak, nevezte, és mi magyar hivei és tisztelői is őt mai napig is annak nevezzük és valljuk. Azóta sz. Mária képe minálunk pénzekre verett, azóta sz. Mária olvasója a magyar hősök kardjainak markolataira övedztetett; azóta a magyarok nagyasszonyának képe lengedezett a magyar hadsereg zászlóin, melyek alatt oly sok dicső győze-

delmeket vivotak ki. S midőn sz. István királyunk élte alkonyatát érezte közeledni, összehíván országa nagyait szívökre kötötte a keresztény hit hiv megörzését; a törvények szigoru megtartását, a haza és nemzet mindennemű boldogságának előmozdítását, és ekkor koronáját. hazáját és édes magyar nemzetét szűz Mária oltalmába ajánlotta, mondván : „Légy oh jó, oh szelid, oh szeretetteljes szűz Mária! koronám, hazám és nemzetem szószólója és patronája isteni fiad Krisztus Jézus trónja előtt mind örökkön örökké, Amen.“ Mire ugyanaz nap szűz Mária mennybemenetele ünnepe 1038. évben az urban a jobb életre átszenderedett. És valóban, hogy oly sok viharos századok után hazánk feunmaradott, nem másnak mint egyedül szűz Mária, a magyarok bold. nagyasszonya közbenjárásának és szószólásának köszönhetjük. Mert üssük fel a történetek lapjait és látni fogjuk, hogy édes hazánkat annak kezdetétől fogva kívülről folytonosan számtalan ellenségek zaklatták, ugyanis majd a tatárok, majd a törökök, majd mások mint zsiros falatot elnyelni törekedtek, — belülről pedig szakadatlanul boldogtalan viszályok marczangolták kebelét, hogy csudálni nem lehetne, ha nem csak hazánk rég romokba dőlt volna, de még romjaira sem lehetne többé találni, és akadni. Azonban a vad tatárok hazánkból kiűzettek, a törökök fölött 1440—1441—1456. fényes diadalok arattattak, a 145 évi török iga 1686-ban megtöretett, és Buda, hazánk fővárosa szerencsésen vissza jutott birtokunkba, és édes hazánk lön a pogány török ellen védbástyája az egész európai kereszténységnek. Ezeket olvasván kicsoda az, ki nem kérdezné, miképen? és kinek segedelmével történtek mindezek? Ime tehát ol-

vassuk folytatólag a budavári főplébániában létező szüz Mária szobrának, mint a magyarok boldog nagyasszonya történetét.

Ugyanis van Budán, a szüz Mária mennybemeneteléről elnevezett főplébániai templomban baloldalon egy élet nagyságnál nagyobb bold.sz. Mária szobra közönséges kőből kifaragva, melyet egy pásztor fiu az álmában látott Boldogasszony képe után kifaragott, és ez a szobor Jézus szent szive oltára felett áll. Ezen szobor iránt midőn még Buda főváros virágában volt, tehát sokkal előbb, mielőtt e vár 1541 ben a törökök által elfoglaltatott a budai hivek különös tisztelettel viseltettek. Mikor pedig Buda már el volt foglalva, Budára olyan török hasa tétetett parancsnokul, ki azelőtt keresztény levén, ezt igen jól tudta, azért megparancsolta katonáinak, kik a fönt érintett nagyszerű templomot istállóvá alakíták át, hogy eme bold. Szüz szobrát legkisebb sérelemmel se érintsék, se helyéből el ne mozdítsák, se össze ne zuzzák, nehogy a magyarok nagyasszonya a keresztényekérti közbenjárása következtében a törökök szerencséje megsemmisíttessék. Mindazáltal katonáiban nem bizván, a nevezett szobor elé, mely még mai napig is fennáll, egy félgömbölyű falüregben, köfalat huzatott, s így a törökök itteni uralmának ideje alatt a b. szüz Mária szobra, mintha a magyarok és a többi keresztények siralmas állapotát siratná, elrejtve volt.

A magyarok megkezdvén az ostromot, nagy tüzes golyókat röpitének a várba és a löportornyot fellobbanták, mi által oly földrengés idéztett elő, hogy az három mértföldnyire is érezhető vala, és ez által a vár falai is egyik oldalon összeomlottak, oly iszonyu ropogással, hogy az több

mérőföldre elhallott, s oly nagy por és füstfelleg-
get vervén fel, hogy több óráig az ostromlók és
ostromlottak semmit sem láttak, ez alkalommal
tehát, midőn a por és füstfelleg elvonult, a magya-
rok az így összerongált várat bevehették volna
rögtön, de beküldének a basához, hogy adja meg
magát, ez azonban azt izente, hogy ő azt nem te-
szi, hanem két hét múlva Hanzsabég gyönyörű
leányával, ki atyjával együtt a várban volt,
menyegzőt tartand. Ez a basa különben oly ke-
gyetlen ember volt, hogy szántóföldeit is emberek-
kel szántatá, és nem kimélvén sem gróft, sem ne-
mest, az ekébe fogatta, és dolgoztatott velők. Így
viselte gróf Szapáry is a török jármot, ki azután
csodálatosan megszabadulván, az ostromló sereg
közt vala Midőn tehát a magyarok táborába e
hirt megvitték, a roham elhatároztatott, és másnap
a vár csakugyan bevétetett. A basa, ki oly ke-
gyetlenül bánt a magyarokkal, gondolván, hogy
most már ő vele is kegyetlenül fognak bánni, mér-
get vett be, s a berontó magyarokat gunynyal fo-
gadá. Azonban épen Szapáry kezébe kerülván, az
bosszu helyett megbocsátott neki. E nagylelkűsé-
get látván a basa, felkiáltott : „Oh nemes magya-
rok! a kegyelem rám nézve késő, mert én mérget
vettem be, de csak most látom, mily balga voltam,
azért engedjete meg, mert én keresztény akarok
lenni, mivel a ti Istenetek, ki ellenségeitek
irányába titeket szelidségre és engedelkenységre
tanított, egyedül az egy és igaz Isten. Vele együtt
akkor kereszténynyé lettek többen, különösen
Hanzsabég gyönyörű leánya is; kinek karjai
között mint hívő keresztény mult ki a basa.
Midőn pedig a földrengés által a fal a templom-
ban összerogyott és a törököket romjai alá te-

mette; a boldogságos szüz szobra, mely 145 évig volt befalazva, mintha égből szállt volna alá, mindnyájok által látható lön; mintegy általa mutatván Isten, hogy a keresztények e győzedelmüket e bold. szüz Máriának köszönhetik, és annak közbenjárása által lettek a vár urai. Ezzel szinte beteljesedettnek látszott II. Innocentius római pápa jóvendölése, mit megirt vala Nagy Leopold császárhoz küldött levelében, melyet egy Budavára ostromára indult keresztény hadcsapat a pápa által e célra szánt zászlóval elhozott, és mely zászlón a bold. Szüz képe alatt e felírás vala olvasható deákul : „Budát a bold. Szüz segítsége szerzendi vissza. És ime más napon, sept. 2-kán 1686-ban, midőn a győztes keresztények Budavarába berontottak, azon oltár előtt, mely felett e csodálatos Mária-szobor állott, zengték el a magyarok az ünnepélyes „Isten dicsérünket.“

Ez időtől fogva mai napig a budai és más helyről is ide sereglő hivek nagy sokasága különös és kitünő ájtatossággal tisztelik e nagyasszonyunk szobrát, ki magas pártfogása és szószólása által segített kivívni nem csak hazánkra, de az egész keresztény világra üdvösen kiható fényes győzedelmet, miért is dicsértessék az ő szent neve örökké. *)

*) Kiadó nagyon sajnálja, hogy a pálfalvai Mária-kép rajzát szíves megkeresése folytán sem kaphatván meg, azt a leíráshoz nem csatolhatta.

IMÁDSÁGOK.

1. A bold. Szüz dicsérő éneke.

Magnificat. Luk. 1. 46—55.

Magasztalja az én lelkem az urat, és örvendez az én lelkem az én üdvözítő Istenemben.

Mert megtekinté az ő szolgáló leányának alázatosságát; ime! mostantól fogva boldognak hirdetnek engem minden nemzetségek.

Mert nagy dolgokat cselekedett nékem az, a ki hatalmas, és az ő neve szent.

Kinek irgalmassága nemzetségről nemzetségre azokon, kik őtet félik.

Hatalmas dolgot mivelt karjának ereje által, szétverte a szívök szándékaiban kevélykedőket.

A hatalmasokat lelépteté székökből, és az alázatosokat felmagasztalá.

Az éhezőket betölté jókkal, és a gazdagokat üresen bocsátá. Oltalma alá fogadá szolgáját, Izraelt, megemlékezvén irgalmasságáról.

(A mint ígéré atyánknak) Ábrahámnak és maradékainak örök időre.

Dicsőség az Atyának, a Fiúnak és a Szent-Léleknek, miképen kezdetben vala, most és mindenkoron, és mind örökkön örökké. Amen.

2. Loretomi litánia.

Uram irgalmazz nekünk. Krisztus kegyelmezz nekünk!

Uram irgalmazz nekünk!

Krisztus hallgass minket. Krisztus hallgass meg minket.

Mennybeli Atya Isten, irgalmazz minékünk!

Megváltó Fiú Isten, irgalmazz minékünk!

Szentlélek Isten, irgalmazz minékünk!

Szentséges Szűz Mária,

Istennek szent Anyja,

Szűzeknek szent Szüze,

Krisztusnak szent Anyja,

Isteni malasztnak Anyja,

Tisztaságos Anya,

Szeplőtlen szűz Anya,

Sérelem nélkül való Anya,

Makula nélkül való Anya,

Szerelmes szent Anya.

Csudálatos anya,

Teremtőnk Anyja,

Megváltónk Anyja,

Nagy okosságu Szűz

Tisztelendő Szűz,

Dicsérendő Szűz,

Nagy hatalmu Szűz,

Irgalmas Szűz,

Hivséges Szűz,

Igazság tüköre,

Bölcsesség Széke,

Örömünk oka,

Könyörögi éretünk!

Lelki edény,
 Becsületes edény,
 Ájtatosság jeles edénye,
 Titkos értelmű Rózsa,
 Dávidnak tornya,
 Elefántcsontból való torony,
 Arany ház,
 Frigynek szekrénye,
 Mennysorság ajtaja,
 Hajnali csillag,
 Betegek gyógyítója,
 Bűnösök oltalma,
 Szomorúak vigasztalója,
 Keresztények segítsége,
 Angyalok királynéja,
 Patriárkák királynéja,
 Próféta királynéja,
 Apostolok királynéja,
 Martyrok királynéja,
 Konfesszorok királynéja,
 Szűzek királynéja,
 Minden szentek királynéja,
 Magyarország örökös oltalmazó asszonya,

Isten Báránya, ki elveszed e világ bűneit : kegyelmelmezz minekünk!

Isten Báránya, ki elveszed e világ bűneit : irgalmazz minekünk!

Isten Báránya, ki elveszed e világ bűneit : irgalmazz minekünk!

Krisztus hallgass minket. Krisztus hallgass meg minket!

Uram! irgalmazz nekünk! Krisztus kegyelmelmezz nekünk!

Uram! irgalmazz nekünk!

Könyörögj érettünk!

Üdvözlégý Mária! malaszttal teljes; az Ur te veled; te vagy áldott az asszonyok között, és áldott a te méhednek gyümölcse, Jézus! Asszonyunk, szűz Mária! Istennek szent anyja! imádj érettünk bűnösökért, most, és halálunk óráján. Amen.

Oltalmad alá futunk, Istennek szent szülője! könyörgésinket meg ne vessed szükség idején; hanem oltalmazz minket minden veszedelemtől, mindenkoron dicsőséges és áldott Szűz, mi asszonyunk, mi közbenjárónk, mi szószólónk, engeszteld meg nekünk Fiadat, a te Fiadnak ajánlj minket, mutass be minket szent Fiadnak.

Imádkozzál érettünk, Istennek szent Anyja, Hogy méltók legyünk a Krisztus ígéretére.

Kérünk téged, Uram! öntsd lelkünkbe szent malasztodat, hogy a kik angyali üzenet által sz. Fiadnak, Krisztusnak testesülését megismertük, kinszenvedése, és keresztsje által a feltámadásnak dicsőségébe vitessünk; ugyanazon mi Uruunk Jézus Krisztus által. Amen.

Imádkozzál érettünk, boldog szent József, Hogy méltók legyünk a Krisztus ígéretére.

A te szentséges szülőd jegyesének érdemei, kérünk Uram! segítsenek minket, hogy a mit meg nem nyerhetünk tehetségünkkel, nekünk az ő könyörgése által megadattassék; ki az atyával és a szent Lélekkel él és uralkodik, Isten, örökkön örökké. Amen.

3. Négy Antifóna, az év négy részére.

a) Adventől fogva, Gyertya-szentelő-boldogasszony napig.
(Pázmán Péter után.)

Alma Redemptoris Mater.

Üdvöztönknek szent anyja, mennyeknek
megnyílt kapuja, tengeren evezők csillaga, bold.
szüz Mária!

Légy segítségé népednek, az elesett bünö-
nösöknek, ki szüléje Istenednek, Anyja levél te-
remtődnek.

A természetnek folyását, és a szülésnek szo-
kását felülhaladtad nagy átkát, minden szülők-
nek igáját.

Mert angyali köszöntéstől terhes lettél szent
Lélektől, szüzen, teher, fáradság nélkül szüél, s
fájdalom nélkül.

Te azért Istennek anyja, légy a bünösöknek
gyámola, nyavalyánk vigasztalója, üdvösségünk-
nek kapuja.

V. Az Urnak angyala köszönté Máriát,

És szent Lélektől méhében fogada.

Könyörögjünk : Kérünk téged Uram!
(mint fölebb.)

Karácson estéről pedig mondatik :

V. A szülés után szeplőtelen Szüz maradál,

R. Isten szülője! könyörögj érettünk!

Könyörögjünk. Ur Isten! ki a Boldog-
asszony gyümölcsös szüzessége által örök boldog-

ságnak jutalmát adta az emberi nemzetnek, adjad, kérünk, hogy érezzük annak érettünk való esedezését, ki által üdvösségünk megadóját vet-tük, a mi Urunkat Jézus Krisztust. Amen.

b) Gyertya-szentelő-boldogasszonytól Husvétig.

Ave Regina caelorum.

Mennyországnak királynéja, angyaloknak szent asszonya; áldott gyökér, szűz Mária, üdvöz-légys Krisztus szent Anyja.

Te általad e világra új világosság virrada, örülj dicsőség virága, kinél szebb nem jött vi-lágra.

Áldott légy drágalátos Szűz! Isten veled szép virág Szűz! mennyben sz. Fiad mellett ülsz, tudjuk, rajtunk is könyörülsz.

V. Tégy méltóvá engem szent Szűz! a te dicsé-retedre,

Adj nékem erőt ellenséged ellen.

Könyörögjünk. Adj, irgalmas Isten! gyarlóságunknak oltalmat, hogy, a kik az Isten anyjának emlékezetit tiszteljük, az ő könyörgé-sének segítségével vétkeinkből felkeljünk, ugyan-azon mi Urunk, Jézus Krisztus által. Amen.

c) Husvétől, pünkösd utáni szombatig.

Regina caeli laetare!

Mennynek királyné asszonya, örülj szép Szűz, Alleluja!

Mert kit méhedben hordozni méltó voltál, Al-leluja!

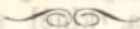
A mint megmondotta vala, feltámadott Alleluja!

Imádj Istent, hogy lemossa bűneinket, Alleluja!

V. Örülj, örvendezz szüz Mária, Alleluja.

R. Mert bizonynyal feltámadott az Ur, Alleluja.

Könyörögjünk. Ur Isten! ki a te szent Fiadnak, a mi Urunk Jézus Krisztusnak feltámadásával a világot megörvendeztetni méltóztattál; adjad kérünk, hogy az ő szent Anyja, szüz Mária által. az örök életnek örömébe jussunk. Ugyanazon mi Urunk, Jézus Krisztus által. Amen.

d) Szentháromság ünnepétől kezdve, Adventig.

Salve Regina.

Mennyországnak királynéja, Irgalmasságnak sz. Anyja, élet, édesség, reménység, üdvözlégyszép szüz Mária.

Évának árva fiai, számkivetett maradéki, siralminak örökösi, sok nyavalyáknak hajléki.

E siralomnak völgyében, kik nyavalygunk nagy inségben, hozzád ohajtunk mennyekben, hol vagy örök dicsőségben.

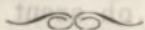
Azért szószólónk szemedet fordítsd reánk, s kegyelmedet, és a te bűnös népedet, oltalmazd hiveidet.

Oh édes Szüz irgalmadat, mutasd meg kegyes voltodat; holtunk után szent Fiadat, mutasd meg boldogságot.

V. Imádkozzál érettünk Istennek szent Anyja, Hogy méltók legyünk a Krisztus ígéreteire.

Könyörögjünk. Örök mindenható Ur Isten, ki a dicsőséges szüz Máriának testét és lelkét

Szentlélek által felékesítéd, hogy a te Fiadnak méltó hajléka és lakóhelye lenne; engedd, hogy a mely Isten anyjának emlékezetében örvendezünk, kegyes könyörgése által, minden következő nyavalyáinktól és az örök haláltól megőriztessünk. Ugyanazon mi Urunk Jézus Krisztus által. Amen.

4. A sz. olvasónak tökéletesebb mondása, váltságunk titkai említésével.

Háromféle a szent olvasó, az örvendetes, a fájdalmas, s a dicsőséges titkokkal; az örvendetes titkai a mi váltságunknak következő módon említettnek az olvasónak mondásában; azon szavak után: és áldott a te méhednek gyümölcse Jézus; közbevettettek ezek a szavak:

- az 1. tizedben: Kit oh sz. Szüz! méhedbe fogadál.
 2. „ Kit méhedben Erzsébethez hordozál.
 3. „ Kit szüz maradván e világra szülél.
 4. „ Kit a templomban felajánlottál.
 5. „ Kit a templomban találtál.

A fájdalmas titkok ekképen említettnek:

1. „ Ki érettünk vérrel veréjtékezett.
 2. „ Ki érettünk ostoroztatott.
 3. „ Ki érettünk tövissel koronáztatott.
 4. „ Ki érettünk hordozta a keresztfát.
 5. „ Ki érettünk keresztfára függesztett.

A dicsőséges titkok így említettnek az olvasó közben.

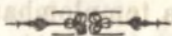
1. Jézus, Ki halottaiból feltámadá.
2. „ Ki felméne mennyekbe.
3. „ Ki a Szentlelket küldötte.
4. „ Ki téged, oh szent Szüz! mennyekbe felvett.
5. „ Ki téged, oh szent Szüz! mennyekben koronázott.

Az örvendetes titkok említésével mondatik a szent olvasó Adventben, és azután egész Szeptuagesima vasárnapig.

A fájdalmas mondatik Septuagesima vasárnaptól husvétig.

A dicsőséges mondatik husvétől kezdve sz. Háromság vasárnapjáig.

Szent-Háromság vasárnapjától fogva Adventig minden vasárnap, hétfőn és csütörtökön a dicsőséges: minden kedden és pénteken a fájdalmas; minden szerdán és szombaton az örvendetes szent titkok említésével mondatik a sz. olvasó.

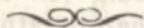
5. Ajánló imádság a bold. Szüzhöz.

V. Áldjuk mindnyájan az Istennek Szüz szent Anyját.

R. Dicsérjük, tiszteljük és magasztaljuk ötet örökké.

Könyörögjünk. Oh! én szent Asszonyom, boldogságos szüz Mária! ma és mindenkor, de ki-

vált halálomnak óráján, a te áldott hiveségedbe, különös őrizettedbe és irgalmasságodnak kebelébe ajánlom lelkemet, testemet, minden reménységemet, s vigasztalásimat, minden nyomorúságimat, minden dolgaimat, s mindenemet, életemet, s halálomat; szívbeli alázatossággal és fiui bizodalommal tereád bizom, kérvén, hogy a te hathatós esedezésed és nagy érdemeid által minden gondolatim, szándékim, szavaim, és cselekedetim anyai kegyesednek tetszésére igazittassanak, és végződjenek a te szent fiadnak, a mi Urunk Jézus Krisztusnak akaratja szerint, ki az Atyával és a Szentlélek Istennel egyetemben él, és uralkodik Isten örökkön örökké. Amen.

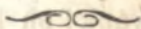

6. A bold. Szüz segedelmeért,

akármely kegyelemképe előtt.

Oh legboldogabb, és legkegyelmesebb szüz Anya Mária! ime, alázatos lélekkel és töredelmes szívvel jelenek meg itt e szent helyen, a te királyi széked előtt, és szent lábaidhoz borulok. Te vagy a tiszta szerelemnek, és a szent reménynek Anyja, te benned van tehát Isten után teljes bizodalom. A te isteni Fiad, a mi Megváltónk, a keresztfán függvén, mint egy anyát hagyott téged, kedvelt tanítványához, és ő benne minden hív keresztényhez így szólván : Ime! a te anyád! Téged ő, az atyával és Szentlélek Istennel mennybe felvett testestől lelkestől, és ott mint mennynek s földnek királynéját koronázott. Te hozzád azért oh anyánk! oh királynénk! járulok én is, mint fogadott fiad, mint hiv alattvalód, kér-

vén fíui bizodalommal, és alattvalói alázattal, hogy engemet is pártfogásod alá venni méltóztassál, oh édes anyánk! oh felséges királynék! Te már oly sokat segítettél testi s lelki szükölködéseikben, kik itt e kegyelemképed előtt folyamodának hozzád; te annyi sok veszélyeket s háboruságokat eltávoztattál azoktól, kik e malasztok helyén segítségül hívták szent nevedet. Oh meg ne vess tehát engem, szegény bünöst, ki megismerem, vallom, utálom s bánom minden büneimet; töredelmes szívvel kérlek, oh bünösök oltalma! szabadíts meg engem (és az enyimeket, hozzám tartozandókat, reám bizottakat) minden jelenvaló s következhető gonosztól, nyomoruságtól, veszedelemtől, főképen pedig (N. N.) oltalmazz s védelmezz minden látható s láthatatlan testi s lelki ellenségeim ellen. Légy velem, úgy mint igaz tisztelőddel egész életemben s halálomban. Esedezzel te szent Fiad előtt, kit karjaidon hordozál, mint édes anya, hogy a te érdemeidre tekintvén, a te legfelségesebb méltóságodra nézve, a te közbenjárásod miatt, meg ne vessen engemet, hanem inkább isteni bölcsesége által megvilágosítani, véghetetlen jósága által kegyelembe venni, szent malasztja által örökké boldogítani méltóztassék. Tégedet, oh Jézus anyja! tégedet tisztellek az én üdvözítőmben; az én üdvözítőmet pedig imádom te benned, oh szent anyja Megváltónknak, és az ő tőle megváltott embereknek! Bár láthatnánk, tisztelnénk, szeretnénk te szent Fiadat és tégedet is örökké. Amen.

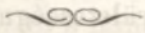
7. Boldogasszony némely képei előtt,

példának okáért a pócsi, kolozsvári, pálfalvai, győri, nagy-szombati, királyfalvi, kiskalusi előtt.

Üdvözlégység oh Istennek anyja, szűz Mária! kit én itt a te kegyelemképed előtt szívbeli ájtatossággal tisztetek; üdvözlégység keresztények segítségére, és a kereszténység ellenségeinek leghatalmasabb meggyőzője! Magyarországnak örökös asszonya és nagy pártfogója! Üdvözlégység betegeknek gyógyítója; szomorúaknak vigasztalója, a megtérni akaró bűnösöknek oltalma! A mikor előrelátád az igaz Istentől reánk bocsátandó büntetéseket, akkor e szent képeden látszottak folyni és izzadni a könnyörületességnek könnycseppjei; a mi intetésünkre, a megérdemlett ostorok eltávoztatására, és annak megbizonyítására, hogy anyai szánakodó részvevő vagy a mi nyomoruságunkban, s inségünkben. Oh irgalmasságnak anyja! minden szükségünkben és szorongattatásunkban mutasd meg magadat anyánknak. Engedd, hogy az én érdemetlen folyamodásom a te anyai esedezésed által kellemetesebb legyen szent Fiad előtt, hogy minden aggodalmamban segédelmet, szabadulást, áldást nyerhessek; hogy minden keresztben, és nyomoruságomban, üldöztetésemben és mindennemű testemet, lelkemet, becsületemet, vagyonomat érdeklő veszélyekben védelmet, bátorítást, vigasztalást nyerhessek általad.

Oltalmazd, oh leghatalmasabb királynéja mennynek és a földnek, ezen tereád elejétől fogva hagyatott és örökségül bízott országot, édes magyar hazánkat, hozzátartozó minden részekkel együtt! Oltalmazd apostoli királyunkat. N. N.

császárt, az egész fenséges ausztriai házzal, s minden tartományaival együtt! oltalmazd e várost (helységet), melyet kegyelmeid helyének választottál! A te anyai közbenjárásod által távoztass el mitőlünk minden közcsapásokat, pestist, döghalált, éhséget, belső s külső háborukat, földindulást, vizáradást, tüземésztést, s más közostort. Légy szószólónk, oh áldott szüz Anya! a te mindenható fiad előtt, a mi szerelmes üdvözítő Jézusunk előtt, hogy ő tulajdon szent életének, kinszenvedésének s halálának véghetetlen érdeme által e mulandó élet után részesültesse minket dicsőségében s az örökéletben. Oh kegyes, oh kegyelmes, oh áldott szüz anya, Mária! Amen.

8. A bucsu nyerésére való imádság, az anyaszentegyház szándéka szerint.

I. A keresztyén fejedelmek egyességeért.

Kétszer : Miatyánk stb. Kétszer : Üdvözlégy Mária stb,

Könyörögjünk. Ur Isten! a békességnek szerzője, s a kölcsönös szeretetnek kedvelője! add a te szolgálóidnak, a keresztyén királyoknak, s fejedelmeknek a te szent akarattoddal való egyesülést; hogy elmellőzván minden hadakozásokat, viszálykodásokat, s háboruságokat, a keresztyének szabadon szolgálhassanak neked teljes hűbortárságban.

II. A hitbeli szakadások kiirtásaért.

Kétszer : Miatyánk stb. Kétszer : Üdvözlégy stb.

Könyörögjünk. Örök mindenható Ur Isten! a ki azt akarod, hogy senki örökké el ne

veszszen, hanem hogy minden emberek az igazság ismeretére jussanak; tekints irgalmas szemekkel azon lelkekre, kik a sátán csalárdsága által eltávoznak az igazság útjától, s a hitvallásban tévelyegnek; hogy elvetvén minden eretneki megátalkodást, az elszakadtaknak szívei tehozád forduljanak, és a te általad kinyilatkoztatott egy igazságnak vallására térjenek.

Az anyaszentegyház felmagasztaltatásaért.

Kétszer : Miatyánk stb. Kétszer : Üdvözlégység Mária stb.

Ur Isten! minden igaz hívőknek főpásztora, s igazgatója, kinek lelke által az egész anyaszentegyháznak teste szenteltetik s kormányoztatik; ki a te dicsőségedet Krisztusban minden nemzeteknek, kinyilatkoztattad; oltalmazd a te irgalmasságodnak munkáit; hogy a te anyaszentegyházad elterjedvén egész világon, minden jóknak gyarapodásával szaporodjék; és a te szent neved vallásában tántorithatlan állandósággal megmaradjon. A mi Urunk Jézus Krisztus, te szent Fiad által, ki teveled és a Szentlélekkel egyetemben él és uralkodik, egy Isten, örökkön örökké. Amen.

Vége egyszer : Miatyánk, s Üdvözlégység Mária.

Dicsőség az Atyának és Fiúnak és Szentlélek Istennek. Amen!

J. E. T. P. E. K. B. A.

TARTALMA

a b. sz. Mária

azon kegyelemképeinek,

melyek e gyűjteményben vannak.

I. Esztergami érsekségben.

Esztergami Boldogasszony képe,

A várban. 15. lap.

Pozsonyi Boldogasszonyképe,

A pozsonyi káptalan s város templomában.
21. lap.

Blumenthali Boldogasszony képe.

Pozsony külvárosában. 27. lap.

Pozsonyi Boldogasszony képe.

A kálvária-hegy alatt, a mély-út felett. 33. l.

Mária-táli Boldogasszony képe.

Pozsony vármegyében. 37. lap.

Nagyszombati Boldogasszony képe.

Pozsony vármegyében. 41. lap.

Modordorfi Boldogasszony képe.

Pozsony vármegyében. 47. lap.

Sasvári vagyis sassini Boldogassz. képe.

Nyitra vármegyében. 51. lap.

Holicsi Boldogasszony képe.

Nyitra vármegyében. 59. lap.

Szokolóczi Boldogasszony képe.

Nyitra vármegyében. 63. lap.

Szent-benedeki Boldogasszony képe.

Bars vármegyében. 65. lap.

Kis-tapolcsáni Boldogasszony képe.

Bars vármegyében. 69. lap.

Ó-budai Boldogasszony szobor-képe.

Pest vármegyében. 71. lap.

Krisztinavárosi Boldogasszony képe.

Budán. 77. lap.

Mátra-verebélyi Boldogasszony képe.

Nógrád vármegyében. (Két képpel.) 83. lap.

Királyfalvi Boldogasszony képe.

Pozsony vármegyében. 91. lap.

II. Nyitrai püspökségben.

Nyitrai boldogságos Szüz képe.

A Mária-hegyen, Nyitrán. 95. lap.

Dubniczi Boldogasszony képe.

Trencsén vármegyében. 97. lap.

Friwaldi Boldogasszony képe.

Trencsén vármegyében. 101. lap.

Vissnyovei Boldogasszony képe.

Trencsén vármegyében. 103. lap.

III. Beszterczebányai püspökségben.

Radványi boldogságos Szüz képe.

Beszterczebánya mellett, Zólyom vármegyében. 107. lap.

Zólyom ó-hegyi Boldogasszony képe.

Zólyom vármegyében. 109. lap.

Privigyei Boldogasszony képe.

Nyitra vármegyében. 111. lap.

Turóczi vagy znyó-várallyai Boldogasszony képe.

Turócz vármegyében. 115. lap.

IV. Váci püspökségben.

Váci Boldogasszony képe.

Pest vármegyében. 119. lap.

Bessnyői Boldogasszony képe.

Pest vármegyében. 123. lap.

V. Győri püspökségben.

Győri Boldogasszony képe.

A győri főtemplomban. 127. lap.

Fertői Boldogasszony képe.

Moson vármegyében. 131.

Kismartoni Boldogasszony képe.

Sopron vármegyében. 139. lap.

Fraknoi Boldogasszony képe.

Várallyán, Sopron vármegyében. 143. lap.

Lorettói Boldogasszony képe.

Sopron vármegyében. 147. lap.

Stoczingi boldogságos Szűz képe.

Sopron vármegyében. 151. lap.

Osli Boldogasszony képe.

Sopron vármegyében. 153. lap.

Zsömlei Boldogasszony képe.

Komárom vármegyében. 155. lap.

VI. Szombathelyi püspökségben.

Kis-czeli, vagyis poór-dömölki Boldogasszony képe.

Vas vármegyében, szent-benedeki apátúrságban 159. lap.

Rőjti boldogasszony képe.

Sopron vármegyében. 167. lap.

VII. Veszpremi püspökségben.

Sümeghi Bolgogasszony képe.

Zala vármegyében. 169. lap.

Andocsi Boldogasszony képe.

Somogy vármegyében. 173. lap.

VIII. Sz.-Fehérvári püspökségben.

Bodajki Boldogasszony képe.

Sz.-Fehér vármegyében. 175. lap.

Solmári Boldogasszony képe.

Pest vármegyében. 179. lap.

Budakeszi Boldogasszony képe.

Pest vármegyében. 181. lap.

Hidegkuti Boldogasszony képe.

Remete-helyben, Pestmegyében. 185. lap.

IX. Pécsi püspökségben.

Mária-gyűdi Boldogasszony képe.

Siklós mellett, Baranya vm. 187. lap.

Szegszárdi Boldogasszony képe.

Baranya vármegyében. 191. lap.

Kéméndi Boldogasszony képe.

Baranya vármegyében. 193. lap.

Turbéki Boldogasszony képe.

Somogy vármegyében. 197. lap.

X. Kalocsai érsekségben.

Hajósi Boldogasszony képe.

Solt vármegyében. 201. lap.

XI. Csanádi püspökségben.

Radnai Boldogasszony képe.

Arad vármegyében. 205. lap.

Szegedi Boldogasszony képe.

Csongrád vármegyében. 209. lap.

XII. Egri érsekségben.

Egerszalóki Boldogasszony képe.

Heves vármegyében. 217. lap.

Pálfalvai Boldogasszony képe.

Borsod vármegyében. 218. lap.

Pócsi Boldogasszony képe.

Szabolcsmegyében. (Két képpel.) 223. lap.

Gyöngyösi Boldogasszony képe.

Heves vármegyében. 227. lap.

XIII. Rosnyói püspökségben.

Krasznahorkai Boldogasszony képe.

Gömör vármegyében. 231. lap.

XIV. Szepesi püspökségben.

Lőcsei Boldogasszony képe.

Szepes vármegyében. 235. lap.

XV. Kassai püspökségben.

Kassai Boldogasszony képe.

Abaujmegy. a székes főtemplomban 239. l.

Kisfalusi Boldogasszony képe.

Kassa mellett, Sárosmegyében. 243. lap.

XVI. Szegniai püspökségben.

Terzactumi Boldogasszony képe.

Horváthországban. 245. lap.

XVII. Zágrábi püspökségben.

Bisztriczi Boldogasszony képe.

Horváthországban. 249. lap.

Remetei Boldogasszony képe.

Horváthországban. 253. lap.

Krapinai Boldogasszony képe:

Horváthországban. 255. lap.

XVIII. Diakovi, vagy bosnai püspöks.

Almási Boldogasszony képe.

Slavoniában, vagyis Tótországban, Verőcze vármegyében. 259. lap.

Dragotini Boldogasszony képe.

Slavoniában, Verőczemegyében. 263. lap.

Szottini Boldogasszony képe.

Szerémmeigyében, Tótországban. 265. lap.

Pétervári Boldogasszony képe.

Tótországban, a köz-ut mellett. 269. lap.

XIX. Gyula-fejérvári püspökségben.

Kolozsvári Boldogasszony képe.

Erdélyországban. 273. lap.

Csiksomlyói Boldogasszony képe.

Erdélyben, a székelyeknél. 279. lap.

XX. Tarnovi és przemislei püspökségb.

Sztarawieszi Boldogasszony képe.

Galicziában. 287. lap.

Tuchowi Boldogasszony képe.

Galicziában. 291. lap.

TOLDALÉK.

Budai Boldogasszony képe Budán,

a várban levő főplebáni templomban, esztergami érsekségben. 295. lap.

Imádságok 300. lap.

Ara 60 kr.